Comprato dal P. Franc.o
M.o Cinciani Con.

[illegible]

PAVLI VENETI EREMITANI LOGICA PARVA.

CONSPICIENS librorũ quorundã magnitudinẽ te diũ cõstituẽtẽ in aĩo studẽtiũ, necnõ & aliorũ nimiã breuitatẽ, qbus nulla ferre est annexa doctrina, Iõ uolẽs mediũ retinere utriusq; sapiens nã extremi cõpẽdiũ utile cõstruxi iuuenibus, pluribus diuisũ tractatib.

2. eti. c. 5. & 5. ethi. cõ. 6.

Quorum primus summularum tradit notitiam,
Secundus suppositionum declarat materiam.
Tertius consequentiarum ostendit doctrinam.
Quartus terminorum uim instruit priuatiuam.
Quintus ligandi regulam docet obligatiuam.
Sextus insolubilia soluendi dat artem & uiam.
Septimus cõtra primũ obijcit, solutionẽ addẽs rñsiuã
Octauus tertiũ fortificat per rõnem argumentatiuã

Quia ergo doctrina quæcunq; a cõiori ut ait Phylosophus in procemio physi. sumit exordium, iõ tractatus primus terminum sic diffiniens incipit à priori.

t. cõ. 4.

Diffinitio term. pro qua uide. 1. primo. c. 1. & Boe. in. 1. de diffe rẽ. to. c. 2. & in 1. de syllo cate.

De diffinitione termini, & eius diuisione. Cap. I.

TERMINVS est signũ orationis constitutiuũ. ut pars propinqua eiusdem, & ly hõ, ly animal. notanter dr̃ propinqua. quia oratio habet partes propinquas & remotas, propinqua uocatur dictio, remota uocatur litera uel syllaba, dictio igitur & non litera uel syllaba est terminus. Prima diuisio est ista. Terminorũ quidã est p se significatiuus, quidã non. Terminus p se significatiuus, est ille qui p se sumptus aliquid representat, ut ly hõ, ly animal. Terminus non per se significatiuus est ille qui per se sumptus nihil representat, ut omnis, nullus, quilibet, quicũq; alter, & cõsimiles. Secũda diuisio est ista. Terminorũ quidã significãt naturaliter, & quidã ad placitum. Terminus naturaliter significãs est ille q apud oẽs eiusdem est representatiuus, sicut ly hõ, ly animal in mente. Terminus ad placitũ significãs est ille qui non apud oẽs eiusdẽ est representatiuus: sicut ille terminus hõ in uoce uel in scripto, qui apud nos significat hominẽ, sed apud alias nationes nihil signifi-

Secundum uero etymologiam eius uide. 5. m. re. 25.

Secunda diuisio pro qua uide. 1. per yer. ca. 1. & ipsum Pau. in lo. m. in 1 parte. fo. 5.

Tertia diuisio. cat ut sunt græci & hæbrei. Tertia diuisio est ista. Terminorũ quidã est categorematicus, & quidã syncategorematicus. *De hac uide lattius in lo. ma.f.1.c.2. fo.58.fo.3.* Terminus categorematicus, est ille qui tam per se quã cũ alio hẽt propriũ significatũ. ut ly hõ. siue. n. ponatur in oratione, siue extra, semper significat hominẽ. Terminus syncathegorematicus est terminus *4.diuisio.3.* habẽs officiũ qui per se sumptus nullus est significatiuus. *Vide pa. Io. m.f.19.co.4* ut signa distributiua. ut omnis nullus & signa particularia. ut aliquis, alter, & ꝓpositiones, & aduerbia, & cõiunctiones. Signa nãq; distributiua habẽt officiũ, qa determinãt distributiue, uniuersalia uniuersaliter & particularia particulariter. Præpositiones determinãt sub certo casu. Aduerbia uerbũ, & cõiunctiones habet coniungere terminos uel orationes. Quarta diuisio est ista. Terminorũ quidã est primæ intentionis, & quidã secundæ intẽtionis. Terminus primæ intẽtionis est terminus mẽtalis significãs nõ terminum. i. rẽ quæ nõ est terminus dato ꝙ esset, sicut ly hõ, significat sor. & Pla. quorũ nullus pt esse terminus. Terminus aũt secundæ intentionis est terminus mẽtalis significans solẽ modo terminũ uel propositionẽ. ut illi termini mentales, nomen, uerbũ, participiũ, ꝓpositio, oratio, & huiusmodi. Quinta diuisio est ista. Terminorũ quidã est *5.diuisio. ui de Bo. in per yer. prin.* primę impositionis, quidã secundæ. Terminus primæ impositionis est terminus uocalis uel scriptus significans non terminũ ut ly hõ, & ly animal; in uoce uel in scripto. Terminus aũt secundæ impositionis est terminus uocalis uel scriptus significans solũmodo determinũ uel ꝓpositionẽ. ut illi termini uocales uel scripti nomẽ, uerbũ participiũ, & huiusmodi. Sexta diuisio est *6.diuisio. ui de Pa. in lo. m.f.16.co.4* ista. Terminorũ quidã sunt incõplexi, & quidã cõplexi. Terminus incõplexus uocatur dictio, ut ly lapis, ly lignum. Sed terminus complexus est oratio ut homo albus, Sor. & Pla. deum esse & eiusmodi.

De nomine. *Cap.* II.

QVIA de nomine & uerbo ex quibus oratio cõponitur, & propositio. logicus principaliter considerat, ideo de his restat diffinitiones assignare. Nomen e

terminus

terminus significatiuus sine tempore cuius nulla pars aliquid significat separata ut homo. In ista diffinitione ponitur terminus loco generis, quia oē nomen est terminus. & non econuerso? dicitur significatiuus, quia termini nō significatiui non sunt nomina. apud logicū, licet bene apud grāmaticum. vt omnis, nullus, & similia, Tertio dicitur sine tempore, ad differentiā uerbi & participij quę significant cū tempore. Quarto ponitur cuius nulla pars aliquid significat, separata ad differētiā orationis, cuius partes significant separatæ.

Dffō noīs pro qua uide primo pe rye, t.c.2.

De uerbo. Cap. III.

Verbvm est terminus tēporaliter significatiuus & extremorū unitiuus, cuius nulla pars aliquid significat separata ut currit uel disputat. Et dicitur primo, tēporaliter significatiuus, ad differentiam nominis quod significat sine tempore. Secundo dicitur, & extremorū unitiuus: ad differentiam participij quòd significat cū tēpore, sed nō unit suppositū cū opposito sicut verbum cęteræ āt particulæ ponūtur. sicut in diffinitionē noīs.

Dffō uerbi. uide i. pye. t.c.3.

Dffō orōnis et p hac uide primo pe ryhe r.c.4.

De oratione. Cap. IIII.

Oratio est terminus significatiuus, cuius aliqua pars aliquid significat separata, ut homo albus, Deum esse. Vltima particula ponitur ad differētiam nominis & uerbi, quorum partes non significant separatæ. Orationū alia perfecta, alia imperfecta. Oratio perfecta ē illa, quæ perfectum sensum generat in animo auditoris ut homo currit. Oratio imperfectā ē illa, quę imperfectum sensum generat in animo auditoris. ut homo albus, Deum esse. Notādum quod tres sunt species orationis perfectæ. quia orationum perfectarum. alia indicatiuā, ut homo currit. alia imperatiua, ut doce Ioānē. alia optatiua, ut utinam essem[us] bonus logicus.

Et no. quòd istæ diffinitiones nō uerificātur de uirtute sermonis, sed ītelligitur in eis quòd sint aptę nate generare perfectū sensum etc. pro quibus uide in lo. m. f. 101. col. 1.

De propositione. Cap. V.

Propositio est oratio indicatiua, uerum uel falsū significans ut homo currit. ponitur oratio loco generis, quia omnis propositio est oratio & non econuerso. Secundo dicitur indicatiua, quia sola indicatiua est propositio. nō aūt imperatiua nec optatiua. Vltimo annectitur,

Dffō. 1. perih. c. 5.

tur,uerum uel falsum significans,propter tales orationes.fortes potest Plato incipit quæ nõ sunt propositiones nõ obstãte quòd sint indicatiuæ. quia nõ significãt uerum nec falsum,cùm sint orationes imperfectæ.

De diuisione propositionum. Cap. VI.

De diui. Vide in lo. m. fo. 101.co.4 DIVISIONES sub propositione contentas sequitur numerare. Prima est ista, propositionum alia categorica alia hypothetica. propositio categorica est illa quæ habet subiectum prædicatum & copulã tanquã principales partes sui.ut homo est animal. Subiectũ est ly homo,prædicatũ uero ly animal. copula illud uerbũ est, quia coniungit subiectum cũ prędicato. Et si dicatur homo,currit est propositio categorica & non habet prædicatũ. Dicitur quod habet implicitũ prædicatũ uidelicet,ly currẽs,quod patet in resoluendo illud uerbũ currit.in sum,es,est.& suũ participiũ. Subiectũ est de quo aliquid dicitur.ut homo. Prædicatũ uero quod dicitur de altero.ut animal. Sed copula semper est uerbũ substantiuum,sum,es,est. De propositione hypothetica posterius dicetur ad cuius differentiam ponitur illa particula,principales partes sui.quia principales partes hypotheticę nõ sunt subiectũ & prædicatũ,sed plures categroticę.ut infra dicetur. Secunda diuisio est ista. Propositionũ categroticarum.alia affirmatiua,alia negatiua. Propõ categorica affirmatiua, ẽ illa, in qua uerbũ principale affirmatur.ut homo currit. Propõ categorica negatiua ẽ illa,in qua uerbũ principale negatur, ut hõ non currit. Tertia diuisio est ista. Propõnum categroricarũ alia uera,alia falsa. Propõ categrorica uera ẽ illa,cuius primariũ & adequatũ significatũ ẽ uerũ.ut, tu es homo hæc.n. ẽ uera.tu es hõ.quia te esse hominẽ est uerũ. Voco significatũ primariũ & adequatũ propõnis:quod est simile orationi infinitiue uel cõiunctiue illius unde te esse hominẽ,uł quòd tu es homo,dicitur significatũ primariũ & adæquatum illius,tu es hõ cętera aũt significata,ut te esse aĩal,te esse substantiã & hmõi, sunt significata secundaria,& penes illa non dicitur. propositio uera nec falsa. Propositio categorica falsa est illa

Dubiõ. solutio. Quid subiectum quod prædicatũ et quid copula.

Secũda diuisio.

Põt colligi ex. i. parte habet. c. 2.

Tertia diuisio.

Diffusiua de hac materia uide ĩ lo. ma.a f.158 usque ad f. 167.secundæ partis.

4.diuisio uide in lo.ma. a f.167.usq; ad f.172

la cuius primarium & adæquatum significatum est falsum, ut tu es asinus. Quarta diuisio. Propositionum categoricarũ alia possibilis, alia impossibilis. Propositio categorica possibilis est illa, cuius primariũ & adæquatum significatum est possibile. ut tu curris. Propositio categorica impossibilis est illa, cuius primarium & adequatũ significatũ est impossibile, ut homo est asinus. Quinta diuisio. Propositionũ categoricarũ alia necessaria, alia cõtingẽs. Propositio necessaria est illa, cuius primariũ & adæquatum significatũ est necessarium, ut Deus est. Propositio contingens est ille cuius significatum primarium & adæquatũ est contingens, ut tu es homo. Et uoco significatũ cõtingens illud quod indifferẽter potest esse uerum uel falsum. Sexta diuisio. Propositionum categoricarũ alia alicuius quãtitatis, alia nullius. Propositio categorica alicuius quantitatis est illa quæ est uniuersalis, particularis, indefinita, uel singularis. Propositio uniuersalis est illa, in qua subijcitur terminus cõis signo uniuersali determinatus, ut omnis homo currit. Terminum communem uoco in præsenti nomẽ appellatiuum & pronomen pluralis numeri. Signa uniuersalia sunt ista, omnis nullus, q̃libet unusquisq; uterque: neuter, quaslibet, quantuslibet, & huiusmodi. Propositio particularis est illa, in qua subiicitur terminus cõis signo particulari determinatus, ut aliquis homo disputat. Signa particularia sunt ista, aliquis quidã, alter, reliquus, & huiusmodi. Propositio indefinita est illa, in qua subiicitur terminus cõis sine aliquo signo, ut homo est animal. Propositio singularis est illa, in qua subiicitur terminus discretus, uel terminus cõis cũ pro nomine demonstratiuo singularis numeri. Exemplum primi. sor. currit. Exemplum secundi. ille homo disputat. Voco autem terminum discretum uel singularem, nomen proprium, aut pronomen demonstratiuum singularis numeri. ut iste, ista, istud. Ex quibus sequitur iam quæ est categorica nullius quantitatis. Et dicitur quòd illa quæ non est uniuersalis, nec particularis, nec indefinita, nec singularis, ut exclusiuæ,

5. diuisio.

6. diuisio. uide. 1. priorũ. cõ. 2. in pr

Idẽ in 7. tr. huius in c. 1 et in lo. m. f. 107. col. 4.

 & exce-

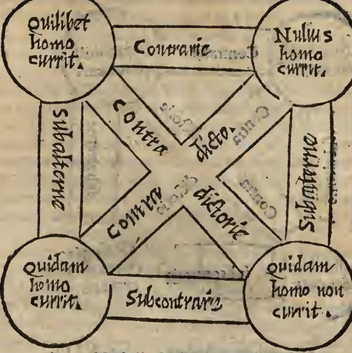
& exceptiuę,& reduplicatiuæ. uidelicet tantum homo currit, omnis homo præter sor.mouetur,omnis homo inquantum homo est animal.Iuxta primam secundam & ultimam diuisiones ponitur iste uersus. Quæ? ca, uel hy. Qualis,ne,uel af.v. Quanta,par,in,sin. Prima pars sic intelligitur, quòd ad interrogationem de propositione factam per. Quæ? respondetur categorica, ve.hypothe.Secunda autem asserit quod ad interrogationem factam per. Qualis? respondetur affirmatiua, uel negatiua. Sed in tertia denotatur quòd ad interrogationem factam per. Quanta?respondeatur,uniuersalis, particularis indefinita,uel singularis,& hoc secundum exigentiam propositionis propositæ.

De duabus alijs propositionum diuisionibus. Cap.VII.

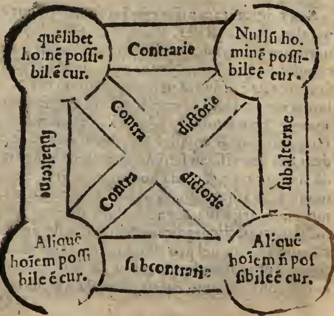
PRAETER supradictas diuisiones duæ aliæ declarantur.Prima est ista Propositionum categoricarum alia de inesse,alia modalis. Propositio categorica de inesse est illa in qua non ponitur aliquis modus ut homo currit.Propositio categorica modalis est illa, in qua ponitur aliquis modus,ut possibile est sor.currere.Modi autem sunt sex. scilicet possibile. Impossibile necessariũ, contingens. uerum, & falsum. *Secunda.* Secunda diuisio. Propositionum modalium, quædã est in sensu diuiso, & quędam in sensu composito. Propositio modalis in sensu diuiso est illa, in qua modus mediat inter accusatiuũ casum, & uerbum infinitiui modi. ut sortem possibile est currere. propositio modalis in sensu composito est illa,in qua modus totaliter præcedit. uel finaliter subsequitur,ut Deum esse est necessarium. impossibile est hominem esse asinum. Ex his diuisionibus originantur tres figuræ. Quarum prima dicitur de inesse. Secunda modalis de sensu diuiso, se habens ad modum. Primæ. Tertia modalis de sensu composito, sed à cæteris disperata. Quarum declarationes habes in exemplo hic posito.

Figura

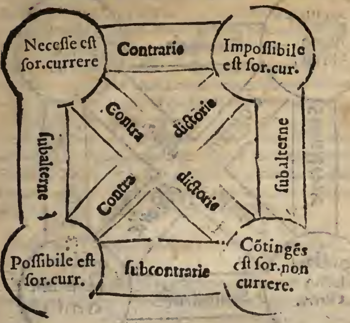
Figura de inesse.

Modalis de sensu diuiso.

Modalis de ſenſu compoſito.

De figuris propoſitionum. *Cap.* VIII.

SINT igitur tam primæ quàm ſecundæ figuræ hę generales. Prima eſt iſta. Vniuerſalis affirmatiua & uniuerſalis negatiua de conſimilibus ſubiectis, ꝑdicatis & copulis, ſupponẽtibus præciſæ pro eodẽ uel pro eiſdẽ, ſunt cõtrariæ in figura. ut quilibet homo currit, nullus homo currit. Secunda regula eſt iſta. Particularis affirmatiua, & particularis negatiua de conſimilibus ſubiectis prædicatis & copulis ſupponentibus ꝑciſe pro eodem, uel pro eiſdem ſunt ſubcontrariæ in figura. ut q. dã homo currit, & quidã homo non currit. Tertia reg. uniuerſalis affirmatiua & particularis negatiua, uel uniuerſalis negatiua, & particularis affirmatiua. de cõſimilibus ſubiectis prędicatis & copulis, ſupponẽtib. pręciſe pro eodem, uel pro eiſdem, ſunt contradictorię in figura: ut quilibet homo currit, & quidam homo non currit. nullus homo currit, & quidam homo currit.

Prima reg. *Secunda.* *Tertia.*

Quarta

Quarta regula, uniuersalis affirmatiua & particularis affirmatiua, & uniuersalis negatiua & particularis negatiua, de cōsimilibus subiectis prædicatis & copulis, supponentibus præcisę pro eodē uel pro eisdem sunt sub alternæ in figura, ut quilibet homo currit, & quidā homo currit. nullus homo currit, & quidam hō non currit. Ex prædictis. sequitur quòd illæ non sunt cōtrarię. omnis homo currit, nullus homo currit. nec istæ cōtradictoriæ. omnis hō currit, quidā homo non currit. nec istę subalternæ. omnis homo currit, quidā homo currit, quia termini non supponūt præcisæ pro eodem uel pro eisdem. In una. n. subiectum supponit pro utroq; sexu. In alia uero pro masculino tantum.

Quarta) Nota quod ĩ multis exē plaribus nō inueni in istis. 4. regulis uerbū et copulis ut cōiter legitur. tamen posito et nō posito sēper intellectua liter.

De natura propositionum. Cap. IX.

SICVT quatuor regulis situātur propositiones in figura, ita quatuor alijs regulis ipsarū cognoscitur lex seu natura quarū prima est ista. Non est possibile duo cōtraria esse simul uera, sed simul falsa. Prima pars patet inductiuæ in omnibus, secūda probatur, quoniā ista sunt simul falsa, quilibet hō est albus, nullus hō est albus & ista similiter: oē animal est hō, nullū aīal est hō. Secunda regula est ista, nō est possibile duo subcontraria esse simul falsa, sed simul uera. Patet pars prima in singulis discurrendo. secūda probatur. quoniā ista sunt simul uera, aliquis hō est albus aliquis hō nō est albus. & aliquod animal est hō. aliquod animal nō est homo. Tertia regula est ista. Non est possibile duo cōtradictoria esse simul uera, uel simul falsa. patet ista regula discurrendo per singula cōtradictoria. Quarta regula est ista. Si uniuersalis est uera, suā particularis uel idefinita sibi subalterna, est uera, sed non econuerso. Vnde si hæc esset uera. quilibet hō est albus, hæc similiter esset uera. aliquis hō est albus, sed non econuerso: quia iam de facto hęc est uera. aliquis homo est albus, & nō ista, quilibet homo est albus, eodē modo dico de negatiuis.

Prima regula. Pro toto hic. c. uide in lo. m. fol. 115. usque ad fo. 122. et ĩ m. 7. huius ca. 2.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

De æquipollentijs. Cap. X.

AEQVIPOLLENTIARVM tres sunt regulæ, quarū prima est ista. Negatio præposita facit æquipolere

Prima regu. uide pro his. t. 7. tra cta. huius c. 3. et. i lo. ma. a f. 114 usque ad fo. 115. lere suo contradictorio, unde nõ quilibet homo currit, æquiualet isti, aliquis hõ non currit. Et ista, nonnullus hõ currit, æquiualet isti, aliquis hõ currit. Secũda regu *Secunda.* la est ista. Negatio postposita facit æquipollere suo cõ trario. probatur. nam ista, quilibet hõ non currit. æquipollet isti, nullus hõ currit. & ista nullus hõ nõ currit. æquipollet isti quilibet hõ currit. Tertia regula est ista. *Tertia.* Negatio præposita & postposita facit æquipollere suo subalterno, unde hæc non quilibet hõ non currit. æquipollet isti, aliquis hõ currit. Et ista, nõnullus hõ nõ currit æquipollet isti, aliquis hõ non currit. Vnde uersus. Præ, contradic. post contra. præ postq; subalter. Hęc regula nõn solũ deseruit primæ uel secundæ figurę, immo & tertiæ. Et uoco ibi negationẽ præpositã quando coniungitur modo siue modus præcedat siue sequatur. & postpositã quando coniungitur uerbo infinitiui modi. Exemplum primi. non possibile est sor. currere, uel sor. currere nõ est possibile. Exemplũ secundi. possibile est sor. non currere, uel sor. nõ currere est possibile. Hæc ergo, nõ necesse est sor. currere, æquiualet isti. cõtingens est sor. nõ currere, per primã regulã, & hęc necesse est sor. non currere, ęquiualet, isti impossibile est sor. currere, per secundã regulã. Et ista non necesse est sor. nõ currere, æquiualet huic, possibile ẽ sor. currere per tertiã regulã. ita dicatur & de cæteris quibuscũq;.

De conuersione. *Cap.* XI.

Diffinitio cõuersionis, pro hoc uide m. 7. tra. huius ca. 3. et in lo. ma. a fol. 122. usque ad f. CONVERSIO est transpositio subiecti in prædicatũ, & econuerso, ut hõ est animal, animal est homo. Et hæc diuiditur in conuersionẽ simplicem, per accñs & per contrapositionẽ. Conuersio simplex est transpositio subiecti in prædicatũ, & econuerso, manente eadẽ qualitate & quãtitate, ut nullũ animal currit, nullũ currens est animal. Conuersio per accidẽs est transpositio subiecti in predicatũ & econuerso manente eadẽ qualitate, sed mutata quãtitate, ut omnis hõ est animal aliquod animal est homo. Cõuersio per contrapositionẽ est transpositio subiecti in prædicatũ, & econuerso, manente eadẽ qualitate & quantitate, sed mutatis terminis finitis in terminos infinitos, ut quoddã animal non

currit, quoddā non currens non est non animal. Vt autem sciatur quæ propositionū his conuersionibus conuertatur, ponuntur isti uersus Feci, simpliciter cōuertitur eua, per acci. Asto, per cōtra, sic fit conuersio tota; In quibus ponuntur quatuor literæ uocales, a.e.i.o. A. significat, uniuersalē affirmatiuā. Et uniuersalē negatiuā I. particularē uel indefinitā affirmatiuā. O particularē uel indefinita negatiuā. Cū ergo dr̄ feci simpliciter. i. uniuersalis negatiua & particularis affirmatiua conuertūtur simpliciter. Cōuertitur eua p acci. i. uniuersalis negatiua & uniuersalis affirmatiua conuertūtur per accidēs. Asto, per cōtra. i. uniuersalis affirmatiua & particularis uel indefinita negatiua conuertūtur per contrapositionē. Harū cōuersionū simplex est utilior, quia uniuersaliter si conuersa est uera, conuertēs est uera, & econuerso, sed non est ita in conuersione p accidens uel per contra positionē. nā in conuersione p accidēs conuersa est falsa, ut oē aīal est homo, & conuertens uera, uidelicet ut homo est animal. In conuersione uero p contrapositionē est conuersa uera, & conuertens falsa. Nā hæc est uera, aliqua rosa non est substātia, nulla rosa existēte, & tn̄ hæc est falsa, aliqua nō substātia non est non rosa, qa suū contradictorium est uerum. uidelicet oīs non substantia non est non rosa. Contra id qđ dictum de conuersione simplici arguit. Primo hæc est uera nullus hō est mulier. & hæc est falsa nulla mulier est hō. igit regula falsa. Secundo hæc est uera. nullus cœcus uidet ens. & hęc est falsa, nullū ens uidet cœcū. ergo &c. Tertio, hęc est uera. nulla domus est in hoīe, & hæc est falsa. nullus hō est in domo, ergo &c. Ad primū dr̄, q̄ illa nō est sua conuertēs, sed ista. nulla mulier est aliqs hō, qa dēt esse consimilis limitatio in cōuertēte & in conuersa. Ad secundum dico, q̄ non fit de subiecto pdicatū, quia non est pdicatū ly ens, sed ly uidens ens, & sic cōuertitur. ergo nullum uidens ens est cœcū. Ad tertiū dicitur similiter, q̄ illa non est conuertens eius, sed ista nullū ens in homine est domus uel ista, in nullo homine est domus, quia oī debent termini mutare casum.

De propositione hypothetica. Cap. XII.

Quid sit propositio hyp. PROPOSITIO hypothetica est illa quę habet plures categoricas coniũctas per notã conditionis,copulationis,disiũctionis,uel alicui istarũ æquiualẽtem,ut tu es hõ,& tu es aĩal. Tres igitur sunt spẽs hypotheticarum non æquiualẽtes in significãdo. uidelicet cõditionalis, copulatiua,& disiũctiua. Aliæ uero,ut localis, causalis,& tẽporalis non sunt hypotheticæ, sed categoricæ. Propositio conditionalis est illa in qua coniunguntur plures categoricæ per notã conditionis,ut, si tu es hõ, tu es animal. Propõnũ cõditionaliũ alia affirmatiua, alia negatiua. Propositio cõditionalis affirmatiua est illa in qua affirmatur nota cõditionis.exemplũ positũ est. Cõditionalis negatiua est illa in qua nota cõditionis negatur,ut,nõ si tu es hõ,tu es asinus. Et hæc sẽper probatur per affirmatiuã. Ad ueritatẽ cõditionalis affirmatiuæ requiritur & sufficit q̃ oppositũ cõsequẽtis repugnet añti,ut,si tu es hõ,tu es aĩal. Hæc uera est, quia ista repugnat.tu es hõ,& tu nõ es aĩal. Antecedẽs uocatur illa propõ quæ immediate sequitur notã conditionis.cõsequens uero est alia. Ita q̃ tu es hõ, est añs & tu es aĩal.est consequens. Ad falsitatẽ conditionalis affirmatiuæ requiritur,& sufficit q̃ oppositũ cõsequentis stet cũ antecedẽte,ut,si tu es hõ tu sedes. Hæc autẽ stãt simul.tu es hõ,& tu non sedes.ideo ista cõditionalis est falsa. De impossibilitate,possibilitate, necessitate,& cõtingentia eiusdẽ non oportet dicere aliter, qa oĩs conditionalis uera est necessaria,& oĩs falsa est impossibilis. Nulla aũt est quæ sit cõtingens. Istæ regulæ dictæ sunt de condõnali denoĩata à ly si,& nõ à ly nisi.

Prima reg. Pa.16.pri. 2.du.lo.

Secunda.

Pri.soph.18 cor.2.cõ.infra sop.472

De hypothetica copulatiua. Cap. XIII.

COPVLATIVA est illa quę habet plures categoricas per notã copulationis inuicẽ coniunctas,ut,tu es homo,& tu sedes. Propositionũ copulatiuarũ alia affirmatiua alia negatiua. Affirmatiua est illa in qua nota copulationis affirmatũ. Exẽplũ positũ est. Negatiua uero est illa in qua nota copulationis negatur,ut, tu nõ es homo & tu es asinus. Et semper negatiua probatur

uniuocus prædicabilis,quid de pluribus differentibus ſpecie, ut animal prædicatur de homine, & de aſino; qui differunt ſpecie in eo quod quid, quia ad interrogationẽ factam per quid eſt homo uel aſinus. reſpondetur quòd eſt animal. Genus diuiditur, nam quoddã eſt genus generaliſſimum.& quoddam genus ſubalternum. Genus genereliſſimum eſt terminus qui ſic eſt genus quod non poteſt eſſe ſpẽs. Vt ſubiecta. Genus ſubalternũ eſt terminus qui ſic eſt genus quod poteſt eſſe ſpecies,ut animal.eſt enim genus reſpectu hominis,ſpecies,uero reſpectu corporis. Species eſt terminus uniuocus nõ ſupremus pꝺicabilis in quid de pluribus, ut ly homo, prædicatur de ſorte, & Platone in eo quod quid,quia ad interrogationẽ factam per quid, eſt ſorte,uel Plato.reſpondetur quòd eſt homo. Species diuiditur,quia quædam eſt ſpecialiſſima quædam ſubalterna. Species ſubalterna eſt terminus qui cum ſit ſpecies poteſt eſſe genus ut animal. Species ſpecialiſſima eſt terminus qui cum ſit ſpecies poteſt eſſe genus, ut homo uel aliter ſic. Species ſpecialiſſima eſt terminus uniuocus prædicabilis in quid de pluribus differentibus numero ſolum. & notanter dicitur ſolũ, quia ly animal,non eſt ſpecies ſpecialiſſima. & tamen eſt terminus uniuocus prædicabilis in quid de pluribus differentibus numero, quia de ſorte & Platone, ſed non ſolum de differentibus numero.quia etiam de differentibus ſpecie,ut de homine & leone. Differentia eſt terminus uniuocus prędicabilis de pluribus in quale de eſſentiale. ut rationale quod prædicatur de ſorte & Platone in eo quod quale. quia ad interrogationem factam per qualis eſt ſortes, reſpondetur quod eſt rationalis.Proprium eſt terminus uniuocus prædicabilis de pluribus in eo quod quale, accidentale conuertibiliter, ut riſibile, quod prædicatur de ſorte, & Platone in eo quod quale,quia ad interrogationem factam per qualis eſt ſortes uel Plato, conuenienter reſpondetur quod riſibilis. Et tota ratio quare ſic prædicatur de illis eſt,quia eſt propria paſſio illius termini homo,cum quo conuertitur. Accidens eſt terminus

Diffinitio generis pro qua uide in prædicabilibus.c. 2. a porphyrio.

Diuiſio generis.

Diffinitio ſpeciei.

Diffinitio differentiæ.

De proprio

De accidente.

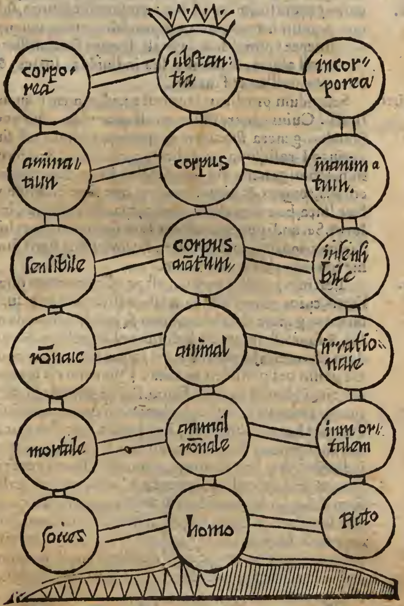
uniuocus prędicabilis de pluribus in eo quod quale accidētale nō cōuertibiliter, sicut ly albū. quod prædicatur de homine in eo quod quale accidētale, quia ad interrogationem factam per qualis est homo uel asinus potest conuenienter responderi quod albus, & hoc non conuertibiliter. quia non conuertitur ly albū, cū aliquo illorum. Sufficientia prædicabilium habetur isto modo. quia oē uniuersale aut est prędicabile essentialiter, aut accidentaliter. Si essentialiter, aut in quid aut in quale. Si in quale, illud est differentia. Si in quid aut de pluribus differentibus specie illud est genus, aut de pluribus differentibus numero solum, & illud est species. Si uero est prædicabile accidentaliter. aut ergo in quale accidentale conuertibiliter, & illud est proprium, uel in quale accidentale non conuertibiliter & illud est accidens. Ex prædictis potest intelligi quę sit prædicatio directa uel indirecta, essentialis uel accidentalis. Prædicatio directa est ille in qua superius prædicatur de suo inferiori. ut homo est animal. Prędicatio indirecta in illa in qua inferius prædicatur de suo superiori. ut animal est homo.

Sufficientia prædicabi.

Colligitur hæc in ante prædica. ca. 4. & in prædica. c. 3.

Prędicatio essentialis est illa in qua superius prædicatur de inferiori uel econuerso secundū quod dictū est. uel differētia de aliquo suo indiuiduo uel aliquo illorū. Sed prædicatio accidentalis est illa in qua proprium uel accidens prædicatur de genere, specie & differentia, uel suo indiuiduo, aut econuerso. Exemplum primi, ut homo est risibilis, uel animal est album. Exēplum secundi, ut risibile est homo, albū est animal. & consimiliter de differētia & indiuiduo dicatur. uel melius dicatur quod prędicatio essentialis est prædicatio terminorū eiusdē pdicamēti, ut hō est animal. Prædicatio autem accidentalis est prædicatio terminorum diuersorum prædicamētorum, ut homo est albus. Terminus superior ad reliquum dicitur esse ille qui cōtinet illum & non econuerso, sicut ly animal, respectu istius termini homo, quia significat quicquid ille, & cū hoc aliquid ultra. Terminus inferior ad reliquum dicitus

tur esse ille qui continentur ab eo,& non econuersa ut ly sortes,respectu istius termini homo.

De prædicamentis. *Cap.* XVI.

PRAEDICAMENTVM est coordinatio plurium

terminorum ſecundum ſub & ſupra & diuiditur in decem prædicamenta.

Præd. ſubſtantiæ. Quorum primum eſt prædicamentum ſubſtantiæ, cuius generaliſſimum eſt hic terminus ſubſtantia, ſub quo ponitur hic terminus corpus, ſub corpore uiuens, ſub uiuente animal, ſub animali, ſpecies ſpecialiſſima homo uel aſinus, & ſub iſtis ſua indiuidua, ſortes, & Plato, brunellus, & fauellus.

Quantitas. Secundum prædicamētum eſt prædicamentū quantitatis. Cuius generaliſſimum eſt quantitas, ſub quo ſunt duo genera ſubalterna, quorum nullum eſt ſuperius ad reliquum, uidelicet, continuūm, & diſcretum. Primi generis iſtæ ſunt ſpecies, linea, ſuperficies, corpus, tempus, & locus. quarum hæc ſunt indiuidua, hæc linea, hæc ſuperficies hoc corpus, hoc tempus, hic locus. Secundi generis infinitæ ſunt ſpecies ſcilicet binarius, trinarius, quaternarius, &c. indiuidua uero ſunt hic binarius, hic trinarius &c.

Qualis. Tertium prædicamentum eſt prædicamentum qualitatis, cuius generaliſſimum eſt qualitas. ſub quo ſunt quatuor genera ſubalterna: non ſe habētia ſecundum ſub & ſupra. Primum eſt habitus, uel diſpoſitio. Secundum eſt, naturalis potentia, uel impotentia. Tertium eſt paſſio uel paſſibilis qualitas. Quartum eſt forma, uel circa aliquid conſtās figura. Primi generis ſpecies ſunt grammatica, logica, & rhetorica, quarum indiuidua ſunt hæc grammatica, hæc logica hæc rhetorica. Secundi generis ſpecies ſunt durum, & molle, quarum indiuidua ſunt hoc durum, hoc molle. Tertij generis ſpecies ſunt dulcedo, amaritudo, album, nigrum, calidum & frigidum, humidum & ſiccum, quarum indiuidua ſunt, hæc dulcedo, hęc amaritudo, hoc album, hoc nigrum & huiuſmodi. Quarti generis ſpecies ſunt circulus, triangulus, quadrangulus, & huiſmodi. quarum indiuidua ſunt, hic circulus, hic triangulus, hic quadrangulus.

Quartum prædicamentum eſt prædicamentum relationis. Cuius generaliſſimum eſt relatio, uel ad aliquid, ſub quo tria genera ſubalterna non ſe habentia

ſecun-

ſecundum ſub & ſupra. Primum eſt, æquiparatio. Secũdum eſt, ſuperpoſitio. Tertium eſt, ſuppoſitio. Primi generis ſpecies ſunt: uicinus. æquale & ſimile quarum indiuidua ſunt hic uicinus hoc æquale & hoc ſimile. Secundi generis ſpecies ſunt, pater, dominus, & magiſter quorum indiuidua ſunt, hic pater, hic dominus, & hic magiſter. Tertia generis ſpecies ſunt, filius, ſeruus diſcipulus quarum indiuidua ſunt hic filius hic ſeruus, hic diſcipulus.

Quintum prædicamentum eſt prædicamentũ actionis, cuius genera ſubalterna ſunt ſex, quorum nullum eſt ſuperius ad reliquum. uidelicet generare, corrũpere, augere, diminuere, alterare, & ſecundum locum mouere. Primi & ſecundi generis ſpecies ſunt generare hominem & corrumpere equum quarũ indiuidua ſunt ſic generare hominem ſic corrumpere equum. Tertij & quarti generis ſpecies ſunt, augere in longum diminuere in latũ. quorum indiuidua ſunt, ſic augere in longum, ſic diminuere in latum. Quinti generis ſpecies ſunt ſic calefacere, & frigefacere quarum indiuidua ſunt ſit calefacere, ſic frigefacere. Sexti generis ſpecies ſunt mouere ſurſum, mouere deorſum. quarum indiuidua ſunt ſic mouere ſurſum, ſic mouere deorſum. *actionis.*

Sextum prædicamentum eſt prædicamentum paſſionis cuius generaliſſimum eſt paſſio. Et habet ſimiliter ſex genera ſubalterna non ſe habẽtia ſecundum ſub & ſupra. uidelicet generari currumpi augeri diminui: alterari, & ſecundum locum moueri. Primi & ſecundi generis ſpecies ſunt hominẽ generari, equum corrumpi quarum indiuidua ſunt. iſtum hominem generari, iſtũ equum corrumpi. Tertij & quarti generis ſpecies ſunt augeri in longum, diminui in latum quarum indiuidua ſunt, ſic augeri in longum, ſic diminui in latum. Quinti generis ſpecies ſunt calefieri, & frigefieri. quarũ indiuidua ſũt, ſic calefieri ſic frigefieri. Sexti generi ſpecies ſunt, moueri ſurſum, moueri deorſum quarum indiuidua ſũt, ſic moueri ſurſum, ſic moueri deorſum. *Paſſionis.*

Septimum prædicamentum eſt prædicamentũ, ubi

cuius generalissimum est,ubi, sub quo sunt hęc genera subalterna,in loco, in spatio.quorum species sunt, in domo in platea,sub quibus sunt indiuidua,in hac do

Quando mo,in hac platea,hic,uel ibi.

Octauum prædicamentum est prędicamentũ, quando cuius generalissimum est,quando,sub quod sunt genera subalterna,uidelicet in tempore, in quo,in æternitate:quorũ species sunt hæri,hodie,cras.Et indiuidua. ut tunc.uel in illo die,uel in illo instanti.

Situs. Nonum prædicamentum est prædicamentum situs, cuius generalissimũ est, situs, uel posito sub quo sunt species.uidelicet stare,iacere,sedere. quarũ indiuidua sunt,sic stare,sic sedere,sic iacere.

Habitus. Decimum prędicamentum est prędicamentum, habitus,cuius generalissimum est habitus, sub quo sunt species anulus,& corona armatum esse calciatum esse

Nota. quarum indiuidua sunt,hic anulus,hæc corona, sic armatum esse,sic calciatum esse.Iuxta prædicta est notãdum quod in quocunque prędicamento ponitur concretum in eodem ponitur suum abstractum, & econuerso. Ita quod in eodem prædicamento ponitur homo,in quo humanitas, & in eodem albedo, in quo album,& econuerso.

De syllogismis. Cap. XVII.

Diffõ syl. pro quã ui- de primo priorũ. c. 1. et in lo. m. fo. 172. co- lum. 1. SYLLOGISMVS est oratio in qua quibusdam positis &cõcessis necesse est aliud euenire per ea quæ posita sunt & concessa.ut omnis homo currit, sor.est homo ergo sor.currit. Et sciendũ est primo quod omnis syllogismus constat ex tribus terminus scilicet maiori extremitate.minori extremitate, & medio termino. Vnde medius terminus est ille qui bis sumitur ante cõ

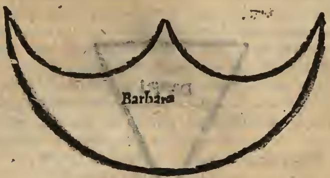
De prima figu. uide pri.prio. 6.et 7. clusionem & non ingreditur conclusionem,ut homo. Maior extremitas est ille terminus qui sumitur in maiori expositione cum medio termino.ut currens. Minor extremitas est ille terminus qui sumitur in minori propositione cum medio termino ut sor. Secundo

est

est notandum quod figura est debita dispositio termi- norum quæ dispositio tripliciter fit. Nā aut illud quod subiicitur in prima propositione, prædicatur in secunda, & sic resultat prima figura. Aut idem prædicatur utrobique & sic ordinatur secūda figura. Vel idē subiicitur in utraque, & sic habetur tertia figura. Exemplū primæ figuræ, omne animal est substātia omnis homo est animal ergo omnis homo est substantia.

de secundā in c.8.& 9 et de 3.in c. 10. et. 11. eiusdem.

Maior extre. Medius terminus. Minor extre.
substantia animal homo.

Exemplum secundæ figuræ, nullus lapis est homo, homo risibile est homo. ergo nullum risibile est. lapis

Exemplum secundæ figuræ, medius terminus homo.

lapis risibile.

maior extre. minor extre.

Exemplum tertiæ figuræ, omnis homo eſt animal,omnis homo eſt rationalis. ergo quoddam rationale eſt animal. Vnde uerſus.
Sub præ prima,bis præ ſecunda,tertia bis ſub.

Exemplum tertiæ figuræ.

Maior extre. Minor extre.
Animal Rationalis.

homo
medius terminus.

Tertio eſt notandum quod quædam eſt concluſio directa quædam indirecta, concluſio directa eſt illa in qua maior extremitas prædicatur de minori in concluſione exempla data ſunt concluſio indirecta eſt illa in qua minor extremitas prædicatur de maiori in concluſione,ut omnis homo eſt animal,ſor.eſt homo ergo aliquod animal eſt ſor. Quarto eſt notandum ꝙ omnium iſtarum figurarũ ſunt decem & noué modi quibus ſyllogizatur in illis. quorum nouem pertinent ad primã figuram.quatuor ad ſecundam. & ſex ad tertiam.& inſeruntur in iſtis uerſibus.
Barbara,celarent,darii,ferio, baralipton.
Celantes,dabitis,ſapeſmo, friſeſomorum.

Cæſare,

Cæſare,cameſtres,feſtino,barocho,darapti.
Felapton,diſamis,datiſi, brocardo, feriſon.

Et hi omnes concludunt directe præter quinque ultimo primæ figuræ.

In his nominibus ponuntur quatuor literæ uocales ſcilicet a,e,i,o,prima ſignificat uniuerſalem affirmatiuam,ſecunda uniuerſalem negatiuam tertia particularem indefinitam,aut ſingularem affirmatiuam. quarta particularem indefinitam,uel ſingularem negatiuã ſecundum ergo ſitum iſtarum literarum in modo debet cõſtitui ſyllogiſmus, quia ergo in barbara ter ponitur a,ideo quælibet propoſitio in modo illo erit uniuerſalis affirmatiua. Et quia in,celarent,primo ponitur e,ſecundo a,&,iterum tertio e,ideo illius modi prima propoſitio & tertia erit uniuerſalis negatiua, ſecũda uero uniuerſalis affirmatiua. Si ergo quærátur barbara, ex quibus conſtat dicatur quòd ex duabus uniuerſalibus affirmatiuis uniuerſalem affirmatiuam directe concludentibus, Celarent,uero ex uniuerſali negatiua & uniuerſali affirmatiua uniuerſalem negatiuam directe cõcludentibus.& ita de ſingulis dicatur.

Quinto eſt notandum quod primæ quatuor dictiones primi uerſus incipiunt ab his conantibus.b.c.d.f.& ſimiliter omnes dictiones ſequentes.& per hoc intelligitur quòd omnes modi inchoantes a.b.debent reduci ad primum primæ. & omnes modi inchoantes. a.c.ad ſecundum.& per.d.ad tertium.& per.f.ad quartũ. Item ubicunq; ponitur. f. in his dictionibus denotatur quod propoſitio intellecta per uocalem immediate pręcedẽtem debet conuerti ſimpliciter, & per p. debet conuerti per accidens.& per.m. quòd fiat tranſpoſitio in præmiſſis. ita quòd maior fiat minor, & econuerſo. & per c.quòd reducatur per impoſſibile.Exemplũ trium primorum habetur reducendo ſapeſmo ad ferio.ut omnis homo eſt animal, nullus lapis eſt homo. ergo quoddã animal non eſt lapis dicatur ergo ſic, nullus homo eſt lapis quoddam animal eſt homo. ergo quoddam animal non eſt lapis. Iſta reductio habetur conuertendo maiorem primi ſyllogiſmi per accidens, & minorem

Vide Panſoph. 8. *in cor.ſoph.* 9. 2.*ſoph.* 41. *cõ.*2.*fo.*20. *prin.*3.*du. c.*4. *cor.* 1. *et.* 43. *prin. eiuſdem.*

ſimpliciter. quibus conuerſionibus factis tranſponantur præmiſſe. & ita de aliis dicatur. Qualiter autem modus in quo ponitur c. reducatur per impoſſibile oſtenditur. Nam in iſtis modis ſolummodo infertur.c. uidelicet in Barocho, & in Brocardo, ideo ſolum iſti modi reducuntur ad barbara, per impoſſibile.

Exemplũ primi, omnis homo eſt animal aliquis lapis non eſt animal ergo aliquis lapis non eſt homo reducitur. nam quæ ad barbara, per impoſſibile ſumendo cõtradictorium concluſionis cum maiori, & inferendo oppoſitum minori ut omnis homo eſt animal, omnis lapis eſt homo. ergo omnis lapis eſt animal. Exemplũ ſecundi modi. ut quidã homo non eſt lapis, omnis homo eſt animal. ergo quoddam animal non eſt lapis. Reducitur nanque ad barbara, ſumendo cõtradictorium concluſionis cum minori. & inferendo oppoſitum alterius præmiſſæ, ſcilicet maioris, ut omne animal eſt lapis omnis homo eſt animal ergo omnis homo eſt lapis Vnde uerſus.

Simpliciter uerti uult. s. p. uero per acci.
M. uult traſponi. c. per impoſſibile duci.

Ex prædictis ſequitur, quòd nullus ſyllogiſmus conſtat ex omnibus particularibus, nec ex omnibus negatiuis. Et ſi altera præmiſſarum fuerit particularis uel negatiua, & concluſio ſimiliter erit particularis uel negatiua. Et hæc de ſyllogiſmis dicta ſufficiant.

Explicit Primus Tractatus qui ſummularũ dicitur.

Incipit ſecundus qui ſuppoſitionum dicitur.

De diffinitione ſuppoſitionis & de diuiſione eiuſdem. Cap. primum.

Vide Pa. *in lo. ma. fol. 16. col. 1.*

SVPPOSITIO eſt exceptio termini in propoſitione pro aliquo uel pro aliquibus. Exemplum primi, tu es, Exemplum ſecundi ego & tu ſumus, In prima ſupponit ſolum pro aliquo, in ſecunda pro aliquibus. Et notanter dicitur in propoſitione quia extra propoſitionẽ non ſupponit terminus licet ſignificet. unde ly homo,

ita significat extra propositionem sicut intra. Nunquã tamen supponit nisi existat pars propositionis. Suppositio diuiditur quoniã aliqua suppositio est materialis, & aliqua est supositio personalis. Suppositio materialis, est acceptio termini in propositione pro suo materiali significato. ut homo est nomen patet quòd ly hõ non supponit nisi pro se uel pro sibi consimili quæ sũt significata materialia istius termini homo. Suppositio personalis est acceptio termini in propositione pro suo formali significato, ut homo est animal. patet quod ly homo, supponit pro sor. uel pro Plat. qui sunt significata formalia istius termini homo. Ad euidentiã autẽ istarum diffinitionum est notandum, quod differentia est inter significatum formale & materiale alicuius termini. Nam significatum formale alicuius termini est illud quod ille terminus significat, & de eodem ac pro eodem est uerificabilis affirmatiue sine additamento signi materialitatis, sicut sort. uel Plato est significatũ formale istius termini homo, quia de sorte & Platone uerificatur affirmatiue ly homo sine additamẽto signi materialitatis. quia quælibet istarũ est uera. sor. est hõ & Plato est homo. Sed significatum materiale alicuius termini est illud quod iste terminus significat pro quo nõ est uerificabilis affirmatiuæ sine additamento signi materialitatis sicut ille terminus homo ex quilibet sibi consimilis est significatũ materiale eiusdẽ termini hõ, quia seipsum significat & quẽlibet sibi consimilẽ, tamẽ pro nullo talis est uerificabilis sine aditamento signi materialitatis, quia hæc est falsa, ille terminus homo, est homo, sed hæc est uera. iste terminus homo est ly homo. Vel dicatur & breuis quod significatũ formale alicuius termini, est illud de cuius pronomine demonstrante uerificabilis est talis terminus affirmatiuæ sine additamento signi materialitatis. ut sor. est significatũ formale illius termini homo, quia hęc est uera hoc est homo. demonstrando sor. Sed significatum materiale alicuius termini est illud de cuius pronomine demonstrante non est talis terminus uerificabilis affirmatiuæ nisi mediante signo materialitatis. sicut terminus

Diuisio suppositionis.

Notan.

homo est significatum materiale eiusdem quia hæc nõ est uera.hoc est homo,demonstrando illũ terminũ homo,sed hæc bene est uera hoc est ly homo demonstrando eundem.Ex quibus sequitur primo, quòd quælibet terminus qui nõ est de seipso uerificabilis,nisi mediante signo materialitatis habet duplex significatũ uidelicet materiale,& formale,sicut illi termini homo,animal,lapis,lignum & huiusmodi.Significat enim ly homo,sor.formaliter,& seipsum aut sibi consimilem materialiter. Secundo sequitur quod quilibet terminus qui est de seipso uerificabilis sine tali signo habet unũ solum significatum, & illud est formale, & formaliter se significat.sicut isti termini ens,aliquid,nomẽ,terminus,& huiusmodi,Nã sicut illa est uera ens est ens . ita ista ly ens est ens.Et sicut illa est uera,nomẽ, est nomẽ, ita ista ly nomen est nomen.Tertio sequitur quòd sicut aliquis terminus primæ intẽtionis uel impositionis habet significatum formale solummodo, & aliquis materiale & formale ita aliquis terminus secundæ intentionis uel impositionis habet significatum formale solũmodo & aliquis utrunque. Prima pars est ostensa,quoniam tã ly homo quàm ly ens est terminus primę intentionis uel impositionis. & tamen ly homo, habet utrunque significatum & ly ens formale solummodo. Secunda pars probatur, Nam ly nomen, & ly propositio,sunt termini secundæ intentionis uel impositionis & ly nomen habet significatum formale solummodo quia hæc est uera ly nomen.est nomen. & ly propositio habet utrunque quia hæc non est uera licet propositio est propositio,sed bene quęlibet istarum propositio affirmatiua est propositio,propositio, negatiua est proposito, Similiter istæ terminus syllogismus habet utrunque significatum quia hæc non est uera,ly syllogismus, est syllogismus, sed bene quælibet istarum.a. est syllogismus.&.b.est syllogismus. dato quòd.a. sit syllogismus primæ figuræ. &. b. secundæ . Quarto sequitur, quòd sicut aliquis terminus primæ intentionis uel impositionis potest supponere materialiter . & aliquis personaliter ita aliquis terminus secundæ

Primũ corrol. *Secũdũ corrol.* *Tertium.* *Quartum.*

cundæ intentionis uel impositionis potest supponere personaliter, & aliquis materialiter, prima pars est ostensa & secūda probatur, nam dicendo, nomen est terminus ly nomen, supponit personaliter quia pro personaliter significato, Et ita dicendo, propositio uel syllogismus est oratio, sed dicendo propositio est terminus simplex syllogismus est nomen, tam ly propositio quā ly syllogismus supponit materialiter pro suo materialiter significato &c.

De cognitione terminorum quando supponunt materialiter & quando personaliter. *Cap.* II.

VT autem cognoscatur quando termini materialiter supponunt & quando personaliter, species regulæ declarantur quarum prima est ista; Omnis terminus solum habens significatum formale est solūmodo personaliter supponibilis patet quia talis nunquam supponit nisi pro suo formali significato uerbi gratia de terminis primæ intentionis uel impositionis, ut ens, aliquid, & huiusmodi, Exemplum de terminis secundæ intentionis uel impositionis, ut terminus, nomē, & huiusmodi. Secunda regula est ista. Omnis terminus utrunque habens significatum si sibi additur signum, materialitatis in propositione solummodo materialiter supponit, patet quia non supponit nisi pro suo materiali significato ratione signi materialitatis, Exēplū de terminis primę intētionis uel impositionis, ut ly homo est ly hō ly animal tā ly hō, quàm ly animal stat materialiter, Exemplum de terminis secundæ intentionis uel impositionis, ut ly propositio, est ly propositio, ly syllogismus est ly syllogismus, tam ly propositio, quam ly syllogismus supponit materialiter. quia pro suo materiali significato. Signa materialitatis sunt ista ly, iste terminus, ista propositio, ista oratio, & hmōi, sed potissimum est ista uox ly, Tertia regula est ista. Cuiuscuncunque propositionis extrema sunt termini primæ intentionis. uel impositionis quibus non additur signum materialitatis tam subiectum, quàm prædicatum supponit personaliter ut homo est animal, sort. currit. Et notan-

Prima reg. de hoc uide in lo. ma.a fo. 16. usq; ad f. 18. Secunda.

Tertia.

Quarta. notanter dicitur si nõ additur signum materialitatis · quia addito illo supponeret ibi terminus materialiter per secundam regulam. Quarta regula est *ista* cuiuscunque propositionis extrema sunt termini secundæ intentionis,uel impositionis, quorum subiectum habet solum significatum formale & prædicatum utrunque,tam subiectũ quam prædicatum supponis personaliter si prędicato non additur signum materialitatis uerbi gratia signum est propositio,terminus est syllogismus. Quinta regula est ista.

Quinta. Si extrema sunt termini secundæ intentionis,uel impositionis, & subiectũ habeat utrunque significatum, prędicatum uero similiter utrunque uel solum formalem non datur regula generalis.quoniam interdum supponit quilibet illorũ personaliter interdum alter materialiter. uerbi gratia dicendo propositio est oratio ambo extrema habent utrunque significatum, & ambo personaliter supponunt. Item si dicitur propositio est signum subiectum habet utrunque significatum, & prædicatum solum unum.s.formale,& utrunque personaliter supponit. Sed si dicitur propositio est nomen subiectum habet utrunque significatum & predicatum solum formale & tamen subiectum supponit materialiter quia aliter non foret propositio uera. Idem si dicitur propositio est, terminus incomplexus, utrunque extremum habet utrunque significatum & tamen subiectum supponit materialiter, quia aliter propositio esset falsa.

Sexta. Sexta regula est ista.Cuiuscunque propositionis, prædicatum est terminus primæ intentionis uel impositionis,& subiectum secundæ,deducto impedimento signi materialitatis,tam subiectum quàm prædicatum supponit personaliter ut species est homo,aliquod genus est animal.

Septima. Septima regula est ista, Cuiuscunque propositionis subiectum est terminus primæ intentionis uel impositionis non significans formaliter, se & prædicatum secundæ deducto impedimento signi limitantis, subiectum supponit materialiter, & prædicatum personaliter,ut hnmo est nomen. Petrus est nominatiui casus. Et notanter dicitur non significans formaliter

liter se quia si terminus aliquis significaret se formaliter personaliter supponeret per primã regulam, ut ens est terminus transcendens. Item dicitur, sine impedimento signi limitantis, quia signum uniuersale, uel particulare eiusdem generis limitat ad suppositionem personalem, ut aliquis homo est species, uel nullum animal est genus, tam ly homo, quàm ly animal, stat personaliter propter limitationem signi. Ex quo sequitur quod subalterna illius, homo est species, non particularis est illa aliquis homo est species, sed ista aliquid homo est species, nec singularis eius est, aliqua non est illa omnis homo est species, nec istarum, iste homo est species, istæ, homo est species sed ista, hoc homo est species. Item contradictorium illius homo est species, non est illud nihil quo est homo est species, aut nullus homo est species, q a tũc duo cõtradictoria essent simul uera, sed istud nullũ homo est species, nec subcontrarium eius est, aliquis homo non est species, seu aliquid quod est homo non est species, sed istud aliquod homo non est species. Ratio autem quare aliquę istarũ situantur in figura & aliquæ non est, quia in aliquibus seruatur eadẽ suppositio, & in aliquibus non, unde oẽs propositiones existentes in figura debẽt habere consimilẽ generalẽ suppositionẽ. Et si dicitur quare suppositio materialis requirit signa neutri generis. Dicitur, quod ideo, quia omnis terminus materialiter supponens est neutri generis, & indeclinabile nomen secundum grammaticos. Ex ultima & penultima regulis sequitur quòd ista non est bona conuersio. homo est species, species est homo, quia ly homo, in prima supponit materialiter, in secunda personaliter. sed sic conuertitur simpliciter, species est ly homo, nec illa est bona conuersio per accidens nullum nomen est homo, ergo homo non est nomen, sed sequitur, igitur aliquid quod est, homo non est nomen.

Vide 8. tra. huius. c. 3.

Petitio Responsio.

Corollaria.

De suppositione materiali, & de diuisionibus eiusdem. Cap. III.

Prima diuisio. suppositionis materialis. MATERIALIS suppositio plures continet diuisiones, quarum prima est ista. Suppositionum materialium, alia discreta, alia communis. Suppositio materialis discreta est acceptio termini materialiter supponentis cum pronomine demonstratiuo, ut hoc homo est species, ille terminus animal est genus Suppositio materialis cōmunis est acceptio termini materialiter supponentis sine pro nomine demonstratiuo, ut homo est nominatiui casus. Petrus est nomē propriū, unde ly Petrus, personaliter sumptum, est terminus discretus, & nomen proprium, sed materialiter est terminus communis prædicabilis de pluribus, uidelicet de illo termino, Petrus in mente, & de isto in scripto, & de illo in uoce. Similiter dicendo, tu est pronomen demonstratiuum subiectum huius non est pronomen, sed nomen indeclinabiliter sumptum habens similiter plura supposita. Secunda diuisio est ista. Suppositionum materialium communium, alia determinata alia confusa. Suppositio materialis determinata est acceptio termini materialiter supponentis sub quo contingit descendere ad omnia eius supposita, disiunctiue, ut homo est terminus communis & isti sunt omnes termini homo, ergo hoc homo, est terminus communis, uel hoc homo, est terminus cōmunis, & sic de singulis. Ex quo sequitur, quod ista propositio est uera. Homo non est nominatiui casus, sicut ista. Homo est nominatiui casus, quia sunt duæ indefinitæ subcontrariæ, in quarum prima uerificatur subiectū pro illo termino homo, qui est datiui, uel accusatiui casus materialiter sumpto in alia pro simili, qui est nominatiui casus. Et ita cōceditur, ꝙ Amo, est uerbum, & ꝙ Amo non est uerbum. Legens est participiū, & legēs non est participium. Tu est pronomen demonstratiuum, & Tu non est pronomen demonstratiuum. Nec sunt istæ contradictoriæ, sed subcontrariæ, ideo non concedo, quod Amo est uerbum, & nullum Amo est uerbū

Secunda.

Tu,

Tu,es pronomen,& nullum tu.est pronomen, quia ſunt contradictoriæ. Suppoſitio materialis confuſa eſt acceptio termini materialiter cōiter ſupponentis, ſub quo non contingit deſcendere ad omnia ſua ſupponentia diſiunctiuę,ut tantum homo eſt nomen,& iſti ſunt omnes termini homo,ergo tantum hoc homo eſt nomen , uel tantum hoc eſt nomen , & ſic de ſingulis , quia in caſu antecedens eſt uerum , & conſequens eſt falſum . Tertia diuiſio eſt iſta.Suppoſitionum materialium confuſarum , quædam eſt confuſa tantum , & quædam confuſa diſtributiua.Quarta diuiſio eſt iſta . Supoſitionum materialium confuſarum tantum quædam eſt mobilis , & quædam immobilis.Suppoſitio materialis confuſa tantum mobilis eſt acceptio termini materialiler ſupponentis , ſub quo contingit deſcendere ad omnia ſua ſuppoſita diſiunctum , ut tantum homo eſt nomen , & hoc ſunt omnia ly homo , ergo tantum hoc homo uel hoc homo,& ſic de ſingulis eſt nomen . Suppoſitio materialis confuſa tantum immobilis eſt acceptio termini materialiter communiter ſupponentis , ſub quo non contingit deſcendere,ſed ſi contingeret , deſcenderetur diſiunctum, ut neceſſario homo eſt ſpecies, ly homo, ſtat confuſæ tantum immobiliter,quia non licet deſcendere , unde non ſequitur neceſſario homo eſt ſpecies , & iſti ſunt omnes termini homo, ergo neceſſario hoc homo ,'uel hoc homo,& ſic de ſingulis eſt ſpecies , antecedentes enim eſt uerum , & conſequens falſum.tamen ſi contingeret deſcendere deſcenderetur modo dicto.Quinta diuiſio eſt iſta.Suppoſitionum materialium diſtributiuarum quædam eſt mobilis,& quædam immobilis. Suppoſitio materialis diſtributiua mobilis eſt acceptio termini materialiter communiter ſupponentis, ſub quo contingit deſcēdere ad omnia ſua ſuppoſita copulatiuæ , ut omne homo eſt terminus, & iſti ſunt omnes termini homo,ergo hoc homo eſt terminus , & hoc homo eſt terminus, & ſic de ſingulis . Suppoſitio materialis diſtributiua immobilis eſt acceptio termini materialiter communiter ſupponentis ſub quo non contin-

Tertia. *Quarta.* *Quinta.*

git descendere, sed si contingeret, descenderetur copulatiuæ, ut necessario omne homo est species, ly homo, stat materialiter distributiuæ immobiliter, quia non licet descendere cum non sequatur, necessario omne homo est species, & isti sunt omnes termini homo, ergo necessario hoc homo est species, & sic de singulis, antecedens enim est uerum, & consequens falsum, uerum tamen si contingeret descendere descenderetur illo modo.

Notan. Propter prædicta est notandum, quòd ista coniunctio, & aliquando tenetur copulatim, & aliquando copulatiuæ, tenetur copulatim quando copulat terminos, ut Sor. & Plat. currunt. Tenetur copulatiuæ quando cõiungit propositiones, ut Sor. currit & Plat. mouetur. Consimiliter nota disiunctionis aliquando tenetur disiunctim, aliquando disiunctiuæ. Tenetur disiunctum quando disiungit terminos, ut Sor. uel Plato currit. Et tenetur disiunctiuæ quando disiungit propositiones, ut Deus est uel homo est asinus.

De suppositione personali. *Cap.* IIII.

Diuisio sup positionis. perso. CONSEQVENTER sequitur diuisiones ponere suppositionis personalis materiam concernentes. Quarum prima est ista. Suppositionum personalium alia

Prima. discreta, alia communis. Suppositio personalis discreta est acceptio termini singularis uel communis cum pronomine demonstratiuo singularis numeri personaliter supponentis, ut Sor. currit, ille homo disputat. Ex ista

Regula. diffinitione sequitur ista regula. Omnis terminus discretus uel communis cum pronomine demonstratiuo singularis numeri existens pars propositionis, discrete supponit siue præcesserit signũ distributiuum, siue non unde ita stat discrete, ly tu, in illa, nullus asinus es tu sicut in ista, tu es homo. Suppositio personalis communis est acceptio termini communis personaliter supponentis sine pronomine demõstratiuo singularis numeri, ut

Secunda diuisio. homo currit, Secunda diuisio est ista, Suppositionum perso-

personalium communium quædã est determinata quędam confusa. Suppositio personalis determinata est acceptio termini personaliter supponentis sub quo contingit descendere ad omnia eius singularia disiunctiuæ, ut homo currit, & isti sunt omnes homines. ergo ille homo currit, uel istæ homo currit, uel sic de singulis. Iuxta quam suppositionẽ sit hæc prima regula. Cuiuslibet particularis uel indefinitę subiectum supponit determinatæ: tam affirmatiuæ quam negatiuæ tam in suppositione materiali quàm personali. Secunda regula est ista: omnis terminus communis quem nullum signum præcedit nisi signum particulare, supponit determinate unde huius propositionis homo est animal, tam quàm ꝑdicatũ supponit determinate, & si alicui istorũ adderetur signum particulare, non propter hoc impediretur suppositio ista. Suppositio confusa est acceptio termini cõiter personaliter supponentis sub quo non contingit descendere disiunctiuæ, ut tantum homo est risibilis, ly homo, stat confusæ, & non debet disiunctiuæ dęscendi, ut patebit. Tertia diuisio est ista. Suppositionum personalium confusarum quædam est confusa tantũ, & quædam confusa distributiua. Quarta diuisio est ista. Suppositionum personalium confusarum tantum quædam est mobilis, quædam immobilis. Suppositio personalis cõfusa tantum mobilis, est acceptio termini cõmunis personaliter supponentibus: sub quo contingit descendere ad omnia sua supposita disiunctim, ut omnis homo est animal: & hæc sunt omnia animalia, ergo omnis homo est hoc animal, uel hoc animal, uel sic de singulis. Iuxta quam suppositionem sit hæc prima regula. Cuiuslibet uniuersalis affirmatiuæ prædicatum si fuerit terminus communis deducto omni impedimento stat confusæ tantũ mobiliter. ut omnis hõ est animal. ly animal stat confusæ tantũ mobiliter. dico si fuerit terminus cõis: quia si fuerit terminus discretus staret discrete. etiã dico sine impedimento, ad excludendum alia signa. unde dicendo omnis homo est omne animal, ly animal, est prædicatum uniuersalis affirmatiue & termi-

Regulæ. *Tertia diuisio.* *Quarta.* *Regulæ.*

nus communis, & tamen non ſtat confuſæ tantum, ſed diſtributiuæ, ut patebit. Secunda regula. Cuiuslibet excluſiue primi ordinis, cuius nota excluſionis non negatur ſubiectum, ſi fuerit terminus communis deducto omni alio impedimento ſtat confuſæ tantum mobiliter, ut tantum homo currit, tantum homo non currit. utrobique ſupponit ly homo confuſæ tantum mobiliter. Suppoſitio perſonalis confuſa tantum immobilis eſt acceptio termini perſonaliter communiter ſupponentis, ſub quo non contingit deſcendere, ſed ſi contingeret deſcenderetur diſiunctim. ut neceſſario homo eſt animal. ſupponit ly homo, iſto modo: quia cum nullo medio ſequitur ergo neceſſario, iſtæ homo, uel iſtæ homo, & ſic de ſingulis eſt animal, quia antecedens eſt uerum, & conſequens falſum. tamen ſi contingeret deſcendere, deſcenderetur iſto modo. Huic ſuppoſitioni annectuntur regulæ. Prima eſt iſta. Cuiuslibet conditionalis affirmatiuæ de terminis communibus deducto impedimento alterius ſigni, quilibet illorum ſupponit confuſæ tantum immobiliter. ut ſi homo eſt, animal eſt, tã ly homo, quàm ly animal, ſtat confuſæ tantum immobiliter. Secunda regula. Cuiuslibet reduplicatiuæ affirmatiuæ prædicatum ſi fuerit capax concluſionis, & nõ habuerit aliunde impedimentum, ſtat confuſæ tantum immobiliter. ut Sor. inquãtum homo, eſt animal. ly animal, ſtat illo modo. Tertia Regula. Cuiuslibet modalis in ſenſu compoſito habentis terminum communem non diſtributum, ſupponit illi terminus confuſæ tantum immobiliter. ut neceſſario homo eſt animal. Impoſſibile eſt hominem non eſſe, quia non licet deſcendere, ut patet. Quinta diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum perſonaliũ diſtributiuarũ quædã eſt mobilis, & quædã immobilis. Suppoſitio perſonalis diſtributiua mobilis eſt acceptio termini perſonaliter cõiter ſupponẽtis ſub quo contingit deſcendere ad omnia ſua ſuppoſita copulatiuę. ut omnis homo currit, & iſti ſunt omnes homines. ergo iſte homo currit, & iſte homo currit, & ſic de ſingulis. quare concluditur quod ly homo, ſtat confu-

Quinta diuiſio.

ſæ

fæ distributiuæ mobiliter. Isti suppositioni sunt annexæ istę regulę. Prima est ista. Cuiuslibet propositionis uniuersalis affirmatiuæ subiectum, stat confusæ distributiuæ mobiliter ut omnis homo currit, quilibet homo disputat, quodlibet animal mouetur, tam ly homo, quàm ly animal, stat distributiuæ mobiliter. Secunda regula. Cuiuslibet uniuersalis negatiuæ de consueto modo loquendi tam subiectum, quàm prędicatū si fuerit terminus communis non impeditus. supponit confusę distributiuæ mobiliter. ut nullus homo est asinus, tam ly homo, quàm ly asinus, stat confusæ distributiuę mobiliter. dico de consueto modo loquendi, quia huius uniuersalis negatiuæ, omnis homo animal nō est, non stat ly animal, quod est prædicatum distributiuę, sed confusæ tantum. Tertia regula. Cuiuslibet particularis, uel indiffinitiuę aut singularis negatiuæ de con sueto modo loquendi prædicatum si fuerit terminus communis, deducto impedimeto alterius signi, stat con fusæ distibutiuæ mobiliter, ut aliquis homo non est asinus, animal non est lapis. Sortes non est capra. In his omnibus prędicata stant confusæ distributiuæ mobiliter, adueniente tamen impedimento alterius signi non sic starent. Vnde dicendo Sor. non est omnis homo, non supponit ly homo confusæ distributiuæ, sed determinatę, ut ostendetur. Quarta regula. Cuiuslibet exclusiuæ affirmatiuæ primi ordinis prædicatum si fuerit terminus communis deducto impedimento alterius signi, supponit confusæ distributiuę mobiliter. ut tantum animal est homo ly homo, supponit illo modo. Suppositio personalis distributiua immobilis est acceptio termini communis personaliter supponentis sub quo non contingit descendere, sed si contingeret, descenderetur copulatiuæ, ut necessario omnis homo est animal. ly homo sic supponit, quoniam non sequitur cum debito medio: ergo necessario iste homo est animal. & sic de singulis. quia antecedens est uerum, & consequens falsum. Iuxta suppositionem istam sit prima hæc regula. Cuiuslibet conditionalis de termino distributo, sup

Regula

ponit terminus confusæ distributiuæ immobiliter, in ordine ad totam conditionalem. ut si omne animal currit, omnis homo currit, tam ly homo, quàm ly animal, stat distributiuæ immobiliter, quia non licet descendere, & hoc in ordine ad totam conditionalem. Secunda regula. Cuiuslibet exceptiuę propriæ, tã affirmatiuæ quàm negatiuæ, illud a quo fit exceptio, stat confusæ distributiuæ immobiliter. ut omnis homo præter Sor. currit. Nullum animal præter hominem est rationale, tam ly homo, quam ly animal stat distributiuæ immobiliter quia non licet descendere. Tertia regula. Cuiuslibet modalis in sensu composito habentis terminum distributum, supponit terminus ille confusæ distributiuæ immobiliter, ut necessario omnis homo est animal omnẽ hominem esse animal est scitum a me, quia non licet descendere, uerum tamen si aliquando possit descendi. hoc erit gratia materiæ, quia forte oppositum consequentis repugnabit antecedenti.

De signis confundentibus. Cap. V.

Regulæ. prima. PRO maiori euidentia dictorum ponende sunt aliquæ regulæ terminorum uim confundendi habentium. Quarum prima est ista. Omne signum uniuersale affirmatiuum terminum sequentem, sc, immediate cõfundit, confusæ distributiuę mobiliter, & mediate sequentæ, si fuerit terminus capax suæ confusionis, confundit confusæ tantum mobiliter deducto impedimento alterius signi. ut omnis homo est animal, aut omnis homo animal non est, utrobique supponit ly homo, distributiuæ, & ly animal, confusæ tantum. Et notanter dicitur, si fuerit capax confusionis primo propter terminos singulares qui non possunt communiter supponere. Secundo propter tales propositiones, uidens omnem hominem est animal. Asinus cuiuslibet hominis currit, ubi nec ly animal, nec ly currens, confunditur, quia non graditur uirtus signi usque ad prædicatum ex quo est pars subiecti. Dicitur secundo, deducto

Vid. pa. infra prin. 3. du. com. 3. & in lo. ma. f. 118. colũ. 4. ibi dico.

cto impedimento alterius signi, quia in ista propositione, non omnis homo est animal, non supponit ly homo distributiuæ, sed determinate per unam regulam pertinentem ad hãc materiam uidelicet. Quicquid mobilitat immobilitatum, immobilitat mobilitatum. i. quodlibet signum habens uim distribuendi aliquem terminum si ipsum reperit non distributum facit ipsum stare distributiuæ, & si ipsum reperit distributum facit eũ stare non distributiuæ. i. determinatæ uel confusæ tantum. Exemplum primi subiectum huius homo currit, stat non distributiue, ideo adueniente signo uniuersali stabit distributiuæ dicendo, omnis homo currit. Et quia iam stat distributiuæ, ideo adueniente alio signo congrue, stabit non distributiuæ, uidelicet non omnis homo currit. Item notandum quod si duo signa affirmatiua cadunt super eundem terminum faciunt illum stare determinate, ut tu differs ab omni homine. Et si unum fuerit affirmatiuum & reliquum negatiuum: iterum faciunt ipsum stare determinate. ut tu non differs ab homine non quilibet homo currit. etiam si ambo sint negatiua & immediate cadant super eundem faciunt illum stare determinate. ut non nullus homo currit. Si autem mediate cadãt ita quod mediet terminus distributus faciunt illum stare confusæ tantum. ut nullus homo non currit. patet quod ly currens: stat confusæ tantum. quia illa propositio æquiualet isti quilibet homo currit. ubi ly currens, stat confusæ tantum. Similiter dicendo non aliquis homo non est animal supponit ly animal, confusæ tantum, ut patet per suam æquiualentem. Videlicet quilibet homo est animal ubi ly animal stat, confusæ tantum. Secunda regula est ista. Omnia signa negatiua non impedita confundunt cõfusæ distributiuæ mobiliter, tã terminum sequẽtem mediat quàm immediate. dummodo fuerit capax suæ confusionis. uerbi gratia non homo currit, nullus homo disputat, tam subiectum quàm prædicatum stat confusæ distributiuæ mobiliter. Sed in ista asinus nullius hominis est animal. ly animal non stat distributiuæ, quia non capit

Pa. 13. prin ci. 1. du. co. 1. com. 3. 15 prin. 2. du. 10. 16. prin. eiusdem.

2. regula pa. 5. prin. 4. du. co. 11. prin. 4. du. cor. 1. 3. cõ. 49. prin. du. cor. 2. cõ. 2.

confusionem à signo propter limitationem factã a subiecto cuius est pars. Tertia regula est ista. Omnis comparatiuus gradus & superlatiuus, ita sicut tam, & quàm, differt, aliud, & non idem. & ista uerba, careo, & indigeo, confundunt distributiuæ mobiliter terminum sequentem immediate capacem istius confusionis, & omni alio impedimento deducto. ut tu es fortior homine, tu es fortissimus hominum, tu es ita fortis sicut aliquis homo: tu differs ab homine, tu es aliud ab homine, uel non idem homini. ego careo uel indigeo pecunia. In omnibus istis stat distributiuæ mobiliter terminus sequens signa nominata. Sed notandum est quod comparatiuus gradus confundit confusæ distributiuæ mobiliter terminum à se rectum ex natura comparationis. ablatiuum autem rectum ex natura excessus confundit confusæ tantum. ut ego sum maior te longitudine unius brachij. supponit ly longitudine, confusæ tantum. Item nullus horum terminorum confundit distributiuæ nisi terminum a se rectum a parte post, unde dicendo. homine est fortior equus uel ab homine differt asinus. non supponit ly equus. nec ly asinus distributiuæ, sed solum determinatæ. Quarta regula. Dictio exclusiua confundit confusæ tantum mobiliter terminum cõmunem immediate sequentem se, & mediate sequentem confusæ distributiuæ mobiliter. ut tantum homo est animal. ly homo supponit confusæ tantum mobiliter & ly animal, distributiuæ mobiliter. Quinta regula. Dictio exceptiua confundit suum casuale si est terminus communis confusæ tantum mobiliter, ut nullum animal præter hominem currit. omne animal præter hominem currit. ly hominem stat confusæ tantum mobiliter. Sexta regula. Dictio reduplicatiua suum casuale confundit confusæ tantum mobiliter, & prædicatum confusæ tantum immobiliter, ut sort. inquantum homo est animal, ly homo stat confusæ tantum mobiliter, & ly animal immobiliter. quia sub primo contingit disiunctim descendere & non sub secundo. Septima regula. Termini concernentes actum mentis, ut scire, credere, dubitare,

3. regula

De cõ. uide in lo. ma. fo. 43. col. 44. usque ad fo. 44. de sup. aũt. fo. 47. co. 3. De ita & sicut fo. 42. co. 1. de differt aliud & non idem f. 31. col. 3. & fol. 42. col. 2. de ly indigeo. uide 23. prin. 1. du. con. 4

4. regula so phi 39. cõ. l.

5. regula In 10. ma. fo. 9. co. 1. in fine.

6. regula. In 10. ma. fol. 42. col.

7. regula. In 10. ma. f. 20. co. 4.

dubitare.& huiusmodi cōfundunt confusæ tantum mobiliter. Exemplum. Ego scio aliquam propositionem, ly propositionem stat confusæ tantum mobiliter, quia bene sequitur. Ego scio aliquam propositionem & ille sunt omnes propositiones, ergo scio illam uel illam, & sic de singulis. Octaua regula. Omnia aduerbia numerabilia,ut bis,ter,quater, & huiusmodi confundunt confusæ tantum mobiliter terminum sequentem se, ut bis comedi panem, ter potasti uinum, supponit ly panem. & ly uinum confusæ tantum mobiliter. Nam sicut illa uice,& illa uice cum interruptione temporis comedi panem. ita illum uel illum panem. Nona regula. Termini modales nominaliter & aduerbialiter sumpti in sensu composito confundunt confusæ tantum immobiliter omnes terminos communes non distributos uel sequantur uel præcedant, ut necessario homo est animal, & hominem esse animal est necessarium. Decima regula. Ista uerba incipit, & desinit. confundunt terminum sequentem communem non distributum confusæ tantum immobiliter. & ly immediate, in eis inclusum mobiliter. ut tu incipis uel desinis scire aliquā propositionem ly propositionem, stat confusæ tantum immobiliter, quia non licet descendere. & ly propositionem. in ista, immediate ante hoc sciuisti aliquam propositionem, stat confusæ tantum mobiliter. Sed hic clare intelligentur uiso tractatu de probationibus terminorum. Vndecima regula. Ista uerba, promitto, debeo, obligor, confundunt. Confusæ tantum immobiliter, ut promitto tibi denarium. ly denarium stat immobiliter, quia non licet descendere. Duodecima regula ista. Nota conditionis & rationis omnes suos terminos communes non distributos confundit confusæ tantum immobiliter, & hoc in ordine ad hypothericam, ut si homo est, animal est, homo currit, ergo animal currit. Notandum primo, quod licet nullus terminus distributiuus habeat uim supra terminum præcedentem. tamen bene habet uim supra illum terminus confusiuus confusę tantum, non tamen quilibet, sed solum ille qui indifferenter

[Margin notes: 8. regula. | 9. regula. | 10. regula | In Io. ma. f. 61. col. 1. et. fol. 63. col. 2. | 11. regula. | In Io. ma. fo. 236. c. 1. | Notan.]

ferenter ante se, & post se determinat compositionem uerbalem. unde illi termini omnis & nullus, & huiusmodi, non confundunt aliquem terminum præcedentem, quia in qualibet istarũ. aliquis homo omne animal est. aliquis homo nullum animal est supponit ly homo. determinate. Similiter nec ista uerba, incipit, uel desinit, uel promitto, quia dicendo homo incipit esse, aut denarium promitto, tam ly homo, quam ly denarium stat determinate, sed dicendo, hominem esse animal est scitum a me aut hominem esse non est impossibile, uel homo est animal necessario supponunt omnes illi termini confusæ tantum licet præcedant, & hoc ideo quia illi termini facientes sensum compositum uel diuisum ita determinant compositionem ante se, sicut post se. & ita consequenter dicatur de nota rationis & conditionis, quod confundunt ante se. Secundo notandum quòd terminus habens solum uim confundendi confusæ tantum, non impedit distributionem termini, licet interdũ impediat eius descensum uerbi gratia dicendo. omnis homo est animal. ly homo stat distributiuæ, & ita stat dicendo necessario omnis homo est animal, sed est differentia, quia in prima stat mobiliter, & in secunda immobiliter propter aduentum termini modalis. Dico igitur quod omnes termini habentes solam uim confundendi terminũ immobiliter impediunt descensum, & ita immobilitant, sed alij habentes solam uim confundendi confusæ tantum mobiliter, non impediunt descensum, & ita non immobilitant, unde sequitur. Scio omnem propositionem, & iste sunt omnes propositiones, ergo scio istam & scio illam, & sic de singulis. Tertio notandum, quòd si duo signa distributiua cadunt super aliquem terminum quorum non quolibet per se sumptum caderet distributiuæ super eundem terminũ, nullum illorum impedit reliquum uerbi gratia omnis homo omne animal est, ly animal stat distributiuæ non obstante quòd præcedant duo signa distributiua, quia primum per se sumptum non distribueret, ly animal, sed faceret ipsum stare confusæ tantum. similiter omnis homo

Vide in Ioma. fol. 20. col. 4. et fo. 21. col. 3.

homo non animal est.& ita dicendo, à sorte differt omnis homo supponit ly homo distributiuæ non obstante quòd præcedant duo signa quia primum sumptum sine secundo non distribueret. ly homo dicendo a sorte differt homo quia ly differt, non distribuit nisi terminum rectum a parte post,ut dictum est. Modo consimili dico in ista. tu es fortio quam homo quod ly homo, stat distributiuæ nec primum signum impedit,quia per se sumptum non distribuit aliquem rectum ut declaratum est supra: sed dicendo nullus homo non est animal tu differs ab omni homine, uel tu es albior omni albo, impeditur distributio termini ultimi,quia præcedunt duo signa,quorum quodlibet sine altero distribueret terminum illum.quare. *In 5.regula*

De relatiuorum suppositione. *Cap. VI.*

De suppositione relatiuorum sequitur pertractare ubi quædã diuisiones sunt præmittende:Prima est ista. Relatiuorum, quædam sunt relatiua substantiæ. ut qui quæ,quod.Et quædam accidentis.ut aliquis,qualis.n.tantus,quantus,& similia. Secunda diuisio est ista. Relatiuorum substantię quædam sunt identitatis, ut qui, iste, ille,hic,& his. Et quædam diuersitatis.ut, alius, alter, reliquus,& huiusmodi.Tertia diuisio est ista. Relatiuorum identitatis quædam sunt reciproca. ut sui, meus, tuus, suus. Quædam non reciproca.ut ille,ipse, & huiusmodi. Quarta diuisio est ista. Relatiuorum reciprocorum quædam sunt possessiua. ut tuus, suus. Et quædam non possessiua. ut se. Quinta diuisio est ista. Relatiuorum accidentis, quoddam est identitatis. ut talis,& tantus quoddã,diuersitatis.ut aliusmodi.His diuisionibus præmissis sit hec prima regula. Relatiuum diuersitatis substantię & relatiuum possessionis non supponunt pro illo pro quo suum antecedens. exemplum primi. Duorum contradictorium unum est uerum reliquum est falsum,patet quod pro alio supponit ly unũ & pro alio ly reliquum. Exemplum secundi aliquis homo *Prima diuisio* *Secunda.* *Tertia.* *Quarta.* *Quinta.* *Regulæ.*

homo currit & suus asinus iacet, suppponit antecedens pro homine & relatiuum pro asino. Secunda regula est ista. Relatiuum identitatis substantiæ non possessiuum, semper supponit pro eo pro quo suum antecedens, in comparatione tamen ad alterum extremorum. Exemplum de relatiuo identitatis substantiæ non reciproco, ut aliquis homo currit, & ille disputat. supponit ly ille, non absolute pro aliquo homine, sed pro aliquo homine currente, ideo non significat secunda pars absolute quòd aliquis homo disputat, sed quod aliquis homo currens disputat. Similiter hujus copulatiuæ aliquis homo est latro, & tu es ille non significat secunda pars præcisæ, quod tu es aliquis homo, quia tunc illa copulatiua esset uera, sed quod tu es aliquis homo, qui est latro. Ex quo sequitur quod hæc est falsa. aliquis homo est animal, & asinus est illud, quia secunda pars significat assertiuæ quod asinus est animal quod est aliquis homo, & per idē hæc est falsa. aliquis homo est sor. & Pla. est ille, sed hæc est uera aliquis homo est, sortes, & Pla. non est ille, quia Pla. est uera aliquis hō est, qui sortes nō est. etiam ista est uera, aliquis hō nōn est sor. & Pla. non est ille, quia Plato, Cicero non est, & Cicero est aliquis homo qui non est sor. Item conceditur quod aliquis homo non est sor. & Pla. est ille, quia Plat. est aliquis homo, qui non est sor. quoniam Plat. est ipsemet qui non est sor. Exemplum de relatiuo identitatis substantiæ reciproco. ut omnis homo uidet se. supponit ly se, pro homine non absolute sic intelligendo, omnis homo uidet omnem hominem, sed referendo singula singulis. ut iste homo uidet se, & ille homo uidet se, & sic de singulis. Similiter dicatur de illa omnis homo habēs filium diligit illum. Tertia regula est ista. Relatiuum identitatis accidentis semper supponit pro simili, uel æquali illi pro quo supponit suum antecedens uerbi gratia sor. est albus, & talis est Plato, uel sor. est albus qualis est Plato, supponit relatiuum non pro sor. sed pro simili sor. Similiter in illa sor. est bicubitus & tantus est Plato. Supponit relatiuū pro æquali sor. Quarta re-

Quem termini. refere relatiuū. vi. pa. 41. pri. 1. du. con. 1. et pro materia de relatiuis uide in lo. ma. a fo. 26 usque ad fo. 31.

Vide pa. sophi. 17. 10.

ta regula est ista. Relatiuum diuersitatis accidentis semper supponit pro dissimili illi pro quo supponit suum antecedens. ut cignus est albus,& aliusmodi est coruus. Ex quibus duabus regulis sequitur quinta. uidelicet q relatiua accidentium tam identitatis quàm diuersitatis, supponunt pro alio supposito sui antecedentis. patet regula ex exemplis.

De modo supponendi relatiuorum. *Cap.* VII.

Ex quo patuit pro quibus relatiua supponunt restat ostendere eorundem modos supponendi. Sit ergo hæc prima regula. Relatiuum diuersitatis substantiæ non semper supponit eodem modo sicut suum antecedens sed secundum exigentiam sui signi uel situs. Vnde aliquando supponit eodem modo. ut unus homo currit,& alius disputat. Omnis propositio uera est necessaria,& omnis alia est impossibilis. In prima antecedens, & relatiuum supponunt determinate, in secunda confusæ distributiuæ. Aliquando antecedens supponit magis confusæ quam suum relatiuum. ut omnis conditionalis uera, est necessaria,& alia est impossibilis. supponit antecedens distributiuæ relatiuum determinate. aliquando econuerso, relatiuum diuersitatis substantiæ supponit confusius quam suum antecedens. ut aliquis homo est niger,& nullus alius est albus, antecedens supponit determinate relatiuum distributiuæ. Similiter aliquis homo legit, & tantum alius disputat. relatiuum supponit confusæ tantum antecedens determinate. Secunda, regula est ista. Omne relatiuũ identitatis substãtiæ in eadẽ categorica suæ antecedẽtis semper supponit eodẽ modo sicut suũ antecedẽs probatur inductiuæ. ut omnis hõ qui currit mouetur relatiuũ supponit cõfusẽ distributiuæ. & in ista, omnis hõ est animal quod est rationale, supponit confusæ tantum. & in ista homo quid disputat legit, supponit determinate, & in ista sor. qui currit non sedet supponit relatiuum discrete. Idem est iudicium de reciprocis tam possessiuis quàm non possessiuis

Prima regula pa. 24. prin. 3. duo.

Pa. 43. i. du. col. i. 8. prin. 3. du. cõ. 1.

2. regula. *Vide pa. 50. 17. to. 21. prin. 2. du. cor. 1. cõ. 4. 43. eiusdem co.*

ſeſſiuis.ut omnis homo uidet ſe.ly ſe, ſtat cõfuſæ diſtributiuæ. Et in iſta aliquis homo diligit filium ſuum. ly ſuum, ſtat determinate & in iſta patet ſor.uocauit illũ. ly ullum, ſtat diſcrete. Ex iſta regula ſequitur iſta concluſio, quod aliqua eſt propoſitio uniuerſalis affirmatiua habẽs præciſæ unum ſignum cuius prædicatum ſtat confuſæ diſtributiuæ. ut quilibet homo eſt ipſemet. Secunda concluſio eſt iſta. Signum uniuerſale affirmatiuum ita habet uim diſtribuendi a parte prædicati ſicut a parte ſubiecti. Tertia concluſio. Aliqui duo ſunt termini communes ſequentes ſignum uniuerſale affirmatiuum non impeditum per aliud ſignum, quorum remotiore diſtribuit & non propinquiorem: patet, ut omnis homo eſt uidens ſe.ubi ly ſe, ſtat confuſæ diſtributiuæ.& ly uidens, confuſæ tantum. Et ſi contra iſtas concluſiones adducantur regulæ quinti capituli huius tractatus, ſcilicet pro maiori euidentia. Dicatur quod illæ regulæ intelligantur extra materiã relatiuorum. Contra iſtam regulam arguitur. Quoniam dato quod ly ſe, diſtribuatur in dicta propoſitione, ſequitur iſtam conſequentiam fore bonã. Omnis homo uidet ſe. ergo omnis homo uidet omnẽ hominem. Dicitur quod ſtat diſtributiuæ non abſolute, ſed referendo ſingula ſingulis. uidelicet iſte homo uidet ſe.& ille homo uidet ſe & ſic de ſingulis. Ex quo infero iſtam conſequentiam non ualere, tantum ſort. uidet ſe ergo omne uidens ſe eſt ſort. quia ly ſe, in prima ſupponit diſcrete, & in ſecunda diſtributiuæ, ſed bene ſequitur. ergo omne uidens ſor. eſt ſor. Tertia regula eſt iſta omne relatiuum idẽtitatis ſubſtantiæ hypotheticæ relatum ad ſuum antecedens ſupponens confuſæ tantum, non ſupponit eodem modo, ſed determinate habendo reſpectum ad totam compoſitionem ſui antecedentis, ut omnis homo eſt animal & iſtud eſt rationale, relatiuũ ſtat determinate. & ideo ſecunda pars eſt falſa, & ſignificat aſſertiuæ, quòd animal quod eſt omnis homo eſt rationale. quod eſt falſum. quia nullum eſt animal quod eſt omnis homo. Similiter iſta eſt falſa. Ego indigeo oculo ad uidendum,

Concluſiones.

Solutio.

Tertia regula uide pa. ſoph. 28. 10.

&illo indigeo quia nullo oculo indigeo ad uidendum. Vbi est aduertendum quòd ly indigeo, cum suo gerundio, confundit confusæ tantũ. & sine illo confundit confusæ distributiuæ. Quarta regula est ista. Omne relatiuum indentitatis substantiæ hypotheticæ relatum ad suum antecedens supponens discretæ determinatæ: uel distributiuæ, supponit eodem modo sicut suum antecedens habendo respectum ad totam compositionem sui antecedentis uel ad alterum extremorum ideo conceditur quælibet istarum aliquis homo est, & tu es ille, aliquis homo est, & tu non es ille, secunda non significat quod tu non es aliquis homo qui est. sed quod tu aliquis homo qui est non es, & hoc est uerũ. Vnde non semper est licitum loco relatiui ponere suum antecedens nisi seruetur eadẽ suppositio. Item sequitur quod ista est falsa aliquis homo est, & quilibet homo est ille. quia ex quo ly ille, stat determinate secunda pars significat quod aliquis homo est quilibet homo sed conceditur quod quilibet homo est animal. & idem est risibilis: quia relatiuum distributiuum non refert in comparatione ad totam compositionẽ sed solum ad alterum extremorum, non distributum uero bene refert antecedens. habendo respectum ad totam positionem. Ex ista regula sequitur primo ista conclusio, quòd aliqua est uniuersalis affirmatiua habens solum unum signum cuius prædicatum est terminus communis, & non stat confusæ tantum sed determinate patet de prædicato secundæ partis huius copulatiuæ, aliquis homo est, & quilibet homo est ille. Secunda conclusio. Signum uniuersale affirmatiuum non impeditum per aliud signũ non confundit confusæ tantum terminum communem mediate sequentem in eadem categorica. Nec hoc est inconueniens. quia hoc non est ratione signi, sed relatiui non potentis recipere confusionem illam propter dependentiam quam habet ad suum antecedens. & ita nulla istarum conclusionem, aut præcedentium est contra regulas quinti capituli. quia aut impeditur signum, aut terminus non est capax confusionis. Quinta regula est ista.

Quarta regula.

Conclusiones.

ista. Relatiuum accidentis siue identitatis, siue diuersitatis, non semper supponit eodem modo sicut suum antecedens, sed secundum exigentiam sui signi, uel situs. unde aliquando supponit eodem modo, ut aliquis homo est albus, & talis est equus. omnis homo albus legit, & nullus talis disputat. Aliquando supponit antecedés magis cõfusæ ut omne album currit, & tale disputat, aliquando econuerso relatiuum supponit confusius. ut aliquis homo est albus, & nullus coruus est talis, aliquis homo est niger, & quilibet ęthiops est talis, in qualibet istarum supponit antecedẽs determinate & relatiuum in una distributiuæ, & in alia confusę tantũ idẽ est iudicium de relatiuo diuersitatis accidentis, supponit enim interdum confusius quàm suum antecedens. ut aliquis homo est niger, & nõ huiusmodi, est cornus. Sexta & ultima regula generalis est ista: Omne relatiuum supponit eodem modo sicut suũ antecedẽs, intelligẽdo de modo supponẽdi uniuersali, ita quòd si antecedens supponit materialiter, & relatiuũ similiter si personaliter & relatiuũ similiter. uerbi gratia, homo ẽ species, & istud est nomen. tam relatiuũ quàm antecedẽs supponit materialiter. sed dicẽdo, homo est animal, & ille est risibilis, tam relatiuũ, quàm antecedens supponit personaliter. Regulæ ergo superiores de modo supponẽdi relatiuorũ debẽt intelligi quo ad modos supponẽdi speciales ptinẽtes ad suppositionem discretã, determinatum, confusam tantum, aut distributiuam. & hæc pro materia relatiuorum dicta sufficiant.

Sexta regula.

De ampliationibus. *Cap.* VIII.

IAM de suppositione quę fit respectu diuersorum temporum pœnes ampliationem & appellationem expedit pertrahere. unde ampliatio est acceptio termini temporaliter sumpti ultra cõsignificationem verbi principalis uel participij eiusdem. Pro cuius diffinitionis declaratione prima regula sit hæc. Omnis terminus supponẽs respectu uerbi de præterito, uel participij sui à parte ante, ampliatur ad supponendum pro eo quod est uel fuit, uerbi gratia album fuit nigrum, non suppo-

Quid sit ampliatio.

Prima regula. Paul. 2. pri. 2. so. ph. to. 3. pr. eiusdem. to. 4. to.

nit ly album, pro eo quod fuit album præcisæ, aut solum pro eo quod est album, sed disiunctim pro eo quòd est album, uel fuit album. Ex quo sequitur ueritas istarum propositionum. Prima. uirgo fuit prægnans patet, quia quæ est aut fuit uirgo fuit prægnans. Secunda propositio, puer fuit senex, non quidem quando fuit puer. sed postquam fuit puer. Tertia propositio, album fuit quando nullam habuit albedinem. patet, quia id quod est uel fuit album, fuit quando nullam habuit albedinem, dato quòd nunc aliquid sit album quod continue ante hoc fuit nigrum. Consimiliter est dicendum si fuerit participium prædicatum respectu huius uerbi est, ut aliquis homo est mortuus. patet, quia ly, homo, supponit pro homine qui est uel fuit, & significat illa propositio quòd aliquis homo, qui est uel fuit: est mortuus. Et conceditur ut prius quòd uirgo est corrupta. quia ista quæ est uel fuit uirgo est corrupta. Secunda regula est ista. Omnis terminus supponens a parte ante respectu uerbi de futuro, uel sui participij supponit pro eo quod est uel erit. uerbi gratia homo generabitur supponit subiectum pro homine, qui est uel qui erit. ideo significat ista propositio, quòd qui est, uel qui erit homo generabitur. Ex ista regula sequitur ueritas istarum propositionum. Prima senex erit puer, patet. quia qui est uel qui erit senex. erit puer. Secunda corrupta erit uirgo, quia quæ est, uel quæ erit corrupta, erit uirgo. Tertia propositio. Decapitatus cantabit. quia qui est uel qui erit decapitatus cantabit. Idem est iudicium de suppositione respectu sui participij. ut homo est generandus. significat enim ista propositio quod qui est uel qui erit homo est generandus. Tertia regula est ista. Omnis terminus supponēs a parte ante uel a parte post respectu huius uerbi, contingit. uel sui participij, supponit pro eo quod est uel contingit esse. ut album contingit esse nigrum denotatur quòd id quod est uel contingit esse album contingit esse nigrum. & ita dicatur de ista sedentem contingens est currere. Quarta regula est ista. Omnis terminus supponens a parte ante, uel a

Secunda regula. *Tertia regula.* *Quarta regula.*

parte post respectu huius uerbi potest, uel sui participii, aut termini uerbalis desinentis in bilis, uel in bile, supponit pro eo quod est, uel potest esse, ut album potest esse nigrum, denotatur, quòd illud quod est uel potest esse album, potest esse nigrum. Ex ista regula sequũtur aliquę propositiones. Prima. Creans potest esse Deus, dato, quòd Deus non crearet, quia quod est, uel potest esse creans, potest esse Deus. Secunda propositio. Calidissimum potest esse calidius quia quod est, uel potest esse calidissimum, potest esse calidus. Tertia propositio. Infimum potest esse inferius quia quod est, uel potest esse infimum potest esse inferius. Idem est iudicium de participijs & termino uerbali. ideo conceditur quòd genitum est generabile, & corruptum est corruptibile. prima significat quòd illud quod est uel potest esse genitum est generabile, secunda significat, quòd illud quòd est, uel potest esse corruptum, est corruptibile.

5. Regula. Quinta regula est ista. Omnis terminus supponẽs à parte ante uel à parte post respectu horum uerborum, incipit, uel desinit, aut suorum participiorum. supponit pro eo quod est, aut incipit, uel desinit esse. ut album incipit, uel desinit esse, denotatur, quod illud quod est aut incipit uel desinit, esse albũ, incipit, uel desinit esse. & ita de participio dicatur.

6. Regula. Sexta regula est ista. Omnis terminus supponens a parte ante uel à parte post respectu uerbi, uel participij habentis naturam transeundi indifferenter ad possibile, & imaginabile supponit indifferenter ꝓ eo quod est, uel potest esse imaginabile sicut sunt ista uerba, cognosco, intelligo, & huiusmodi. Cum ergo dicitur rosam intelligo, aut cognosco, denotatur quòd rosam quæ est, uel quæ potest esse uel est imaginabilis ego intelligo, uel cognosco. Vnde ita intelligitur, uel cognoscitur illud quod non potest esse sicut illud quod potest esse. Intelligo nanque chimeram, uel montem aureum, quorum nullum potest esse. & intelligitur hęc regula de termino recto à parte post à uerbo actiuo, uel de recto à parte ante à uerbo passiuo, siue prępo-

Corolalia. natur, uel postponatur. Ex prędictis regulis sequitur

primo

primo, quòd à tertio adiacente ad secundum adiacens cū prædicato participio ampliatiuo, non ualet argumētū, unde non sequitur Adam est mortuus, ergo Adā est, Antichristus est futurus, ergo antichristus est. Secundo sequitur. quòd ista non est bona conuersio. Antichristus est futurus. ergo aliquod futurū est Antichristus. quia in antecedente supponit ly antichristus, ampliatiuę, & in consequente non. ideo deberet sic conuerti. aliquid futurum est, uel erit antichristus. Tertio sequitur: ꝙ iste syllogismus non ualet. Omne futurū est, Antichristus est futurus ergo antichristus est. quia in cōclusione non supponit ly antichristus, ampliatiuæ: ut in minori. propterea minor debeat esse talis antichristus est aliquod futurū, ubi ly futuram tenetur, nominaliter, sicut in maiori, & non participaliter. quare &c. *Vide pa. 2. prin. 3. soph. com. 4.*

De appellationibus. Cap. IX.

APPELLATIO est acceptio termini in propositione habentis respectum ad naturam uerbi, uel participij eiusdem ut aliquis homo est, ly homo. supponit pro homine, & non pro quolibet homine indifferenter, sed solum pro homine qui est. Vt ergo clarius intelligatur hęc diffinitio: notandum, quòd appellatio sic diuiditur. quoniā aliqua uocatur appellatio temporis. aliqua ampliationis & tertia formæ. Appellatio tēporis est acceptio termini in propositione pro aliquo uel pro aliquibus ſm solam consignificationem uerbi, uel participij eiusdē, ut albū fuit nigrum. licet ly album, supponat pro eo quod est uel fuit albū, tamen ly nigrū, nō supponit nisi pro eo quod fuit nigrum, & uerbum eiusdem consignificat solummodo præteritiuæ. ideo ly nigrum, appellat solum tempus præteritum. Prima regula. Omnis terminus supponens respectu uerbi de præsenti non ampliatiui, nec distracti per participium ampliatiuum, appellat tempus præsens. ut homo est animal. uel. Sort. currit. quilibet illorum terminorum, tam à parte subiecti quàm à parte prædicati. supponit solummodo pro eo, quòd est. Secunda regula est ista. Omnis

Quid sit appella. Diuisio eius.

Appella. tēporis.

nis terminus sequens uerbum ampliatiuum præteriit temporis, uel futuri appellat tempus præteritum, aut futurum, ut hoc fuit album, uel hoc erit nigrũ, supponit ly album, in prima propositione præcisæ pro eo qđ fuit album, & in secunda præcisę pro eo quòd erit nigrum. Appellatio ampliationis est acceptio termini ampliatiuæ sumpti limitati per terminum ampliatiuum præcedentem; ut hoc potest esse album supponit ly album, ampliatiuæ a parte post, sicut a parte ante. sed a parte ante non appellat, a parte uero post appellat; sup. ampliationem.

Prima regula est ista. Omnis terminis sequens aliquod istorum uerborum incipit, uel desinit, uel aliquod suorum participiorum appellat ampliationẽ. uerbi gratia, Sor. incipit esse albus supponit ly albũ. pro eo quod est uel incipit esse album. sed positum a parte ante non appellat, à parte uero post appellat propter limitationem termini ampliatiui præcedentis. Secunda regula. Omnis terminus sequens aliquod istorum uerborũ potest contingi. aut aliquod suorum participiorum appellat ampliationem ipsorum. ut hoc potest, uel contingit esse album. ampliatur ly album, ita a parte post sicut a parte ante, & a parte post appellat ampliationem istorum uerborũ propter limitationem ipsorum, quam non appellat a parte ante, ex quo non limitatur. Appellatio formę est acceptio termini in propositione limitati per terminum præcedentem concernentem actum mentis, ut intelligo hominem. ly hominem appellat suam formam, quia significat suum significatum sub ratione eiusdem propter limitationem factam a termino concernente actum mentis. ideo per illam denotatur, quòd ego intelligo aliquid sub ratione qua homo. Ex prædicta diffinitione sequitur ueritas trium conclusionum.

Appel. ampli.

Conclusiones.

Prima conclusio est ista. Patrem meum cognosco, & tamen non cognosco patrem meum. probatur, & pono quòd Sort. sit pater meus quem bene cognoscam. nesciāt tamen an sit pater meus uel non. immo pono quòd non considerem de patre meo, utrum talem habeā uel non.

non: Isto posito patrem meum cognosco. quia illud quod est pater meus, cognosco, non tamē cognosco patrem meum, quia nō cognosco aliquid sub ratione qua pater meus. Secunda conclusio Sortem uolo uidere: & tamen nolo uidere sortē. probatur pono quòd Sort. sit inimicus meus. ita quòd nollē uidere ipsum & Pla. sit inimicus meus similis Sort. existenti coram me quē credam esse Pla. Isto posito, Sortem uolo uidere. quia hunc qui est Sor. uolo uidere: ex eo, quòd puto ipsum esse Pla: & tamen nolo uidere sortem, quia nolo uidere aliquid sub ratione qua est Sort. Tertia conclusio. Propositionem hypotheticam scis & tamen nescis aliquam propositionem hypotheticam, probatur. & pono quòd credas firmiter nullam esse propositionem hypotheticam, si tamen aliqua hypothetica quam credas esse categoricam sciendo, & cōsiderando de significato eius. Isto posito, aliquam propositionem hypotheticam scis. quia illud quod est propositio hypothetica scis. & tamen non scis aliquam propositionem hypotheticam, quia nō scis aliquid sub ratione qua est propositio hypothetica. Et consequenter conceditur, quòd propositionem affirmatiuam credo. & tamen non credo propositionem affirmatiuam, & ita de infinitis, quarū quælibet ex prioribus potest uerificari.

Et sic est finis Secundi Tractatus, qui suppositionum intitulatur.

Incipit Tractatus consequentiarum qui est in ordine tertius. Cap. Primum.

Pro isto ca. uide in loc. ma.a.fol. 1. 39.usq; ad fo.142.1.diuisio.

CONSEQVENTIA est illatio consequentis ex antecedente, ut homo currit. ergo animal currit. añcedẽs uoco propositionem præcedentem notã rationis. ut homo currit consequens uero illam quæ sequitur. ut animal currit. & notã rationis nimio, ly ergo, & ly igitur. Pro huius diffinitionis declaratione fit hæc prima diuisio consequentiarũ alia bona, alia mala. Consequẽtia bona est illa cuius oppositum consequẽtis repugnat antecedenti. ut tu es homo, ergo tu es animal, nam hæc duo repugnat. tu es homo, & tu es non es animal. ideo stat consequentia fuit bona. Consequentia mala est illa cuius contradictorium consequentis stat cum antecedente: ut tu es homo ergo tu sedes. nam hæc bene stant simul, tu es homo & tu non sedes, ideo, illa consequentia, non ualuit. Secunda diuisio est ista consequentiarũ bonarum alia formalis, alia materialis: consequentia bona & formalis est illa cuius contradictorium consequentis formaliter repugnat antecedenti ut tu curris, ergo tu moueris. Voco illã formaliter repugnare. quę non sunt imaginabilia stare simul absque contradictione, ut tu curris, & tu non moueris. Consequentia bona & materialis est illa cuius contradictorium consequentis materialiter repugnat antecedenti, ut tu Deus non est, ergo nullus homo est. Illa dicuntur materialiter repugnare quæ non possunt stare simul, sunt tamen imaginabilia stare simul absque cõtradictione. ut Deus non est, & aliquis homo est, licet ista non possint simul stare propter impossibilitatem illius. Deus nõ est. tamẽ sunt imaginabilia stare simul absque aliqua contradictione. quia quod Deus non sit & aliquis homo sit, non uidetur implicatio contradictionis. Iuxta istã diffinitionẽ ponuntur duę regulæ. Prima ex impossibili sequitur quodlibet. Secunda necessariũ sequitur ad quodlibet. & intelliguntur istę duæ regulæ, quod illa consequẽtia est bona & materialis in qua antecedẽs est impossibile uel consequens necessarium. subductis alijs modis quibu-

2. diuisio Vide in 8. tra. huius in prin.

bus consequentia foret bona & formalis. Tertia diuisio est ista. Consequentiarũ bonarũ quædã est bona de forma. quædã est bona de materia. consequentia bona de forma, est illa cuius quælibet cõsimilis in forma est bona, ut albedo uidetur. ergo color uidetur. Ille cõsequẽtiæ sunt similis formæ quæ habent consimilem modum arguendi consequentiæ formalis de quibus modis dicetur postea, & cum hoc antecedentia & consequentia sint similia in forma. Notandum quod illæ categoricæ sunt similes formæ quę sic se habent. quod si una est affirmatiua de secundo adiacente uel de tertio, & alia similiter. Et si una est particularis indefinita, uel singularis, & alia similiter. Item si una est exclusiua, exceptiua, reduplicatiua, uel modalis in sensu cõposito uel diuiso & alia similiter. Item si una est de termino simplici, uel composito, copulato disiuncto, uel cõditionato, & alia similiter. Et ideo iste non sunt similes in forma, homo uel asinus currit, & homo currit, quia una est de termino simplici. alia de composito. Similiter iste non sunt similes in forma quilibet homo currit & aliquis asinus mouetur: quia una est uniuersalis, alia particularis. sed sunt istæ similes in forma, homo est asinus, & homo est animal, nõ obstante quod una sit necessaria alia impossibilis. quia habent omnes conditiones assignatas. Ex quo sequitur quòd istæ consequentiæ sunt similes in forma. homo currit, ergo animal currit. albedo uidetur ergo color uidetur. quia habent consimilẽ modũ arguẽdi consequentiæ formalis utrobique. n. arguitur ab inferiori ad suũ superius affirmatiue. Consequentia bona de materia est illa quæ est bona & nõ quælibet sibi consimilis in forma est bona, ut tu nõ es hõ, ergo tu non es animal. ista consequentia est bona, quia contradictoriũ consequentis repugnat antecedẽti. Ex prædictis sequit̃ quod aliqua est consequẽtia bona & formalis quæ non est bona de forma, sicut ꝑdicta & quælibet istarũ tantũ pater est. ergo nõ tm̃ pater est. tu scis te esse lapidẽ. ergo tu nõ scis te esse lapidẽ, & sic de aliis. tu credis ꝑcisæ quod aliquis hõ decipitur. ergo aliquis hõ decipitur.

3. diuisio.

Nota.

Formalis consequentię quædam sunt regulæ uniuersales ponendę ipsius insinuantes notitiam, quarum prima est ista. Si alicuius consequentię ex contradictorio consequentis sequitur contradictorium antecedentis ista consequentia est bona: ut ista homo currit. ergo animal currit. quia bene sequitur nullum animal currit. ergo nullus homo currit, uel nihil quod est homo currit. Ex ista regula sequitur alia, uidelicet si alicuius consequentię contradictorium consequentis non est illatiuū contradictorij antecedentis, illa consequentia non ualet unde non sequitur. tu loqueris. ergo tu disputas. quia non sequitur. tu non disputas ergo tu non loqueris. Secunda regula est ista. Si alicuius consequentię antecedens est uerum & consequens similiter quia ex falsis uerum ex ueris nil nisi uerum, ut dicit Aristo. 2. Priorum. Ex ista sequuntur regulę. Prima. Si alicuius consequentię bonę consequens est falsum & antecedens similiter. Secunda si alicuius consequentię antecedens est uerū & consequens falsum, ista consequentia non ualet. Ideo non sequitur chimera quę curris non [illegible]. ergo chimera currit. quia antecedens est uerum, consequens falsum. Tertia regula est ista. Si alicuius consequentię bonę antecedēs est necessarium, & consequens similiter est necessarium ex qua sequitur quòd si antecedens est necessarium & consequens contingens, quod ista consequentia non ualet. ut omnis homo est animal, ergo tu es animal. Quarta regula est ista. Si alicuius consequentię bonę antecedens est possibile, cōsequens similiter est possibile, ex qua sequitur quòd si antecedens est possibile, & consequens impossibile, quod illa consequentia non ualet, unde non sequitur, omne currens est homo, ergo hoc currens est homo: demonstrando asinum, quia antecedens est possibile consequens impossibile. Quinta regula est ista. Si aliqua est consequentia bona, & aliquid sequitur ad consequens illud idem sequitur ad antecedens. unde bene

Pro regu. huius cap. uide pa. 20. pri. 1. du. & in lo. ma. f. 242. usque ad fol. 47. & in 8. tra. huius cap. i. ibi si alicuius &c. Cap. 2.

Tertia regula.

Quarta regula.

Paul. 18. princ. 3. du. co. 4.

Quinta regula.

bene sequitur hō currit, ergo animal currit. ad quod sequitur, ergo corpus currit. ideo bene sequitur ad antecedens. homo currit. ergo corpus currit. Ex ista regula sequuntur duæ regulæ. Prima, quicquid antecedit ad antecedens antecedit ad cōsequens. unde quia hæc cōsequentia est bona. homo currit ergo animal currit. & hæc tu curris, antecedit ad istam homo currit. ideo antecedit ad istam, animal currit. Secunda regula a primo antecedente ad ultimum consequens, quando omnes consequentię intermediæ sunt bonæ & formales, & non uariatæ, tunc consequentia est bona & formalis uerbi gratia homo est, ergo animal est. animal est, ergo corpus est, corpus est. ergo substantia est, & sic a primo ad ultimū sequitur, formaliter. homo est, ergo substantia est. Cōsequentiæ intermediæ nō sunt uariatę quando consequens primę consequentię est antecedens posterioris consequentię, sicut in exemplo. Nullum tempus est, ergo dies non est. dies nō est, & aliqua hora est, ergo nox est, nox est, ergo aliquod tēpus est, & tñ non sequitur a primo ad ultimū, nullū tempus est, ergo aliquod tempus est. propter uariationem factam, quia primę consequentię fuit consequens dies non est & non fuit antecedens secundę. sed illa copulatiua dies non est, & aliqua hora est. Sexta regula est ista. si aliqua est consequentia bona: & aliquid stat cum antecedente, illud idem stat cū consequente uerbi gratia sequitur omnis homo currit ergo homo currit. & cum antecedente stat quod aliquod animal currat, & quod nullus asinus moueatur. & sic de aliis ideo quælibet istarum stat cum consequente. Ex ista regula. sequitur alia. uidelicet quicquid repugnat consequentis repugnat antecedenti patet ista regula, discurrendo per omnia. Septima regula. Si aliqua est consequentia bona scita a te esse bona, & antecedens est concedendum a te, & consequens eiusdem est concedendum a te ex qua sequuntur duæ aliæ. Prima, Si consequens est a te negandum & antecedens similiter. Secunda, Si antecedens est concedendum a te & consequens negandū, ista consequentia

Notan.

Sexta regula.

Septima regula.

Octaua regula. tia non ualet. uerbi gratia omnis homo eſt ergo antichriſtus eſt. Octaua regula. Si aliqua eſt conſequentia bona ſcita a te eſſe bona. & antecedens eſt ſcitum a te conſequens eiuſdem eſt ſcitum a te. ut tu es homo. ergo tu es animal. & notanter dicitur ſcita a te eſſe bona. quia iſta conſequentia eſt bona brunellus eſt aſinus, ergo brunellus eſt rudibilis. & antecedens eſt ſcitum ab aliquo, a quo tamen non eſt ſcitum conſequens. quia forte neſcit conſequentiam illam eſſe bonam. quare. &c.

De regulis conſequen. for. penes ſuperius, atque inferius. Cap. III.

1. regula. *Vide de his in lo. ma. a fo. 149. uſque ad fol. 158. 19. prin. i. du. et in tra. 8. huius. cap. 2.* NVNC ſequuntur particulares regulæ conſequentiæ formalis pœnes ſuperius & inferius materiam concernentes. Quarum prima eſt iſta. Ab inferiori ad ſuũ ſuperius affirmatiuæ, ſine diſtributione, & ſine ſigno confuſionis impediente, eſt bona conſequentia. ut homo currit. ergo animal currit. Secunda regula eſt iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius diſtributiuæ, uel confuſæ tantum immobiliter non ualet conſequentia, quia non ſequitur. omnis homo currit. ergo omne animal currit. nec ſequitur, nullus homo currit, ergo nullũ animal currit. Et notanter dicitur confuſæ tantum immobiliter, quia non ſequitur. ſi homo eſt aſinus, homo eſt rudibilis, ergo ſi homo eſt animal, homo eſt rudibilis, Sed arguendo confuſæ tantum mobiliter, eſt bonum argumentum uerbi gratia omnis homo eſt animal, ergo omnis homo eſt ſubſtantia, Tertia regula eſt iſta. Ab

3. regula. inferiori ad ſuum ſuperius negatione propoſita & cum debito medio, eſt bonum argumentum uerbi gratia tu non curris, & tu es homo, ergo homo non currit. Et notanter dicitur, cum debito medio, quia ſine iſto non ualet argumentum. unde non ſequitur, tu non es animal, ergo homo non eſt animal, quia antecedens eſt poſſibile, conſequens impoſſibile. Quarta regula eſt iſta. A ſu-

4. regula. periori ad ſuum inferius affirmatiuæ & ſine diſtributione

ne non ualet argumentum, quia non sequitur, animal currit, ergo homo currit. Quinta regula est ista. A superiori ad suum inferius affirmatiuæ distributiuæ non ualet argumentum, nisi cum debito medio, quia non sequitur. omne animal currit ergo omnis homo currit. Tu differs ab asino, ergo tu differs à brunello, sed cum debito medio est bonum argumentum, ut tu differs ab asino, brunellus est asinus, ergo tu differs a brunello. Sexta regula est ista. A superiori ad suum inferius negatione præposita est bonum argumentum. unde bene sequitur. nullum animal currit, ergo nullus homo currit, & intelligitur ista regula denegatione distribuente superius, quia si non distribueret, non ualeret argumentum. unde non sequitur non nullum animal currit ergo non nullus homo currit, nec sequitur nõ omne animal currit, ergo non omnis homo currit, patet enim quòd cuiuslibet istarum contradictorium consequẽtis stat cum antecedente, quare &c.

5. regula.

6. regula.

De regulis pænes propositiones quantas. Cap. IIII.

REGVLAS aliquas tangentes quantitatem propositionum seriatim propono. Quarum prima est ista. Ab uniuersali ad suam particularem uel indefinitam. quæ uocatur sibi subalterna, est bonum argumentum. uerbi gratia omne animal currit, ergo aliquod animal currit. nullum animal currit, ergo animal non currit. Secunda regula est ista. A particutari uel indefinita ad suam uniuersalem nõ ualet argumentũ: nisi forte gratia materiæ, unde non sequitur. aliquis homo currit, ergo quilibet homo currit. nec sequitur animal non currit, ergo nullũ animal currit, sed aliquãdo tenet gratia materiæ, aut quia consequens est necessariũ. uel impossibile. aut quia contradictoriũ consequentis repugnat antecedenti. unde bene sequitur aliquis homo est, ergo omnis homo est, aliquis homo non est, ergo nullus homo est. Tertia regula est ista. Ab uniuersali affirmatiua ad omnes suas singulares tam collectiuæ quàm diuisiuæ

Pro hoc ca. uide Paul. 10. prin. 4. du. et in 8. tract. huius cap. 3. 19. prin. 8. du. 10.

Pa. in lo. m. fo. 111. col. 1. et. fo. 112. col. 1. 3. pri. 3. du.

uisiue sumptas, cum debito medio, est bonum argumentum. & econuerso collectiuæ. uerbi gratia collectiue omne animal currit, & hæc sunt omnia animalia, ergo hoc animal currit, & hoc animal currit, & sic de singulis. Exemplum diuisiuæ. omne animal currit, & hoc est aïal. ergo hoc animal currit. Similiter sequitur econuerso hoc animal currit, & hoc aïal currit, & sic de singulis, & hæc sunt omnia aïalia, ergo omne aïal currit. Et notanter dicitur cū debito medio, quia sine illo non ualeret argumentum, nisi gratia materiæ. unde non sequitur, omnis homo est animal ergo iste homo est animal & iste homo est animal, & sic de singulis, quia antecedens est necessarium & consequens contingens, quia est una copulatiua, cuius quælibet pars est contingens & nulla alteri repugnat, tamen sequitur aliquādo gratia materiæ. ut omnis homo est asinus ergo iste homo est asinus, & omnis sol lucet, ergo iste sol lucet, quia in prima antecedens est impossibile, & in secunda consequens est necessarium. Quarta regula est ista. Ab uniuersali negatiua ad quamlibet suam singularem, est bona consequentia, siue arguatur cum debito medio siue non sed econuerso non tenet, nisi cum debito medio uerbi gratia nullus homo currit, ergo iste homo nō currit, & iste homo non currit, & sic de singulis. sed econuerso non sequitur. nec iste homo currit, nec ille homo currit. & sic de singulis, ergo nullus homo currit, quia post mille annos erit antecedens uerū, & cōsequens falsum. sed bene sequeretur dicendo. & isti sunt oēs hoïes masculi. Quinta regula est ista. A particulari ad suam indefinitam & econuerso tam affirmatiuæ quàm negatiuæ, est bona consequentia uerbi gratia animal non currit ergo aliquod animal non currit, & econuerso. Similiter, aliquis asinus mouetur, ergo asinus mouetur, & econuerso. Sexta regula est ista. A particulari uel indefinita ad omnes suas singulares disiunctiuæ sumptas, cum debito medio, est bonum argumentum ut homo currit, & isti sunt omnes homines, ergo iste modo currit, uel ista, homo currit, & sic de singulis. Et notanter

6. sophi. ibi intellectū, est.

dici-

dicitur cũ debito medio, quia ſine illo nõ ualet argumẽtũ. ut homo eſt aĩal, ergo iſte hõ eſt aĩal, uel iſta, homo eſt animal, & ſic de ſingulis, quia antecedẽs eſt neceſſariũ, & cõſequens cõtingens. quia eſt una diſiũctiua, cuius quælibet pars eſt cõtingens, nec una alteri repugnat, nec ſuum contradictorium eſt impoſſibile. quare &c.

De regulis pœnes propoſitiones non quantas. Cap. V.

De propoſitionibus non quantis ſicut ſunt excluſiuæ & exceptiuæ, ſit hęc prima regula. Ab excluſiua ad ſuam uniuerſalem de terminis tranſpoſitis eſt bona conſequentia, & econuerſo. ut tantum homo currit. ergo omne currens eſt homo. Similiter econuerſo. omne animal mouetur, ergo tantum quod mouetur eſt animal. Secunda regula eſt iſta. Ab exceptiua negatiua ad excluſiuam ſibi correſpondentem eſt bona conſequentia. ut nihil præter ſor. currit, ergo tantum ſor. currit. & econuerſo. ut tantum homo eſt riſibilis, ergo nihil præter hominem eſt riſibile. Tertia regula eſt iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius a parte ſubiecti dictione excluſiua addita eidem, eſt bona conſequentia. unde bene ſequitur tantum homo currit, ergo tantum animal currit, quia arguitur ab inferiori ad ſuum ſuperius confuſe tantum mobiliter. Quarta regula eſt iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius a parte prædicati dictione excluſiis addita ſubiectis, non ualet argumentum. unde non ſequitur. tantum homo eſt homo, ergo tantum homo eſt animal, quia arguitur diſtributiuæ, ſed ecõuerſo bene ſequitur cum debito medio ut tantum homo eſt riſibilis, ſortes eſt homo, ergo tantum homo eſt ſortes. Quinta regula ſequens corollarie ex prædictis eſt iſta, quod a termino ſtante confuſæ tantum, uel determinate ad eundem ſtantem confuſæ diſtributiuæ, non ualet argumentum ut homo eſt animal, ergo tantum homo eſt animal. tu differs ab omni homine ergo tu differs ab homine. Sexta regula eſt iſta. A termino ſtante confuſæ diſtributiuæ ad eundem ſtantem determinate,

Vide in lo. ma. fol. 35. co. 4. & fo. 36. col. 3. to. phi. 39. col. 1. 2. 18. princ. 1. du. 4. eiuſdẽ et 42. pau. in lo. ma. f. 40 col. 4.

nate, est bonum argumentum. ut tantum homo est animal, ergo homo est animal. tu es aliud ab animali, ergo tu es aliud ab omni animali. Septima regula est. A termino stante confusæ tantum ad eundem stantem determinatæ respectu eiusdẽ sincategorematis uel distributionis, non ualet argumentum, ut tantum homo est animal, ergo homo est omne animal, omnis homo est animal, ergo animal est omnis homo.

De regulis penes terminos pertinentes & impertinẽtes, Cap. VI.

PONENDAE sunt regulę pertinentium atque impertinentiũ terminorũ quarum prima est ista. Ab affirmatiua unius disperati ad negatiuam alterius, est bonũ argumentum ut tu es homo. ergo tu non es niger. Sed econuerso non sequitur. quia ex negatiua non sequitur affirmatiua. Secũda regula est ista. Quandocunque sunt aliquæ duæ propõnes, quarum subiecta conuertuntur atque prædicata, manente consimili denominatione, ab una ad reliquam, est bona consequentia. ut tu es homo, ergo tu es animal rõnale, & econuerso. Et notanter dicitur manente consimili denominatione, quia si una esset affirmatiua. & alia negatiua, non conuerterentur. ut tu es homo, & tu non es homo. Item si una esset quanta una quantitate, & alia, alia quantitate, uel nulla, non oporteret istas conuerti. ut omne animal est homo, aliquod animal est homo, & tantum animal est homo. Tertia regula est ista. Ab uno conuertibili ad reliquum, est bona consequentia. ut tu es homo ergo tu es risibilis. & econuerso brunellus est rudibilis, ergo brunellus est asinus. Quarta regula est ista. Ab uno correlatiuorum ad reliquum, propositionibus existentibus de secundo adiacẽte, est bonum argumentum. ut duplum est, ergo dimidium est, & econuerso. Et notanter dicitur, de secundo adiacente. quia non sequitur. a. est duplum, ergo a. est dimidium. pater est barbatus, ergo filius est barbatus. Quinta regula est ista. A termino priuatiuo ad terminum infinitum est bona consequentia. sed non econuer-

Quoniã pa. bis in hæc. c. uide licet. et in 6. regula dicat ex negatiua nõ sequi affirmatiuã. uide ipsam. 22. pr. 3. du. to. in lo. ma. f. 103. col. 3. 8. tract. huius ca. 7. sophi. 34. cõs. 4. pa. 26. prin. 4. du. 18. eiusdem to. In lo. m. fo. 105. co. 3. In lo. m. fo. 106. col. pri. 9. prin. pri. du. fol. In lo. m. fo.

uerſo.ut tu es iniuſtus,ergo tu es non iuſtus, ſed non ſe- 107.co.pri.
quitur econuerſo.lapis eſt non iuſtus, ergo lapis eſt in- 29. pr. du.
iuſtus. antecedens enim eſt uerum, conſequens falſum ſolu.pro to.
ut patet: quicquid eſt iniuſtum poteſt eſſe iuſtum. ſed iſto.c.uide
lapis non poteſt eſſe iuſtus, ergo nec poteſt eſſe iniuſtus. 8.tra.huius
Sexta regula. Ab affirmatiua de prædicato priuatiuo, in ca.6.
uel infinito ad negatiuam de prædicato finito, eſt bona conſequentia ut tu es cæcus. ergo tu non es uidens, tu es non homo, ergo tu non es homo. ſed econuerſo non ualet argumentum. quia ex negatiua non ſequitur affirmatiua.Septima regula eſt iſta. A negatiua de prædicato finito,cum debito medio, ad affirmatiuã de prædicato infinito eſt bona conſequentia.ut tu non es aſinus, & tu es ergo tu es non aſinus.

Cap. VII.

CORRESPONDENTER ad prędicta aliæ regulæ inferuntur.quarum prima eſt iſta. ab omnibus exponentibus ſimul ſumptis ad ſuum expoſitum,eſt bona cõſequentia. & econuerſo. Et eſt regula iſta uniuerſalis quibuſcũque propoſitionibus exponibilibus, ut uniuerſalibus,excluſiuis, exceptiuis & hmõi unde bene ſequitur.homo currit & nihil eſt homo quin illud currat. ergo omnis homo currit & econuerſo. Similiter homo currit & nihil nõ homo currit.ergo tãtum homo currit & contra.Secunda regula eſt iſta. Ab omni exponibili Sophi. ulti.
ad quãlibet ſuarum exponentium eſt bona conſequen- cõ.418.pri.
tia. ſed non econuerſo, niſi gratia materiæ uerbi gratia du.come. 4.
omnis homo currit. ergo nihil eſt homo quin illud cur- co. 1.
ret, ſed non econuerſo quia ex negatiua non ſequitur affirmatiua. Aliquando tamen tenet gratia materiæ,ut homo eſt aſinus ergo tantũ homo eſt aſinus, quia antecedens eſt impoſſibile. Tertia regula eſt iſta. Ex cuiuſlibet exponentis contradictorio ſequitur contradictorium expoſiti,ſed non econuerſo unde bene ſequitur aliquid non homo currit, ergo non tantum homo currit, ſed non econuerſo. quia ex negatiua non ſequitur

tur affirmatiua. Quarta regula est ista. A resoluentibus ad resolutum est consequentia bona, sed non econuerso. ut hoc currit, & hoc est homo, ergo homo currit. non tamen sequitur. homo currit, ergo hoc currit & hoc est homo, quia post mille annos erit, antecedens uerum & consequens falsum.

Quinta regula. Ab officiantibus ab officiatum est bona consequentia, sed non econuerso. ut ista propositio est uera, homo est animal, quæ adequatæ significat hominem esse animal, ergo uerum est hominem esse animal, sed non econuerso, quia antecedens foret necessarium, & consequens contingens. Sexta regula est ista. A descriptione ad descriptum est bona consequentia, & econuerso ut intelligo aliquid sub ratione qua homo, ergo intelligo hominem & econuerso intelligo hominem. ergo intelligo aliquid sub ratione qua homo. Septima regula à sensu compositio ad sensum diuisum, & econuerso, non ualet argumentum ut necessario homo est animal. ergo homo necessario est animal. antecedens enim est uerum consequens falsum. Etiam non sequitur, album possibile est esse nigrum, ergo possibile est album esse nigrum. Octaua regula est ista. Ab una causa ueritatis ad propositionem habentem illam causam est bona consequentia, sed non econuerso. ut dum homo currit risibile currit, ergo homine currente risibile currit. ista cõsequentia est bona, sed non ecõuerso, hoĩe currẽte risibile currit, risibile currit, ergo dũ homo currit, quia posito quòd nihil currat, est tunc consequens falsum, cum asserat hominem currere. & tamen antecedens est uerum, quia concluditur eius ueritas per aliam causam ueritatis, ut si homo currit risibile currit, ergo homine currẽte risibile currit. Dicatur ergo quòd propositio denominata ab ablatiuo consequentiæ hẽt tres causas ueritatis. s. conditionalem, temporalem, & causalem, aquarum qualibet ualet consequentia ad propositionem habentem illas causas. sed non econuerso. Nona regula est ista. Ab actiua ad suam passiuam est consequentia bona, & ecõuerso. ut Sor. amat Platonem, ergo

Paul. sophi. 48. 2. pri. to. 28. prin. 2. du. to.

Pla.

Pla.amatur a Sor.& ecõuerſo. Decima regula eſt iſta. A tertio adiacente ad ſecundum adiacens affirmatiue, ſine termino diſtrahente, eſt conſequentia bona. aut tu es homo ergo tu es. Notãter dicitur, affirmatiue. quia non ſequitur. tu non es aſinus, ergo tu non es, dicitur etiam ſine termino diſtrahente, quia non ſequitur, antichriſtus eſt futurus, ergo antichriſtus eſt.

Pau.42. prin.3.dup. to.18.prin. 1.dup.to.2. com.4.in lo. ma.fo.102. co.3.et f.58 col.3.

De regu. pænes propoſitiones hypoteticas. Cap. VIII.

Pro to.c.uide 18.tr.huius c.ul.et 1 lo.ma.f.130 et 131. 24. pri. pri.du. corr.2.cõ.1.

VLTIMO de propoſitionibus hypoteticis eſt dicendum modo priori regulas aſſignando. quarum prima eſt iſta. A copulatiua affirmatiua ad alterã eius partem principalem eſt bona conſequentia, & non econuerſo, niſi gratia materiæ, ut tu curris, & tu diſputas, ergo tu diſputas ſed non ſequitur tu diſputas, ergo tu curris, & tu diſputas. aliquando tamen tenet gratia materiæ ſiue terminorum ſcilicet quando copulatiua fit ex duabus partibus quarum una antecedit ad aliã tunc ab iſta parte quæ antecedit, ad totã copulatiuã eſt bona conſequentia. ut tu es homo, ergo tu es homo, & tu es animal, tu curris. ergo tu curris, & tu moueris. Et notanter dixi. affirmatiua. quia copulatiua negatiua ad alteram partem nõ ualet conſequentia v.g. non tu es homo. & tu es aſinus. ergo tu es aſinus. quia antecedens eſt uerũ conſequens falſum. Ex iſta regula ſequitur quòd à toto copulato ad alteram partem eſt cõſequentia bona. ut Sor. & Pla. currunt. ergo Sor. currit. Secunda regula eſt iſta. A parte principali diſiunctiuæ affirmatiuę ad totam diſiunctiuum. eſt bonum argumentũ. ſed non ecõuerſo. ut tu curris, ergo tu curris uel tu aſinus: ſed econuerſo non ſequitur, quia nõ ſequitur, tu curris uel tu aſinus, ergo tu es aſinus. Aliquando tamẽ tenet gratia materiæ ſcilicet quando diſiunctiua fit ex duabus partibus, quarum una ſequitur ad reliquam, tunc à diſiunctiua ad iſtam partem quæ ſequitur, eſt bonum argumentum, ut tu es homo, uel tu es animal ergo tu es animal. tu es albus, uel tu es coloratus, ergo tu es coloratus.

In lo. m.fol. 122. col. 2. et. fol. 133. cor. 4. 45. 1.du.to. 40 pri.1.du.to.

ratus. Ex ista regula sequitur quòd à parte disiuncti ad totum disiunctum est bona consequentia, ut homo currit, ergo homo uel asinus currit. Tertia regula est ista. A disiunctiua affirmatiua cũ destructione unus partis ad alteram partem, est bona consequentia, ut tu curris uel tu sedes, sed tu non curris, ergo tu sedes. Quarta regula est ista. A copulatiua negatiua ad disiunctiuã affirmatiuã factã de partibus contradictorijs copulatiuæ, affirmatiuæ, est bona consequentia, ut non tu es homo & tu es asinus, ergo tu nõ es homo uel tu nõ es asinus, & econuerso. Et nota quòd copulatiua affirmatiua habet duo contradictoria quorũ unũ est copulatiua negatiua in qua præponitur negatio, & reliquũ est una disiunctiua facta de partibus oppositis ipsius copulatiuę, quare oportetq́ue copulatiua negatiua & disiunctiua affirmatiua inuicẽ conuertantur. v. g. tu es hõ & tu es asinus: habet duo contradictoria, quorũ unũ est hoc non tu es homo & tu es asinus, secundũ uero ęst illud, tu non es homo uel tu nõ es asinus. Quinta regula est ista. A disiunctiua negatiua ad copulatiuã affirmatiuã factã de partibus oppositis disiunctiuæ affirmatiuæ, est bonũ argumentum, & ecõuerso, ut non tu curris uel tu sedes, ergo tu non curris, & tu nõ sedes & ecõuerso. Et rõ quia oĩs disiunctiua affirmatiua habet contradictorium per negationẽ præpositã toti, & per copulatiuã facta de partibus oppositis, ut tu curris uel tu sedes, huic cõtradicit quęlibet istarũ, nõ tu curris, uel tu sedes, uel tu non sedes. Sexta regula est ista. A conditionali affirmatiua cũ suo antecedẽte ad consequens eiusdẽ est bona cõsequentia, ut si tu es homo tu es animal, sed tu es hõ. ergo tu es animal. Septima regula est ista. A conditionali affirmatiua cũ contradictorio cõsequẽtis ad cõtradictoriũ antecedentis est bona consequẽtia, ut si antichristus est albus antichristus est coloratus, sed antichristus nõ est coloratus, ergo antichristus non est albus. Et notanter dixi in ambabus regulis affirmatiua, quia de negatiua non tenent huiusmodi regulæ.

In lo. m. fol. 134. col. 1. sophi. 114.

In lo. m. fol. 137. col. 4. 47. prin. du. l. to.

Explicit tertius tractatus, qui cõsequẽtiarũ intitulatur.

Incipit

Incipit quartus, qui de terminorum probationibus tractat.

De resolubilibus. Cap. Primum.

Qualiter propositiones præbentur illatiuæ præsenti, doctrina dignoscitur satis plene,& primo à resolutione est inchoandum, quia indefinitæ particulares & singulares de subiecto non pronomine demonstratiuo, resolubiliter inferuntur. Quælibet ergo talis est taliter inferenda, aut pro antecedente summantur duo demonstratiua? in quorum primo prædicetur prę dicatum resoluendæ, in secundo subiectũ uerbi gratia homo currit, sic resoluitur. Hoc currit, & hóc est homo, ergo homo currit. Exemplum in obliquo: hominis est asinus, huius est asinus,& hoc est homo, ergo &c. Et ita in aliis casibus singularib. numeri dicatur. Excplũ in numero plurali. hoĩes currunt hæc currunt, & hæc sunt hoĩes. ergo &c. Exéplũ in obliquo. aliquorum contradictoriorũ adulterũ est uerũ. Horũ alterũ est uerũ, & hæc sunt contradictoria, ergo &c. Et ita dicat̃ in aliis casibus. ita quòd semper prima demõstratiua sit eiusdẽ casus cũ resoluenda, secunda uero continue in recto sumatur. Sed propositiones de uerbo ampliatiuo eodem modo probantur, excepto hoc, quòd secunda demonstratiua debet esse de uerbo disiunctiuo uerbi substantiui de præsenti, & eiusdem p̃terito uel futuro, aut alterius. v.g. homo currebat, sic resoluitur. Hoc currebat, & hoc est uel erat hõ, ergo &c. Ité hõ disputabit. Hoc disputabit, & hoc est uel erit hõ ergo &c. Ita ꝙ uerbũ substantiuũ sumptũ secundo loco sit semper consimilis tẽporis cũ uerbo resoluẽdæ propositionis. Sed quando propositionis resoluẽdæ uerbũ principale est ly potest cõtingit, incipit, uł desinit. Secũda propositione erit de secũdo uerbo cõsimili, ut hõ potest esse albus. Hoc põt esse albũ, & hoc est uel potest esse homo, ergo &c. Ité album incipit esse nigrum, hoc incipit esse nigrum, & hoc est uel incipit esse albũ, ergo &c. Et ita dicatur in

Vide in lo. ma f. 13. col. 2. et fol. 42. col. 47. huius. c. 5. & pri. ʒ. dup. col. 2.

plurali ut prius. Modus consimilis est tenendus in propositionibus de extremo copulato uel disiuncto. ut homo uel asinus currit, si totum disiūctum est subiectum resoluatur sic. hoc currit, & hoc est homo uel asinus ergo &c. Si autem prima pars fuerit subiectum sic resoluitur. hoc uel asinus currit, & hoc est homo, ergo &c. Et ita dicendum est in illis de copulato, & conditionato subiecto. ut homo & asinus currit, propositio si est impossibilis est falsa. Idem est dicēdū de particulari, & singulari resolubili affirmatiua sicut de indefinita. ut aliquis homo disputat, Sor. currit. Sed de particularis uel indefinita negatiua habet duplicem modum probādi. Primus dictus est ut hoc non currit, & hoc est homo, ergo homo non currit. ubi autem uideatur quòd iste modus non deseruiat sumatur contradictorium illius. ut chimera non currit hæc indefinita probari non potest per duo demonstratiua, quia semper secunda esse falsa scilicet ista hoc est chimera. ideo ad ueritatem uidendam istius sumatur eius contradictorium scilicet omnis chimera currit. & quia hæc est falsa, ideo illa est uera. Consimiliter est dicendum in aduerbiis ubi subiectum fuerit aduerbium habens terminum infra se. ut aliquando tu es, nunc tu es, & nunc est aliquando. ergo &c. Item heri tu fuisti, tunc tu fuisti, & tunc est uel fuit heri, ergo & cetera. Item ante a. tu disputabis, tunc tu disputabis & tunc est uel erit ante a. ergo &c. Item alicubi tu es, ibi tu es, & ibi est alicubi ergo &c. Et ita de præterito & futuro dicatur, ut dictum est de præsenti. Ex prædictis infero quòd etiam probande sunt propositiones indefinitę & particulares de uerbo substantiuo præsentis temporis, & prædicato participio, sicut propositiones de uerbo principali illius participii uolo dicere, quòd ita probāda est hęc resolubiliter. Adam est præteritus, sicut illa. Adam fuit, & ista antichristus est futurus. sicut illa antichristus, erit ut hoc est futurum, & hoc est uel erit antichristus, ergo antichristus est futurus. Aliquis homo est interfectus. hoc est interfectum, & hoc est uel fuit aliquis homo ergo

Vide in loc. ma. fol. 13. col. 3. 4. pr. 2. soph. fi.

ergo &c. Item Sor. eſt potens eſſe. hoc eſt potens eſſe,& hoc eſt uel poteſt eſſe Sor. ergo &c. Iuxta prædicta ſequitur ueritas multarum propoſitionum. prima eſt iſta. Senex erit puer, probatur, hoc erit puer,& hoc eſt uel erit ſenex. ergo &c. demonſtrando unum qui eſt puer & erit ſenex. Secunda propoſitio Puer fuit ſenex. probatur, hoc fuit ſenex & hoc eſt uel fuit puer, ergo demonſtrando unum ſemen. Tertia propoſitio. Album fuit quando non fuit album probatur. & pono quòd tu ſis albus, & continue ante hoc fueris niger. iſto poſito, hoc fuit quando non fuit album. & hoc eſt uel fuit album. ergo &c. Quarta propoſitio. Pater erit quando non habebit filium neque filiam probatur. hoc erit quando nõ habebit filium neque filiam, & hoc eſt uel erit pater. ergo &c. demonſtrando unum patrem qui remanebit poſt mortem filiorũ,& filiarum. Quinta propoſitio. Aliquo maiori te, & quolibet minori te tu es minor, probatur iſto tu es minor, demonſtrando unum minorem te. & hoc eſt maius te & quolibet minori te ergo &c. Sexta propoſitio. Aliquo minori te, & quolibet maiori te tu es maior. probatur, iſto tu es maior, demonſtrando unum minorem te. & hoc eſt minus te & quolibet minori te ergo &c. Septima propoſitio. Album poteſt eſſe nigrum. probatur. hoc poteſt eſſe nigrum. demonſtrando te & hoc eſt uel poteſt eſſe album. ergo &c. & ità probatur iſta. ſedentem poſſibile eſt currere. Octaua propoſitio uerum eſt quod mundus non fuit. probatur. hoc eſt quod mundus non fuit. demonſtrando illam tu eſt, & hoc eſt uerũm, ergo &c. Nona propoſitio. Neceſſarium eſt quòd Deus nunquam erit. probatur hoc eſt quòd Deus nunquam erit. demonſtrando cœlum,& hoc eſt neceſſarium. ergo &c. Decima propoſitio. Poſſibile eſt quod nihil fuit & quod nihil erit. probatur. hoc eſt quòd nihil fuit & quòd nihil erit. demonſtrando inſtans præſens, & hoc eſt poſſibile, ergo &c. Vndecima propoſitio. Candela lucens eſt extincta probatur. & hoc eſt extinctum demonſtrando candelam iã extinctam quæ prius fuit lucens; & hoc eſt uel fuit can-

ſoph. 43. cor. dup. poſt. 4. con.

dela lucens, ergo &c. Duodecima propositio. Viuum est mortuum, probatur, hoc est mortuum demonstrando Adam.& hoc est uel fuit uiuum, ergo &c.

De propositionibus uniuersaliter. *Cap. II.*

VNIVERSALIS propositio affirmatiua exponibiliter probatur per suam præiacentem & uniuersalem negatiuam sibi correspondentem, ut omnis homo currit exponitur sic homo currit, & nihil est homo quin istud currat, ergo &c. Exemplum in numero plurali, omnes homines currunt. Homines currunt.& nulla sunt homines quin. illa currant, ergo &c. Consimiliter in obliquis casibus præter hoc, quòd in negatiua exponente ponatur subiectum uniuersalis semper in recto & relatiuum in obliquo consimili cum obliquo propositionis exponendæ, ut cuiuslibet hominis asinus currit hominis asinus currit, & nihil est homo quin illius asinus currat, ergo &c. Itē omnium contradictorium altera pars est uera, contradictoriorum altera pars est uera,& nulla sunt contradictoria quin illorum altera pars sit uera, ergo &c. ita quòd semper relatiuum sequatur quin, postremo omnis terminus qui se tenet à parte prædicati. Et ita in alijs casibus est dicendū. Modo consimili probantur propositiones uniuersales de uerbo ampliatiuo præter hoc quòd in secunda exponente ponitur uerbū disiunctū: ut in resoluētibus. v.g. omnis homo fuit, sic exponitur. Homo fuit & nihil est uel fuit homo, quin illud fuerit, ergo &c. Item omne albū disputabit. Albū disputabit,& nihil est uel erit album quin illud disputabit, ergo &c. Itē omne albū pōt esse nigrum. Albū pōt esse nigrum, & nihil est uel pōtest esse album, quin illud possit esse nigrum, ergo &c. Itē omnis homo incipit disputare, homo incipit disputare, & nihil est uel incipit esse homo quin illud incipiat disputare. ergo &c. in obliquis casibus etiam consimiliter exponatur tenendo modum priorem de relatiuo. Consimiliter exponuntur propositiones de præsenti habētes prædicatum partici-

Pro toto isto c. uide in lo. ma. a. f. 14. usque ad fo. 16. 8. prin. 3. du. co. 1. cō. 28. prin. 4. du. con. 3.

participium alicuius uerbi ampliatiui, ut omnis homo est præteritus, exponitur sic homo est preteritus, & nihil est uel fuit homo quin illud sit præteritum, ergo &c. Item omne album est generandum. Album est generandum & nihil est uel erit album quin illud sit generandum. Sed propositiones de subiecto composito possunt dupliciter exponi, secundum quòd subiectum potest esse totum compositum uel pars, ut omnis homo uel asinus est asinus. Si subiectum est totum disiunctum, sic exponitur, homo uel asinus est asinus, & nihil est homo, uel asinus quin illud sit asinus, ergo &c. Si uero præcisæ prima pars est subiectũ, secunda exponens erit ista. Nihil est homo quin illud uel asinus sit asinus, & sic ista uniuersalis erit falsa primo modo secundo modo uera, & ita de alijs dicatur, cuiuscunque compositionis existant uel casus. Vniuersalis aũt negatiua non exponitur sed dupiciter probatur, aut per sua singularia, aut per suum contradictorium. v. g. nullus homo est chimera probatur sic primo modo nec iste homo est chimera, nec ille homo est chimera, & sic de singulis, ergo &c. Secundo modo probatur sic. Ista propositio est falsa, aliquis homo est chimera, & ista contradicit isti, nullus homo est chimera, ergo hæc est uera. Et communiter in omnibus alijs talis modus seruetur. Ex prædicto modo probandi propositiones uniuersales affirmatiuas infero aliquas propositiones. Prima est ista. Omne quod fuit est probatur. Aliquid quod fuit est, & nihil est quod fuit quin in illud sit, ergo &c. maior est manifesta, & similiter minor, quia suum contradictorium est falsum. uidelicet aliquid est quod fuit, quod non est, hæc nanque est implicatio contradictionis, & ita conceditur quod omne quod erit, & omne quod potest esse est & etiam omne quod est intelligibile, aut imaginabile est patet: quælibet istarum ex suis exponentibus, in quarum negatiua non debet poni uerbum disiunctum, quia uerbum principale ipsius uniuersalis est solummodo uerbum de præsenti absque participio subsequentiæ alicuius uerbi ampliatiui. Secunda propositio. Omne quod non fuit est

20. prin. 3. dup. 10. soph. com. 16.

In lo. m. fol. 14 col. 1.

probatur. Aliquid quod non fuit est. sicut instans præsens. & nihil est quod non fuit quin illud sit. ergo &c. Secunda exponens iterum est uera. quia suum contradictorium implicat contradictionem; uidelicet aliquid est quod nō fuit quod non est; Et consequenter conceditur quod omne quod non erit est, & omne quod nō potuit, nec poterit esse, est. Tertia propositio. Quolibet maiori te, & quolibet minori te tu es minor, probatur. Aliquo maiori te, & quolibet minori te tu es minor. ut probatū est in alio capitulo, & nihil est maius te & quolibet minori qn illo tu sis minor, ergo &c. minor patet, quia suū contradictoriū est falsum. Quarta propositio. Quolibet minori te: & quolibet maiori te tu es maior. & nihil est minus te & quolibet maiori te tu es maior. & nihil est minus te & quolibet maiori te quin illo tu sis maior, ergo &c. patet consequentia cum maiori ex alio capitulo, minor probatur per suū cōtradictorium, qđ est falsum uidelicet, aliquid est minus te & quolibet maiori te, quo tu non es maior quare &c.

De officialibus propo. *Cap.* III.

Vid. pa. 1. lo. m. fol. 2. co. 2. & pro to. fo. c. a. f. 73. usq; ad f. 76. 20. pri. prin. du. 27. pri. eius dem.

PROPOSITIO officialis est illa cuius dictum uel oratio infinita determinatur aliquo termino modali, uel concernente actū mentis, Termini modales sunt isti uerum, falsum, necessarium contingens, possibile, impossibile, Termini uero concernentes actum mentis dicuntur isti scio dubito, credo, uolo, nolo; intelligo; cognosco, & similes ac etiam ipsorum participia. Huiusmodi autem termini aliquādo faciunt sensum compositum, aliquādo diuisum faciunt sensum compositū quando præcedunt totaliter dictum uel orationem infinitiuam aut finaliter subsequuntur. ut possibile est Sor. currere Sor. currere est contingens tu scis Deum esse. Deū esse est scitum a te. Sed, quando aliquis istorum terminorum mediat inter accusatiuum casum, & uerbum infinitiui modi, tunc constituere dicitur sensum diuisum ut Deum necesse est esse, hominem scis esse animal

& ita

& ita de alijs. Et huiusmodi propositio de sensu diuiso probanda est secundum exigentiam termini præcedentis simpliciter, & non ratione termini modalis, aut ratione alicuius alterius termini concernētis actum mentis uerbi gratia omnem hominem possibile est currere hic non est officianda, sed exponenda iuxta doctrinam traditam in secundo capitulo de probatione uniuersalium propositionum isto modo. Hominem possibile est currere, & nihil est uel possibile est esse hominem quin illud possibile sit currere. ergo &c. Item hæc est resoluenda.a. scio esse uerum, isto modo. Hoc scio esse uerum, & hoc est.a.ergo &c Propositio uero de sensu composito officiabiliter probatur ut possibile est sort.currere. Hæc propositio est possibilis, sort.currit. quæ adequatæ significat sortem currere. ergo &c. Item necesse est, Deum esse. Hæc propositio est necessaria. Deus est, quæ adequatæ significat Deum est, ergo &c. Consimiliter probatur istæ. Tu scis sor.currere tu dubitas regē sedere. prima namque sic officiatur. Hæc propositio est scit a te.sor.currit, quæ adequatæ significat sor.currere.ergo &c.Et ita consimiliter dicatur ad infinitas con similes iuxta consonantiā termini facientis sensum compositum. Ex prædictis infero aliquas conclusiones prima est ista. Album possibile est esse nigrum & tamen impossibile est album esse nigrum.prima pars patet, quoniam hoc possibile est esse nigrum, te demonstrato, & hoc est uel possibile est esse album. ergo &c. patet consequentia a resoluentibus ad resolutum, & secūda pars probatur. Nam hæc propositio est impossibilis. Album est nigrum, quæ adequatæ significat album esse nigrum. ergo &c. patet consequentia ab officiantibus ad officiatum. Et ita probatur ista conclusio. sedentem possibile est currere, & tamen impossibile est sedentem currere. Secunda conclusio. Omnem hominem contingens est esse. & tamē necesse est omnem hominem esse. prima pars probatur. quoniam hominem cōtingens est esse. & nihil est uel contingens est esse hominem. quin illud contingens sit esse. ergo &c. patet consequentia

ab exponentibus ad expositum, secunda pars probatur. nam hæc propositio est necessaria, omnis homo est quæ adequatæ significat omnem hominem, ergo &c. patet consequentia ut prius. Tertia conclusio. Tu scis alterum istorum esse uerum, demonstratis istis contradictoriis, rex sedet, nullus rex sedet. & tamen nullum istorum scis esse uerum, prima pars patet, quia hæc propositio est scita, te alterum istorum est uerum, quæ adequatæ significat alterum istorum esse uerum, ergo secunda pars probatur quia nec hoc istorum scis esse uerum, demonstrando affirmatiuam, nec hoc istorum scis esse, uerum demonstrando negatiuam, & non sunt plura istorum, ergo &c. patet consequentia à singularibus sufficienter enumeratis ad suam uniuersalem. Quarta conclusio, tu dubitas, esse uerum, & tamen nullum, à, dubitas esse uerum probatur, & pono quod omne, a, sit illa. Deus est, quam scias esse ueram, sed dubites an ista sit, a. scias tamen quòd, a, sit aliqua propositio. isto posito prima pars patet, quoniam hæc est tibi dubitata, est uerum, quæ adequatæ significat, a, esse uerum ergo &c. Secunda pars probatur sic arguendo nullam talé, Deus est, dubitas esse ueram, sed omne, a, est aliqua talis, ergo nullum, a, dubitas esse uerũ patet consequentia quia est syllogismus in secundo primæ figuræ, & antecedens est manifestum ex casu. Quinta conclusio. Volo tibi dare equum meum: & tamen nullum equum meum uolo tibi dare, probatur, & pono quod tibi promittã equũ meum quem credam esse in stabulo sit tamen coram me quem putem esse Platonis, ita quod non meum ob quã causam istum equum quem uideo non uelim tibi dare isto posito prima pars patet officiando & officiatur sic. Hæc propositio est uolita a me, do tibi equum meũ per casum quæ adequatæ significat me dare tibi equũ meũ, ergo &c. patet consequentia ab officiantibus ad officiatam, secundam partem probo sic, nullum equum quem credo esse Platonis uolo tibi dare, sed omnem meum equum credo esse Platonis, ergo nullum equum meum uolo tibi dare, patet consequentia ut prius, quia est in secun-

Pa. soph. 48 pri. prin. cõ. 3.

secundo primæ figuræ, ergo &c. Sexta conclusio. Percipio sor. loqui, & tamen nullum sor. percipio loqui, probatur, & pono quod sint à longe sor. & pla. ita quod nesciam distinguere quis sit sortes & Plato, loquatur tamen sor. cuius uocem bene cognoscam, quod est sortis, & non loquatur Plato, isto posito patet prima pars per casum, quia sequitur percipio uocem sor. ergo percipio sor. loqui, & secunda pars probatur, quoniam sequitur, nullum istorum percipio loqui, sed omnis sor. est aliquis istorum, ergo nullum sor. percipio loqui patet consequentia, quia est syllogismus in secundo primæ figuræ. Hic est notandum quod istæ propositiones concessæ in capitulo resolubilium, scilicet uerũ est quod mundus nunquam fuit, & necessarium est quod Deus nunquã erit possibile est quod nihil fuit, & quod nihil erit nõ sunt ueræ officiabiliter probãdo, nec sunt similes in significando dũ resoluuntur & dũ officiãtur, quoniam officiabiliter tenetur ly quod, coniunctiuæ, & resolubiliter tenetur ly quod relatiuæ, quare &c.

De propo. descriptibili. *Cap.* IIII.

Propositio descriptibilis est illa in qua terminus concernens actum mentis incomplexum determinat nullo termino præcedẽte mediato, ut ego cognosco sortem, hæc namq; sic describitur. Ego cognosco aliquid sub ratione qua sor. Tu intelligis hominẽ tu intelligis aliquid sub rõne qua homo. Sed termini cõcernentes actum mentis, qui cadunt super incõplexum illud necessaria est significatum complexi, aliter sunt describẽdi sicut scire, credere, dubitare, & huiõi, Vt tu scis a propositionem sic describitur, tu scis adequatũ significatum, a, propositionis, quod scis adequatæ significari per, a, propositionem, ergo &c. Tu credis, a, propositionem, tu credis adequatum significatum, a, propositionis quod credis adequatæ significari per, a, propositionem, ergo &c. Item tu dubitas, a, &, b, propositiones tu dubitas adequata significata, a, &, b, propositiones

Pro toto ca. uide ĩ lo. m. f. 70. usque ad fo. 71.

posi-

positionum . quæ scis uel credis adequatæ significari per.a. &.b. propositiones . ergo &c. Notanter dicebatur, nullo termino mediato præcedente, quia si præcederet aliquis terminus mediatus ratione illius deberet ista propositio probari . quod patet per istam regulam. A primo termino mediato semper est inchoanda propositionis probatio, ut omnis homo intelligit se, hęc est exponenda isto modo, homo intelligit se, & nihil est homo quin illud intelligat se. ergo &c. Item homines cognoscunt futura. hec est sic resoluenda hæc cognoscunt futura, & hæc sunt homines . ergo &c. Circa prædicta in hoc capi. & prioribus est notanda diuersitas probationum præcedentium quarumcunque propositionum. quoniam propositio descriptibilis conuertitur cum sua descriptione, & propositio uniuersalis affirmatiua seu quæcũque alia exponibilis similiter conuertitur cũ suis exponentibus simul sumptis. Vnde bene sequitur . cognosco hominem . ergo cognosco aliquid sub ratione qua homo, & econuerso. Item omnis homo currit . ergo homo currit & nihil est homo quin illud currat & econuerso. Sed propositio resolubilis non conuertitur cum suis resoluentibus, nec officialibus cum suis officiantibus. Vnde licet sequatur . Hoc est animal, & hoc est homo. ergo homo est animal, non tamen sequitur econuerso . homo est animal, ergo hoc est animal & hoc est homo quia antecedens est necessarium & consequens contingens, etiam post mille annos erit ita, sicut primariæ & adequatæ, significatur per antecedens, & tamen non erit ita sicut primariæ & adequatæ significatur per consequens. Item sequitur. hæc propositio est necessaria Deus est, quę adequatæ significat Deum esse . ergo necesse est Deum esse & tamen non sequitur econuerso necesse est Deum esse ergo hæc propositio est necessaria, Deus est quæ adequatę significat Deum esse. quia antecedens est necessarium & consequens contingens. Similiter si nulla propositio foret, ita esset sicut primariæ & adequatæ, significatur per antecedas & tamen non ita esset sicut primariæ & adequatæ, significa-

Soph. 45. corol. 2. con se.

In lo. m. f. 13. cor. 2.

Istud ly primarie & adequatæ nõ inueni in alio codice antiquo.

tur per consequens. Ex prædictis infero aliquas cõclusiones. Prima est ista uenienté cognosco. & tamen non cognosco uenientem. probatur. & pono quod sor. sed credam ipsum non moueri, & nihil aliud concipiã. isto posito patet pars prima. quoniam hoc cognosco, & hoc est ueniens, ergo &c. secunda pars etiam patet quia nõ cognosco aliquid sub rõne qua ueniens. Secunda conclusio est ista. Deum trinum & unum cognouit Aristoteles. & tamen Arist. non cognouit Deum trinum & vnum. prima pars patet. quoniam hoc cognouit Aristot. demonstrando Deum. & hoc est Deus trinus & unus, ergo &c. secunda pars etiam patet, quoniam Arist. non cognouit aliquid sub ratione qua Deus trinus & unus. ergo &c. patet consequentia a descriptione ad descriptum. Tertia conclusio. A, propositionem scio & tamé non scio. a, propositionem probatur. & pono quod. a. sit illa, Deus est. quam sciam & credã quòd non sit aliquod, a. in mũdo. isto posito. scio, a. propositioné, quia hoc scio demõstrando istam, Deus est, & hoc est, a propositio, ergo &c. & tamen non scio, a. propositionem, quia non scio aliquid sub ratione qua, a. propositio ex quo non scio, a. esse. Quarta conclusio. Sor. percipis, & tamen non percipis sort. probatur, & pono quod sor. loquatur coram te, cuius uocé audias. credas tu tamen quòd nõ sit aliquis sort. in mundo, isto posito, sor. percipis, quia hoc percipis, & hoc est sor. ergo &c. & tamé non percipis sor. quia non percipis aliquid sub ratione qua sor. quare &c.

De ly necessario contingenter. *Cap. V.*

EX prædictis patet quod necessariũ, & contingens dupliciter sumũtur scilicet resolubiliter, officiabiliter, sed ipsorum aduerbia scilicet necessario, & contingenter, exponibiliter, probantur, ut necessario Deus est, sic exponitur. Deus est, & non potest esse quin Deus sit, ergo &c. Item necessario mundus fuit, mundus fuit & non potuit esse quin mundus fuerit. Item necessario ali

quid

quid erit, aliquid erit, & non poterit esse quin aliquid erit, ergo &c. ita quòd uerbum principale secundæ exponentis sit eiusdem temporis cũ uerbo principali exponendæ. Opposito modo exponitur, contingenter, ut contingenter tu es, exponitur sic, tu es, & potest esse quod tu non sis, ergo &c. Item contingenter tu eris. tu eris, & poterit esse quod tu non eris, ergo &c. & ita de præterito dicatur. Hic sunt duo notabilia. Prima est, quod necessario & contingenter, sumuntur aliquando in sensu diuiso, aliquando in sensu composito, sicut necessarium & contingens. In sensu composito quando totaliter præcedunt, aut finaliter subsequuntur ut necessario homo est animal, tu curris contingenter: sed in sensu diuiso quando mediant inter subiectum & verbũ, aut inter uerbum & prædicatum. Exemplum primi, homo necessario est animal. Exemplũ secundi, sor est contingenter currens. Secundum notabile est illud. Qualitercunq; in sensu composito sumatur, semper eodẽ modo exponuntur ut dictum est. Sed quando in sensu diuiso sumuntur præcedente alio termino mediato, non exponuntur, sed propositio probanda est secundũ exigentiam termini præcedentis per regulam superius assignatam, a primo termino mediato &c. ut homo necessario est animal hæc non est exponenda neque probanda ratione illius termini necessario, sed resoluenda ratione istius termini, hõ, ut hoc necessario est animal: & hoc est homo, ergo &c. quo facto prima resolués est exponenda sic. hoc est animal, & hoc non potest nõ est animal, ergo &c. ita quòd ly potest sequatur subiectũ, sicut ly necessario, uel cõtingenter. Ex quo sequitur ẽt quod istud uerbum põt sumi aliquando in sensu cõposito aliquando in sensu diuiso. In sensu composito quando præcedit totaliter, seu impersonaliter teneẽ, ut põt esse quòd tu curris. In sensu diuiso quando personaliter sumitur, ut antichristus põt esse. Ex prædictis infero aliquas conclusiones. Prima est ista. Necessario aliquid est quod cõtingẽter est, probatur aliquid est quod contingenter est, & non põt esse quin aliquid sit quod contin-

Notanda.

contingenter est,ergo &c.Secunda conclusio. Anima tua necessario est,& tamen cõtingenter anima tua est. prima pars probatur resoluere, ut hoc necessario est, & hoc est anima tua, ergo &c.secunda pars probatur. exponibiliter sic anima tua est. & potest esse quod anima tua non sit,ergo &c. Nam sequitur oppositum, & potest esse ita sicut adequatæ significatur per antecedẽs ergo potest esse ita sicut adequatæ significatur per consequens.Tertia conclusio. Necesse est te fuisse, & tamen non cõtingenter tu fuisti,prima pars probatur, quoniam hæc est necessaria tu fuisti, quæ adequatæ significat te fuisse.ergo &c. secunda pars probatur. nam tu fuisti,& potuit esse quod non fuisti.ergo contingenter tu fuisti. Quarta conclusio. Potest esse quod antichristus sit homo qui est,& tamen antichristus non potest esse homo qui est prima pars probatur, quoniam hæc est possibilis, antichristus est homo qui est, quæ adequatę significat quòd antichristus est homo qui est, ergo &c.unde ly potest, impersonaliter sumptum, est terminus officiabilis sicut ly possibile,secunda pars patet,quoniam detur oppositũ, uidelicet antichristus potest esse homo qui est.& ex isto sequitur quòd antichristus potest esse homo,& ille est consequens est falsum, ergo & antecedens. patet consequentia quia ly potest sumptũ personaliter est terminus immediatus & relatiuum,qui,quę,quod est resolubile generaliter in,et,& ille illa,illud ex quo nõ impeditur per aliquod signum præcedens. Hic est notandum quod ly necessario dupliciter sumitur.Vno modo nominaliter in datiuo uel ablatiuo casu.Alio modo aduerbialiter ut dictum est primo modo non exponitur,sed resoluitur.ut necessario tu es,isto tu es,& hoc est necessarium, ergo &c.ex quo sequitur quòd necessario tu es homo,& tamen cõtingenter tu es homo tenendo ly necessario,nominaliter in ablatiuo casu, quia isto tu es homo, demonstrando Deum,& hoc est necessarium, ergo &c.sumendo tamen ly necessario,aduerbialiter, foret ista propositio impossibilis propter impossibilitatem exponentium.

Nota.
Pa.22.pre. 2.du. to.8. huius ca.3.

Item

Item conceditur quòd sor. necessario obedit, & idem sor. contingenter obedit sumendo ly necessario in datiuo casu quia sor. huic obedit, demonstrando Deum, & hoc est necessarium, ergo &c. secunda pars etiam patet exponendo sic, sor. obedit & potest non obedire, ergo contingenter sor. obedit, quare &c.

De gradu positiuo comparabiliter sumpto. *Cap.* VI.

Pro to. cap. uide in lo. m.a.fo. 42. usque ad f. 43.

IAM gradus comparationis restat exponere & primo positiunm cõparabiliter sumptum, ut tu es ita fortis sicut aliquis homo mũdi exponitur sic, tu es fortis, & aliquis homo mundi est fortis, & non aliquis homo mundi est fortior te, ergo &c. Item tu fuisti ita fortis, sicut aliquis homo tu fuisti fortis & aliquis homo fuit fortis, & non aliquis homo fuisti fortior te, ergo &c. & ita de futuro suo dicatur. Sed notandũ, quòd si fiat comparatio respectu termini cõmunis a parte post, nõ distributi, non debet sumi ille terminus sub distributione in aliqua exponentium, ut tu es ita albus sicut omnis homo non debet dici in secunda exponente, omnis homo est albus, quia hæc est falsa & exposita uera. Sequitur enim tu es ita albus sicut ille homo, ergo tu es ita albus sicut omnis homo, patet consequentia ab inferiori ad suum superius affirmatiuẽ sine distributione & sine signo impediente, ideo debet sic exponi tu es albus & homo est albus, & nõ omnis homo est albior te, ergo &c. Ex prædicto modo exponendi infero aliquas conclusiones. Prima est ista. Tu es ita fortis sicut omnis homo mundi, & tamẽ non es ita fortis sicut aliquis homo mundi prima pars patet, quia tu es fortis. & homo mundi est fortis, & non omnis homo mũdi est fortior te, ergo &c. secunda pars similiter patet, quoniam suum cõtradictorium est falsum, uidelicet tu es ita fortis sicut aliquis homo mundi, quia ex ipsa sequitur tertia sua exponens uidelicet nõ aliquis homo mundi est fortior te, quod est falsum. Secunda conclusio. Animal quod non est ita forte sicut leo est ita forte sicut omne

omne animal mundi, probatur equus est ita fortis sicut omne animal mundi, & idem equus est animal quod non est ita forte sicut leo, ergo &c. patet consequentia quasi à resoluentibus ad resolutum. antecedens autem patet exponendo & resoluendo. Tertia conclusio. Ego sum ita sapiens sicut tu & Deus, & tamen ego non sum ita sapiens sicut Deus, secunda pars est de se manifesta, & probatur prima nam ego sum sapiens, & tu & Deus estis sapientes. & non tu & Deus estis sapientiores me, ergo &c. patet consequentia ab exponentibus ad expositum, & prima ac secunda pars sunt manifeste, tertia uero probatur, quia si nõ detur oppositũ. Tu & Deus estis sapientiores me? ergo tu es sapientior me, consequẽs est falsum ut ego soppono. Quarta cõclusio. Tu eris ita senex sicut tu eris, & tamen in nullo instanti tu eris ita senex sicut tu eris, prima pars patet per exponẽtes, tu eris senex, & nunquam eris senior quam tu eris, ergo &c. secunda pars probatur, quoniã quocunq; instanti dato in quo tu eris senex, in isto instãti nõ eris ita senex sicut tu eris, quia post illud eris senior, ergo in nullo instanti tu eris ita senex sicut tu eris, patet consequentia, quia cõtra dictorium consequentis repugnat antecedenti, propter distributionem istius termini, sicut supra uerbum substantiuum. *sophi. 43. 3.*

De gradu comparatiuo. *Cap.* VII.

COMPARATIVVS gradus exponitur similiter per tres exponentes, ut fort. est fortior Platone, fort. est fortis & Plato est fortis, & Plato non est ita fortis sicut for. ergo &c. Item tu es fortior aliquo homine, tu es fortis & aliquis homo est fortis, & non aliquis homo est ita fortis sicut tu, ergo &c. sed huius, tu es albior omni homine, secunda exponens non debet esse ista, omnis homo est albus, quoniam tunc exposita esset uera & una exponens falsa, quod non est concedendum in logica, sed debet sic exponi ista. Tu es albus, & homo est albus, & non omnis homo est ita albus sicut tu, ergo &c. *Vide Pa. in lo. m. fo. 44. et f. 47. c. 2.*

&c. Ex prædicto modo exponendi infero aliquas conclusiones. Prima. Tu es albior omni homine, & tamen tu non es albior aliquo homine. prima pars patet per exponentes, & secunda similiter, quia suum contradictorium est falsum scilicet tu es albior aliquo homine. quia tertia eius exponens est falsa, uidelicet non aliquis homo est ita albus sicut tu. quia tu ipsæ es ita albus sicut tu, uel quilibet qui est albior te, est ita albus sicut tu, licet non præcisæ. Secunda conclusio. sor. qui non est melior Deo, est melior omni ente mundi. patet quoniam sor. non est melior Deo ut satis liquet & tamen est melior omni ente mundi, quia ipse est bonus & aliquod ens mundi est bonum. & non omne ens mundi est ita bonum sicut sor. ergo &c. Tertia conclusio. Ego sum scientior te & Deo, & tamen non sunt scientior Deo. secunda pars patet de se. & prima probatur per exponentes. nam ego sum sciens, & tu & deus estis scientes, & non tu & Deus estis ita scientes sicut ego. ista patet, quoniam detur oppositum, scilicet tu & Deus estis ita scientes sicut ego. ergo tu es ita sciens sicut ego, consequens est falsum. ut ego suppono. Quarta conclusio. Tu eris senior quam tu eris in aliquo instanti. & tamen in nullo instanti tu eris senior quàm tu eris in aliquo instanti. prima pars probatur quoniam tu eris senex & in aliquo instanti eris senex, & non in aliquo instãti eris ita senex sicut tu eris. ergo tu eris senior quàm tu eris in aliquo instanti, consequentia tenet ab exponentibus ad expositum. & tertia pars antecedentis probata est in alio capitulo in 4. conclusione. Sed secunda pars conclusionis probatur, quia si non detur oppositũ, scilicet quòd in aliquo instãti tu eris senior quàm tu eris in aliquo instanti, & sit illud instans. a. & patet quòd ista est falsa. in. a. instanti tu eris senior quàm tu eris in aliquo instanti. quia una exponens est falsa, scilicet non in aliquo instanti tu eris ita senex sicut tu eris in. a. instanti. quia in. a. instanti tu eris ita senex sicut tu eris in a. instanti. Et in infinitis instantibus ultra, quare &c. Notandum quod quemadmodũ exponitur cõparatiuus gradus:

Pa. sophi. 43. ibi dubitatur. x. prin. 3. du. cor. a. cõ. 2.

dus:ita exponitur magis & quàm .|tu ego sum magis ualens quam tu,sic exponitur.ego sum ualens, & tu es ualens & non tu es ita ualens sicut ego.ergo &c. Consimiles conclusiones possunt inferi de magis unde conceditur,quòd animal quod est magis debile quàm sit musca, est magis forte quàm si oē animal mundi. Et homo qui est magis sapiens quàm omnis homo, est minus sapiens quàm omnis homo.& ita de infinitis alijs.quare &c.

De gradu superlatiuo. *Cap.*VIII.

SVPERLATIVVS gradus exponitur per tres exponentes,nisi una istarum cum altera coincidat .ut tu es fortissimus istorum,potest dupliciter exponi. aut per comparatiuum,aut per positiuum comparabiliter sumptum. Exemplum primi,tu es fortis, & isti sunt fortes, & non aliquis istorum est fortior te ergo &c. Exemplum secundi: tu es fortis & isti sunt fortes, & non aliquis istorum est ita fortis sicut tu. ergo &c. Item tu es fortissimus omnium hominum sic exponitur. tu es fortis.homines sunt fortes,& non omnes homines sunt fortiores te. ergo &c.uel non omnis homo est fortior te. Secundo modo sic exponitur. tu es fortis, & homines sunt fortes, & non omnes homines sunt ita fortes sicut tu,uel non omnis homo est ita fortis sicut tu. ergo &c. Et ita de alijs de præterito & de futuro suo modo dicatur.Ex prædictis infero aliquas conclusiones. Prima est ista.Tu es fortissimus istorum & debilissimus istorum. probatur.& pono quòd tu & sor.& Pl.sitis æque fortes. & per ly istorū,demonstro uos tres.isto posito,patet prima pars,quoniam tu es fortis & isti sunt fortes, & non aliquis istorum est fortior te. ergo &c. Etiam secunda pars est uera, quia tu es debilis, & isti sunt debiles, & non aliquis istorum est debilior te ergo &c.Hæc tamen conclusio nō esset uera exponendo eam secundo modo. ut puta per ly ita,sicut, quare &c. Secunda conclusio. Tu es sapientissimus omnium : & tamen tu non es sapientissimus aliquorum hominum,prima pars patet per

exponentes, ut tu es ſapiens & homines ſunt ſapientes & non omnes homines ſunt ſapientiores te, ergo &c. ſecunda pars probatur quoniam ſuum contradictoriũ eſt falſum, uidelicet tu es ſapientiſſimus aliquorum hominum propter tertiã exponentem falſam ſ. non aliquis homo eſt ſapientior te, & hæc ſimiliter non aliquis homo eſt ita ſapiens ſicut tu, quia tu met es ita ſapiens ſicut tu, ergo &c. Tertia concluſio. Tu fuiſtis calidiſſimus omniũ hominum, & frigidiſſimus omnium hominum prima pars patet, quia tu fuiſti calidus, & homines fuerunt calidi, & non omnis homo fuit calidior te, etiam non omnis homo fuit ita calidus ſicut tu, ſecunda pars etiam eodem modo probatur, quoniam tu fuiſti frigidus & homines fuerunt frigidi, & non omnis homo fuit frigidior te, etiam nõ omnis homo fuit ita frigidus ſicut tu, ergo &c. Quarta cõcluſio. Aliquod eſt maximum iſtorum quod non eſt maximum iſtorum, exponendo comparabiliter probatur, & pono ꝙ a. ſit magnum & B. maius. C. uero maius, q̃ a. & maius quàm b. iſto poſito b. eſt maximum iſtorum quod non eſt maximum iſtorum. probatur, quoniam b. eſt magnum, & aliquod iſtorũ quod non eſt maximũ iſtorum eſt magnum, & nullum iſtorum quod nõ eſt maximum iſtorum eſt maius b. ergo b. eſt maximum iſtorum, quod non eſt maximum iſtorum, patet cõſequẽtia ab exponentibus ad expoſitum, quare &c.

De ly differt. Cap. IX.

Pro to. c. uide in lo. m. a. f. 31. uſq; ad fo. 34. ſo phi. 34. to.

DIFFERT, aliud, & non idem eodem modo exponuntur per tres exponentes, ut tu differs ab homine tu es, & homo eſt, & tu non es homo, ergo &c. Item tu differs ab omni homine, tu es, & homo eſt, & tu non es omnis homo, ergo &c. Eſt tamen aliqualis diuerſitas in præterito & futuro, hæc enim, tu differs ab antichriſto non ſic exponitur, tu eris, & antichriſtus erit: & tu non eris antichriſtus, quoniam exponentes ſunt ueræ & expoſita falſa. ſequitur enim tu differs ab antichriſto, ergo ſimul eris cum antichriſto, conſequens

eſt

est falsum,ut suppono : sed sic exponitur,tu eris & antichristus erit, quando tu eris, & tu non eris antichristus ergo,&c.& ita de præterito dicatur.quare &c. Ex prædictis infero aliquas conclusiones, quarum prima est ista.Tu differs ab omni homine,& tamen tu non differs ab aliquo homine, prima pars patet per exponentes , quoniam tu es,homo est, & tu non es omnis homo, ergo &c.secunda pars etiam probatur:quia si non, detur oppositum,scilicet tu differs ab aliquo homine, sed hæc est falsa , quia tertia eius exponens est falsa, scilicet tu non es aliquis homo, ergo &c.Secunda conclusio,tu differs ab omni ente quod est:& quòd fuit , & quod erit, & tamen tu nõ differs ab aliqno ente , quòd est,quod fuit,& quod erit prima pars patet , quoniam tu es & omne ens quod est,quod fuit,& quod erit , est: ut patuit in prima propositione secundi capituli huius tractatus,& tu non & omne ens quod est, quod fuit , & quod erit,ergo &c.secunda pars etiam patet , quia suũ contradictorium est falsum,cum una eius exponens sit falsa scilicet tu non es aliquid quod est , quod fuit , & quod erit.Tertia conclusio.Ego differo a te,& a me,& tamen non differo a me,prima pars patet per exponentes.Nã ego sum,& tu,& ego sumus, & ego non sum tu & ego ergo &c.secũda uero pars patet de se, & ita posset probari.quòd tu differs ab homine,& ab asino,& tamen nõ differs ab homine.Quarta cõclusio . Tu differs ab asino,& tamẽ tu nõ differs ab homine uel ab asino, prima pars patet per exponentes,& secunda similiter, quia detur oppositum,tu differs ab hoĩe uel ab asino, hæc est falsa,quia tertia eius exponens est falsa.s.tu nõ es homo uel asinus quia eius contradictoriũ est Verũ. uidelicet tu es hõ uel asinus.Quęcunque dicta sunt de hoc uerbo differt,quo ad exponentes & conclusiones, possunt applicari istis terminis,aliud,& non idem.

De exclusiuis. *Cap.* X.

EXCLVSIVARVM quædam sunt primi ordinis, quædã secũdi,& quædã tertij. Exclusiua primi ordinis est illa cuius dictio exclusiua,tãtũ,solũmodo,aut præcisæ, *Pro hoc uide in lo.ma. fol.3. co. 2.*

 cisæ,

et a fo.34. usque ad fo.35.8. huius c. 4. sophi. 38. to.

cisæ, præcedit subiectum. ut tantum homo currit. sic exponitur, homo currit. & nihil non homo currit. ergo &c. ita quod semper prima exponens est præiacens exclusiuæ. secũda uero est uniuersalis negatiua de subiecto exclusiuæ infinitato. Et consimilis expositio est de præterito & futuro. ut tantum sor. fuit, sor. fuit & nihil non sor. fuit. Item tantum antichristus disputabit, sic exponitur. antichristus disputabit, & nihil non antichristus disputabit. Notandum quòd exclusiua primi ordinis conuertitur cum uniuersali de terminis trãspositis. ita quòd si una est uera, & reliqua similiter, & econuerso. unde si hæc esset uera, tantum homo est animal, hæc esset uera. omne animal est homo. sed quia exclusiua est falsa, ideo uniuersalis est falsa. Exclusiua secundi ordinis est illa in qua dictio exclusiua mediat inter subiectum & prædicatum siue præponatur, siue postponatur copule, ut sor. tantum est homo, aut sor. est tantum homo & exponitur quælibet istarum, sic sor. est homo, & sor. nõ est non homo, & ita de præterito & futuro dicatur. Exclusiua tertij ordinis est illa cuius dictio exclusiua ponitur inter partes prædicati, ut. a. propositio significat præcisæ sicut est. quæ sic exponitur. a. propositio significat sicut est. & a. propositio, non significat non sicut est. ita quòd semper negatio infinitãs cadat super eundẽ terminum super quẽ in exposita cadit dictio exclusiua. ut patet in cuiuscũque ordinis exclusiuis. Notandũ quòd si dictionem exclusiuã alicuius ordinis pcedat alter terminus probabilis: non debet illa propositio probari ratione dictionis exclusiuæ, sed secundũ exigentiam termini præcedentis. Exemplum omnium ordinũ, necessario tãtũ homo est homo. Omnis homo tantum est animal. Aliqua propositio significat præcisæ sicut est. prima est exponibilis ratione istius termini necessario secunda ratione illius signi omnis, tertia uero est resolubilis, quia particularis affirmatiua. Opposita harũ exclusiuarũ assignantur per negationẽ præpositã toti exclusiuæ. ut huius. Tãtũ homo currit. cõtradictorũ est hoc. Non tãtũ homo currit.

rit. & habet duas cās ueritatis opposita exponentibus. exclusiuæ affirmatiuæ . ut nihil quod est homo currit, uel aliquid non homo currit.& si una harum causarum est uera, exclusiua negatiua est uera.& si ambæ sunt fal sę, ipsa est falsa, sicut exclusiua affirmatiua est uera, si ambę exponentes sunt ueræ, & falsa, si una est falsa. Exclusiua uero negatiua in qua negatio sequitur notā exclusionis etiam exponibilis est. ut tantū homo non currit. sic exponitur. hō non currit, & quodlibet nō hō currit & ita exponitur quęlibet talis primi ordinis. Itē secūdi ordinis, ut tu tm̄ non es asinus, sic exponitur. tu nō ē asinus, & tu es qđlibet non asinus. Exclusiua uero negatiua tertii ordinis exponibilis nō datur. quia licet ista sit negatiua.s. a, propositio non est præcisæ significans sicut est, nō tamē est exponibilis sed est probanda per suum contradictoriū. quia talis negatio semper sequitur uerbū principale, sicut & dictio exclusiua ut, a, propositio significat præcisæ sicut nō est. Opposita harū exclusiuarū negatiuarū datur similiter per negationē pcedentē totā propōnē. ut huius tm̄ homo non currit. cōtradictoriū est illud. Nō tm̄ homo nō currit. qđ habet duas causas ueritatis oppositas exponētibus exclusiuæ negatiuæ assignandas per disiunctiuā. uidelicet omnis hō currit. uel aliquid nō hō nō currit, quarum si una est uera exclusiua, ista est uera, sicut prius dictū est de opposito exclusiuæ affirmatiuæ. Ex prædictis infero aliquas cōclusiones quarū prima est ista. Tm̄ hō est hō & tm̄ non tantum hō est animal. prima pars patet per exponentes, & uniuersalē de terminis trāspositis. Secūda pars patet similiter quoniā una suarū causarū est uera.s. aliquid nō hō est animal. nā hoc est animal, demōstrādo asinū, & hoc est aliquid nō hō, ergo &c. Secunda conclusio. Tu tantum es animal, & non tantū tu es animal. prima pars patet. nam tu es animal, & tu non es animal. ergo &c. Secunda pars conclusionis patet etiā similiter. qa una causarum est uera.s. aliquid nō tu es animal. Tertia conclusio A propositio est præcisæ significans sicut est. & tamē, a, propositio non est significans

præcisæ sicut est. probatur & pono, q a, sit ista, hō est asinus, isto posito, patet prima pars, quoniā a, est significans sicut est & a, non est significans sicut est. probatur, quia detur oppositum. s. a, est non significans sicut est, ergo a, non est significans sicut est, consequens falsum, immo a, est significans sicut est, quia est significans hominem esse, secunda pars ēt patet, quia sui contradictorii una exponens est falsa uidelicet, a, propositio nō est significans non sicut est, ex quo sighat hominē esse asinū. Quarta conclusio. A. propositio præcisæ significat falsum & impossibile, & tñ, a, propositio præcisæ significat uerū & necessariū, prima pars patet per exponentes. Nā, a, significat falsum, & impossibile, & a, nō est nō significans falsum & impossibile, probatur, quia detur oppositum. s. a. est nō significans falsum impossibile, ergo a, nō est significans falsum & impossibile, quod non est uerū, immo, a, significat falsum & impossibile, quia significat hominē esse asinum. quare &c. secūda pars ēt eodem modo probatur. nam, a, est significans uerum & necessarium, quia significat hominē esse, & a non est nō significans uerū & necessariū probatur, quia detur oppositum, a est non significās uerū & necessariū, ergo, a, non est significans uerum & necessarium cōsequens est falsum, immo, a, significat uerū & necessarium quia significat hoīem esse quod est uerū & necessariū patet cōsequentia cum prioribus similibus per istam regulam. Ab affirmatiua de prædicato infinito ad negatiuam de prædicato finito est bona consequentia, & quare &c.

De exceptiuis. *Cap.* XI.

Pro hoc ca. uide pa. in lo. ma. a. fo. 385. usque ad f. 39. f. 30 to. 8. pri. 1. du. to.

DICTIONES exceptiuæ sunt istæ præter præterque, & nisi & differunt eo quia præter, & præterquàm indifferenter excipiunt tam in uniuersali affirmatiua, quam negatiua, sed nisi, non excipit nisi in uniuersali negatiua unde ita congrue dicitur nullus homo præter sortem currit, sicut omnis homo præter sor. currit. non tamen congrue dicitur omnis homo nisi

nisi sor. currit. ubi congrue diceretur nullus homo nisi sor. currit. Exceptiua affirmatiua exponitur per duas exponentes. in quarum prima negatur prædicatū à parte extra capita. in secunda uero affirmatiua prædicatū uniuersaliter de subiecto sumpto cū parte extra capta infinita, ut omnis homo præter sort.currit. sic exponitur, sor.non currit, & omnis homo non sor.currit, ergo &c. Exceptiua uero negatiua similiter exponitur per duas exponentes.in quarum prima affirmatur prædicatum de parte extra capta, in secunda uero negatur uniuersaliter à subiecto sumpto cū parte extra capta infinita ut nullus homo præter sor. currit, sic exponitur sor.currit & nullus homo non sor.currit, ergo &c. Notandum quod aliqua est exceptiua propria aliqua est impropria, Ad exceptiuam propriam duo requiruntur principaliter. Primum quod id à quo fit exceptio stet confusæ distributiuæ.Ex quo sequitur quod ista est impropria.Aliquis homo,præter sor.currit.Secūdo quod pars extra capta sit terminus inferior ad illud à quo fit exceptio. Ex quo sequitur quod hæc est impropria. Omnis homo præter hominem currit, sed hæc est propria. Omnis homo præter, sor.currit,quia bene habet, istas duas conditiones ut patet. Præter est notandum quod quælibet exceptiua negatiua conuertitur cū exclusiua affirmatiua cuius subiectū est pars extra capta, & prædicatum est terminus compositus ex prædicato & subiecto exceptiuæ sic præcisæ supponente. unde bene sequitur,nihil præter sor.currit ergo tantū sor.currit & econuerso.Et notanter dicitur predicatum est terminus compositus ex prædicato & subiecto exceptiuæ quoniam nō sequitur nullum animal præter hominem intelligit.ergo tantū homo intelligit,antecedens.n.est uerum, consequens falsum, sed bene sequitur.ergo tm̄ homo est animal intelligens. dicebatur etiam sic præcisæ supponente quia non sequitur nullus homo præter sor currit, ergo tantū sor.est homo currens,sed solum sequitur, ergo tantum sort. est aliquis homo currens. Dato enim quod de specie humana non curreret

Soph. 40. col.4. ibi intelligendū.

aliquis masculus nisi solus for.sed cum hoc multæ mulieres currerent tunc hæc esset uera. nullus homo præter for.currit, & hæc similiter, tãtum for.est aliquis homo currens, sed hæc esset falsa tantũ for. est homo currens. Ex his infero aliquas conclusiones. quarum prima est ista. Hæc cõsequentia non ualet. Omnis homo præter for.currit, ergo omnis homo præter hominem currit, quia antecedens est una exceptiua propria, consequens non. Secunda conclusio. Omne animal præter antichristũ est animal, & tamen non omne animal præter hominem est animal. prima pars patet per exponẽtes, quoniam antichristus non est animal, & omne animal non antichristus est animal, ergo &c.secunda pars etiam probatur, quia si non, detur oppositũ, omne animal præter hominem est animal. & patet quod prima exponens est falsa, uidelicet homo non est animal, & per consequens exceptiua cuius est exponens est falsa. Ex qua conclusione sequitur, quod non omni exceptiua propria repugnat suo præiacenti cuius oppositum communiter dicitur, & hoc patet, quoniam quælibet istarum est uera. omne animal est animal, & omne animal præter antichristum est animal. Tertia conclusio. Tu non differs nisi ab asino, & tamen tu differs a capra. secũda pars est manifesta, & prima probatur. tu differs ab asino, & nõ differs ab alio ab asino, quod sic probatur, quoniam detur oppositum. tu differs ab alio asino, ergo tu non es aliud ab asino, patet cõsequentia ab exposita ad unam suarum exponentium. Quarta cõclusio. Tu vides omnes homines qui sunt in ista domo prę ter for. & tamen non uides aliquem nec aliquos homines, probatur, & pono secundam partem conclusionis cum hoc quòd in domo ista sint in decem homines, nouem mulieres & unus masculus, quem non uideas, sed bene omnes mulieres. isto posito, patet secũda pars cõclusionis, & prima similiter assignando hanc regulam exceptiuarũ, quod omnis propositio affirmatiua quæ est in parte uera & in parte falsa, potest uerificari per exceptionem partis falsæ, isto præsuppposito hæc est falsa.

In lo.m.fo. 31.col.4.

ſa.tu uides omnes homines qui ſunt in iſta domo præciſæ pro ſor.ergo poteſt uerificari per exceptionē ſor. ſit dicendo tu uides omnes homines qui ſunt in iſta domo præter ſort.quare &c.

De reduplicatiuis. *Cap.* *XII.*

REDVPLICATIVA exponitur per tres exponētes,in quarum prima prædicatur affirmatiuæ terminus reduplicatus de ſubiecto in ſecunda predicatur prædicatum de eodem ſubiecto. In tertia uero prædicatur idem prædicatum conditionaliter de termino reduplicato per terminum tranſcendentem,ut ſor.inquantum homo eſt animal ſic exponitur,ſor.eſt homo, & ſor.eſt animal.& ſi aliquid ē homo illud eſt animal, ergo &c. & ita cum termino uniuerſaliter, aut indefinitæ tento, ut omnis homo inquãtum animal eſt ſubſtantia ſic exponitur. omnis homo eſt animal,& oīs hõ eſt ſubſtantia,& ſi aliquid eſt animal,illud eſt ſubſtantia,ergo &c. Reduplicatiua negatiua cuius negatio ſequitur notã reduplicationis eſt ſimiliter exponibilis,ut ſor.inquantũ hõ non eſt aſinus. exponitur ſic, ſor.eſt homo, & ſor. non eſt aſinus,& ſi aliquid eſt homo, iſtud non eſt aſinus, ergo &c.& ita dicatur de quibuſcunq; alijs,negatiua uero duplicatiua,cuius negatio præcedit notam reduplicationis non eſt exponenda ſed probanda per ſuũ contradictorium,ut ſæpe dictum eſt. Ex prædictis infero aliquas concluſiones,quarum prima eſt iſta.Aliqua inquantum conueniunt differunt probatur. aliqua conueniunt & aliqua differunt,& ſi aliqua conueniunt illa differunt, ergo &c. patet conſequentia ab exponentibus ad expoſitam.& tertia pars antecedentis probatur quoniam ſi aliqua conueniunt illa ſunt, & illa ſunt diſtincta,& ſi ſunt diſtincta,& differunt, ergo a primo ad ultimum ſi aliqua conueniunt illa differunt. Secunda concluſio. Quilibet homo inquantum homo eſt riſibilis, & tamen non quilibet homo inquantum animal eſt riſibilis. prima pars patet per exponentes, quoniam quilibet homo eſt homo & quilibet

Pro hoc uide in lo. m. a. f. 41. uſque ad fol. 42. ſoph. 41. to.

homo

homo eſt riſibilis & ſi aliquid eſt homo illud eſt riſibile,ergo &c.ſecunda pars etiam patet quia ſi non,detur oppoſitum,ſ.quod quilibet homo inquantũ animal eſt riſibilis,& certum eſt quod hæc eſt falſa,quia tertia exponens eſt falſa ſcilicet,ſi aliquid eſt animal illud eſt riſibile.Tertia concluſio.Sor.inquantum homo eſt animal.& tamen ſor.non inquantum homo eſt ſor. prima pars patet per exponentes & ſecunda ſimiliter, quia ſi non,detur oppoſitum , ſcilicet ſor.inquãtum homo eſt ſor.& patet quod iſta eſt falſa,quia eius tertia exponẽs eſt falſa,ſcilicet ſi aliquid eſt homo illud eſt ſor. Quarta concluſio . Tu inquantum homo non es aſinus & tamen tu non inquantũ animal,non es aſinus.prima pars patet,quia tu ès homo & tu non es aſinus,& ſi aliquid eſt homo illud non eſt aſinus,ergo &c.ſecunda pars ẽt probatur, quia ſi non,detur oppoſitum , tu inquantum animal nõ es aſinus,& patet quod tertia eius exponens eſt falſa.ſ.ſi aliquid eſt animal illud nõ eſt aſinus.Et ita dicatur ſi ly de quanto,& pro quanto faceret propoſitionem reduplicatiuam.

De ly immediate. Cap. XIII.

Pro to.c.ubi de in lo.ma. a fol.61.uſque ad f.63 ſoph.35.to. 17.prin. 1. du.10.

IMMEDIATE duas in ſe continet exponentes, quarum prima eſt præiacens.ſecunda negatiua ſibi correſpondens ſecundum exigentiam ſui uerbi, ut immediate ante,a tu fuiſti . exponitur ſic ante,a,tu fuiſti ,& nullum fuit inſtans ante,à,quin inter illud,&,à,tu fuiſti,ergo &c.Item immediate poſt,b,tu eris,ſic exponitur.poſt,b,tu eris.& nullum erit inſtans poſt,b,quin inter illud &,b,tu eris,ergo &c.Modo conſimili exponitur negatiua,cuius negatio ſubſequitur ly immediate, ut immediate ante hoc tu non fuiſti albus , ſic exponitur ante hoc tu non fuiſti albus , & nullum fuit inſtans ante hoc,quin inter illud,& hoc tu non fuiſti albus,ergo &c.Item immediate poſt inſtãs preſens tu non curres,ſic exponitur,poſt inſtans præſens tu nõ curres, & nullum erit inſtans poſt inſtans præſens, quin inter illud

Jud & instans presens tu & non curras,ergo &c.Opposita harum propositionum dantur per negationem præcedentem ly immediate, & non probatur talis propositio nisi per assignationem contradictoriorum. Ex prædictis infero aliquas conclusiones, quarum prima est ista. Immediate ante hoc tu fuisti albus, & immediate ante hoc tu fuisti niger. probatur,& pono quod in qualibet parte pari horæ præteritæ fueris albus,& in qualibet parte impari fueris niger,isto posito arguitur sic.immediate ante hoc fuit aliqua pars par ergo immediate ante hoc tu fuisti albus, consequentia tenet & antecedens probatur.nam ante hoc fuit aliqua pars par. & nullum fuit instans ante hoc, quin inter illud & hoc fuerit aliqua pars par.ergo &c.similiter probatur alia pars cõclusionis.nam immediate ante hoc fuit aliqua pars impar.ergo immediate ante hoc tu fuisti niger consequentia patet,& antecedens ut prius probatur. nam ante hoc fuit aliqua pars impar,& nullum fuit instans ante hoc, quin inter illud & hoc fuerit aliqua pars impar. ergo &c.Eadem conclusio potest uerificari de futuro.Secunda conclusio. Duo contradictoria inter se contradicentia immediate ante hoc fuerunt uera, & immediate ante hoc fuerunt falsa, & tamen non fuerunt simul uera neque simul falsa.probatur,& pono quod,a,sit illa.tu es albus,&,b,ista, tu non es albus isto posito patet, quod a,immediate ante hoc fuit uerum.Nam quandocunque fuit aliqua pars par.a,fuit uerum, sed immediate ante hoc fuit aliqua pars par.ergo immediate ante hoc,a,fuit uerum.& immediate,ante,a, fuit falsum, quia quandocunq; fuit aliqua pars impar a,fuit falsum,sed immediate ante hoc fuit aliqua pars impar. ergo immediate ante hoc,a,fuit falsum.Eodem modo potest probari quod b,immediate ante hoc fuit,uerum & falsum.Quod autẽ a,& b,non fuerint simul uera nec simul falsa. hoc patet quia in quocũque instanti,a,fuit uerum,b, fuit falsum & econuerso. Ex quibus sequitur, quod immediate ante hoc fuisti albus, & immediate ante hoc tu non fuisti albus prima pars patet,& secunda probatur nam quandocunq;

cunque tu fuisti niger, tu non fuisti albus, sed immediate ante hoc tu fuisti niger, ergo immediate ante hoc tu non fuisti albus, & ita conceditur quod, a, propositio immediate ante hoc fuit uera, & immediate ante hoc, non fuit uera. probata est prima pars, secunda probatur nã quandocunque, a, propositio fuit falsa, ipsa non fuit uera, sed immediate ante hoc, a, propositio fuit falsa, ergo immediate ante hoc, a, propositio non fuit uera. Tertia conclusio. Immediate post hoc erit instans quod non immediate post hoc erit, probatur. nã post hoc erit instans. quod non immediate post hoc erit, & nullum erit instãs post hoc quin inter illud & hoc erit instans, quod non immediate post hoc erit, quia quocunq; instãti dato, q̃d erit post hoc, inter illud & hoc erunt infinita instantia, quorum nullum mediate post hoc erit. Ex qua conclusione sequitur quod immediate post hoc erit aliquid, quod non immediate post hoc erit. Quarta conclusio. Post, a, instans tu curres, & nullum erit instans post a q̃n ante illud tu curres, & tamen non immediate post a, tu curres. probatur & pono quod curres hodie, sed nõ cras, & pono quod, a, erit instãs medium crastinę diei post quẽ diem tu iterum curres aliquando. isto posito patet quòd non immediate post, a, tu curres, & tamen post, aut curres, ut ponit casus, quia ante, a, curres, quia isto præsenti die, ideo nullũ erit instãs post, a, quin ante illud tu curres, quicquid enim curret ante, a, curret etiã ante quodlibet instans quod erit post, a. Notandum quòd ly, immediate dupliciter sumitur scilicet aduerbialiter & nominaliter, primo modo sum hic locutus scilicet aduerbialiter, sed secundo modo sumitur, ut hic immediate sunt partes in continuo idest sine medio, & sic non sumitur in proposito.

Pro hoc ca. uide in lo. m. a fo. 64. usque ad fo. 66.

De ly incipit & desinit. Cap. XIIII.

INCIPIT dupliciter exponitur. Vno modo per positionem de præsenti & remotionem de præterito. Alio

Alio modo per remotionem de præsenti & positionem de futuro, uerbi gratia sor. incipit esse albus. primo modo exponitur, sic, sor. nunc est albus, & non immediate ante instans quod est præsens fuit albus. secundo modo exponitur sic, sort. nunc non est albus & immediate post instans quod est presens erit albus, ergo &c. Desinit uero exponitur modo opposito etiam dupliciter. primo modo per remotiorem de præsenti, & positionem de præterito, ut sort. nunc non est albus, & immediate ante instans quod est præsens, sor. fuit albus, ergo sort. desinit esse albus. secundo modo per positionem de præsenti, & remotionem de futuro, ut sort. nunc est albus, & non immediate post instans quod est præsens erit albus, ergo sort. desinit esse albus. Et prædictis infero aliquas conclusiones, quarum prima est ista. Tu incipis esse albus, & tamen tu non incipis esse coloratus probatur & pono quod nūc tu scis albus, & continuè ante hoc fueris niger. isto posito tu nunc es albus, & non immediate ante instans quod est præsens tu fuisti albus, ergo tu incipis esse albus, & tamen tu non incipis esse coloratus, quia nunc es coloratus, & immediate ante instans quod est præsens fuisti coloratus, & immediate post instans quod est præsens fuisti coloratus, ergo non incipis esse coloratus. Secunda conclusio. Deus incipit esse in hoc instanti, & tamen non incipit esse in aliquo instanti. prima pars probatur. Nam Deus est in hoc instanti. Deus est in hoc instanti, & non immediate ante instans quod est præsens fuit in hoc instanti. ergo Deus incipit esse in hoc instanti. secunda pars etiam patet. nam Deus est in aliquo instanti & immediate ante instans quòd est præsens fuit in aliquo instanti, & immediate post instans quod est præsens, erit in aliquo instanti, ergo &c. Tertia conclusio. Incipit esse omne quod est, & tamen non incipit esse aliquid quod est prima pars probatur, quoniam nunc est omne quod est, & non immediate ante instans quod est præsens, fuit omne quod est,

quia

quia inſtans præſens, ergo &c.ſecunda pars probatur. nam nunc eſt aliquid quod eſt, & immediate ante inſtans quòd eſt præſens fuit aliquid quod eſt. & immediate poſt inſtans quod eſt præſens. erit aliquid quod ergo &c.Quarta concluſio, Tu incipis uidere quemlibet hominem,& tamen non incipis uidere aliquem hominem,immo nullum hominem incipis uidere,probatur & pono quòd continue ante hoc non fuerint niſi decem homines,quorum nouem uideris,uideas, & uidebis,ſed decimum non uideris qui iam nunc primo deſinat eſſe per remotionem de præſenti.iſto poſito,ut incipis uidere quemlibet hominem, quia tu nunc uides quemlibet hominem, & non immediate ante inſtans quòd eſt præſens uidiſti quemlibet hominem,quia non iuſtum decimum,ergo.Et tamen tu non incipis uidere aliquem hominem, quia tu non uides aliquem hominem, & immediate ante inſtans quòd eſt præſens uidiſti aliquem hominem, ergo &c. Etiam nullum hominem incipis uidere, quia quocunque dato quem iam uides iſtam immediate ante hoc uidiſti, & immediate poſt hoc uidebis, ut ponit caſus, ergo &c. ex illa propoſitione ſequitur quòd tu incipis ſcire decem propoſitiones,& tamen non incipis ſcire aliquam propoſitionem.dato quòd nunc ſcias decem propoſitiones & immediate ante hoc inſtãs quod eſt præſens non ſciebas niſi nouem. Conſimiles concluſiones conceduntur in materia de hoc uerbo deſinit,ut quòd tu deſinis currere,& tamen non deſinis moueri. dato quòd nunc mouearis,& nõ curras, ſed immediate ante inſtans quòd eſt præſens currebas.Secunda concluſio. Deus deſinit eſſe in hoc inſtanti præſenti, & tamen non deſinit eſſe inſtanti.Tertia concluſio. Deſinit eſſe omne quod eſt. & tamen non deſinit eſſe aliquid quod eſt. Quarta concluſio.Tu deſinis uidere quemlibet hominem & tamen non deſinis uidere aliquem hominem: immo nullũ hominem deſinis uidere.dato quòd continuę ante hoc inſtans quod eſt præſens uidebas omnes homines quos iam uides,& generetur nũc primo unus de nouo quem non

non uideas. Et ita conceditur quòd tu desinis scire decem propositiones, & tamen non desinis scire aliquam propositionem, dato quòd nunc scias decem, & continue post hoc solummodo nouem, quare &c.

De ly totus. Cap. XV.

Totvs conuertibiliter idē est quòd quælibet pars quando syncategorematicæ tenetur, ut totus sort. est minor sor.& tunc sic exponitur, aliqua pars sor. est minor sor.& nulla est pars sor. quin illa sit minor sor. &c. Sed quando categorematicæ tenetur, tunc totum idem est quod ens perfectū ex omnibus suis partibus, ut sor. est totus, homo, idest sor. est perfectus homo ex omnibus suis partibus, & cōmuniter quando pręcedit totam propositionē syncategorematicę tenetur, quādo uera mediat inter partes subiecti, aut ponitur a parte prædicati, categorematicæ tenetur. ut totus sor. est aliquod hominis ly totus, tenetur syncategorematicæ sed dicendo, ens totū animal mouetur, aut tu es totus homo, ly totum, tenetur categorematicæ. Ex quibus infero aliquas conclusiones. quarū prima est ista. Totus sor. est aliquid sor.& tamē nō totus sor. est minor. prima pars probatur, quia quælibet pars sor. est aliquid sor. secunda etiam probatur, quia non quælibet pars sor. est minor sor. sicut corpus totale sor. aut anima eius, quæ nō est quanta, non sunt minora sor. Secunda conclusio. Totus sor. est pars sor. & tamē nō totus homo est pars sor. prima pars patet quia quælibet pars sor. est pars sor. secunda pars etiam patet quoniam non quælibet pars hominis est pars sor. nam est aliqua pars Pla. quæ non est pars sor. Tertia conclusio. In oculo tuo est totum quod est in mundo & tamen non totum quòd est in mundo est in oculo tuo, prima pars probatur, nā in oculo tuo est ens perfectum ex suis partibus: quia pupilla oculi tui. secunda pars etiam patet. quia nō quælibet pars mūdi est in oculo tuo. Quarta conclusio corollaria ex priori, in bursa tua est tota pecunia mūdi,

Vide in lomaa. f. 56. usque ad f. 577. 7. pri. 2. du. t?. 33. soph. to.

& in anima tua eſt tota ſcientia poſſibilis, prima pars probatur. quoniam in burſa tua eſt ens perfectum ex ſuis partibus, quod eſt pecunia mundi: dato quod habeas unum denarium in burſa tua. ſecunda pars etiam patet ex priori, eo quòd in anima tua eſt ens perfectũ ex ſuis partibus quod eſt ſcientia poſſibilis. ex quibus ſequitur, quòd hæc propoſitio eſt falſa. quæ tamen cõmuniter conceditur. ſ. anima intellectiua eſt tota in toto & tota in qualibet parte. nam ſi eſt tota ergo eſt ens habens partes. conſequens falſum. quare &c.

De ly ſemper. *Cap.* *XVI.*

Vide in lo. ma. a. fo. 70 uſque ad fo. 80.

SEMPER conuertitur cum ly omni tempore ſecũdum exigentiam uerbi cui additur. ita quòd idem eſt dicere ſenex perfuit homo, & omni tempore præterito fuit homo in exponitur ſic, aliquando fuit homo. & non fuit aliquando quin tunc fuerit homo. ergo &c. Item de futuro, ſemper erit aliquid, exponitur ſic. aliquando erit aliquid, & non erit aliquando quin tunc erit aliquid, ergo &c. Ex prædictis infero aliquas concluſiones, quarum prima eſt iſta. Semper fuit aliquid qđ non ſemper fuit. probatur. aliquando fuit aliquid quod nõ ſemper fuit & nõ fuit aliquãdo. quin tũc fuerit aliquid quod nõ ſemper fuit. ergo &c. Secunda cõcluſio. Sẽper erit aliquis hõ. qui non ſemper erit. probatur. quia aliquãdo erit aliquis homo, qui nõ ſemper erit, & nõ erit aliquando, quin tunc erit aliquis homo qui nõ ſemper erit. ergo &c. Tertia cõcluſio. Sẽper eſt hoc inſtans præſens. probatur. aliquando eſt hoc inſtans præſens, & nõ eſt aliquãdo quin tunc ſit hoc inſtans præſens, ergo patet ẽt ex ſua conuertibili. ſ. omni tempore præſenti eſt hoc inſtans præſens. Ex eadẽ concluſione ſequitur corollariæ quòd quicquid uiuit ſẽper eſt, & quicquid currit uel mouet̃ ſemper ſe hẽt eodẽ modo, licet non ſemper ſe habuerit, aut ſemper ſe habebit eodẽ modo. Notandũ quòd non abſque cauſa dicitur, ſemper conuerti cum ly omni tẽpore ſecundũ exigentiã ſui uerbi. qa ſi abſo-

absolute conuerteretur cum ly omni tēpore, hæc esset falsa, semper Deus fuit, aut mundus sēper erit, quia nō omni tēpore Deus fuit. probatur, nā si omni tempore Deus fuit, & præsens tēpus est tēpus, ergo tēpore præsenti Deus fuit patet cōsequētia, quia in tertio primæ, ex quo ly tēpore, ampliatur ad supponendū pro eo qđ est uel fuit, consequens est falsum, quia tēpus præsens nunquā fuit. Eodē modo ostēditur falsitas huius, mundus semper erit, quia non erit in tēpore præsenti uerū tamen eligat respondēs responsionē sibi magis confor mē, quia harū quælibet sustentabilis est. Ex illo secundo modo sequitur; quòd aliquando Deus non fuit, & aliquādo cælorū non erit, quia tunc Deus non fuit demonstrando instans præsens, & tunc est uel fuit aliquādo ergo &c. Consimiliter, aliquando cælum non erit, quia tunc non erit, demonstrando instans præsens, & tunc est uel erit aliquando, ergo &c.

De ly ab æterno. *Cap.* XVII.

Pro hoc uide in lo.m. fol. 58.

Ab æterno dupliciter sumitur. Vno modo nominaliter cum determinatione præpositionis, a, uel, b, & tūc resoluitur, ut ab æterno fuit, a, ab hoc fuit, & hoc est uel fuit æternum. ergo ab æterno fuit, a, ita quòd ab æterno nominaliter sumendo conuertitur cum ly ab aliquo æterno. Aliter sumitur ab æterno. s. aduerbialiter. & conuertitur cū ly æternaliter, & significat idem quod ante omne tempus finitum, aut omne instans, uel post omne tempus finitū, uel post omne instans, & exponitur sic, ab æterno fuit Deus, ante aliquod tēpus finitū fuit Deus, ut nullū fuit tēpus infinitū, quin ante illud fuerit Deus, ergo &c. Similiter de futuro, ut ab æterno uel æternaliter erit aliquid, sic exponitur, post aliquod tēpus finitū erit aliquid, & non est uel erit tēpus finitū, quin post illud erit aliquid, ergo &c. Vel sic, post aliquod instans erit aliquid, & non est uel erit aliquod instās, quid post illud erit aliquid ergo &c. Et notanter dico finitum, quia aliquod fuit tēpus ante quod Deus nō fuit scilicet tēpus infinitū a parte ante simili-

 ter

quia nihil eſt ſine fine nec aliqua ſunt ſine fine. Sumendo autem ly infinitum, ſyncategorematicæ exponitur per duas exponentes, ſecundum exigentiam termini cui additur, aut ſecundũ propriã naturã ſingularis, uel pluralis numeri, ut infinitum corpus eſt. ſic exponitur. Aliquantum corpus eſt. & non eſt corpus finitũ, quin iſto maius ſit ergo, &c. Itẽ infinitum corpus fuit, ſic exponitur. aliquantum corpus fuit, & non eſt, uel fuit corpus finitum quin illo maius fuerit. ergo &c. In plurali autem numero non exponitur per ly maius, ſed per ly plura. ut infinita corpora ſunt, ſic exponitur. aliquot corpora ſunt. & non ſunt corpora finita quin plura illa ſint ergo &c. Itẽ de præterito infiniti homines fuerunt. ſic exponitur, aliquot homines fuerunt, & nõ ſunt, uel fuerũt. hoĩes infiniti quin plures illis fuerint. ergo &c. ſimiliter de futuro ut infinita inſtantia erunt. ſic exponitur. Aliquot inſtantia erunt, & non ſunt uel erunt inſtantia finita quin illis plura erunt ergo &c. Eſt tamen alter modus exponendi: qui communiter ſuſtinetur ſapiẽs quodãmodo naturã ſingulariũ. ut infinitũ corpus ẽ. ſic exponitur. Aliquãtũ corpus eſt, & duplũ ad illud, & triplũ ad illud, & ſic infinitũ. ergo &c. Item in plurali numero. ut infinita ſunt ſic exponitur. duo ſunt. & tria ſunt, & ſic in infinitũ. ergo eſt. Quilibet iſtorũ modorũ bonus eſt ad præſens ueruntamen primus eſt formalior, licet forte ſecundus ſit intelligibilior.

Ex prædictis infero aliquas cõcluſiones, quarum prima eſt iſta. Infinitũ corpus Deus poteſt producere, non tamẽ põt producere corpus infinitũ. prima pars probatur. Nã aliquantum corpus Deus poteſt producere. & non eſt uel põt eſſe corpus finitũ quin maius illo Deus poſſit producere, ergo &c. Vel aliter. Aliquãtũ corpus Deus põt procedere, & duplum ad illũ, & triplũ ad illud, & ſic in infinitũ. ergo &c. ſecũda uero pars patet de ſe. quoniam Deus non poteſt producere corpus ſine fine, eo. n. quòd aliquod eſt corpus, ipſum eſt figuratum ergo. termino uel terminis clauſum, & per conſequens finitum ergo &c. Secunda concluſio. Infinitum tem-

pus est elapsum, & tamen nullum tempus elapsum fuit infinitum. prima pars probatur. quoniã aliquod tẽpus est elapsum & duplum ad illud, & triplum ad illud, & sic in infinitum erga &c. secunda pars etiã probatur ex hoc. quia nullum tempus elapsum fuit sine fine. quodlibet nanq; terminabatur ad aliquod instans. Sed hic dubitatur. Nã in altero capitulo dictum est ꝙ aliquod fuit tempus infinitum a parte ante. ergo aliquod tempus elapsum fuit infinitum. Dicitur, ꝙ ibi loquutus sum de infinito ẜm quid quod non habet principiũ, sed finem, sicut tempus infinitum præteritum, tunc aũt loquor de infinito simpliciter, quod non habet principium neque finem. Tertia conclusio. Infinitus numerus est finitus, & tamen nullus numerus infinitus est finitus primę pars patet. quoniã aliquãtus numerus est numerus finitus, & non est numerus finitus, quin illud sit numerus finitus. ergo &c. secunda pars patet qm̃ nullus numerus finitus est sine fine. ergo &c. Quarta conclusio. Infinita sunt finita, & tamẽ nulla finita sunt infinita, prima pars probatur, quia duo sunt finita, & tria sunt finita, & sic in infinitũ. ergo secunda pars patet de se, quia nulla finita sunt entia sine fine. Quinta cõclusio. Infinitis finita sunt plura. & tamen nulla finita sunt plura infinitis. prima pars patet, qm̃ duobus finita sunt plura, & tribus finita sunt plura, & sic in infinitũ. secunda pars patet de se. quia suum oppositũ includit in se manifestæ contradictionẽ. Sexta cõclusio. Infiniti erunt dies, & infiniti erũt anni, dato secundum Arist. ꝙ mundus sit perpetuus & æternus, ista conclusio patet qualitercũque exponãtur partes. Ex qua conclusione sequitur ꝙ non plura fuerunt dies, q̃ anni, nec erunt quia infiniti utrobique.

Explicit Tractatus Quartus determinorũ probõnibus.

Incipit Tractatus Quintus obligatorię artis. Cap. I.

Vide de hoc in lo. m. fo. OBLIGATIO est oratio cõposita ex signis obligationis & obligatio. ut pono tibi istã. tu es Romę. tota hæc

hęc ratio uocatur obligatio. Signa autem obligationis sunt istę dictiones.pono tibi istam, depono tibi istam, obligatum uero est illa oratio, tu es Romæ. Duæ igitur sunt species obligationis,uidelicet positio,& depositio.in quarũ prima est primitus instandum. quasdam generales regulas præponendo,quarum prima est ista. Omne possibile tibi positum est a te admittendum.v.g. Si pono tibi istam, tu es, admittenda est etiam si ponatur suum contradictorium, tu non es, &ita de ceteris possibilibus propositionibus.Secunda regula.Omne tibi positum & à te admissum infra tempus obligationis propositum est a te concedendum.v.g.pono tibi istam, tu es Romæ qua admissa,quia possibilis.quotiescunque proponitur durante tempore obligationis est concedẽda. Et notanter dicitur durante tempore obligationis. quia ipso cessante non amplius obligatur respondens ipsam concedere.Et durat tempus obligationis ab instanti admissionis quousque dicatur,cedat tempus obligationis,uel quousque opponens transferat sed ad aliã materiam uel pœnitus dimittat disputationem. Tertia regula omne sequens exposito & admisso per se aut ex posito cum concesso. uel cum concessis, infra tempus obligationis propositum est concedendum. Exemplum primi.pono tibi istam, tu es Romæ qua admissa propono, tu non es Parisiis concedenda est, quia sequens exposito per se.inam bene sequitur, tu es Romæ.ergo tu non es Parisiii. Exemplum secundi. pono tibi istam, omnis homo est Romæ. qua admissa propono.tu es homo concedenda est.quia uera & impertinens,deinde tu es Romæ.iterum est concedenda quia, sequens exposito cum concesso, sequitur enim omnis homo est Romæ.tu es homo.ergo tu es Romæ. Exemplum tertii.pono tibi istam,omnis homo disputans est Parisijs,qua posita & admissa propono tibi,tu es homo disputans, concedenda'est,quia quælibet istarum est uera & impertinens.Deinde tu es Parisijs, oportet concedere quia sequitur exposito cum duobus confessis. Sequitur enim omnis homo disputans est Parisijs, tu es

117. col. 1. In lo.m.fol. 178. col. 3. & fol. 179. col. 1.

homo & tu es disputans,ergo tu es Parisijs. Quarta regula est iste. Omne repugnãs posito cum concesso uel cum concessis collectiuæ uel diuisiuæ est negandũ, patet,quia duo contradictoria non sunt concedenda ab eodem in eodem tẽpore sed cuiuslibet talis repugnantis est oppositum concedendum,quia sequens, ut dicit tertia regula,ergo quodlibet tale repugnans est negandũ uerbi gratia posita & admissa ista, omnis homo currit,& concessa est, tu es homo,debet illa negari, tu non curris, ex quo suũ contradictorium sequitur,& est concedẽdum,scilicet tu curris Quinta regula est ista. Omne sequens exposito cũ opposito bene negati, uel cum oppositis bene negatorum infra tempus obligationis propositum est cõcedendum. Exemplum primi,pono tibi istam, omnis homo currit,qua admissa propono. tu curris, negaada est, quia falsa & non sequens, deinde tu non es homo, concedenda est, quia sequens exposito cum opposito bene negati, ut omnis homo currit, tu non curris, ergo tu non es homo. Exemplum secundi,pono tibi istam,antichristus est aliquo colore coloratus, qua admissa propono tibi istam, antichristus est albus uel antichristus est niger, neganda est quælibet illarum,quia falsa non sequens, deinde propono antichristus est medio colore coloratus, concedenda est quia sequitur & posito & oppositis bene negatorum. ut antichristus est aliquo colore coloratus & non est albus nec niger, ergo est medio colore coloratus. Sexta regula est ista. Omne repugnans posito, & opposito bene negati, uel oppositis bene negatorum infra tempus obligationis propositum est negandum ut si in primo exemplo proponatur tertio loco,tu es homo, neganda est. quia suum contradictorium sequitur. Similiter si in secundo exẽplo proponatur tertio loco,antichristus non est medio colore coloratus, neganda est propter eandem causam, scilicet quia suum contradictorium sequitur. Septima regula est ista. Ad omne impertinens respondendũ est secundũ sui qualitatẽ idest si est uerum, concedendum est si falsum: negandum

gandum; si dubium, dubitandum, Impertinentes uoco quod non sequitur nec repugnat. unde quælibet istarũ tu es homo. tu curris, est impertinens isti, omnis homo currit; quia non sequitur: nec repugnat ideo si immediate post istam, omnis homo currit. proponitur. tu es homo concedenda est, quia uera & impertinens. & si proponitur tu curris, neganda est. Pertinẽs est duplex, scilicet sequens & repugnans unde concessis istis. Omnis homo currit, tu es homo tu curris est pertinens sequens & tu non curris, est pertinens repugnans. Ex ista regula sequitur corollarię, quod omne falsum non sequens est negãdum. & omne uerum non repugnans est concedendum prima pars probatur. nam si illud est falsum non sequens ergo est impertinens uel repugnans, & per consequens negandũ. secũda pars similiter probatur. nam si illud est uerũ non repugnãs. ergo sequẽs uel impertinens & per cõsequens iuxta regulas dictas est concedendum. Octaua regula est ista. Propter possibile positum non est impossibile concedendum, nec necessarium negandum, quia nullum repugnãs est cõcedendum, nec aliquod sequens negandum, sed omne impossibile, saltem per se est repugnãs cuilibet, & omne necessariũ est sequens. ergo impossibile non est cõcedendum nec necessarium negandum, quocunq; possibili posito. Concludo ergo quod infra tempus obligationis quotiescũq; & quãdocunque proponitur aliqua istarum, Deus est, homo est asinus. prima est concedẽda, secunda neganda. Notandũ quod duplex est necessarium. s. per se & per accidẽs. necessarium per se est illud cuius adequatum significatum non potest nec potuit, nec poterit esse falsum ut Deus est necessariũ per accidens est illud cuius significatum adequatum non ꝑt esse falsum, sed ꝓtuit esse falsum. ut tu fuisti. Vnde solet regulariter dici, quod omnis propositio uera de præterito cuius ueritas nõ dependet a futuro terminis simplicibus est necessaria. Similiter est duplex impossibile, uidelicet per se, & per accidens, impossibile per se est illud cuius adequatum significatum non potest,

test,nec potuit esse uerum,nec poterit, ut nullus Deus est,impossibile uero per accidens est illud cuius adæquatum significatum nō potest esse uerum,sed bene potuit esse uerum, ut tu non fuisti. Vnde semper si unum contradictorium est necessarium:aliud est impossibile, & contra, intelligitur igitur regula ista de impossibili & necessario per se. quia aliquādo propter possibile positum, est concedendum impossibile, & negandum necessarium per accidens, ut pono tibi istam, hoc instans non fuit,demonstrando instans præsens admittenda est quia uera, qua admissa, certum est quod illud instans præterit, & tamen si propono eandem, concedenda est, & suum oppositum negandum,non obstante quòd sit factū impossibile per accidens, & suū oppositū necessariū similiter per accidens. Vltima regula est ista. Qualibet parte copulatiuę cōcessa cōcedēda est copulatiua cuius ille uel consimiles sunt parte principales, & una parte disiunctiuæ concessa concedenda est disiunctiua, cuius illa est pars principales, probatur hoc.nam sicut ad ueritatem copulatiuæ requiritur & sufficit quālibet eius partem esse ueram, & ad ueritatem disiunctiuæ sufficit quod una sit uera,ita ad hoc quod copulatiua sit concedenda requiritur & sufficit quamlibet partem esse, concedendam Et ad hocquod disiunctiua sit concedenda sufficit unam partem principalem esse concedendam, uerbi gratia pono tibi istām,tu es Romæ qua admissa,si proponitur,eandem concedenda est deinde tu es homo concedenda est,quia uera & impertinens. Vltimo si proponitur ista copulatiua,tu es Romæ,& tu es homo concedenda est,quia partes sunt concessę,& ita de disiunctiua suo modo dicatur.

Capitulum. II.

Pau. in lo. ma. fo. 181 *co. pria.*

VT harum regularum ueritas intensius innotescat, contra quamlibet illarum unam formabo obligationē Contra igitur primam regulam arguitur, pono tibi omne possibile, si non admittis arguo sic, Ego pono tibi

tibi omne possibile, & non admittis omne possibile, bene respondendo. ergo non omne possibile est à te admittendum. quod est contra regulam. Si autem admittis propono tibi ista duo, tu es. & tu non es. si concedis, tu concedis duo contradictoria. ergo male respondes. Si negas aliquam istarum. & qualibet istarum est tibi posita & à te admissa quia possibilis. ex quo posui tibi omne possibile ergo tu negas tibi positũ & à te admissum, & per consequens male respondens patet consequentia per secundam regulam. Respondetur non admittendo positum. & tunc ad argumentum pono tibi omne possibile .'. & non admittis omne possibile, ergo. non omne possibile est à te admittendum, nego argumentum sicut non sequitur pono tibi utrunq; istorum contradictoriorũ. tu es tu nõ es, & nõ admittis utrunq; istorũ ergo nõ utrunque istorũ cõtradictoriorũ est a te admittendũ, sed solũ sequitur quod nõ est admittendũ utrunq; istorũ. ita in priori cõsequentia sequitur. quod non est admittendum omne possibile, & hoc est uerum, cum quo stat quod omne possibile est admittendum. Contra secundam regulam. arguitur sic, & pono tibi istam. Tu es Romæ. est tibi positum & a te admissum, qua admissa propono tibi. Tu es Romæ neganda est, quia falsa & impertinens, tunc arguitur sic, ista propositio est a te negãda, & eadẽ est tibi posita & a te bene admissa. ergo tibi positum & a te admissum est negandum tenet consequentia, quia est syllogismus resolutorius, & maior est concessa, minor uero est positum. *Vide in Io. m.a.f.* 182. *col.* 1.
Respondetur admittendo positum, & cum proponitur tu es Romæ. negatur, & tunc ad argumentum, nego maiorem, ex eo quod repugnat posito, nam sequitur, tu es Romæ, est tibi positum & a te admissum, ergo tu es Romæ, est a te concedendum, quod repugnat huic tu es Romæ. est a te negandum. Quotiescunque ergo proponitur ista negatur, & cum dicitur, ista est à te neganda iterum negatur, & conceditur quod est concedenda, & si arguitur sic. ista te concedenda, & tu negas eam. ergo male respondens. negatur consequentia

sicut

ſicut non ſequitur tu concedis, a,propoſitionem, &,a, propoſitio eſt falſa.ergo tu male reſpondes.dato quod a,ſit unum falſum ſequens,ſed in qualibet illarum conſequentiarum addendum eſt in antecedente, tu non es obligatus,quod negatur tanquã falſum & impertinẽs.

Ibi ut ſupra fol.283.& ſic de reliquis uſq; a fo.189.

Contra tertiam regulam arguitur ſic pono tibi iſtam, tu curris. & tu non curris,eſt à te concedendum, caſus eſt poſſibilis,quia poſſibile eſt quod tu curras, & quod iſta,tu non curris ſit tibi poſita & à te admiſſa & conſequenter concedenda. admiſſo ergo caſu arguo ſic, tu curris:non eſt à te concedendum:& tu curris. ſequitur ex poſito & admiſſo tãquam à copulatiua ad alteram partem.ergo non quodlibet ſequens ex poſito & admiſſo eſt concedendum. conſequentia tenet. & prima pars antecedentis,probatur.nam tu non curris eſt a te concedendum per poſitum. ſed tu non curris contradicit iſti,tu curris.ergo tu curris non eſt à te concedendum conſequentia tenet,quia ſi unum contradictoriorum eſt concedendum reliquũ eſt negandum. Reſpondetur admittendo poſitum, & tunc & ad argumentum nego iſtam.tu curris. non eſt à te concedendum. & ad probationem nego minorem, uidelicet tu curris contradicit iſti,tu non curris.non tanquam falſam, ſed tanquam repugnantem duobus cõceſſis. ſequitur enim tu curris eſt a te concedendũ,& tu non curris eſt a te concedendum.ergo tu curris,& tu nõ curris non ſunt contradictoria. Si tamen fieret caſus iſto modo,pono tibi iſtam,tu curris,& tu non curris,eius contradictoriũ eſt à te concedẽdum admitto caſum.& concedo illam, tu curris quotiẽſcunq; proponitur. & nego quod ſit a me concedenda tanquam repugnans ſecundæ parti copulatiuæ poſitæ. nam ſequitur: non curris. contradictorium eius eſt à te concedendum. ergo tu curris non eſt a te concedendum. & ſi arguitur ſic.tu curris non eſt à te concedenda & concedis eam. ergo male reſpondes. nego conſequentiam.ſicut non ſequitur,tu negas,a,propoſitionem & ipſa eſt uera. ergo male reſpondes, ſed oportet addere in antecedente, & tu non es obligatus.

& hoc negatur tanquam falſum.Contra quartam regulam arguitur probando quod repugnãs. poſito eſt à te concedendum. & pono tibi iſtam nihil eſt tibi poſitum qua admiſſa quia poſſibilis propono tibi iſtam,aliquid eſt tibi poſitum ſi concedis,& bene reſpondes.ergo habeo intentum.quia illa repugnat poſito.Si negas.contra.ego poſui tibi iſtam,nihil eſt tibi poſitũ . & ipſa eſt aliquid.ergo aliquid eſt tibi poſitum.Reſpondetur negando iſtam,aliquid eſt tibi poſitum , & tunc ad argumentum . nego maiorem , uidelicet ego poſui tibi iſtã, nihil eſt tibi poſitum tanquam repugnãtem , hæc enim repugnant nihil eſt tibi poſitum.& poſui tibi iſtam..Et ſi arguitur poſitum repugnat tibi poſito , ergo aliquid eſt tibi poſitum,negetur antecedens,quia repugnas , & quęlibet alia propoſitio ad quam ſequitur aliquid eſſe tibi poſitum . Conſimiliter reſpondetur ſi ponatur te non eſſe admittendo & concedendo idem. & ſi dicitur, tu concedis iſtam, uel reſpondes nego quamlibet talẽ, quia ad ipſam ſequitur te eſſe quòd eſt oppoſitum poſiti.Contra quintam regulam arguitur.nam data ueritate iſtius ſequitur quod admiſſo quocunq; contingenti falſo ſit quodlibet aliud cõtingens falſum concedendum.probatur.& pono tibi iſtam, tu es Romæ qua poſita & admiſſa.propono tibi iſtam,tu es Romę & baculus ſtat in angulo.patet quod iſta eſt neganda, quia falſa non ſequens.deinde proponitur,nullus baculus ſtat in angulo ſi negas habeo intentum contra regulã,quia ſequitur ex poſito cum oppoſito bene negati . ſequitur enim tu non es Romæ,uel nullus baculus ſtat in angulo,ſed tu es Romæ per poſitũ.ergo nullus baculus ſtat in angulo,ſi ergo cõceditur iſta,nullus baculus ſtat in angulo,habeo cõcluſionem principaliter probandam, quia ſicut deducitur iſta,ita & quęlibet alia dummodo ſuum oppoſitum coniungatur copulatiuæ cum poſito. quæ copulatiua immediatè poſt poſitum proponatur. Reſpondetur concedendo concluſionem adductã , immo poteſt idem falſum & quodcunq; deduci, dummodo ponatur diſiunctiuę cum oppoſito poſiti.uerbi gratia

tia pono tibi istam.tu curris.qua admissa propono tibi. tu non curris,uel baculus stat in angulo.aut aliquã talem:tu es Papa uel Episcopus,concedenda est quia uera & impertinens.deinde proponitur baculus stat in angulo.oportet concedere,quia sequitur ex posito & vno concesso,sequitur enim tu non curris, uel baculus stat in angulo.sed tu curris per positum. ergo baculus stat in angulo.Contra sextam regulam arguitur sic. pono tibi istam disiunctiuam,tu curris uel rex sedet, quia posita & admissa propono istam,nullus rex sedet.& patet quod est dubitanda, quia dubia & impertinens.deinde propono tu curris,negãda est, quia falsa & impertinẽs, deinde propono iterum illam nullus rex sedet,si negas uel concedis eam & prius dubitasti,ergo male respondes. tenet consequentia per unam regulam obligationum,quia omnes responsiones infra tempus obligationis sunt retorquendæ ad idem instans. si ergo dubitas istam & bene respondens,illa non est à te neganda & tamen repugnat posito & opposito bene negati.Nam bene sequitur. tu curris uel rex. sedet tu non curris ergo rex sedet.Respondetur admittendo positum.& cũ proponitur ista, nullus rex sedet.dubitatur & illa negatur. tu curris,& cum iterum proponitur. nullus rex sedet, negatur quia repugnat posito & opposito bene negati. Et cum dicitur.prius dubitasti eam & modo negas. ergo male respondens,non ualet argumẽtum.& ad regulam.dico quod intelligit de responsionibus repugnantibus, sicut est concedere & negare. Item cõceditur in simili casu quod aliqua propositio in uno loco est.dubitanda & in alio loco est concedenda,ut pono tibi istam tu curris uel rex sedet qua admissa,propono rex sedet. dubitanda est quia dubia & impertinens deinde tu curris.neganda est,quia falsa & impertinens. Iterum propono rex sedet, & patet quod est concedenda quia sequens ex posito & opposito bene negati. ut tu curris uel rex sedet,sed tu non curris, ergo rex sedet. Contra septimam regulam arguitur probando, quod non ad omne impertinens est respondendum secundum sui

qua-

qualitatē. & pono tibi istā. tu es Romæ qua admissa & concessa, propono tu es Romæ in hac instanti demonstrando instans præsens. si concedis habeo intentum quia ista est falsa & impertinens cum non sequatur nec repugnet. si uero negetur. cōtra omne quod est Romæ est Romæ in hoc instanti. sed tu es Romæ. ergo tu es Romæ in hoc instanti maior probatur. nā omne quod est Romæ est Romæ in instanti præsenti, sed nullum est instans præsens nisi hoc. ergo omnę quod est Romę est Romę in hoc instanti. Respondetur adimittendo positum. & cum proponitur, tu es Romæ in hoc instanti. negetur. & ad eius probationem nego maiorem, quia repugnat posito & opposito bene negati. nā sequitur tu es Romæ & tu non es Romæ in hoc instanti. ergo non omne quod est Romæ est Romæ in hoc instanti. Et ad probationem illius maioris, concedo quod omne quod est Romæ, est Romæ in instanti præsenti, & nego minorem, scilicet quòd nullum sit instans præsens nisi hoc, quoniam ex uno concesso & opposito bene negati, sequitur oppositum illius exceptiuæ. sequitur enim, omne quod est Romæ est Romæ in instanti præsenti. & non omne quod est Romę, est Romę in hoc instanti, ergo aliquod est instans quod non est hoc, quod repugnat illi exceptiuę. Et si dicitur, quod est illud instans, dicitur quod stat quod sit, a, uel, d, nec est determinanda nisi disiunctiuę talis questio. Contra octauam regulam arguitur sic. & pono tibi istam, homo est asinus, est tibi positum & à te admissum, qua admissa & concessa, quia possibilis, propono, homo est asinus, uel concedis, uel negas. Si concedis & bene respondes. habeo intentum, scilicet quod propter possibile positum concedendum est impossibile per se. Si autem negas. Contra omne tibi positum & à te admissum est à te cō cedendum, sed homo est asinus est tibi positum & à te admissum. ergo homo est asinus est à te concedendum. tenet consequentia cum maiori, quia est regula. & minor patet, quia est positum, tunc arguitur sic, homo

est

eſt aſinus, eſt a te concedendum, & homo eſt aſinus eſt impoſſibile per ſe ergo impoſſibile per ſe eſt a te concedendum, & conſequenter neceſſarium per ſe eſt à te negandum, quia ſuum contradictorium eſt neceſſariũ per ſe.ſ. nihil quod eſt homo eſt aſinus. Reſpondetur admittendo poſitum, & cum proponitur homo eſt aſinus negatur. & tunc ad argumentũ. concedo quod homo eſt aſinus, eſt à te concedendum & nego quod homo eſt aſinus, ſit impoſſibilis per ſe tanquam repugnãs uni conceſſo. ſequitur.n.homo eſt aſinus, eſt à te concedendũ ergo homo eſt aſinus non eſt impoſſibile per ſe. & ſi arguitur ſic, homo eſt aſinus eſt à te cõcedendum, & tu negas ipſam. ergo tu male reſpondes, nego argumentum, ſed oportet addere. & tu non es obligatus. Contra ultimam regulam arguitur, & pono tibi iſtam, tu es Romæ qua admiſſa & conceſſa, propono tibi iſtã copulatiuam, tu es Romæ & tu es albus, hæc copulatiua eſt falſa & impertinens. ergo neganda & tamẽ quęlibet pars eius eſt concedenda ergo non qualibet parte copulatiuæ conceſſa, eſt concedenda copulatiua, quod eſt contra regulã. ſed probatur quod quælibet pars copulatiuæ ſit concedenda, quia prima pars eſt concedenda quia poſita & admiſſa. & ſecunda ſimiliter quia uera & impertinens ergo &c. Reſpondetur admittendo poſitum: & cum proponitur copulatiua. nego eam. & nego quod quælibet eius pars ſit concedenda, eo quod ſecunda eſt neganda, & cum dicitur quod eſt uera & impertinens. concedo quod eſt uera, ſed non eſt impertinens immo eſt repugnans: quia ſuum contradictorium ſequitur ex poſito & oppoſito bene negati. nam ſequitur, tu non es Romæ, uel tu non es albus, ſed tu non es Romæ per poſitum ergo tu non es albus. Si autem immediate poſtpoſitum proponeretur. tu es albus concederem eam quia uera & impertinens, conſequenter cõcederem iſtam copulatiuã, tu es Romæ, & tu es albus, tanquam ſequentem ex ſuis partibus conceſſis. Itẽ arguo contra eandem regulam, & pono tibi iſtam, omnis homo eſt Romæ, qua admiſſa propono tu es homo, &

tu es

&tu es Romæ:hæc copulatiua eſt neganda, quia falſa & impertinens,deinde propono,tu es homo.iſta eſt cõcedenda,quia uera & impertinens. Vlterius propono alteram partem,tu es Romæ, & patet quòd hæc ſimiliter eſt concedenda,quia ſequens expoſito & uno cõceſſo.v.g.Omnis homo eſt Romæ tu es homo, ergo tu es Romæ,& ita habeo intentum, quòd copulatiua eſt neganda,& tñ quælibet eius pars eſt concedenda.Reſpõdetur admittendo poſitum & negando copulatiuã, & cũ proponitur,tu es homo,nego.quia repugnat.poſito cũ oppoſito bene negari,quia ſuũ contradictoriũ ſequitur. Nam ſequitur,omnis homo eſt Romę,& tu non es homo,uel tu non es Romę,ergo tu non es homo,patet conſequentia,quia cõſequens ſequitur expoſito & qualibet parte diſiunctiuæ,ergo ſequitur ex poſito & tota diſiunctiua,patet conſequentia, & antecedens ſimiliter patet intuenti,quare &c.

De conuertibilitate propoſitio. Cap. III.

In materia conuertibilitatis propoſitionũ proponitur hoc ſophiſma,pono tibi iſtam,Deus eſt. & homo eſt aſinus,conuertuntur, quia admiſſa, quia poſſibilis, propono deus eſt,concedatur,quia neceſſarium per ſe. deinde propono, homo eſt aſinus,uel concedis uel negas, ſi concedis.Contra cedat tempus obligationis, & oſtendo tibi quòd tu conceſſiſti impoſſibile per ſe in tempore obligationis.ergo male reſpõdes,unde extra tempus obligationis ſemper rei ueritas eſt fatenda, q̃a per hunc modũ apparet ſi reſpõdens bene uel male reſpondebat in tẽpore obligationis.Si aũt in tẽpore obligatiõis negetur illa,homo eſt aſinus.Contra.Deus eſt & hõ eſt aſinus,cõuertuntur, & hæc cõcedenda, Deus eſt,ergo hæc eſt concedenda, hõ eſt aſinus, & tu negas eam,ergo male reſpõdes.Itẽ admiſſo iſto caſu propono,hæc eſt uera.Deus eſt,debet concedi, quia uerũ & impertinens,deinde hæc eſt uera,homo eſt aſinus,hæc eſt concedenda,quia ſequens. Nã ſequitur ille conuer-

tuntur,& prima eſt uera.ergo & ſecũda, & tunc ſic.iſta eſt uera : homo eſt aſinus, quę adequatæ ſignificat hominé eſſe aſinum.ergo hominem eſſe aſinum eſt uerũ, & per conſequens homo eſt aſinus.Ad primum reſpondetur admittendum caſum & cũ proponitur Deus eſt, concedo.& nego iſtam,homo eſt aſinus,& tunc ad argumentum,concedo quòd homo eſt aſinus,eſt a me concedendum.& ad argumentum improbans nego cõſequentiam , ſed oportet addere quòd tum non eſt obligatus, quod nego.Et ſi arguitur,homo eſt aſinus, eſt a te concedendum.& homo eſt aſinus, eſt per ſe impoſſibile.ergo per ſe impoſſibile eſt a te concedendum nego minorem tanquam repugnantem maiori conceſſe. Eodé modo reſpondetur ſi primo loco proponatur iſta , homo eſt aſinus eſt a te concedendum . quòd concederetur & conſequenter diceretur.quod iſta,Deus eſt, eſt a te neganda, & negaretur quòd eſſet neceſſaria per ſe , quia repugnat conceſſo.Sequitur enim Deus eſt, eſt a te neganda.ergo non eſt neceſſaria per ſe.Ad ſecundum cõcedo quòd illa eſt uera,hõ eſt aſinus,& nego quòd ipſa ſignificet adæquatæ hominem eſſe aſinum . quia repugnat maiori conceſſe,ſequitur.n.illa eſt uera homo eſt aſinus ergo non ſignificat adæquatæ hominem eſſe aſinum.Vbi auté primo loco præponeretur iſta.homo eſt aſinus eſt falſa,concederetur.quia uerũ & impertinens deinde Deus eſt , eſt falſa,conceditur . quia ſequens & negatur tanquam repugnans quod ſignificet adæquatæ Deum eſſe. Et ſi diceretur . Qualiter adæquatæ ſignificat. Non determinatur hic aliqua talis quæſtio. Notandum quòd ſi poneretur conuerti,Deus eſt. & hõ eſt aſinus.ſit adæquatæ ſignificando ut prius : non debet admitti caſus,quia eo admiſſo ſequitur incõueniẽs, uel contradictio.probabatur nã admiſſo illo,propono, hæc eſt uera:Deus eſt,uel cõcedis,uel negas. Si negas. contra iſta non eſt uera, Deus eſt,quæ adęquatæ ſignificat Deũ eſſe.ergo Deũ eſſe nõ eſt uerum, quod eſt impoſſibile.Si aũt cõceditur.deinde propono,hæc eſt uera.hõ eſt aſinus,oportet concedere tãquã ſequens, tũc

argui-

arguitur sic.ista est uera,homo est asinus,quæ adæquatæ significat hominem esse asinum. ergo uerum est hominem esse asinum. consequens autem est impossibile. Pro aliquali ergo responsione in hac materia. pono aliquas regulas, quarum prima est ista. Quandocunque ponitur duas propositiones conuerti adæquatæ significando,quarum una est necessaria alia impossibilis non admittitur casus iste, quia tunc necessario sequeretur impossibile,ut Deus est.ergo homo est asinus, & demõstrato per ly,sic adequatæ significando,significata consueta. Secunda regula est ista. Quandocunque ponitur duas propositiones conuerti sic adæquatæ significando quarum una est possibilis & alia impossibilis nõ admittitur casus iste ut si ponatur istas conuerti sic adęquatæ significando.tu es homo,& homo est asinus,non admittatur.quia tũc ex possibili sequitur impossibile. probatur.& pono casũ illũ,quo admisso, facio istã cõsequẽtiam,tu es homo ergo homo est asinus.cõsequẽtia bona antecedens est possibile,consequens impossibile. nam possibile est te esse hominem, & hæc propositio, tu es homo, sic adæquatæ significat ergo ipsa est possibilis.& est antecedens. ergo antecedens est possibile. Similiter hominem esse asinum est impossibile. & ista propositio.homo est asinus. sic adæquatæ significat.ergo ipsa est imposibilis.& est consequens.ergo &c.Tertia regula est ista. Quandocũque proponitur duas propositiones conuerti sic adæquatæ significando, quarum una est necessaria,altera contingens,nõ admittitur iste casus,ut si ponitur istas conuerti,Deus est. & antichristus est futurus,sic adæquatæ significando.quia tunc ex necessario sequeretur contingens.probatur.quia si non admittatur casus iste,facio istam consequentiam.Deus est.ergo antichristus est futurus. ista consequentia est bona.quia arguitur ab uno cõuertibili ad reliquum.& antecedens est necessariũ & consequens contingens.sed probatur quòd antecedens sit necessarium. nam Deum esse est necessariũ & antecedens sic adequatę significat. ergo antecedẽs est necessarium.Similiter antichristum

esse futurum est contingens.& consequens sic adæquatæ significat. ergo consequens est contingens. Quarta regula est ista. Quandocunque ponitur duas propositiones contingentes conuerti sic adæquatæ significando, quarum una contradictoriæ alteri repugnat non admittatur casus iste. ut si ponatur istas conuerti sic adæquatæ significando, tu es & tu non es quia tunc ex uno oppositorum sequitur reliquum, quorum quodlibet foret contingens, immo sequitur quòd duo contradictoria forent simul uera aut simul falsa, quod non est possibile. Et notanter dico contradictorię, quia si repugnarent contrariæ deberet admitti casus & dici quamlibet istarum esse falsum. ut tu curris. & tu non moueris. hæ enim sic adæquatæ significando non possunt esse simul ueræ, sed bene simul falsæ. Voco enim contradictoriæ illa repugnare, quæ non possunt esse simul uera nec simul falsa, sic adæquatæ significando. Et contrarię repugnare, uoco illa quæ bene possunt esse simul falsa. sed non simul uera. Quinta regula est ista. Quandocunque ponitur duas propositiones contingentes conuerti sic adæquato significando quarum nulla alteri repugnat, admittatur casus ille, & ad primam propositam respondeatur sicut ad impertinens. Ad secundum uero sicut ad pertinens. sequẽs. v. g. pono tibi istam, tu es homo.& tu curris, conuertuntur sic adæquatę significando admittatur & si proponitur, tu es homo. concedatur tanquam uerum non repugnans.& consequenter quòd illa est uera, tu curris tãquam sequens. Item si uariatur ordo, ita quòd primo loco proponatur, tu curris. negatur. quia falsa & impertinens & consequenter neganda est illa, tu es homo. Et si dicatur, ista est falsa, tu curris. concedatur, & cõsequenter quòd ista est falsa, tu es homo. Sexta regula est ista. Quandocũque ponitur duas propositiones conuerti, siue sint contingentes, siue non contingentes, non faciendo mẽtionem de adęquato significato, admittatur casus. & ipsis propositis quo ad concedere uel negare respõdeatur intus sicut extra. sed si prima conceditur esse uera uel

uel neceſſaria. & ſecunda ſimiliter. Si autem falſa uel impoſſibilis. & ſecũda ſimiliter. v.g. ſi ponit iſta. Deus eſt. & homo eſt aſinus. Reſpondeatur ſicut reſponſum eſt in principio. ſed ſi pono tibi iſtã, tu es homo. & tu curris conuertuntur admittatur, qua admiſſa, propono, tu es homo concedatur, deinde. tu curris. negatur. Sed ſi dicitur prima eſt uera, concedatur ergo ſecunda eſt uera. concedo. ſed tunc nego quòd ſecũda ſignificet adæquatæ te currere tanquam repugnans uni conceſſo & oppoſito bene negati. ſequitur.n. tu non curris. & iſta tu curris eſt uera, ergo non ſignificat adæquatæ te currere. Et ſi arguitur ſic iſta conſequentia eſt bona, tu es hõ. ergo tu curris, & antecedens eſt concedendum a te ergo & conſequens concedo. tũc ultra. cõſequens eſt concedendũ a te. & tu negas ipſum. ergo male rñdes. Reſpondeo quòd non ualet conſequentia. ſed oportet addere in antecedente. & tu non es obligatus. Notandũ quòd quotieſcunq; proponitur aliqua iſtarũ conſequẽtiarũ in caſu conuertibilitatis. Deus eſt. ergo hõ eſt aſinus tu es hõ. ergo tu curris ſemper negetur quælibet iſtarũ. quia in rei ueritate quælibet iſtarum eſt impoſſibilis. ſed ad impoſſibile rñdendum eſt intra tẽpus obligationis ſicut extra. tñ dicatur quãlibet illarũ eſſe bonã ſicut ſemper negatur iſta, homo eſt aſinus, & tñ aliquando conceditur iſtam eſſe ueram. unde iſta, homo eſt aſinus eſt impoſſibilis: ſed ipſam eſſe ueram non eſt impoſſibile. Similiter quælibet iſtarum conſequentiarum eſt impoſſibilis. ſed quamlibet illarum eſſe bonam, non eſt impoſſibile. quare &c.

De ſimilibus & diſſimilibus propoſitionibus. Cap. IIII.

DE ſimilibus & diſſimilibus propoſitionibus eſt dicendũ. Sit ergo rei ueritas quòd ſis Pariſiis. & pono tibi iſtã. tu es Pariſiis, & tu es Romæ, ſunt ſimilia. Et intelligo per propoſitiones eſſe ſimiles, ipſas eſſe ſimiles in ueritate uel falſitate, qua admiſſa propono tibi iſtã. tu es Pariſiis, hæc eſt concedenda. quia uera & impertinens. ut patet intuẽti. Deinde propono tu es Romæ, ſi negas & cõceſſiſti alterum ſimiliũ ergo male rñdes.

Vide in lo. ma. f. 190. co. 3.

Si concedis propono tibi istam copulatiuam, tu es Parisiis,& tu es Romæ.Si negas eam, & concessisti utranque partem,ergo male respondes. tenet consequentia per regulam primi capituli.Si cōcedis eam, cedat tempus obligationis, & arguo quòd concessisti impossibile.uidelicet tu es Parisiis, & tu es Romæ facta obligatione possibilis, ergo male respondisti. Respōdetur admittendo positū & cum proponitur,tu es Parisiis, concedo & nego istam,tu es Romæ. Et cum dicitur, tu cōcessisti unum similium,& alterum negas ergo male respondens nego consequentiam, sicut non sequitur. tu concessisti unum conuertibilium, & alterum negas,ergo male respondes. Sed bene sequitur, tu concessisti unum similē esse uerum, & alterum negas esse uerum, ergo male respondes,propterea si in principio proponitur hæc est uera, tu es Parisiis, concedatur, & consequenter quòd hæc est uera, tu es Romæ, & quia primitus negassem istā,tu es Romæ.ideo nego consequenter quòd illa, tu es Romæ, significet adæquatæ te esse Romæ. Nam sequitur tu non es Romæ, & ista, tu es Romæ, est uera, ergo non significat adæquatæ te esse Romæ. Ideo pro euidētia huius materiæ, pono aliquas regulas.Prima est ista.Quandocūque ponuntur duæ propositiones esse similes non faciendo mentionē de adæquato significato respōdeatur ad easdē concedēdo negando, uel dubitādo infra tēpus obligationis sicut extra, ut si ponitur istas esse similes, Deus est, hō est asinus, tu sedes, & tu curris, semper concedatur prima & negatur secunda. Secunda regula est ista.Quādocūque ponunē duæ propositiones esse similes nō faciendo mētionē de adæquato significato, ad primam propsitionē esse uerā vel falsam.Respōdeatur intra tempus sicut extra,& ad secundā cōsequenter. v. g. pono tibi illā,tu es hō.& antichristus est. sunt similes, si proponitur primo hæc est uera, tu es homo concedatur, & consequenter quòd ista est uera, antichristus est. Si autē primo proponitur.hæc est falsa,antichristus est,cōcedatur & consequenter quòd ista est falsa,tu es homo. Tertia regula

est

est ista. Quandocunque ponuntur duæ propositiones esse similes sic adæquatæ significando. quarum una alteri contradictoriç repugnat, non admittendo est casus ille, ut si ponantur tales esse similes. Deus est, & hõ est asinus, sic adæquatæ significando, rex sedet, & nullus rex sedet probatur, quia si non admittatur, ergo casus, & quæro, utrum illa sit uera uel falsa. Deus est. Et si dicatur quòd illa sit falsa. & ipsa adęquatæ significat Deũ esse. ergo Deũ esse est falsũ. Si dicatur quòd ipsa si uera. ergo hæc est uera, homo est asinus, & ipsa adequatę significat hominẽ esse asinũ, ergo hominẽ eẽ asinũ est uerũ consequens est inconueniens, & ita arguitur de contradictorijs probando duo contradictoria eẽ simul uera uel falsa. Quarta regula est ista. Quandocunque ponuntur duæ propositiones esse similes sic adequatæ significando, quarũ una uel qualibet sequitur ad contradictorium alterius, illæ sunt similes in ueritate, & ubicunque & quandocunque proponuntur sunt concedendę, ut posito quòd ponantur tales esse, si es sic adequatæ significando tibi concluditur, & tu nescis tibi concludi, tu nõ curris, & tu moueris, probatur. Nã admisso isto casu, quęro utrũ istæ sint similes ueræ, uel similes falsę. Si uerę, habeo intentũ, si falsæ, ergo oppositũ secundæ est, uerũ, uidelicet tu scis tibi cõcludi. tũc sic, tu scis tibi concludi ergo tibi concluditur. illa consequentia est bona & antecedens est uerum, ergo & consequentia est uerũ, ergo non est falsum. cuius oppositũ concessisti. Et ita de alijs duabus dicatur. Quinta regula est ista. Quandocunque ponuntur duæ propositiones esse similes sic adequatę significando : ex quarum una sequitur oppositũ alterius, illæ sunt similes in falsitate, & quęcunque sit proposita semper est neganda, ut posito quòd istę essent similes, sic adequatæ significando, tibi non concluditur, & tu scis tibi cõcludi. tu es albus, & tu non es coloratus quo admisso, propono, istæ sunt falsæ si concedis habeo intentũ. si dicitur quòd sint ueræ, arguo sic. tu es albus, ergo tu es coloratus ista cõsequẽtia est bona, antecedẽs est uerũ per te.

Contradictoriæ repugnat qui nõ possunt esse simul uera nec simul falsa.

ergo & consequens, & ita duo contradictoria sunt simul uera quod non admittit imaginatione. Sexta regula est ista. Quandocūque ponuntur duæ propositiones esse similes, sic adæquatæ significando, quarum quælibet est alteri impertinens, tunc possunt esse similes in ueritate & falsitate, concedendæ & negandæ. v. g. pono quòd istæ sint similes sic adequatæ significando: tu es albus, & tu curris. Si primo proponitur: tu es albus, concedatur ista & dicatur quòd est uera & consequenter concedatur ista, tu curris & dicatur ipsam esse, ueram. Si aūt proponitur primo loco, tu curris negatur illa, & concedatur ipsam esse falsam, & consequenter eodem modo respondetur ad illam, tu es homo, quare &c. Propositiones dicuntur esse dissimiles quando una

Vide in lo. ma. fo. 191. co. 1.

est uera reliqua falsa. Pro cuius materiæ declaratione sit hæc prima regula. Quandocunque ponitur duas propositiones esse dissimiles nō faciēdo mētionē de aquæquato significando, ad quālibet propositā concedēdo, uel negando, respondeatur intra tēpus sicut extra. v. g. pono quòd istæ sint dissimiles, tu es homo & tu es albus. isto posito concedatur quælibet illarum. Secunda regula. Quandocūque ponitur duas propositiones esse dissimiles, non faciendo mentionem de adæquato significato, ad primo propositā esse uerā uel falsam, respondeatur intra tempus sicut extra. & ad aliā dissimiliter. v. g. pono quòd istæ sint dissimiles, tū es homo, & tu es animal quo admisso, propono, hæc est uera, tu es homo, concedatur, & consequēter ꝙ ista est falsa, tu es animal. Tertia regula. Quādocūque ponitur duas propositiones esse dissimiles sic adæquatæ significādo, quarū qualibet cū altera cōuertitur, nō admittendus est casus, ut prima causa est, & Deus est, uel hō currit, & risibile currit. Nā si conceditur illā esse uerā prima causa est, oportet cōcedere istā esse falsam. Deus est. & sic ad uno cōuertibili ad reliquū nō valet argumētū. Quarta regula est ista. Quandocunque ponuntur duæ propositiones esse dissimiles sic adequatæ significando, quarū una est necessaria: altera impossibilis, uel cōtingēs, tūc neces-

necessaria semper est concedenda,& altera neganda.ut Deus est,homo est asinus.Deus est,& tu es.Quinta regula. Si ponuntur duæ propositiones cõtingentes esse dissimiles sic adequatæ significando, quarum una antecedit ad reliquam & non econtra. antecedens ubicũq; proponitur semper est negandum, consequens concedendum, ut tu curris & tu moueris. Si enim concederetur antecedens oporteret concedere consequens & consequenter dicere quãlibet illarum esse uerã, quod est contra casum.Sexta regula, si ponuntur duæ propositiones esse dissimiles sic adequatę significando,quarum qualibet est alteri impertinens ad primo propositam respondeatur intra sicut extra, & ad aliam dissimiliter,ut posito quod istę sint dissimiles sic adequatæ significando.tu curris & tu es Parisijs quæcunq; illarũ præponatur primo debet negari, & alia concedi.& ita dicatur si ambæ extra tempus essent ueræ.ut homo currit,& tu uides.

De positionibus terminorum. *Cap. V.*

REGVLAS alias oppositę speciei, quæ depositio nuncupatur sequitur assignare. quarum prima est ista. Omne depositum & admissum intra tempus obligationis propositum semper est negandum, ut si deponatur ista,aliquis homo est Romæ,quia admissa in prepositio semper est neganda.Ex ista regula sequitur:quod nunquam est admittẽdum necessarium per se in depositione.Sed bene quodlibet impossibile uel contingens, unde negare impossibile uel contingens non est inconueniens.sed inconueniens foret negare necessarium per se.Secunda regula est ista. Omnes per se antecedens ad depositum,aut cum concesso,uel cum concessis,opposito bene negati.uel oppositis bene negatorum, semper negandum, uerbi gratia deposita & admissa ista, homo currit.si proponeretur.ille homo currit neganda foret,quia antecedit ad depositum. Nam bene sequitur,iste homo currit.Item si deponatur & admittatur

Pro hoc uide in lo. ma. a fol. 191. usque ad fo. 192.

tur iſta.aliquis homo non currit & proponitur,tu non curris cõcedatur,quia uera & impertinens ſed propoſita in ſecundo loco,tu es homo,neganda eſt, quia cum uno conceſſo antecedit ad depoſitũ. Nã ſequitur,tu nõ curris,& tu es aliquis homo,ergo aliquis homo nõ currit.Tertia regula eſt iſta.Oẽ repugnans depoſito,& oẽ ſequens ex illo repugnante per ſe,aut cũ conceſſo, uel cũ conceſſis oppoſito bene negati, uel oppoſitis bene negatorum,eſt concedendum.v.g.depono tibi iſtã, aliquod animal non currit,quia depoſita & admiſſa, propono eius contradictorium, ſcilicet omne animal currit,hoc eſt concedendũ, & hoc ſimiliter omne animal mouetur, quia ſequitur ex contradictorio definit. Deinde ſi proponitur,tu es animal concedatur,quia uerũ & impertinens,& ulterius illa,tu curris, quia ſequitur ex contradictorio depoſiti cum conceſſo, ſequitur enim omne animal currit,tu es animal,ergo tu curris. Quarta regula eſt iſta. Omnę repugnans contradictorio depoſiti per ſe,aut cum conceſſo, uel cũ conceſſis, cum oppoſito bene negati, uel cum oppoſitis bene negatorum eſt negandum,ut in caſu priori.Si proponeretur iſta,aliquod animal non mouetur, aut iſta ,tu non curris,negatur prima quia repugnat contradictorio depoſiti per ſe.ſecunda uero repugnat eidem cũ uno conceſſo.Vltima regula eſt iſta. Ad omne ſequens ad depoſitum & ad omne impertinens reſpondendũ eſt ſecundũ ſui qualitatẽ,uerbi gratia depono tibi iſtã,tu es albus qua admiſſa,propono,tu es coloratus, cõcedatur. quia uera & ſequens ad depoſitũ.unde non eſt inconueniens negare antecedens,& concedere cõſequens.Item ſi proponatur iſta tu es calidus,concedẽda eſt,quia uera & impertinens,tam depoſito, quàm contradictorio depoſiti,unde proprie impertinens in hac ſpecie obligationis dicitur illud quod non ſequitur,nec antecedit ad depoſitum, nec eidem repugnat. nec eſt ſequens ad oppoſitum depoſiti. nec eidem repugnat per ſe, uel cum alio,uel cum aliquibus,ut dictum eſt. Ideo ſi deponitur & admittitur illa, ſor.currit, & proponatur

Plat.

Plat.currit. respondeatur intus sicut extra.quia est pro positio impertinens cum non se habeat aliquod dictorum modorum Sophismata aliqua sunt ponēda,ut depositionis regulæ magis pateat. Depono ergo tibi primam istam,ut es homo uel tu es Romæ, qua deposita & admissa propono tu es homo, si negas,tu negas uerū & impertinens. ergo male, si concedis & illud antecedens ad depositum. ergo antecedens ad depositum est concedendum. Respondetur admittendo depositum. & cum proponitur, tu es homo. nego, quia antecedit ad depositum tanquam a parte disiunctiue ad totam disiunctiuam. *Primum sophis.* Secundo depono tibi istam, aliquæ propositiones non sunt ueræ,qua admissa propono. istæ sunt propositiones, tu curris, tu non curris, concedendū est quia uerū & impertinēs. Deinde propono duo contradictoria sunt uera,si negatur contra.omnes propositiones sunt ueræ, sed istæ sunt propositiones. ergo istæ sunt ueræ, & istæ mutuo contradicunt. ergo duo contradictoria sunt uera. Respondetur negando quod ista sint contradictoria, quia antecedit ad depositum. Nam sequitur illa sunt contradictoria ergo aliquæ propositiones nō sunt ueræ. *Secundum sophis.* Tertio depono istam. antichristus non est albus,uel antichristus est coloratus. Si non admittis contra, illa est una disiunctiua contingens, quia quælibet pars est contingens, & nulla alteri repugnat. ergo est admittenda, patet consequentia per primam regulam.quia admissa,propono tibi antichristus est coloratus. si concedis,tu concedis, antecedens ad depositum, ergo male respondes. Nā sequitur, antichristus est coloratus.ergo antichristus non est albus. uel antichristus est coloratus.patet consequentia a parte disiūctiuæ ad totā disiunctiuam. Si uero negas.tu negas sequens ex contradictoria depositi. ergo male respondes.antecedēs probatur Nam sequitur, antichristus est albus.& antichristus non est coloratus. ergo antichristus est albus patet consequentia a tota copulatiua ad alteram eius partem, & ultra antichristus est albus. ergo antichristus est coloratus. patet consequentia ab *Tertium sophis.*

inferiori

inferiori ad suum superius sine impedimento. ergo à primo ad ultimũ antichristus est albus, & antichristus non est coloratus. ergo antichristus est coloratus. Respondetur non admittendo positum, quia est una disiũctiua necessaria, eo quod suum contradictorium est impossibile, uidelicet antichristus est albus, & antichristus non est coloratus. Et tunc ad argumentum. quælibet eius pars est contingens, & nulla alteri repugnat. ergo illa disiunctiua est cõtingens. nego consequẽtiam, sed oportet addere in antecedente, quod nec contradictoria illarum partium inuicem repugnant. & hoc est falsum, quia iste repugnant inuicem, antichristus est albus. & antichristus non est coloratus quæ sunt cõtradictoria partium disiunctiuæ. Quarto depono tibi istã, tu es, & omne tibi depositum est à te negandum, quo admisso & negato, propono omne tibi depositum est à te negandum. Si conceditur propono tibi illam tu es. & patet quod est neganda, ex quo copulatiua est neganda, & altera pars est concedenda. Deinde propono, nullum tibi depositum est à te negandũ, si concedis tu concedis oppositũ regulæ, & unius concessi, ergo male antecedens probatur. nam sequitur tu non es. ergo nullũ tibi depositum est à te negandum. patet consequẽtia, quia contradictorium consequens repugnat antecedẽti, ex quo asserit te esse. Respondetur negando, quod omne tibi depositum sit a te negandum quia antecedit ad depositum. sequitur enim omne tibi depositum est à te negandum. ergo tu es, & omne tibi depositum est à te negandum. patet consequentia à parte copulatiuæ ad totam copulatiuam, cuius antecedens antecedit ad alteram partem. & si dicitur tu negas regulam dicatur quod illa non est regula, sed ista. Omne depositum ad missum est negandũ. Vel aliter dicitur. quod quælibet regula est contingens, quia ad placitum factæ sunt illæ regulæ. ergo quælibet talis est deponenda & admittenda in depositione, uel negãda, qua negata. dicitur quòd illa non est regula non tanquam uerum, sed tanquã repugnans, sequitur enim non omne tibi depositum est à

Quartum sophism.

te negandum.ergo illa non est regula.Omne tibi depositum est a te negandum.quare &c.

Explicit Tractatus Quintus obligatoriæ artis.

Incipit Sextus qui insolubilium nuncupatur.

De insolubilibus. *Cap.* I.

INSOLVBILE est propositio se esse falsã assertiue significans. ut hoc est falsum seipsa demonstrata. In insolubilibus tamen est differentia quo ad significare seipsum esse falsum quoniam aliquod insolubile significat immediate seipsum esse falsum.ut hoc est falsum se ipsa demonstrata.Aliquod autem mediate, quia exigitur medium ad inferendum se esse falsum.ut omnis propositio est falsa,quia non sequitur immediate.ergo ista propositio est falsa demonstrando illam uniuersalem sed bene sequitur cum tali medio,& illa est propositio. Similiter dicendo,hoc non est uerum.ista nõ asserit immediate se esse falsam,quia non sequitur. hoc nõ est uerum. ergo hoc est falsum demonstrando antecedens, quia ex negatiua non sequitur affirmatiua.tamen bene sequitur cum tali medio. & hæc est propositio. Pro declaratione prædictæ diffinitionis pono duas diuisiones. quarum prima est ista. Insolubilium aliquod oritur ex actu nostro. Aliquod uero ex proprietate uocis. Insolubilia ortum habentia ex actu nostro sunt,ista,sor.dicit falsum ego non dico uerum.Iste homo intelligit falsum.Tu non intelligis uerum. Insolubilia uero ortum habentia ex proprietate uocis sunt ista. Omnis propositio est falsa.Nulla propositio est uera.hoc est falsum hoc non est uerum. Secunda diuisio est illa. Insolubilium aliquod est insolubile simpliciter.aliquod uero secundum quid.Insolubile simpliciter est illud cui annectitur casus,quo admisso sequitur contradictio.v.g.pono quod ista propositio. nulla propositio est uera,quæ sit,a, significet præcisæ sicut termini prætendunt,uidelicet

Quid sit insolubile pro hoc ca. uide pa. in lo. m. in cap. ult. secundæ partis. 15. prin. 1. dub. 41. prin. 2. du.

Diuisio insolu.

licet quod nulla propositio sit uera, & sit omnis propositio . Isto posito quero.utrum,a,sit uerum uel falsum. Si uerum ergo significat præcisæ sicut est, sed,a,significat præcisæ,quod nulla propositio est uera; ergo nulla propositio est uera . ergo.a, non est uerum : & prius dixisti.quod erat uerum ergo cõtradictio.Si dicitur quod a,est falsum.ergo,a, significat aliter quam est, sed,a,significat pręcisæ quod nulla propositio est uera . ergo non est ita,quod nulla propositio est uera.ergo aliqua propositio est uera.&,a, est omnis propositio, ergo,a, est uerum.Et prius dixisti quod erat falsum. ergo contradictio. Insolubile secundum qui est illud cui annectitur casus, quo admisso non sequitur contradictio,ut ponendo quod ista propositio. nulla propositio est uera , sit,a, & sit omnis propositio . & significet sicut termini prætendunt . non ponendo ly pręcisæ isto posito dicitur quòd, à,est falsum quia significat se esse falsum. Et si arguatur sic, à,est falsum ergo, à, significat aliter quam est,sed,a,significat quod nulla propositio est uera,ergo nõ est ita quod nulla propositio est uera.Nego consequẽtiam quia debuit addi in antecedẽte dictio exclusiua, uel exceptiua uidelicet a, sign̄at præcisæ quòd nulla propositio est uera uel a,nõ sign̄at nisi quod nulla propositio est uera,& hoc negatur tanquã repugnãs, quia si poneretur cũ casu,nõ admitterẽ illũ casum.His prę missis diuisionibus pono aliquas regulas, quarũ prima est ista.Oẽ insolubile singulare sine pronomine demonstratiuo oriẽs ex actu nostro ad hoc quod sit insolubile simpliciter exigit tres conditiones , Prima quòd una talis sit oĩs talis. Secunda quod dicat uel intelligat talẽ propositionẽ,& nullã aliã.Tertia quod illa significet pręcisę sicut termini prætẽdũt.v.g.sor.dicit falsum sit insolubile simpliciter isto modo ponendo q̄d unus sort.sit oĩs sort.qui dicat istã propositionem & nullam aliam.Sor.dicit falsum,quæ significet sic præcisæ quod sor.dicit falsum,ꝓbatur hoc nã admisso casu. Sit insolubile,a,Et quęro utrũ,a,sit uerũ uel falsum.Si dicitur quod uerũ,ergo significat pręcisæ sicut est,sed,a, significat

ficat præcisæ quod fort. dicit falfum, ergo ita eft quod for. dicit falfum. fed for. nõ dicit nifi, a, ergo, a, eft falsũ quod eft oppofitum conceffi. Si dicitur quod a, fit falfum, ergo fignificat aliter quã eft, fed a, fignificat præcifæ quòd for, dicit falfum, ergo nõ ita eft quod for. dicit falfum, & for. dicit folũ a, ergo a, nõ eft falfum. ergo cõtradictio. Prima particula ponitur, quia fi non poneretur, ftaret quod eẽnt duo for. quorũ unus diceretur, a, & alter quod homo eft afinus, & tunc. a effet uerum. Secunda particula ponitur, quia aliter ftaret quod idẽ for. diceretur a, & iftã homo eft afinus, & tunc a, effet uerũ. Sed tertia ponitur, quia fi non poneretur: ftaret quod a, fignificaretur folũmodo quod hõ eft afinus, & fic, a, effet falsũ, aut qđ fignificaret folummodo quod homo eft animal, & fic, a, effet uerũ, & nullo iftorũ modorũ effet infolubile. Secunda regula eft ifta. Oẽ infolubile fingulare fine pronomine demõftratiuo oriens ex actu noftro ad hoc quòd fiat infolubile fecundum quid exigit eafdẽ conditiones, præter dictionẽ exclufiuã ut pofito quod unus for. fit omnis for. & dicã iftam propofitionem, quæ fit, a, for. dicit falfum & nullã aliã, & fignificet ficut termini prætẽdunt nõ ponẽdo pręcifę ifto pofito cõceditur, a. & dicitur quod eft falfum, quia fignificat copulatiuæ, ficut & quodlibet infolubile. uidelicet quod for. dicit falfum, & quod. a. eft uerum, nõ ergo dicitur. a. falfum ratione primi fignificati, fed rõne fecũdi. Et fi arguitur fic. a. eft falfum. ergo fignificat, aliter quã eft cõcedo cõfequentiã, & nego iftã. a. fignificat aliter quàm eft, fed. a. fignificat quòd for. dicit falfum ergo non eft ita ꝙ for. dicit falfum quia debuit addi in ãnte dictio exclufiua uel exceptiua. Tertia regula eft ifta. Oẽ infolubile nõ fingulare, feu fingulare cũ ꝓ noĩe demõftratiuo, oriens ex actu noftro, ad hoc quod fit infolubile fimpliciter: requirũtur duæ cõditiones folũmodo v.g. ad hoc quòd ifta propofitio, ego dico falfum, fiat infolubile fimpliciter, nõ oportet ponere primam particulam, uidelicet quod unus ego fit omnis ego. fed quod ego dicam illam & nullam aliam, fic

fignifi-

ſignificando præciſæ & ſi debet fieri inſolubile ſecundum quid. requiruntur & ſufficiunt eædem cõditiones dempta dictione excluſiua. Exemplũ de inſolubili non ſinglari ut falſum dicitur. Hic non oportet ponere ſecundam particulam. uidelicet quod aliquis dicat illam & nullam aliam, ſed ſufficit ponere quod iſta ſit omnis propoſitio, quæ ſignificet præciſæ ſicut termini prætendunt. & tunc eſt inſolubile ſimpliciter, fiet autem inſolubile ſecundum quid, remouendo dictionem excluſiuam. Quarta regula eſt iſta. Omne inſolubile oriẽs ex proprietate uocis exigit duas conditiones ſolũmodo, uel tantũ unam, uolo dicere quòd inſolubile oriẽs ex proprietate uocis exigit duas cõditiones ſolummodo, & aliquod tantum unam. Exemplum primi aliqua propoſitio eſt falſa. ad hæc quòd fiat inſolubile ſimpliciter, oportet ponere quòd illa ſit omnis propoſitio, & quòd ſic ſignificet pręciſæ, & remota dictione excluſiua fiet inſolubile ſecundum quid. Exemplum ſecundi. hoc eſt falſum ſeipſo demonſtrato, ponendo ſolummodo, quod ſic ſignificet præciſæ, fit inſolubile ſimpliciter, & ſecundum quid remouendo dictionem excluſiuam. Eodem modo dicitur de iſta hoc non eſt uerum. ſeipſo demonſtrato. Quinta regula eſt iſta. Omne inſolubile quod non eſt inſolubile ſine caſu dimiſſa aliqua conditione requiſita eſt, penitus dubitabile. v. g. poſitis omnibus particulis preter primam huic ſor. dicit falſum, quæ ut, a, dubitatur, a, & etiam an ſit uerum, uel, a, ſit falſum nam ſtat cum caſu quod ſit uerũ, dato quod unus ſor. diceret illam. ſ. a, & alius quod Deus eſt. Stat etiam quòd ſit falſum dato quod unus ſort. dicat, a, & quilibet alius ſort. quod Deus eſt. Eodem modó ſi dimitteretur ſecunda uel tertia particula, qua ſtaret, a, eſſe uerum, &, a, eſſe falſum, ut exẽplificatum eſt ſupra. Et notanter dixi omne inſolubile quod non eſt inſolubile ſine caſu, quia aliquod eſt inſolubile cũ caſu, & aliquod ſine caſu. Exemplum primi. omnis propoſitio eſt falſa. nulla propoſitio eſt uera, quarũ quamlibet dico eſſe falſam, & inſolubile nullo caſu poſito. Exemplum ſecun-

secūdi sor.dicit falsum,tu intelligis falsum nulla istarū nuncupanda est insolubilis sine casu.Ideo in casu insolubilium deficiente aliqua particula necessaria, dubitatur utrum sit uera,uel utrum sit falsa,quia cum casu staret quod esset uera, & cum eodē casu staret quod esset falsa,ut patet intuenti. Ex prædictis regulis sequuntur duę conclusiones.quarum prima est ista.Nunquam admittens est casus à quo trahit originem insolubile simpliciter,ut si poneretur quod illa,omnis propositio est falsa, esset omnis propositio sic præcisę significans.nō est admittendus casus,quia sequitur contradictio.probatur.nam sit insolubile,a,& quero si,a,sit uerum,si dicitur quod sic, ergo significat præcisę sicut est, sed, a, significat præcisę quod omnis propositio est falsa. ergo ita est quod omnis propositio est falsa,sed,a,est propositio, ergo,a,est falsum. Si autem conceditur quod a,est falsum,ergo,a,significat aliter quam est.Sed,a,significat pręcisę,quod omnis propositio est falsa ergo non est ita quod omnis propositio est falsa, & aliqua propositio est,ergo aliqua propositio est uera.sed,a,est omnis propositio,ergo,a,est uerum, quod est contradictio. Secunda conclusio. Omnis casus ex quo originatur insolubile secundū quid,est admittendus,& conceditur insolubile propositum,dicendo ipsum esse falsum,ut ponēdo quòd illa propositio,hoc est falsum, se ipso demonstrato significet sicut termini prætendunt. quæ sit,a,tunc admittatur casus,& concedatur, a,& dicitur quòd a,est falsum.Et si arguitur,a,est falsum, ergo significat aliter quàm est sed, a, non significat nisi quòd est falsum. ergo non est ita quòd hoc est falsum nego minorem, & si dicitur. Quid ergo aliud significat.Diciur. quòd significat,a,esse uerum,ratione cuius a,est falsum.unde dictum est quòd quodlibet insolubile secundū quid,significat copulatiuæ scilicet sicut termini prętendunt, & quòd ipsum est uerum.

De obiectionibus contra insolubilia. *Cap.* II.

CONTRA prædicta obijciam,& soluam, ut insolubiliū difficultates melius menti innotescāt.Pono ergo primo *Primum sophis.*

I primo

primo quòd unius ſor. ſit omnis ſor. & dicat iſtam!& nullam aliam quæ ſit a ſor.dicit falſum, quæ ſiginficat ſicut termini prętendunt, nõ ponendo præciſæ quia caſus non admitteretur iſto poſito, quæro de. a utrum ſit uerum uel falſum.& reſponſum eſt quòd eſt falſum. quia ſignificat ſignificatum falſum.uidelicet quòd ſor. dicit falſum,& quòd.a.eſt uerum, cuius ſignificationis ſecunda pars eſt falſa, ſed probatur quòd ipſum. a. ſit uerum.& probo ſic,omne dicens.a.dicit.falſum,ſor.dicit.a.ergo ſor.dicit.falſum,iſta conſequentia eſt bona. quia eſt ſyllogiſmus in tertio primæ figuræ. & añs uerum.ergo conſequens eſt uerum ſed conſequens eſt. a.

Secundum. ergo.a.eſt uerũ.Secundo arguitur ſic.falſum dicitur,a, ſor.ergo ſor.dicit falſum.tenet conſequentia a paſſiua ad ſuam actiuam & añs eſt uerum. ergo & conſequens eſt uerũ ſed conſequẽs eſt.a.ergo.a eſt uerũ. quòd añs ſit uerũ,probatur.nam hoc dicitur a.ſor.demonſtrãdo. a.& hoc eſt falſum.ergo falſum. ergo falſum dicitur.a. ſor.patet.conſequentia a reſoluentibus ad reſolutum.

Tertium. Tertio arguitur ſic.contradictorium,a,eſt falſum.ergo a.eſt uerũ.tenet conſequentia antecedẽs probatur. Nã hoc eſt falſum ſor.nõ dicit falſum. & hoc eſt contradictoriũ a,ergo contradictorium,a,eſt falſum.tenet cõſequentia cũ minori,& maiorẽ probo nã ſor.dicit falſum & hæc ſor.nõ dicit falſum ſignificat præciſæ quòd ſor. non dicit falſum.ergo ipſa eſt falſa.patet conſequentia a ſimili.Nam ſequitur.tu curris,& hæc tu non curris,ſignificat præciſæ, quòd tu non curris. ergo ipſa eſt falſa.

Reſponſio ad primũ. Ad primum reſpõdetur cum proponitur, a, cõcedo, & dicitur quod eſt falſum,& tunc ad rationem, concedo conſequentiam & conſequens,& nego quod conſequens ſit, a, ſed eſt unum ſimile, a. Et ſi ponitur quod conſequens ſit,a,uel conuertibile cũ,a,dico tũc, quod conſequentia non ualet, nec eſt ſyllogiſmus in tertio primæ figuræ. quia ſyllogiſmi in tertio primæ figuræ cõcluſio debet ſolummodo categoricæ ſignificare. ſed iſta concluſio ſignificat hypotheticæ. quia eſt propoſitio inſolubilis.Ad ſecundum cum dicitur. falſum,dicitur.

citur,a, ſor. ergo ſor.dicit falſum concedo conſequentiam & conſequens, dicendo quòd eſt uerum, ſed non eſt,a,nec ſecum conuertibile, ſi tamen hoc ponatur in caſu,concedo iterum conſequentia. ſed dico quòd non ualet. & tunc ad rationem paſſiua ad ſuam actiuam ualet argumentum,dicitur quòd uerum eſt,ſed iſta nõ eſt ſua actiua. quia paſſiua ſignificat ſolummodo categoricæ, & actiua hypotheticæ. Et ſi quæratur. quæ eſt ſua actiua.dico quòd iſta, ſor.dicit falſum. prolata a te uel a me,quæ non eſt conuertibilis cum, a,ſed ſolum ſimilis: a Ad tertium dicitur quòd contradictorium, a, eſt uerum,ſed non eſt iſtud,ſor.non dicit falſum. ſed illud non ſor.dicit falſum quod eſt uerum, quia ſignificat diſiunctiuæ. quòd ſor.non dicit falſum.uel quòd a,nõ eſt uerum cuius ſignificati ſecunda pars eſt uera. & conſequenter totum ſignificatum diſiunctum.quare & propoſitio dicta eſt uera.cuius illud eſt ſignificatum. Et ſi dicitur, quòd in ſingularibus non refert præponere negationem uel poſtponere. dicitur quòd in materia inſolubilium nullum refert. & in materia quarũcunque hypotheticæ ſignificantium. Eadem eſt retinenda ſententia in inſolubilibus ſingularibus habentibus originem ex proprietate uocis. ut hoc eſt falſum, hoc non eſt uerum, dicendo primi contradictorium non eſt illud hoc non eſt falſum.ſed illud non hoc eſt falſum.Nam primum inſolubile ſignificat', ꝙ hoc eſt falſum, & hoc eſt uerum,demonſtrando idem inſolubile,ideo contradictorium ſignificat diſiunctiuę ꝙ hoc nõ eſt falſum, uel hoc non eſt uerum. Similiter contradictoriũ ſecũdi inſolubilis non eſt illud,hoc eſt uerum,ſed illud nõ hoc non eſt uerum,ita ꝙ ſemper præponatur negatiuo ſicut contradictorium iſtius, tm̃ tu non es homo, non eſt illud,tm̃ tu es homo. ſed illud, non tm̃ tu non es homo.

Ad ſecũdũ *Ad tertium*

De inſolubili particulari uel indefinito. *Cap.* III.

DICTO de inſolubili ſingulari, nunc de particulari uel indefinito dicendum reſtat. Pono ergo quòd hæc

ſit omnis propoſitio particularis, aliqua propoſitio particularis eſt falſa, quæ ſit a. quæ ſignificet ſicut termini prætendunt, non ponendo præciſæ, quia non admitteretur caſus. iſto poſito. a. eſt falſum ut patet ex dictis. Sed contra hoc arguitur ſic. Omnis propoſitio particularis eſt falſa. ergo aliqua propoſitio particularis eſt falſa. illa conſequentia eſt bona ab uniuerſali ad ſuam ſubalternam. & antecedens eſt uerũ. ergo & cõſequẽs. ſed conſequens eſt. a. ergo. a. eſt uerum. quod antecedẽs ſit uerũ. probatur. Nã propoſitio particularis eſt falſa. & nulla eſt propoſitio particularis quin illa ſit falſa ergo omnis propoſitio particularis eſt falſa. tenet conſequentia ab exponentibus ad expoſitum, & antecedens eſt uerum, ergo & conſequens. Secundo arguitur ſic. Propoſitio particularis eſt falſa ergo aliqua ꝑpoſitio particularis eſt falſa. tenet cõſequẽtia ab indefinita ad ſuã particularẽ & antecedens eſt uerum. ergo & conſequẽs. Et conſequẽs eſt. a. ergo. a. eſt uerũ. quòd antecedẽs ſit uerũ patet. quia ſuũ cõtradictoriũ eſt falſum, uidelicet nulla propoſitio particularis eſt falſa. quia iam conceſſum eſt quòd. a. propoſitio particularis eſt falſa. Tertio arguitur ſic. Hoc eſt falſum demonſtrando. a. & hoc eſt aliqua propoſitio particularis. ergo aliqua propoſitio particularis eſt falſa, conſequentia tenet a reſoluentibus ad reſolutum. & antecedens eſt uerum. ergo & conſequens quod eſt. a. Ad primam reſpondetur cõcedendo iſtam conſequentiã. omnis propoſitio particularis eſt falſa. ergo aliqua ꝑpoſitio particularis eſt falſa. quia ante caſum conceſſiſſem eam. tamen dico quòd nõ ualet. nec arguĩt ab uniuerſalis ad ſuã ſubalternã, uel ſuam particularẽ quia uniuerſalis ſolũmodo categoricæ ſignificat, & particularis iſta ſignificat hypotheticæ, uidelicet quòd aliqua propoſitio particularis, eſt falſa, & quòd. a. eſt uerum. Et ſi diceretur quæ eſt eius particularis, dicitur quòd non habet aliquã ex quo poſitũ eſt quòd illa ſit omnis particularis, uerũtamen iſta eadem foret eius particularis, dato quòd non eſſet inſolubilis. Ad ſecundam rationem reſpondeo ſimiliter

con-

concedendo consequentiam & negando ipsam esse bonam,& tunc ad argumentum dico quòd ista nõ est particularis istius indefinitę,quia particularis est insolubilis hypoteticæ significans, indefinita uero non est huiusmodi eiusdem tamē foret particularis, si neutra harum foret insolubilis. Ad tertiam rationem conceditur consequentia & negatur ipsam ualere, nec arguitur a resoluentibus,ad resolutum,quia particularis uel indefinita insolubilis,non est resolubilis, quia significat hypotheticæ.sed probanda est isto modo, suum principale significatum est. Verum.ergo ipsa est uera. & patet quòd antecedens est falsum.Et si arguitur sic. Ista propositio particularis est falsa. ergo aliqua ꝓpositio particularis est falsa tenet cõsequentia ab inferiori ad suũ superius affirmatiuæ & sine aliquo signo impediente. Dicitur quòd consequentia non ualet ab inferiori ad suum superius, nisi propositio inferioris & propositio superioris uniformiter significent, uidelicet categoricæ: qualiter non est in proposito. unde si hæc propositio, homo est animal. significaret principaliter quòd homo est animal,& quòd homo est asinus,tunc non ualeret aliqua istarum consequentiarum.hoc est animal, & hoc est homo.ergo homo est animal. Iste homo est animal ergo homo est animal.& hoc ideo quià consequens significaret copulatiuæ & antecedētis nulla pars sic significaret.& si allegaret aliqua dictarũ regularũ, respõdetur ut dictũ est. Et dr̃ ēt ut in alio capitulo ꝙ contradictorium istius.aliqua propositio particularis est falsa.non est illud,nulla propositio particularis est falsa.sed non aliqua propositio particularis est falsa. Et si dr̃ ꝙ illæ æquiualent ꝑ negationē propositam. Dicitur quod illa regula habet ueritatē in solis categoricis,categoricę solum modo significantibus, qualiter nõ est in proposito.Idē est iudicium de istis aliqua propositio particularis non est uera.Aliqua propositio particularis significat aliter q̃ est ac etiam ita de infinitis.ut propositio indefinita est falsa,propositio indefinita est non uera.

De insolubili uniuersali. Cap. IIII.

Nvnc de insolubili uniuersali est dicendum, ponendo quòd hæc omnis propositio uniuersalis est falsa, sit omnis propositio uniuersalis, quæ significet sicut termini prætendunt, quæ sit, a, non ponendo præcisæ qa casus nõ admitteretur. isto posito dicitur quòd a, est falsũ quia falsificat seipsum. Cõtra hoc arguitur. Aliqua propositio uniuersalis est falsa, & nulla est propositio uniuersalis quin illa sit falsa. ergo omnis propositio uniuersalis est falsa. tenet consequentia ab exponẽtibus ad expositum & antecedẽs est uerũ. ergo & cõsequens. Secũdo arguitur tantũ falsũ est propositio uniuersalis ergo oĩs propositio uniuersalis est falsa. tenet consequẽtia ab exclusiua ad suã uniuersalẽ de terminis transpositis, & antecedens est uerũ ergo & consequens, quod est, a, ꝙ antecedens sit uerum, probatur. Nã falsũ est propositio uniuersalis, & nullũ nõ falsum est propositio uniuersalis, ergo tantũ falsum est propositio uniuersalis. tenet consequentia ab exponentibus ad expositũ antecedens est uerum. ergo & consequẽs. Tertio arguitur. hoc est falsum demonstrato, a, & hoc est omnis propositio uniuersalis. ergo omnis propositio uniuersalis est falsa. ista consequentia est bona. & antecedens est uerum ergo & consequens, quòd consequẽtia sit bona patet a simili. hoc currit, & hæc est oĩs hõ. ergo omnis homo currit. Cõfirmatur destruẽdo primũ casum & ponẽdo ꝙ illę sint omnes propositiones uniuersales. Omnis propositio uniuersalis est falsa. & omnis homo est asinus, sic significãdo. isto posito arguitur sic. Ista propositio uniuersalis est falsa, demonstrando primã, & istã propositio uniuersalis est falsa. demonstrãdo secundã. & istæ sunt oẽs propositio uniuersalis est falsa. tenet consequentia a singularibus sufficienter enumeratis ad suam uniuersalem. & antecedens est uerũ. ergo & consequẽs. Ad hæc respõdetur. & primo ad primum cõcedo insolubile. & nego ipsum esse uerum

&

& tunc ad ratioñe,concedo cõsequentiã & nego ipsam esse bonã:& tunc ad argumentũ,ibi arguitur ab exponentibus ad expositũ,nego, quia a, non est propositio exponibilis, nisi significaret categoricæ solum,unde si ista,omnis homo est animal significaret principaliter, quòd omnis homo est animal,& quòd tu es asinus tũc patet quòd ista consequentia non ualeret, homo est animal,& nihil est homo,quin istud sit animal ergo omnis homo est animal,quia antecedens est uerum, & cõsequens falsum.Et tunc si allegaretur regula, oportet dicere quòd consequens non est exponibile propter causam dictã.sed probaretur uel improbaretur per suũ significatũ copulatũ sicut & propositio insolubilis quæcunque.Ad secundum concedo consequentiam,sed nego ipsam esse bonam nec arguitur ab exclusiua ad suã uniuersalem,ex quo exclusiua categoricæ significat & uniuersalis hypotheticæ.Et si dicitur quæ est exclusiua eius? dicitur quòd nullam habet,unde si hæc omnis homo est animal,significaret hypotheticæ uerum & falsum,& hoc tantum animal est homo,modo consueto, dicerem tunc uniuersalem illam non esse uniuersalem istius exclusiuę, nec econuerso ita in proposito est dicendum.Ad tertium argumentum,dico similiter quòd non ualet consequentia, & cum dicitur, quòd à simili bene ualet dico quòd non est similitudo, quia consequens unius cõsequẽtiæ significat categoricæ solum,& aliud hypotheticæ,unde si hæc,omnis hõ currit, significaret quòd omnis hõ currit,& quòd Deus nõ est, ista cõsequẽtia tũc nõ ualeret,hoc currit, & hoc est omnis hõ ergo oĩs homo currit ꝑꝑ causam dictã, quia consequens significaret hypotheticæ. Ad confirmationẽ admisso casu ut prius,dico ꝙ consequentia non ualet, & ad regulã a singularibus sufficienter enumeratis ad suã uniuersalem, dico ꝙ non arguitur cum debito medio quod deberet esse tale, istæ sunt oẽs propositiones uniuersales.& a.est uerum, quod certè negatur. unde nec ista consequẽtia ualeret.iste homo currit,& ille homo currit,& isti sunt oẽs homines,ergo omnis homo currit

rit dato quod consequens significaret hypotheticæ ut prius sed oportet addere alterã partem significati, uide licet & nullus Deus est, quo addito consequẽtia est bona, sed antecedens est falsum, & si queratur de contradictoria dicitur quod est hęc, non omnis propositio uniuersalis est falsa significans disiunctiuæ modo opposito de a. Eodem modo est dicendum de istis uniuersalibus. Omnis propositio uniuersalis significat aliter q̃ est. Nulla propositio uniuersalis est uera, & nulla propositio uniuersalis est concedenda.

De exclusiuis insolubilibus. *Cap.* V.

EXCLVSIVA insolubilis consimiles continet difficultates, ut pono quod sor. & tu sitis omnes loquentes, & dicat sor. Deus est & tu dicas, tantũ sor. dicit uerũ, & sit a, & nullã aliã, & significet sicut termini prætendunt præcisæ. Isto posito quæro, utrũ a, sit uerũ uel falsum, si uerũ, ergo significat præcisæ sicut est, sed a, significat præcisę quod tãtũ sor. dicit uerũ, ergo tu non dicis uerũ, & tu dicis a, ergo a, nõ est uerum. Si dicitur quod a, est falsum, ergo significat alter quam est, sed a, significat precisæ quod tãtũ sor. dicit uerũ, ergo nõ ita ẽ tantũ q̃d sor. dicit uerũ, sed tu. & sor. estis oẽs loquẽtes ergo tu dicis uerũ, & nõ dicis nisi a, ergo a, est uerũ, & ita habetur cõtradictio. Respõdetur nõ admittendo casum. quia ex eo originatur insolubile simpliciter. si tamen non ponitur præcisæ, admitto casum & dico a, esse falsum, & tunc ad argumentũ a, significat aliter quam est concedo, sed a, significat præcisæ quod tantũ sor. dicit uerũ ergo &c. nego minorẽ quia repugnat casui. Et si dicitur quid ergo quod aliud sigñat. Dico quod a, significat quod tãtũ sor. dicit uerũ, & quod a, ẽ uerũ, nec rõne primi significati est a, falsũ, quia uerũ est tãtũ sor dicere falsum, sed rõne secũdi significati, quia conceditur a, esse falsum. Contra responsionẽ arguitur. Omne dicens uerũ est sortes, ergo tãtũ sor. dicit uerũ, ista consequentia est bona, ab uniuersali ad suã exclusiuam de

terminis transpositis,& antecedens est uerum, ergo & consequens, sed antecedens est,a,ergo,a,est uerũ,quod antecedens sit uerum. probatur nam dicens uerum est sor.& nihil est dicens uerum quin illud sit sor.ergo omne dicens uerum est sort. patet consequentia ab exponentibus ad expositum. Secundo arguitur. nihil præter sor. dicit uerum.ergo tantũ sor.dicit uerum,ista cõsequentia est bona & antecedens est uerũ & consequẽs. quod antecedens sit uerum patet per exponentes. Tertio arguitur.sor.dicit uerum & nihil non sort. dicit uerum ergo tantum sor.dicit uerum ista consequentia est bona,ab exponentibus ad expositum, & antecedens est uerum,ergo & consequens, sed consequens est,a, ergo a,est uerum. Ad hæc omnia potest simul responderi quod nunquam consequens illatum est,a, nec conuertibile cum,a,sed solum simile,a, sed si ponatur cum toto casu quod sit,a,uel conuertibile cum,a, tunc respondetur concedendo omnes consequentias factas negando tamen illas esse bonas. Ad primum ergo cum dicitur quod ibi arguitur ab uniuersali ad suam exclusiuã. nego,quia uniuersalis significat categoricę, & exclusiua hypotheticę, quia est insolubilis. Et si quęritur de sua exclusiua dicatur quod est una similis illi prolata à sor.quę nõ est insolubilis,uidelicet tantum sor.dicit uerum.Et ad aliam dicitur quod etiam non ualet nec illa est exclusiua dictæ exceptiuæ, sed illa quam nominaui modo. Et ad tertiam dicitur quod non arguitur ab exponentibus ad expositum,quia ista exclusiua non est exponibilis ex quo hypotheticæ significat. unde si ista tantum homo est risibilis significaret principaliter quod tantũ homo est risibilis,& quod nullus Deus est, tunc non ualeret aliqua istarum consequentiarũ. Omne risibile est homo ergo tantum homo est risibilis.Nihil pręter hominem est risibile. ergo tantum homo est risibilis.Item homo est risibilis, & nihil non homo est risibile.ergo tantum homo est risibilis. Eodem modo est dicendum ad istas exclusiuas, tantum exclusiua est falsa.tãtum exclusiua nõ est uera. dato quod una ista-

rum

rum ſit oîs excluſiua. quòd bene admittitur,quia nō ponitur præciſæ,& ita reſpōdetur ut prius ad argumenta probantia aliquam iſtarum eſſe ueram. De exceptiuis uero idem eſt iudicium ut in caſu priori. Nihil præter ſor.dicit uerum. Nulla propoſitio præter exceptiuam eſt falſa.Omnis exceptiua præter iſtā eſt uera,demonſtrata ſeipſa.quare &c.

De inſolubili copulatiuo. Cap. VI.

SEQVITVR dicere de inſolubili hypothetico. Et primo de copulatiua pro cuius declaratione pono aliquas regulas. Prima eſt iſta. Inſolubile copulatiuum cuius una pars eſt neceſſaria per ſe ſi eidem in caſu adduntur omnes conditiones cum nota excluſionis,fit inſolubile ſimpliciter & non admittendus eſt caſus. uerbi gratia pono quod illa copulatiua Deus eſt. & nulla copulatiua eſt uera, quę ſit,a, ſit omnis copulatiua ſignificans præciſę ſicut termini prætendunt, iſto poſito & admiſſo, quæro utrum,a,ſit uerū, ſi dicitur quod ſic.ergo ſecunda pars eſt uera,ſed ſecunda pars ſignificat præciſæ quod nulla copulatiua eſt uera. ergo nulla copulatiua eſt uera,ergo,a, non eſt uerum. Si dicitur quod,a,eſt falſum.ergo altera pars eſt falſa, ſed nō prima ergo ſecunda, tunc ſic.ſecunda pars eſt falſa. ergo ſignificat aliter quam eſt,ſed ipſa. ſignificat præciſæ. quod nulla copulatiua eſt uera, ergo non eſt ita quod nulla copulatiua eſt uera, &, a, eſt omnis copulatiua. ergo,a,eſt uerum. Secunda regula eſt iſta. Inſolubile copulatiuum,cuius una pars eſt impoſſibilis uel cōtingens addendo eiſdem omnes conditiones cum nota excluſionis fit inſolubile ſecundum quid & admittendus eſt caſus.uerbigratia pono quòd iſta copulatiua tu es homo,& nulla copulatiua eſt uera,quę ſit,a,ſit omnis propoſitio copulatiua ſignificans pręciſæ ſicut termini pretendunt, iſto poſito & admiſſo, quæro utrum a,ſit uerum.ſi dicitur quod ſic.ergo ſecūda pars eſt uera: & ipſa ſignificat præciſæ quod nulla copulatiua eſt

uera.

uera. ergo ita eſt qđ nulla copulatina eſt uera ergo a, nō eſt uerū. Si dicitur quod a, eſt falſū. ergo altera pars eſt falſa, & non prima, ergo ſecunda tunc arguitur ſic, ſecunda pars eſt falſa ergo, ſignificat aliter quam eſt. ſed ipſa ſignificat præciſe quod nulla copulatiua eſt uera. ergo non ita eſt quod nulla copulatiua eſt uera, & a, eſt omnis copulatiua, ergo, a eſt uerum. Et ita uidetur ſequi contradictio in iſto caſu ſicut in priori, & per conſequens quod ſecunda regula non eſt uera. Reſpondetur admittendo poſitū, & dicitur quod a, eſt falſum, & tunc conſequenter oportet dicere quod prima pars eſt falſa, & ſecunda uera, & ſi arguitur ſic, tu es hō & prima pars ſic præciſæ ſignificat, ergo ipſa eſt uera, negatur prima pars antecedentis, quia repugnat caſui, & uni caſui conceſſo Sequitur enim, prima pars eſt falſa, & ipſa ſignificat præciſæ te eſſe hominem, ergo tu non es hòmo. Eodē modo reſpondetur ſi una pars eſſet impoſſibilis, ut homo eſt aſinus, & iſta copulatiua eſt falſa. Tertia regula eſt iſta. Omne inſolubile copulatiuum ſit inſolubile ſecundum quid addendo eidem omnes conditiones præter notam excluſionis, & admittendus eſt caſus, ut pono, quod iſta ſit omnis copulatiua. Deus eſt, & nulla copulatiua eſt uera, ſignificans ſicut termini prętendunt quę ſit a, iſto poſito, dicitur quod a, eſt falſum, non quidem pro prima parte, ſed pro ſecunda, & ſi arguitur ſic, ſecunda pars eſt falſa, ergo ſignificat aliter quam eſt concedo, ſed ipſa ſignificat præciſæ quod nulla copulatiua eſt uera. ergo non eſt ita, quod nulla copulatiua eſt uera, nego minorem, ex eo, quod illa ſecunda pars ſignificat copulatiuæ, quod nulla copulatiua eſt uera, & quòd a, eſt uerum, & propterea a, ſignificat tria ſignificata copulatiuæ, uidelicet quod Deus eſt, & quod nulla copulatiua eſt uera, & quod a, eſt uerum. Et non dicitur a, falſum propter primum ſignificatum, aut ſecundum; ſed propter tertium. Eodem modo dicitur ad illud inſolubile. tu es & iſta copulatiua non eſt uera, ponēdo caſum priorem. Ex prima regula ſequitur, quod ſi ponitur

hanc

hanc. Deus est, uel quamcũq; aliam esse omnem propositionem, & significare præcisæ Deum esse, uel quodcunq; per se nceessariũ. & quod hoc est falsum, demonstrando illam propositionem non admittendus est casus, quia sequitur contradictio. Ex secũda regula sequitur, quod si ponitur istam, Deus est, uel quãcunq; aliã esse omnem propositionem, & significare præcisæ hominem esse asinum, uel te esse, & quod hoc est falsum demonstrando. eandem propositionem admittẽdus est casus, & dicitur illam esse falsam, Deus est. Ex tertia regula sequitur quod si ponitur istam, Deus est. uel quãcunq; aliam esse omnem propositionem, & significare sicut placet, & quod hoc est falsum, non ponendo præcisę, admittendus est casus, & dicitur istam esse falsam. quare &c.

De insolubili disiunctiuo. Cap. VII.

RESTAT dicere cõsequenter de insolubili disiunctiuo pro cuius insolubilis declaratione. sit hæc prima regula. Insolubile disiunctiuum, cuius una pars est impossibilis per se fit insolubile simpliciter. si eidem in casu adduntur omnes cõditiones cum nota exclusionis, uerbi gratia pono quod illa disiũctiua, quæ sit. a, nullus Deus est uel nulla disiunctiua est uera. sit omnis disiunctiua significans precisę sicut termini prętendunt, isto posito & admisso, quæro utrum, a, sit uerum. si dicitur quod sic. ergo altera pars est uero, & non prima. ergo secunda: tunc arguitur sic, secunda pars est uera. ergo significat præcisę & principaliter sicut est, sed secunda pars significat præcisę quod nulla disiunctiua est uera. ergo ita est quod nulla disiunctiua est uera, & per consequens, a, non est uerũ. Si dicitur quod, a, est falsum. ergo secunda pars est falsa, sed ipsa significat pręcisæ, quod nulla disiunctiua est uera. ergo non est ita. quod nulla disiunctiua est uera, &, a, est omnis disiunctiua. ergo, a, est uerum. Pręterea dicitur quod, a, in casu isto est insolubile simpliciter, ideo non admittendus est ca-

sus,

ſus,quia implicat contradictionem. Secunda regula eſt iſta.Inſolubile diſiunctiuum apparens, cuius una pars eſt contingens falſa, fit inſolubile ſecundũ quid eidem addendo in caſu omnes conditiones cũ nota excluſionis.uerbi gratia pono tibi iſtam,tu nõ es homo,uel nulla diſiunctiua eſt uera quæ ſit, a, & ſic omnis diſiunctiua ſignificans præciſæ ſicut termini prætendũt.iſto poſito & admiſſo quæro utrũ,a,ſit uerum, ſi dicitur quòd ſic. ergo una pars eſt uera, nõ prima.ergo ſecunda tũc arguitur ſic.ſecunda pars eſt uera,ergo ſignificat præciſæ ſicut eſt,ſed ipſa ſignificat præciſæ,quod nulla diſiũctiua eſt uera.ergo ita eſt quod nulla diſiunctiua eſt uera.ergo,a,non eſt uerum,Si dicitur quod,à, eſt falſum. ergo ſecunda pars eſt falſa, ſed ipſa ſignificat præciſæ quod nulla diſiũctiua eſt uera. ergo nõ eſt ita quod nulla diſiũctiua eſt uera.ergo aliqua diſiunctiua eſt uera, &,a,eſt omnis diſiunctiua.ergo.a,eſt uerũ, & ita ut apparet ſequitur contradictio in iſto caſu,ſicut in primo. & per conſequens regula non eſt uera. Reſpondetur concedendo regulam & admittendo caſum. & dicitur quod,a, eſt uerum, & tunc qnando dicitur non prima pars eſt uera.ergo ſecũda.dico quod prima pars eſt uera, quia ipſam eſſe ueram ſequitur ex caſu,& ſecunda eſt falſa. & ex hoc non concluditur inconueniens. Veruntamen huiuſmodi diſiunctiua nõ eſt inſolubilis niſi apparenter,ut dicebatur in regula,quia omne inſolubile eſt falſum,&,a,eſt uerum.ergo,a, non eſt inſolubile. Tertia regula. Omne inſolubile diſiunctiuum ſit inſolubile ſecundum quid, eidem addendo in caſu omnes conditiones præter notam excluſionis, uerbi gratia poſito quod iſta diſiunctiua, homo eſt aſinus, uel iſta diſiunctiua eſt falſa quæ ſit,a, ſit omnis diſiunctiua ſignificans ſicut termini prætendunt, admittitur caſus. quo admiſſo,dico quod,a,eſt falſum & ſecunda pars ſignificat aliter quam eſt,ſed nego, quòd ipſa ſignificet præciſæ.quod iſta diſiunctiuo eſt falſa.immo etiam ſignificat aliter.ſ.quod,a,eſt uerum: Eodem modo diceretur ſi poneretur quod iſta, tu non es homo uel iſta diſiunctiua

ctiua non est uera. esset omnis disiunctiua & significaret sicut termini prætendunt. Notandum quod nulla disiūctiua est insolubilis, cuius altera pars est uera, nec fieret insolubilis positis illis conditionibus sæpius nominatis. ut Deus est uel omnis disiunctiua est falsa, tu es homo. uel ista disiunctiua est falsa, unde ponendo casum quemcunq; nominatum, admitteretur ille. & concederetur quelibet illarum disiunctiuarum propter ueritatem primæ partis, Contra istam responsionem arguitur sic. Omne, a, est falsum, sed omne, a, est ista disiūctiua ergo illa disiunctiua est falsa, tenet consequentia quia syllogismus in primo tertiæ figuræ. & antecedens est uerum. ergo & consequens, sed consequens est secunda pars disiunctiuæ ergo ipsa est uera, & per consequens, a, est uerum. Secundo arguitur sic. oppositum a, est falsum. ergo, a, est uerum antecedens probatur. Nā hoc est falsum, nullus homo est asinus. & ista disiunctiua non est falsa, & hoc est oppositum, a, ergo oppositū, a, est falsum consequentia tenet cum minori. maiorem probo. Nam ipsa est una copulatiua cuius secunda pars est falsa, quia iam concessum est quòd, a, est falsum. Ad primum dicitur concedendo consequentiam. & negando ipsam esse bonam & cum dicitur quòd est syllogismus in primo tertiæ figuræ, nego quia conclusio, hypotheticæ significat, qualiter non contingit conclusioni alicuius boni syllogismi. Ad secundum dicitur quòd oppositum, a, non est illud, sed hoc nihil quod est homo est asinus, & non ista disiunctiua est falsa, cuius secunda pars significat duobus modis sicut suum contradictorium. Hæc argumenta poterant applicari capitulo insolubilium copulatiuarū, sed totiens est inutile replicare. Ex prima regula sequitur, quòd si poneretur hanc, homo est asinus, uel quamcunq; aliam propositionem significare præcisæ, quod homo est asinus, uel quod nulla propositio est uera, non esset admittendus casus, quia sequeretur contradictio. Ex secunda regula sequitur quod si poneretur hanc, homo est asinus, esse omnem propositionem & significare præcisæ te non esse,

esse, uel quod nulla propositio est uera. admitteretur casus,& diceretur istam esse ueram. homo est asinus. Ex tertia regula sequitur,quòd si poneretur istam,homo est homo est omnem propositionem, & significare hominem esse asinũ,uel quod nulla propositio est uera non ponendo præcisæ,deberet admitti casus, & consequẽter dici quod ista est falsa,hõ est asinus,quare &c.

De insolubilibus non appparentibus. *Cap.* VIII.

VLTIMO quędam declaro insolubilia, quæ insolubilia non apparent,ut sor. nõ habebit denarium Pla. non pertransibit pontem. Et pono quod omne dicens uerum habebit denarium,& solum tale. & quod tu dicas istam propositionem,& nullam aliã,quę sit, a, ego non habeo denarium,significanté præcisæ sicut termini prætendunt.isto posito,quæro utrum habebis denarium uel non.Si dicitur quod tu habebis denarium, & omnis qui habebit denarium dicit uerũ, ergo tu dicis uerum,& non dicis nisi,a,ergo,a,est uerum, & tunc sic a,est uerum, & significat præcisæ quod tu non habebis denarium.ergo tu non habebis denarium,quod est cõtradictorium prius concessi.Si autem dicitur, quod tu non habebis denarium.ergo tu non dicis uerum, & nõ dicis nisi, a, ergo,a non est uerum,tunc sic,a,nõ est uerum,&,a,significat præcisæ quod tu non habebis denarium,ergo non erit ita quod non habebis denarium.ergo tu habebis denarium,& ita sequitur contradictio. Similiter potest argui in principio quęrendo, utrũ, a, sit uerum, uel falsum,quemadmodum in alijs insolubilibus quærebatur.Propterea nõ admittitur casus, quia ex eo originem trahit insolubile simpliciter.Si tamen in casu non ponitur dictio exclusiua, admitto casum & dico quòd tu non habebis denarium.& quòd,a, non est uerum,sed tunc ad argumentum,a,non est uerum, sed a, significat precisę quod tu non habebis denarium. ergo non est ita quod tu non habebis denarium nego minorem, quoniam,a,significat quod tu non habebis denarium.& quòd,a,est uerũ, & non ratione primi significatis

gnificari,a,eſt falſum,ſed ratione ſecundi. Veruntamē ſi fieret conſequentia non ponendo præciſæ in minori, negarem conſequentiam. Eodem modo reſpondetur ad caſum de ponte quod quando ponitur quod omne dicens uerum pertranſibit pontē, & ſolum tale,& ſort. qui ſit omnis ſort.dicat illam propoſitionem, & nullā aliam,ſort.non pertranſibit pontem ſignificantem præciſæ ſicut termini prætendunt.non admittitur caſus. Si tamen remoueretur dictio excluſiua admittatur,& dicatur conſequenter quod ſor.non pertranſibit pōtem. & quòd,a,eſt falſum. Contra iſtam,reſponſionem arguitur ſic.nullum dicens falſum pertranſibit pontem ſed ſor.dicit falſum. ergo ſort. non pertranſibit pontē. conſequentia eſt bona.quia eſt ſyllogiſmus, in quarto primæ figuræ & antecedens uerum, ergo conſequens, ſed conſequens eſt,a, ergo, a, eſt uerum. Secundo arguitur ſic.Contradictoriū,a, eſt falſum. ergo,a, eſt uerum antecedens probatur quoniam hoc eſt falſum,ſor. pertranſibit pontem & hoc eſt contradictoriū eius.ergo &c.prima pars antecedentis probatur.nam ſort.dicit falſum.ergo non pertranſibit pontem.& iſta propoſitio. ſor. pertranſibit pontem ſignificat præciſæ quod ſor.pertranſibit pontem ergo eſt falſa. Ad primum reſpondetur.concedendo conſequentiam,& negando ipſam eſſe bonā.nec eſt ſyllogiſmus in qnarto primæ figuræ, quia conſequens ſignificat hypotheticæ copulatiuæ,& hoc ſuppoſito quod concluſio ſit,a,uel conuertibilis cum, a. Ad ſecundum dicitur, quod aſſignatum non eſt contradictorium, a, ſed iſtud non ſor. non pertranſibit pontem,ſignificans diſiunctiuæ modo oppoſito ad,a,ſicut ſæpiſſimæ eſt recitatum. Iam arguo contra totum fundamētum inſolubilium probando quod non quodlibet inſolubile ſecundum quid ſignificat copulatiuę modo dicto,quia tūc quodlibet inſolubile foret impoſſibile ſimpliciter conſequens eſt falſum,quia inſolubile eſt concedendum in caſu.ut patuit, & nullum impoſſibile ſimpliciter eſt concedendū infra tempus obligationis,ergo &c.Et quod illud ſequatur probatur.

batur. Nam quodlibet tale insolubile significat copulatiuæ impossibile simpliciter. & hoc præcisæ & principaliter ergo quodlibet insolubile secundum quid est impossibile simpliciter consequentia tenet & antecedens probo sumendo hoc insolubile. hoc est falsum. significat enim quod hoc est falsum & quod hoc est uerum. sed quod hoc sit falsum & hoc sit uerum, est impossibile simpliciter. ergo &c. Hoc argumentum est difficile ualde. sed tamen breuiter solueretur nũquam concedendo insolubile sicut alias non concedebam ipsum & tunc dicebam. quod quodlibet insolubile est impossibilis simpliciter. & ita non procederet argumentum. Verũtamen quia concessi insolubile propositum, & negaui ipsum esse uerum, non possem dicere bene respondendo ipsum esse impossibile simpliciter sed solum possibile. Et tunc ad argumentum, suum significatum principale est impossibile. ergo insolubile est im- Notan.
possibile. non ualet argumentum. Pro quo est notandum quod insolubile habet duo significata. unum adęquatum, & aliud principale. Adequatum significatum est significatum categoricum simile dicto insolubilis. Vnde significatum adæquatum illius, sor. dicit falsum, est istud. Sor. dicere falsum uel quòd sor. dicit falsum. Principale autem significatum est significatum hypotheticum. ut sortem dicere falsum & istam propositionem esse ueram. Dico ergo quod pœnes aliud attenditur possibilitas insolubilis. & pœnes aliud sua falsitas. Possibilitas nanque attenditur pœnes possibilitatem significati adæquati ipsius falsitas pęnes falsitatem significati principalis, hæc ergo est possibilis. Omnis ꝓpositio est falsa. quia possibile est omnem propositionem esse falsam, sed ipsa est falsa, quia suum significatum principale est falsum scilicet omnem propositionem esse falsam, & illam esse ueram. Tamen extrà materiã insolubilium, pœne idẽ attenditur possibilitas ueritas, uel falsitas propositiones quia pænes significatum ad æquatum. Notandum, quòd non, quæcunque hic locutus sum, seu in cæteris tractatibus, ea dixi secũ

K dum

dũ intẽtionẽ propriã,ſed partim ẽt ſecũdũ intẽtionẽ aliorũ doctorũ ut iuuenes ĩcipiẽtes facilius ĩtroducanť.

Explicit Sextus Tractatus qui in ſolubilium materiam cõtinet.

Incipit Septimus qui eſt de obiectionibus cõtra primũ. Cap.I.Cõtinẽs obiectiões cõtradicta in Cap.III.

Vt ſummularum notitia ad memoriã reducatur ponendæ ſunt quædam obiectiones contra quaſdam regulas uel diffinitiones,quibus ſolutis relucẽtia habeatur.

Contra diffinitionẽ propoſitionis.

Primo nanque arguitur contra diffinitionẽ propoſitionis in qua dicebatur. Propoſitio eſt oratio indicatiua uerum uel falſum ſignificans, contra quàm diffinitionem ſic arguitur,hæc oratio antichriſtus eẽt albus, eſt propoſitio, & tamen non eſt oratio indicatiua, ergo diffinitio propoſitionis non eſt ſufficiens. conſequentia tenet cum minori, maiorem probo. Nã quodlibet antecedens alicuius cõditionalis eſt propoſitio ſed antichriſtus eſſet albus,eſt antecedens alicuius conditionalis,ergo eſt propoſitio, patet conſequentia, quia eſt ſyllogiſmus in tertio primæ figurę,maior etiam patet. quia conditionalis eſt illa in qua coniunguntur plures propoſitiones categoricæ mediante nota conditionis, minorem probo.quoniam antecedens, huius conditionalis,ſi antichriſtus eſſet albus, antichriſtus eſſet coloratus,eſt illa ratio antichriſtus eẽt albus. Reſpõdetur concedendo diffinitionem propoſitionis,& nego ꝙ iſta oratio antichriſtus eſſet albus ſit propoſitio,& tunc ad argumentũ nego iſtã maiorem oẽ antecedens alicuius conditionalis eſt propoſitio, & qñ hoc probatur per diffinitionẽ conditionalis dicendo,quòd conditionalis eſt illa in qua coniunguntur plures categoricæ &c. Dicitur quod iſta diffinitio eſt falſa de uirtute ſermonis, ſed intelligitur ſic, conditionalis eſt illa qua coniunguntur plures categoricæ, aut plures orationes ſe habentes per modum categoricæ, ſed iam in propoſito non coniunguntur plures categoricæ in illa conditionali,ſed plures orationes ſe habẽtes per modũ categoricæ

ricę.unde ista oratio, antichristus esset albus, nō est categorica, sed se habens per modū categoricæ, quia habet suas partes principales per modū subiecti prædicati, & copulæ. Secūdo arguitur cōtra regulā propositionis uniuersalis in qua dicitur quod propositio uniuersalis est illa in qua subiicitur terminus cōmunis signo uniuersali determinatus. Nā ista propositio nō quilibet homo currit, non est propositio uniuersalis. & tamē in ea subiicitur terminus cōmunis signo uniuersali determinatur. ergo regula falsa. cōsequentia tenet. & prima pars antecedentis probatur. quoniā ista, nō quilibet homo currit æquiualet isti in figura, aliquis hō nō currit. quia negatio præpositafacit equipolere suo cōtradictorio, sed illa, aliquis hō nō currit: nō est propositio uniuersalis. ergo nec illa, non quilibet hō currit. secunda pars antecedentis probatur. Nā omne adiectiuū alicuius substātiui est determinatio eius, sed ly quilibet, est adiectiuū istius termini hō. ergo est determinatio eius. & per consequens ly hō, determinatur signo uniuersali quod erat probādū. Respōdetur quod argumētū uerbaliter concludit. sed non contra intellectū regulæ qui est istæ. Propositio uniuersalis est illa, in qua subiicitur terminus cōmunis signo uniuersali distributiuę mobiliter determinatus. Sed iam in proposito subiectum propositionis assignate determinatur signo uniuersali non distributiuæ: sed solum adiectiuæ, & ita argumentum non procedit. Tertio arguitur contra regulam propositionis particularis, in qua dicitur. Propositio particularis est illa in qua subiicitur terminus communis signo particulari determinatus. nā ista, nō aliquis homo non currit. non est propositio particula. & tamen in ea subiicitur terminus communis signo particulari determinatus. ergo regula falsa, consequentia tenet cū maiori quia æquiualet isti ī figura, quilibet homo currit. quæ nō est particularis, minor probatur. nā omne adiectiuum alicuius substantiui est determinatio eiusdem, sed ly aliquis, est adiectiuum illius termini homo, ergo est determinatio ipsius. ergo ly homo, determi-

Contra diffinitionem propositionis uniuersalis.

Contra diffinitionem propositioni particularis.

natur ſigno particulari, quod erat probandum. Dicitur quod non arguitur contra intellectum regulæ quia regula ſic intelligitur. Propoſitio particularis eſt illa in qua ſubiicitur terminis communis ſolo ſigno particulari determinatus, ſed iam in propoſito ſubiicitur terminus communis determinatus ſigno particulari adiectiuæ & etiam diſtributiuæ, & per conſequens non determinatur ſolo ſigno particulari. Quarto arguitur contra regulam propoſitionis indefinitę quæ erat talis propoſitio indefinita eſt illa in qua ſubiicitur terminus cõmunis ſine ſigno. Pono enim quòd a, ſit præiacens illius uniuerſalis omnis homo currit uidelicet homo currit, & arguo ſic a, eſt propoſitio indefinita, & tamen in ea ſubiicitur terminus communis mediante ſigno ergo regula falſa; conſequentia tenet cũ maiori, minorẽ probo. Nã idẽ eſt ſubiectũ a, & ſuæ uniuerſalis, ſed ſubiectũ a, ſubiicitur mediante ſigno, ergo ſubiectũ uniuerſalis a, ſubiicitur mediante ſigno quod erat probandum. Dicitur quòd non arguitur contra intellectum regulæ quæ ſic intelligitur propoſitio indefinita eſt illa in qua ſubiicitur terminus cõmunis ſine ſigno quod ſit aliquid illius modo ad ꝓpoſitũ, licet ſubiectũ a, ſubiiciatur mediante ſigno, nõ tamẽ mediante ſigno exiſtente aliquid illius quoniã ſignũ uniuerſale nõ eſt pars ſuæ præiacẽtis. ſed ꝓpoſitionis uniuerſalis cuius præiacẽs eſt pars.

Contra diſfinitionem propoſitionis indefinitæ.

Contra diſfinitio propoſ. ſingu.

Quinto arguitur cõtra regulã propoſitionis ſingularis quæ erat iſta, propoſitis ſingularis eſt illa in qua ſubiicitur terminus diſcretus, uel terminus communis cum pronomine demonſtratiuo. Contra arguitur ſic, iſta propoſitio, omnes iſti currunt, non eſt propoſitio ſingularis, & tamen in ea ſubiicitur terminus diſcretus, ergo, conſequentia tenet cũ maiori, quia fruſtra adderetur ſignũ uniuerſale, & minor patet. Nã omne pronomen demonſtratiuũ eſt terminus diſcretus, ſed ſubiectũ tertiæ propoſitionis aſſignate eſt pronomen demõſtratiuũ, ergo eſt terminus diſcretus. Reſpõdetur, quòd quælibet iſtarum. Oẽs iſti currunt. Vterque iſtorũ mouetur eſt propoſitio uniuerſalis, & nego quod ibi ſubiiciatur

tiatur terminus discretus. Et tunc ad argumentum, omne pronomen demonstratiuum est terminus discretus, uerũ est singularis numeri sed non pluralis, unde terminum discretum uoco illum qui non potest simul competere nisi uni, ut iste, ista, istud, hic, hæc, hoc. Et terminum communem uoco illum, qui simul potest competere pluribus, ut ly homo, ly animal, & pronomina demonstratiua pluralis numeri, uidelicet isti, istorum, & huius. Sexto arguitur contra regulas affirmatiuæ & negatiuæ propositionum, quæ fuerunt istæ, propositio affirmatiua est illa in qua uerbum principale affirmat. Et propositio negatiua est illa in qua uerbũ principale negatur. Nam præiacens illius uniuersalis negatiuæ, nullus homo currit est affirmatiua, & tñ in ea uerbum principale negatur, ergo regulæ falsæ, consequentia tenet cum maiori, quoniam hæc, homo currit, & quælibet sibi consimilis est affirmatiua, minorem probo. Nã idem est uerbum utriusque. s. uniuersalis negatiuæ & suæ præiacentis, sed uerbum principale uniuersalis negatiuæ negatur, ergo uerbum principalis præiacentis, negatur. Dicitur quòd argumentum procedit uerbaliter contra regulam, sed non contra intellectum eius. Intelligitur namque sic regula propositionis negatiuæ. Propositio negatiua est illa in qua uerbum principale negatur per negationem existentem aliquid illius, modo licet illius præiacentis, uerbum principale negetur, non tamen per negationem existentem aliquid istius, homo currit sed illius, nullus homo currit, quare &c. *Contra regulas affirmatiuæ & negatiuæ propositionis.*

Obiecta contra regulas cap. 4. Cap. II.

In materia oppositarum seu propositionũ existentium in figura ponebantur aliquæ regulæ. quarum prima erat ista. Duo contraria non pñt simul esse uera. Contra quàm regulam arguitur sic. Ista sunt simul uera, quilibet homo animal est. & qlibet homo aĩal non est, & hæc sunt contraria, ergo duo cõtraria sunt simul uera, tenet consequentia, & probatur prima pars antecedentis. Nam ista est uera, quilibet homo animal est *Contra primã regulã.*

ut patet per suas exponentes. Et quòd altera sit uera probatur. Iste homo animal non est, & iste homo animal nō est & sic de singulis, & isti sunt omnes homines masculi. ergo quælibet homo animal non est, tenet cōsequentia a singularibus sufficiēter enumeratis ad suā uniuersalē, & quælibet singularis antecedentis probatur isto modo; iste homo asinus non est, & omnis asinus est animal. ergo iste homo animal nō est. tenet consequentia ab inferiori ad suū superius negatione postposita & cum debito medio. Sed secunda pars antecedentis probatur. Nā uniuersalis affirmatiuā & uniuersalis negatiua de consimilibus subiectis prædicatis, & copulis supponentibus præcisæ pro eodē uel pro eisdē sunt contrariæ in figura, sed istæ duæ uniuersales assignate sunt huiusmodi, ergo sunt contrariæ, tenet consequentia cū minori & maiori est regula posita ibidē. Respōdetur breuiter quòd quælibet illarū est uera sed nō sunt cōtrariæ, & tūc ad regulā dico quod oporteret addere in regula, quod terminus cōis nō distributus in una distribuatur in reliqua, sed iā in ꝓposito in utraq; istarū ly animal: stat confusæ tantū, ideo stat sunt contraria quilibet homo aīal est & quilibet hō nullū animal est, quarū secunda est falsa. Similiter ista sunt contraria quilibet hō animal non est, & quilibet hō omne animal est quarū secunda est falsa. Simili modo est dicendū in obliquis casibus quod illa nō sunt contraria; Cuiuslibet hominis asinus currit, & cuiuslibet hominis asinus non currit ponendo regulā cōem, quod q̄n obliquus præcedit rectum obliquus est subiectum. & rectus se tenet a parte prædicati, ut in proposito, sed quando rectus præcedit obliquum, qui est determinatio recti, uterq; illorum ponitur in subiecto, ut omnis asinus hominis currit, primæ ergo uniuersalis, est hæc contraria, cuiuslibet hominis nullus asinus currit, & secundæ est ista, cuiuslibet hominis omnis asinus currit. Secunda regula erat ista. Duo contradictoria non possunt simul esse uera neque simul falsa. Contra quàm regulam arguitur sic, ista sunt simul uera, quilibet homo

animal eſt,& aliquis homo animal non eſt,& hæc ſunt duo cõtradictoria ergo duo contradictoria ſunt ſimul uera,tenet conſequentia cum minori,quia uniuerſalis affirmatiua & particularis negatiua de conſimilibus ſubiectis prædicatis & copulis ſupponẽtibus præciſæ pro eodẽ uel pro eiſdem ſunt contradictoria in figura, ſed iſta ſunt eiuſmodi,ergo &c. Maior probatur.Nã quòd illa ſit uera.quilibet homo animal eſt patet per ſuas exponentes,ſecunda probatur tu animal non es, & tu es aliquis,hõ ergo aliquis hõ animal non eſt, tenet conſequentia ab inferiori ad ſuũ ſuperius negatione poſtpoſita cum debito medio,prima pars antecedentis probatur,tu capra non es & omnis capra eſt animal, ergo tu animal non es,patet conſequentia per eandẽ regulam. Dicitur quòd quælibet illarũ eſt uera,ſed nõ ſunt contradictoriæ.& tunc argumẽtum dico quòd ultra prędicta ĩtelligitur,quòd terminus nõ diſtributus in una diſtribuatur in alia qualiter non eſt in ꝓpoſitio, quia ly animal,in uniuerſali ſtat confuſę tãtum, in particulari determinate. ideo contradictorium iſtius quilibet hõ aĩal,eſ. dicitur eſſe tale,aliquis hõ nullũ animal eſt, & iſtius,aliquis homo aĩal non ẽ contradictorium eſt, q-libet homo oẽ animal eſt.Eodẽ modo dr̃ quòd illa nõ ſunt contradictoria.Cuiuslibet hominis aſinus currit, & alicuius hominis aſinus nõ currit,ſed prima contradicit iſti,alicuius hominis nullus aſinus currit,ſecũda iſti cuiuslibet hominis oĩs aſinus currit. Tertia regula erat illa.Duo ſub contraria nõ poſſunt eſſe ſimul falſa, ſed bñ ſimul uera.Cõtra quã regulã arguitur ſic, iſta ſunt ſimul falſa,alicuis homo oẽ aĩal eſt, & aliquis hõ nullum animal eſt, & hæc ſunt ſubcõtraria, ergo duo ſubcõtraria ſunt ſimul falſa,q̕ autẽ illa ſint ſimul falſa patet,quia quocunque homine demonſtrato falſum eſt dicere, ꝙ ipſe omne animal eſt, aut ipſe nullum aĩal eſt,ſed quod iſte ſint ſubcontrarię notum eſt quia particularis affirmatiua & particularis negatiua de conſimilibus ſubiectis prędicatis & copulis ſupponentibus præciſę pro eodẽ uel pro eiſdẽ ſunt ſubcontrarię in fi-

Cõtra ſecũdã regulã.

Cõtra tertiam regulã.

gura. sed istæ sunt huiusmodi ergo &c. Rńdetur quòd istæ sunt simul falsæ. sed non sunt inuicem sub contrariæ,& tunc ad argumentum regulæ dicitur, quòd ultra illud quod asserit intelligit ꝙ terminis cōis distributus in una non distribuatur in alia qualiter non est in proposito. quia ly animal, utrobiq; stat distributiuæ ideo istæ sunt subcōtrariæ. aliquis hō omne animal est & aliquis hō animal nō est. Et istę similiter, aliquis hō nullū animal est. & aliquis hō animal est. ita quòd semper prædicatum difformiter supponat. s. si in una distributiuæ, in alia determinate. & econuerso de subiecto aūt non dicitur, quia semper debet stare determinate. Idē est iudicium de istis, alicuius hominis omnis asinus currit,& alicuius hoīs nullus asinus currit. aut de istis, alicuius hominis asinus currit,& alicuius hominis asinus non currit. Nā in primis ly asinus cōtinue distribuitur, in alijs nūquam. Iō sicut primę nō sunt subcontrariæ nec secundę, sed istę sunt subcontrariæ alicuius hominis omnis asinus currit & alicuius hominis asinus nō currit. Itē alicuius hominis asinus currit. & alicuius hominis nullus asinus currit, sunt subcontrarię.

Obiectiones contra regulas. 5. cap. Cap. III.

EQVIPOLENTIARVM prima regula erat ista. Negatio ꝑposita facit æquipollere suo contradictorio. *Contra primā regulā.* Cōtra quā regulā arguitur sic. Ista ꝓpō, nō aliquo homine currēte, tu es asinus, non æquiualet isti. nullo homine currēte tu es asinus ergo regula falsa. consequentia tenet & antecedens probatur. Nā prima est uera, & secunda est falsa. ergo nulla illarū alteri ęquipollet. cōsequentia tenet & antecedēs probatur. primo quod ista sit uera, nō aliquo homine currente, tu es asinus, patet quia suū cōtradictoriū est falsum. s. aliquo homine currēte, tu es asinus probatur hoc, nā ista propō habet tres causas ueritatis. s. quia aliquis hō currit, tus es asinus, dū hō currit tu es asinus & si aliquis homo currit tu es asinus. sed quælibet istarū est falsa ut bene patet. ergo

& ista.s.aliquo homine currente tu es asinus. Secundo probatur quòd illa sit falsa scilicet nullo homine currente, tu es asinus, quia quælibet suarum causarum est falsa scilicet quia nullus homo currit, tu es asinus, dum nullus homo currit tu es asinus, si nullus homo currit tu es asinus. Ideo respondetur negando primam consequentiã, qua infertur quòd illa regula est falsa, sed deberet sic argui. non aliquo homine currente tu es asinus, non æquiualet isti, nullo homine currente tu es asinus, & ista contradicunt scilicet aliquo homine currente tu es asinus, & nullo homine currẽte tu es asinus, ergo regula falsa, & tunc nego minorẽ, quia sunt duæ propositiones affirmatiuæ probãdæ per suas causas ueritatis quarũ nulla est alicuius quãtitatis. Consimiliter nõ sequitur istæ non æquiualẽt, non quilibet homo animal est, & aliquis homo animal nõ est, ergo regula falsa quia prima est falsa, secunda est uera, sed oportet addere in antecedente, quòd ista contradicunt: quilibet homo animal est, & aliquis homo animal non est, quod negatur ut in altero cap. patuit. Secũda regula fuit ista. Negatio postposita facit æquipolleret suo contrario. Cõtra arguitur sic, ista consequentia nõ ualet. quilibet hõ oẽ aĩal non est, ergo nullus homo animal est, tamẽ arguitur per regulã, ergo regula falsa. cõsequentia tenet cũ minori, quia arguitur negatione postposita, & maiorẽ probo añs est uerum & consequẽs falsum. ergo consequẽtia non ualet ꝙ antecedẽs sit uerum probatũ est supra sed qđ cõsequens sit falsum ꝓbatur, qa suum contradictorium est uerum. s. aliquis hõ animal est. Respondet̃ negando quod arguatur per regulã. Et tunc ad probationẽ, ibi arguitur negatione postposita, ergo arguitur ꝑ regulã, argumẽtum non ualet, sed oportet addere in antecedente, quòd illa sint contraria, quilibet homo oẽ aĩal est, & nullus homo aĩal est, quod est falsum, quia prædicamẽtum utrobiq; distribuitur. Dicit̃ ergo quòd ista sunt contraria, q̃libet homo aĩal est, & nullus homo aĩal, est, non tñ negatio postposita ꝓterito facit primã cum illa negatione æquipollere secundæ. *Cõtra secũdã regulã.*
sed

ſed oporteret negationē poſtponi ſubiecto & præponi prædicato dicēdo,quilibet hō nullū animal ē.ergo nullus homo animal eſt. Item ſi negatio poſtponeretur ſigno & nō arguitur per regulam dicēdo.nullus non homo eſt grāmaticus ergo quilibet homo ē grāmaticus. quia conſequēs eſt falſum ut patet.& antecedēs eſt uerū,quia ſuū cōtradictorium eſt falſum.ſ.aliquis nō homo eſt grāmaticus, oportet ergo negationē negatiuæ teneri & poſtponi ſubiecto dicēdo,nullus hō nō eſt grāmaticus.ergo quilibet homo eſt grāmaticus, tunc conſequētia eſt bona ſed antecedēs eſt falſum ſicut & conſequēs. Tertia regula erat iſta.Negatio præpoſita & poſtpoſita facit equipollere ſuo ſubalterno.Contra arguitur ſic,illa conſequētia non ualet,non quælibet chimera eſt non homo ergo aliqua chimera eſt hō et tamen arguitur per regulā,ergo regula falſa cōſequētia tenet cū minori.quia arguitur negatione præpoſita & poſtpoſita & maior probatur.Nā antecedens eſt uerū, & conſequēs falſū,ergo conſequentia non ualet, quod conſequens ſit falſum,manifeſtum,eſt ſed quod antecedēs ſit uerū.probatur quia ſuū cōtradictoriū eſt falſū. ſ.quælibet chimera eſt non homo quia ex iſto ſequitur quod quælibet chimera eſt a. tertio adiacēte ad ſecūdū adiacens.conſequens eſt falſū ergo & antecedēs. Dicitur quod iſta conſequētia nō ualet. non quælibet chimera eſt non homo.ergo aliqua chimera eſt homo, ſecundū quòd probatur argumētū, nec arguitur per regulā,& cū dicitur. quòd arguitur negatione præpoſita & poſtpoſita.ergo arguitur per regulā. nego conſequētiā quia non aſſerit regula quòd qualitercunq; præponatur & poſtponatur negatio faciat æquipollere ſuo ſubalterno,ſed oportet quod præponatur toti præpoſitioni.& poſtponatur īmediate ſubiecto.ita quòd præcedat uerbū principale qualiter non ſit in propoſitio. quia negatio ſecūda poſtponitur copulæ propterea bene ſequitur,non quælibet chimera non eſt homo.ergo aliqua chimera eſt homo.conſequentia iā bona eſt.ſed antecedens eſt falſum, quid ſuum contradictorium eſt

Contra tertiā regulā.

uerum

uerum scilicet quælibet chimera non est homo. quia nulla chimera est homo quare &c.

Obiecta contra diffinitiones.6.capituli. Cap. 111.

CAPITVLVM conuersionum tres continet diffinitiones quarum prima est ista. Conuersio simplex est transpositio subiecti in prædicatum. & econuerso. manente eadem qualitate & quantitate. Contra arguitur sic. aliqua propositio conuertitur simpliciter,& tamen mutatur quantitas. ergo diffinitio, falsa consequentia tenet, & antecedens probatur. Nam hæc propositio. sor. est animal, conuertitur simpliciter in istam aliquod animal est sort. quia hæc conuersio non est per accidés. cum nulla sit uniuersalis, nec per contra positionem: propter carentiam termini infiniti ergo est conuersio simplex. & tamen mutatur quantitas quoniam conuersa est singularis, & conuertens est particularis. Eadé difficultas potest fieri conuertendo istam. Homo est animal in istã. aliquod animal est homo, quarũ prima est indefinita, & altera est particularis. ergo mutatur quãtitas & tamen est conuersio simplex, quia non uidetur per accidens. nec per contrapositioné. Ideo respondetur quòd argumentũ procedit uerbaliter contra diffinitioné & non contra sanũ intellectũ regulæ, dicatur ergo quod quælibet illarum conuersionum est simplex. & cum dicitur, quòd ibi mutatur quantitas. dicitur quòd uerum est secundum communem modum sumendi quantitatem. sed non secundum modũ sumendi regulæ. eo quod capit tibi quantitaté pro suppositioné út ita glosetur diffinitio: conuersio simplex est transpositio subiecti in prædicatũ. & econuerso, manente eadé quantitate in suppositione ita quòd si in conuersa aliquis terminus supponere distributiuæ, determinate, uel discrete eodem modo in conuertente supponit. Et si dicitur: quod exempla quæ ibi assignatur sonant quod quantitas, sumatur pro uniuersali indefinita uel singulari, dicitur secundum quòd ait Aristoteles

Contra diffinitionem conuersionis simplicis.

Cap. 40. ſtoteles primo Priorum. Exempla ponimus non ut ita ſit,ſed ut conſentiant adiſcentes. Secūda diffinitio fuit

Contra diffinitionē cōuer. per accidens.

iſta. Conuerſio per accidens eſt tranſpoſitio ſubiecti in prædicatum,& econuerſo manēte eadem qualitate,ſed mutata quantitate. Contra arguitur ſic. Iſta conuerſio eſt per accidens. omnis homo eſt riſibilis. ergo omne riſibile eſt homo,& tamen non mutatur quantitas. ergo diffinitio inſufficiens, tenet conſequentia cum minori, quia quælibet iſtarum eſt uniuerſalis. & maior probatur. nam iſta eſt conuerſio,quia fit de ſubiecto prædicatum, & econuerſo, & non eſt conuerſio ſimplex, quia uniuerſalis affirmatiua non conuertitur ſimpliciter, nec per contrapoſitionem propter carentiam terminorum infinitorum. ergo eſt conuerſio per accidens. Reſpondetur quod conuerſio prædicta eſt per accidens. Et cum dicitur ꝙ non mutatur quantitas nego ſumendo quātitatem pro ſuppoſitione, unde id conuerſa ſupponit ly homo,diſtributiuæ & ly riſibilis. ſ. confuſæ tātum,in conuertēte autē econuerſo ly riſibile,diſtributiuæ.& ly homo,confuſæ tantum. Gloſetur ergo ſic diffinitio. Conuerſio per accidens eſt tranſpoſitio extremorum manente eadem qualitate, ſed mutata quantitate. i. ſuppoſitione. Ex iſta regula ſequitur primo,ꝙ illa eſt conuerſio per accidēs homo eſt riſibilis. ergo oē riſibile eſt homo. quia eſt conuerſio non ſimplex nec per contrapoſitionem. ergo per accidens. Secundo ſequitur quod iſte uerſus. Feci ſimpliciter &c. non ponitur ratione ueritatis ſed magis ratione exempli. ex eo quod non ſolum uniuerſalis poteſt conuerti per accidens,immo indefinita & particularis. Tertio ſequitur. quod ſicut in conuerſione per accidens, conuerſa eſt falſa & conuertens uera. ita ſimiliter econuerſo, probatur. & facio duas conuerſiones per antecedens. Prima eſt iſta. Omne animal eſt homo. ergo homo eſt animal. Secunda homo eſt animal, ergo omne animal eſt homo patet quod in prima conuerſa eſt falſa conuertens uera. in ſecunda conuerſa eſt uera, & conuertens falſa. Tertia diffinitio erat illa. Conuerſio per contrapoſitio-

positionem est transpositio subiecti in prædicatum. & econuerso manente eadem quantitate & qualitate, sed mutatis terminis finitis in terminos infinitos. Contra arguitur sic. ipsa implicat cõtradictionem. ergo ipsa est impossibilis, tenet consequentia & antecedens probatur. Nam si in conuersa subiectum & prædicatum sunt termini finiti, & in conuertente subiectum & prædicatum sunt termini infiniti. sequitur quod nulla sit cõuersio, consequentia tenet quia terminus finitus non potest esse terminus infinitus, nec econuerso. uerbi gratia omnis homo est animal, habet pro subiecto ly homo, & ꝑ prædicato ly animal, sed illa omne nõ animal est non homo non habet pro subiecto neq; pro prædicato aliquem illorum terminorũ nec sibi similiũ. ergo nulla est conuersio secundæ cum prima. Respondetur negando quod prædicta diffinitio implicet contradictionem & tunc ad argumentũ negatur consequentia quia non dicitur in diffinitione quod subiectum fiat prædicatum, aut econuerso, sed quòd fiat transpositio terminorum uel extremorum, unde potest transponi subiectum in prædicatum absq; hoc quod fiat prædicatum. & prædicatum potest trãsponi in subiectum absq; hoc quod fiat subiectum. unde ad hoc quod subiectũ transponatur in prædicatum. sufficit quod fiat prædicatum aut pars prædicati, modo debito & regulari, qualiter fit in proposito. Ex prædictis sequitur ꝙ nulla conuersio est uniuersaliter consequentia formalis præter cõuersionem simplicem probatur, quia nõ conuersio per accidens, quia aliquando conuertens est uera, & conuersa falsa, & econtrario, ut ostensum est, nec etiã conuersio per contrapositionem, quia aliquando conuertens est uera & conuersa falsa & econuerso. quod probatur sic. Illa est uera chimera non est animal, & sua conuertens est falsa. s. aliquid non animal non est non chimera, quia suum contradictorium est uerum. s. omne non animal est non chimera. ut patet per exponenter, Similiter ista est falsa. omnis chimera est animal & tamen sua conuertens est uera. s. omne non animal est

Contra diffinitionẽ cõuersio. per contrapositionem.

non

nō chimera, ut patet per suas exponentes, s. aliquid nō aïal est non chimera & nihil est non aïal, quin illud sit nō chimera. ergo oē nō aïal est nō chimera. quare &c.

Obiecta contra regulas capituli. 7. Cap. V.

In materia hypotheticarum inferebantur aliquæ regulæ. quarum prima erat ista. Ad ueritatē conditionalis affirmatiuæ requiritur quod cōtradictorium consequētis repugnet antecedēti. ex qua inferebatur alia, quòd ad falsitatem eius requiritur. & sufficit quod contradictorium consequentis stet cum antecedente. Contra quas regulas arguitur sic. Aliqua est conditionalis uera affirmatiua cuius contradictoriū consequens stat cum antecedente, ergo regulæ falsæ, consequentia tenet & antecedens probatur. Cuiuscunq; conditionalis affirmatiuæ antecedens est uerū & consequens falsum, contradictorium consequentis stat cum antecedente, sed aliqua est conditionalis affirmatiua uera, cuius antecedens est uerum & consequens falsum. ergo aliqua est conditionalis affirmatiua uera, cuius contradictorium consequentis stat cum antecedente. tenet consequentia q̄a est syllogismus in tertio primæ figuræ probatur maior. quoniam si antecedens illius conditionalis est uerum & consequens falsum. tunc contradictorium cōsequentis est uerum & antecedens similiter est uerum, sed omnia uera stant simul. ergo cuiuscunq; talia conditionalis contradictorium consequentis stabit cum antecedente, minorem ego probo. Nam hæc conditionalis est affirmatiua. nisi tu es animal tu non es homo. patet quod antecedens est uerum scilicet tu es animal. & consequens falsum. s. tu es homo. Respondetur quod regulæ date de ueritate & falsitate conditionalis respiciunt solummodo conditionalem denominatam à ly si, & non à ly nisi. Ideo bene probatur, quod aliqua est conditionalis uera & affirmatiua cuius contradictorium consequens stat cum antecedente scilicet conditionalis denominata à ly nisi, sed de tali nō est mentio ibi.

Contra regulas conditionalium.

ibidem, immo de sola conditionali denominata à ly si. Secunda regula erat ista. Ad ueritatem copulatiuæ affirmatiuæ requiritur quod quilibet pars principalis sit uera. Ex qua inferebatur. quod ad falsitatem eius sufficit unã partem esse falsam. Contra quas arguitur sic. Aliqua est copulatiua affirmatiua uera cuius una pars principalis est falsa. ergo regula falsa, tenet consequentia & antecedens probatur. ista est copulatiua uera & affirmatiua. aliquod animal est & si tu es illud, tu es asinus, & secunda pars principalis est falsa. ergo &c. consequentia tenet probatur prima pars antecedentis. hoc animal est & si tu es illud, tu es asinus demõstrãdo brunellũ, & hoc est aliquod animal. ergo aliquod animal est, & si tu es illud, tu es asinus. cõsequentia patet, quia non uidetur alius modus probãdi illam copulatiuam. secunda pars antecedentis etiã probatur. Nam ista propositio, si tu es illud tu es asinus, non uidetur assertiuę significare aliud quã, quòd si tu es animal tu es asinus, sed hoc significatũ est falsum. quod tu es animal tu sis asinus, ergo secunda pars principalis est falsa. Dicitur quòd ista copulatiua est uera. & secunda pars est uera, sicut & prima, sed nego quod significet modo dicto. s. quod si tu es animal, tu es asinus, quia tunc relatiuũ staret confusæ tantum. & antecedens determinate, cuius oppositum dictum est in materia relatiuorum, Dictum est etiam, qua licitum est loco relatiuorũ ponere antecedẽs. ubi seruetur eadẽ suppositio, sed ly animal. in prima parte stat determinate, & positũ locũ relatiui stat confusæ tantũ. ideo inepte assignatur significatũ secundæ partis, dicendo ipsam significare. quod si tu es aĩal, tu es asinus, debet ergo conuerti relatiuũ in suum antecedens stans determinate. dicendo secundam partẽ significare quod aliquod animal si tu es, tu es asinus. & hoc est uerum, quia hoc si tu es: demonstrando asinũ, tu es asinus: & hoc est aliquod animal, ergo aliquod animal si tu es. tu es asinus tenet cõsequẽtia resolubiliter. Tertia regula erat ista. Ad possibilitatẽ copulatiuæ requiritur quãlibet partem esse possibilẽ. & nullã alteri

Contra primas regulas copulatiuarum.

Contra secun-das regulas copu. incompossibilem. Ex qua inferebatur quod ad impossibilitatem eius requiritur & sufficit nam partem esse impossibilem, uel unam alteri incompossibilem. Contra quas regulas sic arguitur. Aliqua est copulatiua affirmatiua impossibilis, cuius quælibet pars est possibilis, & nulla alteri repugnat. ergo ambæ regulæ falsæ. consequentia tenet & antecedens probatur. Nam ista copulatiua est impossibilis, omnis homo currit, & tu es homo, & tu non curris, quia ex duabus primis partibus sequitur contradictorium tertiæ, in tertio primæ figuræ, ut bene patet intuenti. & tamen quælibet eius pars est possibilis, ut patet, & probatur quod quælibet cuilibet est compossibilis. Nam istæ duæ sunt compossibiles, omnis homo currit, & tu es homo, & istę sunt compossibiles, tu es homo, & tu non curris, ac etiam iste tu non curris, & omnis homo currit. ergo quilibet cuilibet est compossibilis. Ideo dicitur, quod istę duæ regulæ date non respiciunt nisi copulatiuam factam ex duabus partibus, qualiter non est in proposito, quia assignatur copulatiua facta de tribus partibus. Si ergo quęratur regula generalis possibilitatis copulatiuæ dicitur, quod ad possibilitatē copulatiuæ requiritur quod quælibet pars sit possibilis, & qđ nulla alteri uel alijs sic incompossibilis, qualiter non est in proposito, quia licet istius copulatiuæ, quælibet pars cuilibet sit compossibilis, non tamen quibuslibet unde ista omnis homo currit non est compossibilis istis, tu es homo. & tu non curris, similiter ista. tu nō curris non est compossibilis istis, tu es homo. & omnis homo currit, quia ex illis duabus singularibus sequitur contradictorium uniuersalis: nam sequitur tu non curris, & tu es homo. ergo non omnis homo currit. Quarta regula erat ista. Ad necessitatem copulatiuæ requiritur quamlibet partem esse necessariam. ex qua inferebatur: quod ad

Contra tertias regulas copu. contingentiam ipsius sufficit unam partem esse contingentem, & nullam alteri incompossibilem. Contra secundam regulam procedit argumentum factum iam. Sed contra primam sic arguitur. aliqua copulatiua est necessaria

cessaria cuius una pars est contingens.ergo regula falsa consequentia tenet, antecedēs ꝓbatur. Et capio istā copulatiuam non nullus Deus est, & tu es homo ista est necessaria. quia suum oppositum est impossibile.uidelicet. nullus Deus est & tu es homo,quia non uerius datur contradictorium quam præponendo negationē toti. quod autem altera pars sit cōtingēs patet de ista. tu es homo, quæ est secūda par eius. Respōdetur quod ista regula sicut & qualibet alia data intelligitur de copulatiua affirmatiua & non de negatiua.secundū quod in illo ca.est expressum.Quinta regula fuit ista.Ad ueritatem disiunctiuæ affirmatiuæ sufficit unam partem esse ueram. Ex qua inferebat quod ad falsitatem eius requiritur quamlibet partem esse falsam.Contra quas regulas arguitur sic. Aliqua disiunctiua est falsa, & tamen una eius pars est uera, ergo ambę regulæ falsæ. consequentia tenet antecedens probatur. ista est una disiunctiua falsa. omnes homines sunt asini, uel homines & asini sunt asini, & tamen una eius pars est uera ergo regula falsa. consequentia tenet antecedens probatur. & primo quòd ista sit una disiunctiua.patet quia in ea coniunguntur plures categoricæ per notam disiunctionis. quod autem ipsa sit falsa probatur. Nam quęlibet eius pars principalis est falsa.ergo ipsa est falsa.consequentia tenet, antecedens probatur. quod ista est falsa. Oēs homines sunt asini,& ista similiter, homines,& asini sunt asini,& istæ sunt partes principales.ut patet intuenti. ergo &c. quod autem una eius pars sit uera probatur,quælibet istarum est uera.omnes homines sunt asini, uel homines, quæ est una eius pars. & similiter ista. asini sunt asini ergo una eius pars est uera. Respondetur cū præponitur. omnes homines sunt asini uel homines & asini sunt asini. utrum opponens uelit eā habere pro copulatiua,uel disiunctiua? Si pro copulatiua uera est. quia ambę partes principales sunt uerę. & tunc ad argumentum dicitur, quod non est ad propositum. Si uero habeatur pro disiunctiua.negatur ista quia ambæ partes principales sunt falsæ,sicut probatum

Cap. de conditionalibus.

Contra primas regulas disiunctiuarum.

batum est. Et cum dicitur una eius pars est uera concedo nulla tamen pars principalis est uera de qua intelligit regula, conceditur ergo conclusio quod alique disiunctiua est falsa. & tamen una eius pars est uera. sed hoc non est contra regulã, quia intelligit de principali, qualiter non est in argumento assumpto. Sexta regula fuit ista. Ad possibilitatem disiunctiuæ sufficit unam partem esse possibilem, & ad impossibilitatem eius, requiritur quamlibet eius partem esse impossibilem. Cõtra ambas regulas arguitur sic aliqua est disiunctiua affirmatiua impossibilis, cuius quælibet pars principalis est possibilis, ergo ambæ regulæ falsa consequentia tenet, antecedens probatur. Nam contingenter tu es, uel tu non es supposito quod aduerbium determinet totum, & tamen quælibet eius pars principalis est possibilis, ergo &c. consequentia tenet, prima pars antecedens probatur quia suum oppositum est necessarium, uidelicet necessario tu es uel tu non es, secunda pars etiam patet. quia quælibet istarum est possibilis, tu es, & tu non es. Ideo respondetur quod regula intelligitur de disiunctiua affirmatiua hypotheticæ probanda, & non categoricæ, qualiter non est in proposito. eo quod quælibet istarum contingenter tu es, uel tu non es, necessario rex sedet, uel nullus rex sedet exponibiliter probanda sicut iste, contingente tu es, necessario Deus est. Septima regula erat ista. A necessitatem disiunctiuæ affirmatiuæ sufficit unam partem esse necessariam, uel omnes inuice contradici. Ex qua sequebatur quòd ad contingentiam eiusdem requiritur quamlibet partem esse contingentem, & nullam alteri repugnare. Contra istas regulas arguitur. Aliqua est disiunctiua necessaria, cuius quælibet pars est contingens, & nulla alteri repugnat, ergo ambæ regulæ falsæ, consciencia tenet antecedens probatur. Nam ista disiunctiua est necessaria, antichristus non est albus, uel antichristus est coloratus, & quælibet eius pars est contingens & nulla alteri repugnat ergo &c. antecedens pro qualibet parte, & primo quod ista sit necessaria

Cõtra secũdas regulas disiuncti.

Contra tertias regulas disiun.

cessaria quia suum oppositum est impossibile, uidelicet antichristus est albus, & antichristus nō est coloratus, secunda pars patet scilicet quod quęlibet eius pars sit, contingens quia indifferenter potest esse uera & falsa, ut bene patet. Tertia etiam pars patet scilicet quod nulla illarū partiū alteri repugnat quia possibile ē quod antichristus sit niger, quo posito hæ forent simul ueræ antichristus non est albus, & antichristus est coloratus, ergo non inuicem repugnat. Respondetur quod diminutę recitata est regula contingentię disiunctiuæ. Sed oportet plus addere. s. quod contradictoria partiū non repugnent. Nunc ad propositū disiunctiua proposita est necessaria, & quælibet eius pars est contingens, & nulla alteri repugnat, sed opposita illarū partium repugnant, uidelicet antichristus est albus, antichristus non est coloratus, quare nihil contra regulā. Notandū quod contra quamlibet istarū regularū contentarū in materia hypotheticarum potest argui ex assignatione hypotheticæ negatiuæ uel partis nō principalis. ubi ergo tales obiectiones procederent dicatur regulas hypotheticarum in negatiuis non tenere, neque etiam de partibus non principalibus. *Notan.*

Obiectiones contra dicta in ca. 8. de prædicabilibus. Cap. VI.

MATERIA prędicabiliū quasdā cōtinet diffinitiones quarū prima erat ista. Genus est terminus vniuocus prædicabilis in quid de pluribus differētibus specie, ut aīal. Cōtra istā diffinitionē arguitur sic. ly corpus animatū est genus, tñ nō est terminus uniuocus, ergo diffinitio insufficiēs, tenet cōsequētia cū maiori minorē .p. bo. Nā oīs terminus uniuocus est terminus simplex, sed ly corpus aīatū, nō est terminus simplex, ergo non est terminus uniuocus. Dicitur quod ly corpus animatum non est genus, nec ly animal rationale, quia quodlibet genus debet esse terminus simplex. Etsi allegatur Porphyrius ponens terminum istum pro genere, dicitur *Contra diffinitionem generis.* *In prædicabili. cap. 2.*

quod posuit, non quod ita esset, sed gratia exempli, aut quia caruit termino simplici loco ergo istius termini, corpus animatum, debet poni unus istorum simpliciũ uiuens. uel uiuum, medians inter ly animal, & ly corpus. unde omne animal est uiuens, sed non econuerso. similiter omne uiuens est corpus, & non econuerso, loquendo de uiuente composito ex materia & forma. ly animal rationale. ergo frustra positum est pro genere. quia est diffinitio hominis. sed ideo posuit Porphyrius. quia sequebatur opinionem Platonis ponentis cælum esse animal rationale, cuius opinionẽ negamus ad præsens. Secunda diffinitio erat ista. Genus generalissimũ est, quòd cum sit genus, non potest esse species. Ex qua inferebatur alia quod genus subalternum est illud quod cum sit genus potest esse species. Contra istas diffinitiones sic arguitur. ly substantia est genus generalissimum, & potest esse species. ergo diffinitionis insufficientes. tenet consequentia cum maiori, minorem probo. Nam ly substantia potest conuerti cum isto termino homo. ergo potest esse species consequentia. tenet, & antecedens similiter per nonam impositionẽ. Respondetur, quod argumẽtũ uerbaliter procedit & nõ contra intellectum diffinitionum, prima nanq; sic intelligitur genus generalissimum est illud quod cum sit genus non potest esse species, sic adæquatæ significando. Nunc ad propositum ly substantia, potest esse species, sed non sic adæquatę significando scilicet substantiam. Tertia diffinitio principalis fuit ista. Species est terminus uniuocus non supremus prædicabilis in qd de pluribus. Contra arguitur de ly subiecta est terminus uniuocus nõ separemus prædicabilis in qd de pluribus, & tamen non est species. ergo diffinitio in sufficiens tenet cõsequentia cum minori, maior probatur. Nanque ly substantia prędicetur de pluribus. in quid patet, & quod sit terminus non supremus probatur. Nã aliquis terminus est supra eum, ergo nõ est supremus, consequentia tenet antecedens probatur de isto termino ens qui est supra istũ terminũ substãtia quia omnis sub-

Contra dif. generis generalissimi, et subalterni.

Contra diffinitionẽ speciei.

ſubſtantia eſt ens.& non econtra. Reſpondetur quod quemadmodum ly ſubſtãtia, eſt genus generaliſſimus. ita eſt terminus ſupremus,& cum dicitur ly ens eſt ſupra eum, nego, quia ſuperioritas & inferioritas non reperitur niſi in prædicamento. ly ens, non eſt in prædicamento. ergo non eſt ſupra nec infra. Et cum dicitur. omnis ſubſtantia eſt ens quod non econuerſo. ergo ly ens, eſt terminis ſuperior, non ualet conſequentia ſed bene ſequitur. ergo eſt terminus cõior, uel prior, ſicut non ſequitur, omnis ſubſtantia eſt homo uel nõ homo. & non econuerſo ergo ly homo, uel non homo. eſt terminus ſuperiori. nullus enim terminus cõpoſitus eſt ſupra uel infra aliquem terminũ prędicamentalẽ. Quarta diffinitio fuit iſta. Species ſpecialiſſima eſt terminus qui cum ſit ſpecies non poteſt eſſe genus. Ex qua inferebatur quòd ſpecies ſubalterna eſt terminus, qui cum ſit ſpecies poteſt eſſe genus. Contra arguitur ſic, iſte terminus homo, eſt ſpecies ſpecialiſſima & poteſt eſſe genus, ergo neutra diffinitio ſufficiens, conſequentia tenet cum maiori, minor probatur, quia poteſt conuerti cum illo termino animal. Dicitur quòd argumentũ nõ procedit contra intellectum regulæ qui eſt iſtæ, ſpecies ſpecialiſſima eſt terminus qui cum ſit ſpecies non poteſt eſſe genus, ſic adequatæ ſignificando, ſicut ly homo, ſed iam in propoſito, ſi ly homo conuerteretur cum ly animal non adæquatæ ſignificaret hominẽ. *Contra diffinitionem ſpecialiſſime, et ſubalterne.*

Quinta diffinitio fuit. Differentia eſt terminus uniuocus prædicabilis in quale eſſentiale. Contra arguitur ſic ly rationale eſt differentia, & tamẽ non eſt terminus uniuocus, ergo diffinitio ſufficiens: tenet conſequentia antecedens probatur. nam ſignificat hominem ſub ratione quæ ſenſitiuum & intellectiuum, ſignificat angelum ſub ratione qua intellectiuum ſolum modo, ergo diuerſis rationibus. Reſpondetur quod ly rationale, quod diuidit animal, quando dicitur animalium aliud rationale, aliud irrationale, non ſignificat niſi hominem, quia eſt ſignificat niſi animal rationale, ſed nullus angelus eſt animal rationale. ergo nõ ſigni- *Contra diffinitionem differentiæ.*

ficat angelum·& ita unum assumptum fuit falsum.Sexta diffinitio fuit ista. Proprium est terminus uniuocus prædicabilis de pluribus in eo quod quale accidentale conuertibiliter, ut risibile quod prædicatur de sor. & Plat.accidentaliter conuertibiliter. Contra istā diffinitionem arguitur sic ly risibile, est proprium. & tamen non prædicatur de pluribus conuertibiliter.ergo diffinitio insufficiens.tenet consequentia cū maiori, minor probatur.nam ly risibile,prædicatur de sor.& Pl.& nā conuertibiliter,quia sor.& risibile non conuertuntur. unde non sequitur risibile currit.ergo sor.currit. ergo &c.Dicendū qđ ly conuertibiliter in diffinitione non respicit ly pluribus, sed illud ratione cuius de talibus prædicatur.uidelicet subiectum quod est iste terminus hō,cū quo conuertitur iste terminus risibile. unde ista cōsequentia non ualet ly risibile, prædicatur de sor.& Pla.& nō conuertitur cū illis ergo non conuertitur.arguit̃.n.ab inferiori ad suū superius negatione ꝑposita.

Cōtra diffi. proprij.

Septima diffinitio erat ista. accidēs est terminus uniuocus ꝑdicabilis de pluribus in quale accidētale non conuertibiliter.Contra istā diffinitionē arguit̃ sic,nam iste terminus hic albedo est accidens qa terminus accidētalis,& tamen non est prædicabilis de pluribus, qa est terminus discretus.ergo diffinitio insufficiēs. Soluitur hoc argumentū per distinctionē dicendo quod accidēs potest sumi large pro omni termino accidentali communi uel discreto.& sic nō sumitur in proposito. Alio modo pro termino accidentali communi, & sic diffinitur ad præsens.& secundum istum modum patet quòd iste terminus hic albedo,non est terminus accidētalis, nec est pluribus competens accidentaliter.Octaua diffinitio erat ista.Prædicatio directa est illa,in quo superius prædicatur de suo inferiori. Indirecta autē econuerso.Contra istas diffinitiones arguitur sic.quia ex illis sequitur quod aliqua est prædicatio quę nec est directa nec indirecta,ut homo est homo, aīal est animal, quia nec superius,nec inferius ꝑdicatur. Ideo respondetur concedendo conclusionem. Vltima diffinitio

Contra diff. accidentis.

Contra diff. ꝑdicatiōis directe et indirecte.

fuit ista. Prædicatio essentialis est illa in qua superius ꝓdicatur de suo inferiori, uel differētia de aliquo isto rum aut econuerso. Contra istam diffinitionem argui tur sic. homo non est animal, non est prædicatio essentialis, & tamē superius prædicatur de suo inferiori: er go diffinitio insufficiens, tenet consequentia cum minori maiorem probo. quia ista prædicatio est impossibilis. Respondetur quòd aliqua prædicatio essentialis est impossibilis. Similiter aliqua prędicatio contingēs est prædicatio essentialis. ut tu es homo, & antichristus est animal. Item aliqua prædicatio necessaria est prædicatio accidentalis. ut homo est risibilis, animal est quantum, aut coloratum. *Cōtra diff. prædicatio essentialis.*

Obiectiones contra capi. ultimi. in materia syllogismorum.

Cap. VII.

In materia syllogismorū est aliqualiter obijciēdū ut quod nō expressè est prolatum ad lucem reducatur. De primo arguitur probando insufficientiam figurarū sic quatuor sunt figuræ. ergo diminute tres assignātur consequentia tenet. antecedens probatur. nam iste est optimus syllogismus. omnis homo est animal, oē aīal est substantia. ergo omnis homo est substantia, ergo est syllogismus alicuius figuræ, non primæ, quia quod sub iicitur in primę non prædicatur in secunda, nec est secū dæ figurę, quia non prædicatur idē in utraque. nec tertiæ. quia non subiicitur idem in utraque. ergo oportet dare quartam figuram, in qua illud quod prædicatur in prima subiiciatur in secūda. Respondetur quòd nō sunt plures figuræ quā tres, nec syllogismus propositus con stituit quartam figurā, quia est in prima figura & in pri mo modo, nec dictum est, quod non constituat primam figuram. quia est in prima figura alius syllogismus quam ille cuius subiectum primæ propositionis est prę dicatum secundæ, sed dicebatur. si subiectum primæ est prædicatum secundæ, sic resultat prima figura. Dicatur ergo quòd ille syllogismus constituit primā figu- *Cōtra suffi cientiam figurarum.*

Contra sufficientia modorum primæ figuræ. ram, cuius subiectum unius præmissæ est prædicatū alterius. Secundo arguitur insufficientia modorū primæ figuræ sic syllogizādo, nullū animal est lapis, quilibet homo est animal, ergo aliquis hō non est lapis, iste est syllogismus primę figurę, & tñ non est in aliquo illorū nouē modorum, ut patet discurrendo per omnes, ergo plures sunt quàm nouem. Item syllogizatur sic. Omne animal est substantia, omnis homo est animal, ergo homo est substantia, iste syllogismus est primæ figuræ & tamen non est in aliquo illorum nouem modorum, ut patet intuenti nisi forte diceretur quod esset in baralipoton, nec hoc euadit. quia baralipoton concludit indirecte, & predictus syllogismus concludit directe, ergo &c. Dicitur quod primus syllogismus est in celarent: non immediate, sed mediate, quia ex primis pręmissis concluditur in celarent, nullus homo est lapis. ex qua sequitur formaliter, quod aliquis homo nō est lapis in figura de inesse. Consimiliter est dicendū ad secundum syllogismū quod est in primo primę figuræ nō immediate, sed mediate concludendo istā conclusionem in figura de inesse ex propria conclusione: unde iste syllogismus est immediate in primo primæ, oē animal est subiecta. qlibet homo est animal, ergo quilibet homo est subiecta, quia non exigitur aliquod mediū adhoc quod sit in primo primæ figuræ, sed alius syllogismus est mediate, quia non sequitur conclusio ista, nisi mediate ista subintellecta. s. quilibet hō est subiecta, tanq̃ ab uniuersali ad suā subalternā. Et si ex his cōcluderetur quod barbara, uel celarent concludit indirecte, uel indefinite, uel particulariter, cōcedo nō immediate sed mediate. Tertio ostendo insufficientiā modorū secūdę

Contra suffi. modorum secundæ figuræ. figurę sic arguēdo. Nullus lapis est animal, quilibet homo est animal, ergo aliquis hō non est lapis. Vel sic, q. libet hō est animal, nullus lapis est aīal, ergo nullus homo est lapis, quilibet istorum syllogismorum est in secunda figura, & nō in aliquo illorum quatuor modorum, ut patet discurrendo per singulos. Nā primus syllogismus istorū duorum, constat ex duabus uniuersali

bus

bus concludit indirecte, qualiter non reperitur in aliquo illorũ quatuor modorũ. Respondetur ut primus, est mediato in Cæsare, quia ex propria & immediate conclusione eius sequitur conclusio adducta formaliter, secundus uero est in camestres etiam mediate, quia ex propria & immediata conclusione eius, sequitur cõclusio illius syllogismi per cõuersioné simplicé. Quarto ostendo insufficiẽtiã modorum tertiæ figure sic arguẽdo. Omnis homo est subiecta, omnis homo est animal, ergo quędã subiecta est aĩal, uel sic, quilibet homo est risibilis, aliquis homo est unus homo, ergo aliqd risibile est unus hõ isti sunt optimi syllogismi in tertia figura, & non in aliquo modo quia omnes modi tertiæ figuræ concludunt directe, & prædicti syllogismi concludunt indirecte, ergo &c. Ideo dicitur ut prius, ꝙ primus est in darapti, secundus in dati si non immediate sed mediate, per conuersionem simplicem immediate conclusionis, & ita non est incõueniens quòd modi tertiæ figuræ cõcludant indirecte, non immediate, sed mediate solum.

Contra suff. modorum tertiæ figu.

Obiecta ad dictum ult. cap. contra modos figurarũ. Cap. VIII.

Contra primum modorũ primæ fi.

ARGVITVR communiter contra figurarum modos probando syllogismos factos in illis aliqualiter nõ tenere. Et primo contra primũ modum primæ figuræ nam iste syllogismus non ualet, omnis homo uel asinus est asinus, omne risibile est homo, uel asinus ergo omne risibile est asinus. Et ponitur in primo primæ figuræ, ergo modus iste insufficiens, consequentia tenet cum maiori, quia omnia requisita ad primum primæ sufficienter exprimuntur, quòd autem iste syllogismus non ualeat, probatur, consequens est falsum & antecedens est uerum, probatur. Nam minor est uera, ut patet ex suis exponentibus, & maiorem probo inductiue. Iste homo uel asinus, & ille homo uel asinus est asinus, & sic de singulis, & isti sunt omnes homines. ergo omnis homo uel asinus est asinus, patet cõsequentia

tia à singularibus sufficienter enumeratis ad suam uniuersalem. Respondetur quærendo de subiecto distributionis illius uniuersalis, omnis homo uel asinus est asinus quid distribuitur. utrũ totũ disiunctum, uel prima pars solummodo, si totum disiunctum, nego maiorem & ad probationem adductam, dico quòd quælibet singularis in qua demonstratur homo est falsa. ideo ista est falsa, iste homo uel asinus est asinus, demonstrando hominem, quia significat quòd hoc quod est homo est asinus. & hoc est falsum. Si autem solummodo prima pars distribuitur. nego consequentiam, quia plus prædicatur in minori quam fuerit distributum in maiori. Vnde non oportet quòd subiectum totius propositionis maioris predicetur in minori, sed sufficit quòd subiectum distributionis, ita quòd secundum istam responsionem, uniuersalis quæ est maior habet subiectum distributionis, quod est prima pars disiũctũ. & habet subiectum propositionis quod est totũ disiunctum. primũ subiectum expedit prædicari in minori & non secundũ nec de tali intelligitur regula primæ figuræ

Contra secundum modum primæ figuræ.

Contra secundum modum arguitur sic. iste syllogismus non ualet, nulla conclusio est uera, sed omnis conclusio facta in celarent est conclusio. ergo nulla conclusio facta in celarent est uera. & tamen iste syllogismus est in celarent. ergo &c. Minor patet, quia sunt omnia requisita maior probatur ponendo quòd syllogismus factus sit omnis syllogismus. quo posito antecedens illius syllogismi est uerum pro qualibet parte, & consequens falsum, quia falsificat se. Ideo dicitur ut in materia insolubilium, quòd dictus syllogismus non est in tertio primæ, quia conclusio est propositio insolubilis hypothetice significans qualis nõ est aliqua premissarum.

Contra tertium modũ.

Contra tertium primę figurę arguitur sic iste syllogismus nõ ualet cuiuslibet hominis asinus currit, brunellus est hominis asinus. ergo brunellus currit. & tamẽ arguitur secundũ tertium modũ. ergo modus insufficiens. consequentia tenet cũ minori, maiorẽ probo. Et pono quod qlibet homo habeat duos asinos quorum unus currat, alius

alius non de quorum numero non currentium sit brunellus. isto posito antecedens est uerum. ut patet. consequens contra casum. Ideo dicitur quod argumentum non ualet. quia plus prædicatur in minori quam fuerit distributũ in maiori. Nam distributum in maiori fuit præcisæ ly hominis. & prædicatum minoris erat hoc totũ, hominis asinus. Sed forte dicitur quod adhuc stat argumentũ sic arguendo. Cuiuslibet hominis asinus currit, brunellus est hominis. ergo brunellus currit. Dicitur quod nondum est syllogismus in tertio primæ, quia in obliquis casibus, oportet subiectum maioris prædicari in minori in recto sic dicẽdo, brunellus est homo. & hoc negatur propterea bene sequitur, cuiuslibet hominis asinus currit, sor. est homo. ergo sor. asinus currit. Notandum circa illum modum quod si aliqua pmissarũ non fuerit quanta, non arguitur tunc secundum istum modũ ut necessario omnis homo est animal, sor. est homo. ergo necessario sor. est animal. Item omnis homo est animal, sed tantum risibile est homo. ergo tantum risibile est animal. in qualibet enim harum consequentiarum est antecedens uerum, & consequens falsum. non est ergo aliquis istorum paralogismorum syllogismus in darii. quia in primo maior non est alicuius quantitatis, quia est modalis de sensu composito, in secundo minor non est alicuius quantitatis, quia est exclusiua primi ordinis. Contra quartum primæ arguitur sic, iste syllogismus non ualet. Omne animal si est rudibile, non est homo, sed tu es animal si es rudibilis. ergo tu non es homo, & tamen arguitur secundũ istum modum. ergo est sufficiens. consequentia tenet, antecedens probatur. nam consequens est falsum, ut patet. & quælibet præmissarum est uera scilicet tam secunda quam prima. ut patet per exponẽtes. Nam aliquod animal si est rudibile non est homo, & nullum est animal, quin illud si est rudibile, non sit homo. patet etiam ex omnibus suis singularibus, quarum quęlibet est uera. Respondetur ut in primo quod si totum conditionatum distribuitur, negatur maior. & tunc ad argumentum *Cõtra quartũ modum.*

mentum.dico quod non bene exponitur. Primo, quia est uniuersalis negatiua quæ non exponitur. Secundo quia non debitæ assignatur secunda exponẽs, quæ deberet esse ista.& nihil est animal si est rudibile qn istud non sit homo quòd est falsum, quia aliquod est animal si est rudibile, quod est homo. Nam hoc est homo, demonstrãdo hominem.& hoc est animal si est rudibile. ergo &c.Item multæ singulares sunt falsæ, ut hoc animal.si est rudibile non est homo demonstrando hominem.quia debet sic resolui hoc nõ est homo & hoc est animal si est rudibile, quarum prima est falsa.Si autem dicitur in principio quod distribuitur solũ prima pars conditionati tunc patet quod consequentia non ualet quia plus prædicatur in minori quàm fuerit distributũ in maiori.Ideo debuit sic argui. Omne animal si est rudibile non est homo, sed tu es animal.ergo tu si es rudibilis non es homo. conceditur consequentia & consequens. Notandum tamen quòd in prædictis & in cæteris modis, oportet medium terminum semper supponere præcisæ pro eodem uel pro eisdem.ideo nõ ualet iste syllogismus.nullus homo est mulier. berta est homo.ergo berta non est mulier, quia minor debuit esse talis, berta est aliquis homo quæ negatur. Contra cæteros modos primæ figuræ non arguo, quia ex prædictis possunt elici obiectiones contra alios modos sufficienter. Contra primum secundæ figuræ arguitur sic. ista consequentia non ualet, omnis Deus substãtia non est omnis prima causa substantia est.ergo omnis prima causa Deus non est, quia antecedens est uerum consequens falsum & tamen est syllogismus in primo secundæ. Respondetur quod talis syllogismus nõ est in primo secundæ, quia talis debet fieri ex negatiuis de consueto modo loquendi,& non de inconsueto, qualiter fit in proposito, quia omnes negatiuæ sunt de incõsueto modo loquendi, ex quo prædicatũ præcedit negationem sed bene sequeretur omnis Deus nulla substantia est omnis prima causa substãtia est, ergo omnis prima causa Deus non est, sed maior est falsa, sicut & conclu-

Contra primum modũ secundæ figuræ.

conclusio.hoc argumentum potest reduci ad oēs alios modos istius figurę per trāspositionem præmissarum, aut per mutationē quantitatis. Contra primum modū tertiæ figuræ arguitur. Iste syllogismus non ualet cuiuslibet hominis asinus currit, cuiuslibet hominis asinus quiescit. ergo asinus quiescens est asinus currens, quia in casu superiori est antecedens uerū consequens falsum.& tamen est in primo tertię figurę. Dicitur ꝙ non est in darapti, quia sicut præmissæ fiunt ex recto & obliquo ita conclusio debet fieri ideo debet sic concludi.ergo asinus quiescēs est alicuius, cuius est asinus currens.unde ly asinus, non est pars subiecti in præmissis, sed pars prædicati. ideo debet poni in conclusione. Cōtra secundum modum tertię figuræ arguitur. Iste syllogismus non ualet, omnis homo uel asinus non est homo, omnis homo uel asinus est risibilis.ergo risibile nō est homo, quia antecedens est uerum, ut patet ex suis exponētibus, uel singularibus, & cōsequens est falsum. Respondetur quod si in qualibet præmissarum disiunctum totum distribuitur quilibet illarū est falsa.& habet multas singulares falsas. Nā primo uniuersalis quęlibet singularis est falsa, in qua demonstratur homo & secundæ quęlibet singularis est falsa in qua demonstrator asinus ut patet ex suis resoluentibus. Si autem non distribuitur totum disiunctum, sed prima pars solūmodo non arguitur tunc in secūdo tertiæ, quia in tali modo oportet totum subiectū propositionis distribui qualiter non fit in proposito. Contra alios modos huius figuræ specialiter non arguo. Primo quia hæ duæ obiectiones ad omnes alios modo possunt reduci. Secundo ut uitem prolixitatem scripturæ faciētis tedium in animo. Secundo ut uitem prolixitatem scripturæ facientis tedium in animo studentis.

Contra primum modū primæ figuræ.

Contra secundum modum.

Et sic est finis obiectionum contra summulas.
Et incipit ultimis tractatus huius operis qui de obiectionibus contra consequentiarum regulas intitulatur eas fortificando.

Obie-

Obiecta contra regulas consequentiarum primi et secundi cap. Cap. primum.

Post summularum obiectionum declaratam notitiam, sequitur ultimo ut in initio est præmissum, consequentiarum rationibus fortificare materiam. Arguo igitur contra primam & principalem regulam quę fuit ista. Consequentia bona est illa cuius contradictorium consequentis repugnat antecedēti, ex qua inferebatur alia, quod consequentia mala est illa cuius contradictorium cōsequentis stat cum antecedente. Contra arguitur sic. aliqua est consequentia bona: & tamen contradictorium consequentis stat cum antecedente. ergo ambæ regulæ falsæ. consequentia tenet antecedens probatur. ista consequētia est bona. Tu credis præcisæ quòd aliquis homo decipitur. ergo aliquis homo decipitur, & tamen contradictoriū consequentis stat cum antecedente. ergo prima pars antecedētis probatur, quoniam sequitur tu credis præcisæ quod aliquis homo decipitur. ergo tu credis præcisæ uerum, uel tu credis præcisæ falsum. Si tu credis præcisæ uerum, & tu credis præcisę quòd aliquis homo decipit. ergo aliqs homo decipitur. Si tu credis præcisæ falsum. ergo tu deciperis. & tu es aliquis homo ergo aliquis homo decipitur. Secūda pars antecedentis probatur. & pono antecedens in casu, cum hic quod nullus alius à te decipiatur. Isto posito. tu credis præcisæ quod aliquid homo decipitur & nullus homo decipitur ergo contradictoriū consequentis stat cum antecedente primam partem consequētis ponit casus, secundā probo. Nam nullus alius à te decipitur per casum, nec tu deciperis. ergo nullus homo decipitur. minorem probo, quia si non detur oppositum. & arguitur sic tu credis præcisæ sicut est. ergo tu non deciperis. consequentia tenet & antecedens probatur. nā tu credis præcisæ quod aliquis homo decipitur per casum. & ita est quod aliquis hō decipitur quia tu deciperis per respōsionem. ergo tu credis præcisæ sicut est. Respondetur quòd ista consequentia est bona, & quod op-

Contra regu. de consequentia bona et mala.

oppositum consequentis non stat cum antecedente,immo repugnat.Et admisso casu cōcedēdo istam.tu credis præcisæ quod aliquis homo decipitur, & nego istā nullus homo decipitur,quia cōcedo quod tu deciperis tanquam sequēs.sequitur enim aliquis homo decipitur & nullus alius à te decipit̄ & tu es homo ergo tu deciperis.Vlterius ad argumentum nego,istam tu credis prę dis præcisæ sicut est.Et ad eius probationem nego consequentiam istam, scilicet tu credis præcisæ quod aliquis homo decipitur. & ita est quod aliquis homo decipitur. ergo tu credis præcisæ sicut est. sicut non sequitur tu credis præcisę quòd aliquis homo currit, & ita est quod aliquis homo currit. ergo tu credis præcisæ sicut est, ut posito quòd sor. currat. & Plato non currat. & credas pręcisę Platonem currere,isto posito est antecedens uerum, consequens falsum,sed bene sequitur, tu credis pręcisę quod aliquis homo currit, & ita est quod ille quem pręcisę credis currere currit.ergo tu credis pręcisæ sicut est, sed minor est falsa in isto casu.Ita sequitur in propositio, tu credis præcisæ quod aliquis homo decipitur. & ita est quod ille quem credis decipi decipitur. ergo tu credis præcisæ sicut est,consequentia est bona, sed minor est falsa quia in casu isto. tu credis alium à te decipi. Notandum quod sub secunda regula ponebātur duæ aliæ regulę,uidelicet.Ex impossibili sequitur quodlibet.Et necessarium sequitur ad quodlibet. Contra quas regulas arguitur sic,quia non sequitur,aliquis homo est asinus ergo nullus homo est asinus & arguitur secundum ambas regulas.ergo ambę regulæ falsæ.tenet consequētia cū minori.& maior probatur.primo quia ex uno oppositorum non sequitur reliquū. Secundo quia contradictorium consequētis stat cum antecedente, eo quod conuertitur cū ipso. Ideo respondetur quod ista consequentia est materialis bona & nō est inconueniens ex uno oppositorum aliud inferri,dummodo ipsum sit impossibile. nego tamen quod oppositum consequentis stet cum antecedente. Et nego illam consequentiam oppo-

Contra regu.cōsequētiæ bonæ materialis

oppositum, consequens cõuertitur cum antecedente. ergo stat cum ipso . unde dico quod quælibet propositio mundi sequitur ex illa, tu es asinus, & quælibet eidem repugnat, immo repugnat sibipsi, quia infert oppositum suiipsius. Prima regula formalis consequentiæ erat ista. Si alicuius consequentiæ ex contradictorio consequentis sequitur contradictorium antecedentis, illa consequentia est bona. Ex qua inferebatur, quod si alicuius consequentiæ contradictorium consequentis non est illatiuum cõtradictorii antecedentis, illa consequentia non ualet. Contra ambas regulas arguitur sic. Aliqua cõsequentia est bona. & tamen ex contradictorio consequentis non sequitur contradictorium antecedẽtis. ergo istæ regulæ falsę antecedens probatur ista consequentia est bona, tu credis præcisæ, quòd omnis homo decipitur. ergo tu deciperis. & ex contradictorio consequentis non sequitur cõtradictorium antecedentis. ergo &c. prima pars antecedentis probatur, quia sequitur, tu credis præcisæ quòd omnis homo decipitur, ergo tu credis uerũ uel falsum, Si credis falsum ergo tu deciperis. si uerũ. & tu credis præcisæ, quod omnis hõ decipitur. ergo ita est quòd omnis homo decipitur. ergo tu deciperis. ista cõsequẽtia est bona, & secũda pars antecedẽtis principalis probatur, quia non sequitur tu non deciperis. ergo tu non credis pręcisæ quod omnis hõ decipitur. probatur. & pono quod tu credas præcisæ quod omnis hõ decipiatur isto posito consequẽs est falsum per casum, & antedens uerum. probatur, si non, detur oppositum, & arguitur sic, tu credis præcisę quod omnis hõ decipitur, & ita est quod omnis homo decipitur, quia omnis homo non tu decipitur per casum, & tu deciperis per responsioné. ergo tu credis præcisæ sicut est. ergo tu non deciperis, quod erat probandum. Respondendum est non admittendo casum, quia non est possibile quod tu credis præcisæ, quod omnis homo decipitur. nã sic sequitur quod tu deciperis. ut est ostensum uel ergo deciperis in credẽdo omnem hominé decipi, uel aliquid

aliud

aliud & per consequens tu non credis præcisæ, quod omnis homo decipitur, quod est oppositum unius particulæ & casus. Ea eodem sequitur quod non est possibile, quod tu credas præcisæ teipsum decipi, probatur nam si credis præcisę teipsum decipi. ergo deciperis, uel in credēdo teipsum decipi, uel aliquid aliud, nō primum, quia teipsum decipi est uerū, ergo aliquid aliud, & per consequens tu non credis præcisæ teipsum decipi. Secunda regula erat ista. Si alicuius consequentiæ bonę antecedens est uerum & consequens est uerum, & si antecedens est uerum & consequens falsum ista consequentia non ualet. Contra arguitur sic. Possibile est quod aliqua consequentia sit bona, & antecedens sit uerum consequens falsum ergo regula falsa, consequentia tenet, antecedens probatur. Et pono quod ista consequentia, tu es homo. ergo tu non es homo, conuertatur cum bona consequentia antecedente & consequente significantibus ut prius, casus est possibilis, quia consequentia distinguitur ab antecedēte, & consequente simul sumptis, quia eisdem superaddit notam consequentia admisso ergo casu, ista consequentia est bona. tu es homo. ergo tu non es homo. quia tconuertitur cum bona consequentia, & antecedens est uerum, & consequens falsum, quia significat omnimode sicut prius ex casu, ergo, &c. Ideo dicitur quod argumentum uerbaliter procedit contra regulas. Et non contra intellectum istarum intelligitur sit nanque prima, si alicuius consequentiæ bonę significantis præcisæ iuxta compositionem suarum partium antecedens est uerum, & consequens falsum. consequentia non ualet sed iam in casu. ista consequentia posita est bona non tamen significat iuxta compositionem suarum partium. quia ponitur ipsam conuerti cum bona consequentia antecedente & consequente significantibus ut prius omnimode, ut ergo arguatur contra regulam, debet sumi hoc antecedens possibile est quod aliqua consequentia sit bona, significans præcisę iuxta compositionem suarum partium

Cōtra secundam regulā.

& quod antecedens sit uerum, & consequens falsum, Et hoc negatur tanquam impossibile. Istum modum intelligendi de significatione partium & si non explicite.tamen implicite asserit quæcunque regula consequentiarum contra quarum quælibet potest uerbaliter argui illo uel consimili argumento.nisi glosa prædicta cæteræ regulæ uerificentur. Tertia regula fuit ista. Si alicuius consequentiæ bonæ antecedens est necessarium, & consequens similiter est necessarium, ex qua inferebatur, quod si antecedens est necessarium, & consequens est contingens, consequentia non ualet. Contra istas regulas arguitur sic. aliqua consequentia est bona, & antecedens est necessarium, & consequens contingens. ergo regulæ falsæ,consequentia tenet antecedens probatur. Nam ista consequentia est bona: Deus est. ergo hic est uera, Deus est.& antecedens est necessarium. & consequens contingens. ergo &c. quod antecedens sit necessarium manifestum. & quod consequens sit contingens probatur.Nam ista,Deus est, potest esse falsa & ipsa uera ergo ipsam esse ueram est contigens, consequentia est nota cum minori.maior probatur ex hoc quòd potest conuerti cum falso.Ideo probatur principalem consequentiam esse bonam.quia si non, stet ergo oppositum consequentis cum antecedente,& arguitur sic hæc non est uera Deus est & ipsa significat adæquatę Deum esse ergo Deum esse nō est uerum, & per consequēs Deus non est, quod est oppositum alterius partis.Respondetur quod ista consequentia non ualet Deus est:ergo hæc est uera.Deus est,nisi adderetur ista minor & hęc Deus est.significat adæquatæ Deum esse quæ est contingens, & concedo quod oppositum consequentis stat cum antecedente,tunc cum ponitur cum antecedente admitto,& cōcedo istam, Deus est & hæc non est uera,Deus,est,& tunc ad argumentum hæc nō est uera, Deus est. & ipsa adequatæ significat Deum esse,ergo Deum esse non est uerum. nego minorem, quia repugnat duobus, concessis sequitur enim Deus

Contra tertiā regulā.

est,

est, & hæc non est uera, Deus est ergo ipsa non significat adæquatæ Deum esse, unde in hoc argumento est obligatio,& non apparet, cum enim dicitur, stet oppositum consequentis cum antecedente, hæc est una positio implicite, ac si dicerem, pono tibi istam, Deus est, & hæc non est uera, Deus est, quæ admittenda est, & consequenter respondendum est, ut prius. Quarta regula fuit ista. Si alicuius consequentiæ bonæ antecedens est possibile,& consequens similiter. Ex qua est illatum, quod si alicuius consequentiæ antecedés est possibile, & conseqnens impossibile, consequentia ista non ualet. Contra istas regulas arguitur sic. ista consequentia non est bona, omnis propositio, est affirmatiua, ergo nulla propositio est negatiua, antecedens est possibile,& consequens impossibile, ergo regulæ falsæ, consequentia tenet, & antecedens probatur pro prima parte. Nam oppositum consequentis repugnat antecedenti, ergo consequentia bona, antecedens patet. Nam ista repugnant, omnis propositio est affirmatiua, & aliqua propositio est negatiua, quod autem antecedens sit possibile, patet. quia possibile est quòd hæc tu es sit omnis propositio, sed nunc probatur quòd consequens sit impossibile, quia ipsum non potest esse uerum, sic significando, probatur, nam si potest esse uerum, uel ergo ipso existente, uel ipso nō existente, non ipso existente, quia si ista propositio nō esset, nulla propositio est negatiua, & sic ipsa non esset uera nec falsa, nec etiam ipsa existente, quia quamdiu ista propositio est, aliqua propositio negatiua est,& per consequens semper est falsum, nullam negatiuam esse. Dicendum, quod ista consequentia est bona. Omnis propositio est affirmatiua. ergo nulla est negatiua,& consequens est possibile sicut antecedens, & tunc ad argumentum consequens non potest esse uerum sic significando. ergo ipsum est impossibile, nego consequentiam. unde multæ propositiones sunt possibiles quæ non possunt esse ueræ, ut omnis propositio est falsa, nulla propositio est uera, hoc est fal-

Cōtra quartā regulam.

ſum,hoc non eſt uerum ſeipſo demonſtrato,ut determinatum eſt in materia inſolubilium.Etiam extra materiam inſolubilium habent hæc dicta locum, ut hic non eſt Deus eſt in mente aut hoc non eſt demonſtrando ſubiectum eiuſdem propoſitionis ad cuius deſitionem defineret eſſe propoſitio illa,quælibet enim illarum eſt poſſibilis & nulla ipſarum ſic ſignificans poteſt eſſe uera, Quinta regula fuit iſta. Quicquid ſequitur ad antecedens ſequitur ad conſequens. Ex qua inferebantur aliæ duæ. Prima,quicquid antecedit ad antecedens,antecedit ad conſequens. Secunda a primo ad ultimum quando omnes conſequentiæ intermediæ ſunt bonæ & formales & non uariatæ, conſequentia eſt bona & formalis. Contra iſtas regulas arguitur ſic. aliqua eſt conſequentia bona,& aliquid ſequitur ad conſequens ipſius,quod non ſequitur ad antecedens ipſius,ergo iſtæ tres regulæ falſæ, cõſequentia tenet antecedens probatur, nam iſta conſequentia eſt bona quaternarius eſt,ergo binarius eſt, & aliquid ſequitur ad conſequens,quod non ſequitur ad antecedens ergo.&c. conſequentia tenet,quia contradictorium conſequentis formaliter repugnat antecedenti. minorem probo.Nã ſequitur binarius eſt, ergo eius medietas eſt præciſæ,unitas & tamen non ſequitur a primo ad ultimum,quaternarius eſt,ergo medietas eius præciſæ eſt unitas,quia medietas quaternarii non eſt unitas,ſed binarius,ſimile argumentum fit, quadrupedale eſt,ergo bipedale eſt,bipedale eſt,ergo eius medietas eſt præciſæ pedale, & tamen non ſequitur quadrupedale eſt,ergo medietas eius eſt præciſæ pedale, quia medietas quadrupedalis non eſt pedale, ſed bipedale. Dicitur quod regulę iſtę tenent extra materiam relatiuorum, & hoc propter mutationem ſignificati ultimi conſequentis ratione relatiui quod uariat ſignificatum ad uariationem antecedentis, unde aliud ſignificat iſta propoſitio illius medietas eſt unitas, cõiuncta cum hac propoſitione, binarius eſt, & aliud ſignificat cum iſta,quaternarius eſt.Cũ prima enim ſignificat

Cõtra quintã regulam. cap.2.

gnificat quòd medietas binarii est unitas, quod est uerum.cum secunda significat, quod medietas quaternarii est unitas, quod est falsum. intelligitur ergo sic prima regula. quicquid sequitur ad consequens, sequitur ad antecedens manēte prima significatione. & quia ultimum consequens ratione relatiui non potest retinere primam significationem. ideo non est mirum si nō sequitur ex primo antecedēte. loco ergo eius ponatur una ꝓpositio significans idē conuertibiliter sic arguendo.quaternarius ē.ergo binarius ē. binarius ē ergo eius medietas est unitas. ergo a primo ad ultimū quaternarius est.ergo medietas binarii est unitas, & ita in secūdo argumento debuit inferri quadrupedale est. ergo medietas bipedalis est pedale.& hoc est uerū, & regula uera. Sexta regula fuit ista.Si aliqua cōsequentia est bona. & aliquid stat cū antecedente. Ex qua sequit̄ alia. s. quicquid repugnat consequenti,repugnat antecedenti.Contra istas regulas arguit̄ sic.Ista consequētia est bona, signū corrūpebat̄. ergo impossibile est illud esse.& tñ hęc,aīal est.stat cū antecedente.& eadem non stat cum consequente.ergo regulæ falsæ consequētia tenet & añs probatur.Nam quod illa consequentia sit bona.patet.quia quod semel est corruptum amplius esse non potest.quod autem ista aīal est.stet cum antecedente patet.quoniā hæc simul stant, lignum corrumpebatur, & aīal est.quia quælibet illarum est uera.sed iam ꝓbatur, ꝙ illa, aīal est non stat cum consequente, quia ista copulatiua est impossibilis, animal est & impossibile est illud esse.Respondetur, quod ista consequentia est bona,lignum corrūpebatur. ergo impossibile est illud esse.& sicut ista,aīal est stat cum antecedēte,ita stat cum consequente.Et cum dicitur,ista copulatiua est. impossibilis animal est,& impossibile est illud esse uerū est.ergo ista animal est.non stat cū consequente.nego consequentiā.quia secunda pars huius copulatiuæ non est consequēs primæ cōsequentiæ.nec secū cōuertibile.qa relatiuū hēt aliud & aliud significatum ꝓpter mutationem antecedentis.Et si dicitur,quo *Contra 6. reg.2.cap.*

modo ergo stat ista aīal est cū consequente. dī ꝙ non oportet coniungere ipsam copulatiuæ, sed sufficit, qđ quælibet istarū sit uera, unde ista stant simul, tu es homo. tu es albus, licet ex eis nō fiat copulatiua. & si opponēs uelit omnino unā copulatiuā detur ista, animal est & lignū corrūpebat. & impossibile est illud esse, referendo semper ly illud, ad ly lignū illa copulatiua est uera. ergo prima pars stat cum ultima. Septima regula fuit ista. Si aliqua consequētia est bona, scit a te esse bona, & antecedens est a te concedendum consequēs est a te cōcedendum. Ex qua inferebatur, ꝙ si antecedens est concedendū & consequens negandū, nō ualet cōsequētia. Contra istas regulas arguitur sic. & pono qđ istius consequentiæ hō currit, ergo risibile currit. aňs sit tibi positū & a te admissum. consequēs uero sit tibi depositum, & a te admissum. isto posito arguitur sic. ista consequentia est bona, scita a te esse bona. hō currit, ergo risibile currit. quia scit, ꝙ arguitur ab uno conuertibili ad reliquum. & aňs est concedendum a te, quia tibi est positum & a te admissum. & consequens negandum. quia est tibi depositum, & a te admissum. ergo regulæ falsæ. Ideo dr̄ admittendo casum. & concedo quod istius consequentiæ aňs est concedendum & consequens negandum propter argumentum factum, sed nego, ꝙ ista consequentia sit bona scita a me esse bona. qm̄ ex duobus concessis sequitur oppositum illius. sequitur. n. antecedens est concedendum a te & consequens negandum. ergo ista consequentia non est scita a te esse bona. Vltima regula fuit ista. Si aliqua est consequentia bona scita a te esse bona. & antecedens est scitum a te. & consequens eiusdem est scitum a te. Ex qua sequebatur, ꝙ si antecedens est scitum a te, & consequens non est scitum. non scitur consequentiam esse bonam. Contra illas regulas arguitur sic. hæc consequentia est scita a te esse bona. hoc est nescitum a te. ergo hoc est nescitum a te demonstrando consequens per utrunque hoc antecedens est scitum a te & consequens non. ergo regulæ falsæ. consequentia tenet. probatur prima pars antecedén-

Contra 7. reg. a. c.

Contra 8. reg.

tecedentis.nam tu scis,quòd ibi arguitur ab uno cōuertibili ad reliquum.& quod oppositum consequentis repugnat antecedenti.ergo tu scis consequentiā illā esse bonam.secunda pars antecedentis probatur.nam consequens est nescitum a te,& antecedens scis significare adæquatæ,quòd ipsum consequens est nescitū a te. ergo antecedens est scitum a te. & consequens nescitum. patet consequentia.nam uel consequens est scitū a te, uel nescitum si est nescitum habeo intentum.si scitū.& ipsum adæquatæ significat quòd hoc est nescitum a te demonstrando idem consequens.ergo illud cōsequēs non est scitum a te.Respondetur quòd ista consequentia non ualet.hoc est nescitum a te.ergo hoc est nescitū a te,nec arguitur ab uno conuertibili ad reliquū.nec oppositum cōsequentis repugnat antecedenti. quia antecedens non est insolubile sed cōsequens est insolubile significans hypotheticæ copulatiuæ,quòd hoc est nescitū a te.& quòd hoc est scitū a te,cuius cōtradictoriū nō est illud.hoc nō ē scitū a te.aut illud hoc ē scitū a te sed illud,non hoc est scitum a te,significans disiūctiuæ quòd hoc est scitū a te,uel quòd non est scitū a te,quod est uerū rōne secūdæ partis.Eodē mō dicitur ad rationē uel cōsequētiā prædictam,sicut ad istam, hoc est falsum,ergo hoc ē falsum , demonstrando consequens sēper,concedendo tales consequentias. & dico eas nō ualere,quia cōsequens est insolubile falsum.& antecedēs est propositio uera non insolubilis.quare.&c.

Obiecta contra regulas Cap.3.
Cap. II.

REGVLARVM particularum prima erat ista.Ab inferiori ad suum superius affirmatiuæ,& sine distributione,& sine signo confusionis impediente est consequentia bona.Contra istam regulam arguitur sic,ista consequentia nō ualet.tu es apparens asinus.ergo tu es aliqualis asinus,& tamē arguitur per regulā.ergo regula falsa.consequentia patet cum minori. quia ly apparēs *Contra 1. reg.3. c. 1. tracta.*

est terminus inferior ad ly aliquale, maior patet, quia antecedens est possibile. & consequens impossibile. Nã possibile est quod tu appareas asinus. sed non est possibile, est quod tu sis aliquali asinus sicut non est possibile quod tu asinus. Respondetur quod non arguitur secundum intellectum regulę qui est iste. Ab inferiori ad suũ superius, ratione totius extremi sine impedimento præcedente est bonum argumentum. sed non arguitur in proposito ratione totius extremi sed patris solũmodo, quia ly apparẽs asinus, nõ est terminus inferior ad ly aliqualis asinus sed bene ad ly aliqualis apparens asinus: sicut ly apparẽs, ad ly aliquale. unde bene sequitur tu es apparens. ergo tu es aliqualis. ita bene sequitur, tu es apparens asinus. ergo tu es aliqualis apparẽs asinus. unde consimiles consequentiæ in cæteris non ualẽt. ut tu es pater for. ergo tu es aliquod for. tu es domi. Pla. ergo tu es aliquid Pla. secunda regula erat ista. Ab inferiori ad suum superius distributiuę, non ualet argumẽtum. Contra istam regulam arguitur sic. ista consequẽtia est bona. nullus binarius est. ergo nullus numerus ẽ. & arguitur per regulam. ergo regula falsa, tenet consequentia cum maiori. qui oppositum consequentis repugnat antecedenti s. nullus binarius est, & aliquis numerus est, non enim datur aliquis numerus, quin iste sit binarius, uel includens binarium. Eodem modo põt argui in simili. ut nulla propositio uera scitur. ergo nulla propositio scitur, consequentia est bona quia oppositum consequentis repugnat antecedẽti, & tamen argui tur distributiuæ ab inferiori ad suũ superius. quia ly ꝓpositio uera. est terminus inferior ad ly propositio. cũ omnis propositio uera sit propositio. & nõ ecouuerso. sicut omnis binarius est numerus. & ecõuerso. Ideò dicitur quòd regula non dicit nunquam ualere consequẽtiã ab inferiori ad suũ superius distributiuę. sed quòd plurimum non ualet formaliter, & nunquam prædictæ consequentię sunt formales de forma. sunt enim formales. quia cuiuslibet earum oppositum consequentis formaliter repugnat antecedenti. sed non sunt bonæ de forma.

Contra secundam.

forma. quia consimiles in forma non ualent; quia non sequitur nullus numerus trinarius est, ergo nullus numerus est, nec sequitur. nulla propositio uera uidetur uel intelligitur, ergo nulla propositio uidetur vel intelligitur. Si ergo consequentię istæ bonæ sunt hoc est solũ gratia materiæ. unde prima ē bona gratia materiæ; quia impossibile est numerum esse, & non esse binariũ. secunda similiter tenet gratia materiæ uel terminorũ quia nihil scitur nisi uerum, nec est possibile aliquã ꝓpositionem falsam sciri. Tertia regula fuit ista. Ab inferiori ad suum superius negatione postposita; & cũ debito medio, est bonum argumentum. Contra arguitur sic. ista consequentia non ualet, sciens propositionem non est aliquid demonstrando istam. homo est asinus. & ista propositio est aliqua propositio. ergo sciens aliquam propositionem nõ est aliquid, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa consequentia tenet cũ minori, maior probatur. nam antecedens est uerum, & consequens falsum. ergo ista consequentia non ualet. quòd antecedens sit uerum patet pro secunda parte, & pro prima similiter. quia suum contradictorium est falsum. s. oẽ sciens istã propositionẽ est aliquid. Respondetur, quod ista consequentia non ualet. nec arguitur cũ debito medio. quia subiectũ primæ ꝓpositionis debuit esse subiectũ secundæ, sic arguendo. sciens istã nõ ē aliquid. & sciens istã est sciẽs aliquã propositionem. ergo &c. & tunc concedo consequentiã. sed negatur minor. Contra 3.

Notandũ circa hanc regulã, quòd si argueretur ab inferiori ad suum superius distributiuę negatione postposita. nõ argueretur secũdũ regulã. vt patet in exẽplo isto. oĩs hõ non currit. oĩs hõ est animal. ergo oẽ animal nõ currit. intelligitur. n. hic regula ab inferiori ad suũ superius non distributum negatione postposita est bona cõsequentia. Quarta regula erat ista. A superiori ad suũ inferius affirmatiuę, & sine distributione, non ualet argumentum. Contra istam regulam procedunt argumẽta facta contra secundam regulam præcedẽtem, arguẽdo ex opposito consequentis ad oppositum consequentis Nota. Contra 4. reg.

tis.ut aliquis numerus eſt.ergo binarius eſt.aliqua propoſitio ſcitur.ergo propoſitio uera ſcitur.ſed arguitur ſpecialiter ſic iſta conſequentia eſt bona.tu es animal. ergo tu es homo, & tamē arguit̄ a ſuperiori ad ſuū inferius affirmatiue ſine diſtributione.ergo &c.tenet cōſequentia,& antecedēs probatur.quia ſequitur.tu es animal,ergo tu es,a tertio adiacēte ad ſecūdū adiacēs. tunc ultra tu es,ergo tu es tu.patet conſequentia.quia oppoſitū conſequentis formaliter repugnat antecedēti & tunc ultra.tu es tu,ergo tu es homo.tenet conſequētia per primā regulā.Ab inferiori ad ſuū ſuperius affirmatiue,& ſine impedimēto.ergo à primo ad ultimū. ſequitur.tu es animal,ergo tu es homo. Ad hoc dicitur ut prius quòd quęlibet iſtarū conſequentiarū eſt bona & formalis.non tamen arguitur contra regulā implicite aſſerentem quòd nulla talis ſit bona de forma. unde conſimiles in forma nō tenēt.quia nō ſequitur.aliquis numerus eſt.ergo trinarius eſt,aliqua propoſitio intelligitur.ergo propoſitio uera ītelligit̄,nec ſequitur hoc eſt animal demonſtrando aſinū.ergo hoc eſt homo.

Quinta regula fuit iſta. A ſuperiori ad ſuū inferius diſtributiuæ, affirmatiuæ non ualet conſequētia niſi cū debito medio. Contra arguitur ſic iſta conſequētia eſt bona.omne animal currit.ergo omnis homo currit. & tamen arguitur a ſuperiori ad ſuum inferius diſtributiuæ affirmatiuę ſine debito medio.ergo regula falſa.cōſequentia tenet cum minori maiorem probo contradictorum conſquentis repugnat antecedēti ergo conſequentia bona antecedens probatur.quoniam hæ repugnant oē animal currit.& homo non currit. quia ex ipſis ſequitur impoſſibile,uidelicet homo.non eſt aīal,in quarto mō ſecundæ figuræ. Dicēdū quòd illa conſequentia eſt bona nón quòd formalis,nec de forma. Nō formalis quia oppoſitum conſequentis eſt imaginabile cum antecedente abſque contradictione. neque etiam de forma.quia aliqua ſibi cōſimilis in forma nō ualet. ut omne animal currit.ergo quilibet homo currit,ſed eſt bona materialis:ſeu gratia materiæ, quia impoſſibile

Contra 5. reg.

bile

bile est hominem non esse tenet enim per hoc medium necessarium omnis homo est animal. Similiter sequitur gratia materiæ. omne animal est, ergo omnis hō est, quia consequens est necessarium. sequitur etiā omnis homo est asinus. ergo tu non es asinus, quia antecedens est impossibile simpliciter, unde non est aliqua regula contra quā non procedit argumentum gratia materiæ, aut quia antecedens est impossibile, aut quia cōsequens est necessarium, uel gratia alicuius alterius medii necessarii, & ineuitabilis. ut in prioribus consequētis dictum est. Sexta regula fuit ista. A superiori ad suū inferius negatione præposita distribuente superius est bonum argumentum. Contra istam regulam arguitur sic. ista consequentia non ualet. non contingenter homo est animal. ergo non contingenter tu es animal. & tamen arguitur per regulā. ergo regula falsa. consequētia tenet, & probatur prima pars antecedentis, quia antecedens est uerum, cōsequens falsum ut patet assignādo suum contradictorium. hæc.n.falsa est contingēter homo est animal, & hæc est uera. cōtingenter tu es animal, & secunda pars antecedentis probatur. nam quod hic arguatur à superiori ad suum inferius patet. & q̄d negatione distribuente manifestum est, qa remota negatione ly homo, non staret distributiuæ, ergo ꝑ aduētum eius stat distributiuæ. patet consequentia ꝑ istam regulā. Quicquid mobilitat immobilitatum immobilitat mobilitatum. Respondetur quod terminus aliquando stat distributiuæ immobiliter, quādo ipsum non ꝓcedit nisi unum signūm distributiuæ. ut oīs homo est. Aliquādo stat distributiuæ immobiliter, qn̄ ipsum præcedunt duo signa, quorum unum hēt uim distribuendi, reliquum confundendi confusæ tantum immobiliter. quapropter dico quod non arguitur contra intellectū regulæ, qui est iste. A superiori ad suum inferius negatione præposita distributiuæ mobiliter est bona consequentia, sed iā in proposito non distribuitur superius mobiliter propter impedimentum istius termini, contingenter, quia non licet descendere, ut argumentum

Contra sextam regulam.

tum apertè ostendit, propter eandem causam non sequitur tu non incipis esse coloratus. ergo tu nō incipis esse albus, quia ex opposito non sequitur oppositum, ut in capitulo inceptionis patuit, & tamen arguitur distributiuæ negatiuæ. Si ergo quæritur. quid impedit? dico quòd illud uerbum, incipit quia immobilitat eundem terminum quem distribuit præcedens negatio.

Obiecta contra regulas. 4. cap. *Cap.* III.

Contra regulas quarti capituli sufficienter est argumentum in materia insolubilium. specialioribus tamē medijs arguo contra easdem, quarū prima fuit ista ab uniuersali suam particularem indefinitā, uel subalternam, est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic. Ista consequentia non ualet. Incipit omne ens esse. ergo incipit aliquod ens esse. & tamē arguitur per regulam. ergo regula falsa, tenet consequentia & prima pars antecedentis probatur. nam antecedens est uerum, consequens falsum. ergo consequentia non ualet, quòd antecedens sit uerum, probatur. nam omne ens est & non immediate ante instans quod est pręsens omne ens fuit, quia nunquam instās præsens fuit. ergo incipit omne ens esse patet consequentia ab exponentibus ad expositum. quod autem cōsequens sit falsum patet, quia nunc in instanti præsenti aliquid est, & immediate ante instās quod est præsens aliquid fuit & immediate post instans quod est præsens aliquid erit. ergo falsum est quod iā incipiat aliquid esse, seu aliquod ens esse, quod idē est, sed secunda pars principalis antecedentis arguitur. nam hæc est uniuersalis. incipit omne ens esse, quia in ea subijcitur terminus communis signo uniuersali determinatus distributiuæ, & hæc est sua particularis īcipit aliquod ens esse, quia in ea subijcitur terminns communis signo particulari determinatus, ergo arguitur per regulam. Dicendum breuiter, quod non arguitur per regulam quoniam nec antecedens nec consequentia est alicuius quantitatis, & tunc

Contra primam regulam. 4. cap. huius tertii tracta.

ad probationem in ista propositione incipit omne ens esse subijcitur terminus communis signo uniuersali distributiuæ determinatus. ergo est uniuersalis, nego cõsequentiam, & si allegaretur regula dico quòd intelligitur distributione mobili, & non immobili, sed iã ly ens distribuitur immobiliter. ppea sic glosetur regula. Propositio uniuersalis est illa in qua subiicitur terminus communis signo uniuersali distributiuę mobiliter determinatus existente aliquid ipsius, qđ dico pp præiacens istius. oĩs homo est animal in qua subijcitur terminus communis signo uniuersali distributiuæ mobiliter determinatus, illud signum non est pars prę iacentis, licet sit pars uniuersalis. De particulari autẽ non procedit argumẽtum, quia in regula additur solo signo particulari determinatus: sed iã ultra signum determinatus ly ens, hoc uerbo incipit. ex quo stat cõfusæ tantum. ideo sit hæc regula. Propositio particularis est illa in qua subijcitur terminus cõmunis solo signo particulari determinatus, existente aliquid istius, qđ dico similiter propter præiacẽs propositionis particularis. Secunda regula fuit ista. A particulari, uel indefinita, ad suam uniuersalem nõ ualet argumentum. Cõtra istam regulam arguitur sic. ista cõsequentia est bona animal est homo. ergo omne aĩal est homo, & per consequens quælibet alia ualet ab indefinita ad suam uniuersalem consequentia tenet antecedẽs probatur. hæc propositio. animal est homo. significat omne animal esse hominẽ sed omnis propositio significat quicquid sequitur ad eam. igitur ista consequẽtia est bona consequẽtia tenet cum minori, quia est regula. maiorẽ probo subiectum istius propositionis animal est homo significat omne animal. & prædicatum hominẽ & copula esse, & tota propositio significat iuxta cõpositionẽ suorum terminorũ, ergo ista propositio significat omne animal esse hominẽ consequẽtia patet, quia isto modo inuestigatur significatum propositionis. Respondetur negando secundam consequẽtiã, & ad probationem cõcedo quod ista, animal est homo, signifi- cat

Contra secũdã regulam

cat omne animal esse hominem non adequatæ primariæ neq; secundariæ, sed assertiuæ, & ad argumentum. nego istam consequentiam ista propositio, animal est homo significat omne animal esse hominem. & omnis propositio significat quicquid sequitur ad eã, ergo ista consequentia est bona, quia licet omnis propositio significet quicquid sequitur ad eã, non tamen quicquid propositio significat. sequitur ad eam, quia triplex est propositionis significatum primarium & adequatum. quod est simile orationi cõiunctiuæ uel infinitiuæ suæ. Secundarium quod est significatum primarium propositionis sequentis ad eam si non sit secum synonyma. & representatiuũ, quod ex terminis suæ compositionis representatur. iuxta quod solet magistraliter dici ꝙ quælibet propositio mũdi significat infinitas falsitates. Veruntamen bene sequitur, iste animal est homo. significat adequatæ omne animal esse hominẽ. ergo ista cõsequentia fuit bona, sed negatur antecedens, quia nulla propositio mundi significat adequatæ omne animal esse hominẽ, nisi aliqua talis, omne animal est homo. Tertia regula fuit ista. Ab uniuersali affirmatiua ad oẽs suas singulares, tã collectiuæ quàm diuisiuæ sumptas est bonum argumentũ, cũ debito medio & econuerso collectiuæ. Contra istam regulam arguitur sic. ista cõsequentia nõ ualet necessario omnis homo est animal, & isti sunt oẽs homines. ergo necessario iste homo est aĩal. & necessario iste homo est animal, & sic de singulis, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa, consequentia tenet cum minori & maior patet per exponentes istius termini necessario. Ex eodẽ medio arguitur quod nõ ualet argumentũ ab uniuersali ad suam singularẽ cum debito medio. sic arguendo. necessario omnis homo est, sed tu es homo. ergo necessario tu es. antecedens enim est uerum consequens falsum. Ex eodem etiam fundamento arguitur, quod non ualet argumentum à singularibus sufficienter enumeratis cum debito medio ad suum uniuersalem; q̃a non sequitur contingenter iste homo est. & contingenter

Contra tertiũ regulã.

ter iste homo est.& sic de singulis, & isti sunt oẽs homines ergo cõtingenter omnis homo est. patet per expositionẽ istius termini contingenter, quod antecedẽs est uerum consequens falsum,& per cõsequens consequẽtia non ualet.Ideo breuiter respõdeo, & dico quòd nullo modo arguitur per regulã quia nulla istarum est alicuius quantitatis.Necessario omnis homo est animal. contingenter omnis homo est animal, necessario iste homo est animal cõtingẽter iste homo est animal. primæ duæ non sunt uniuersales, quia ipsarum subiecta immobiliter distribuuntur. aliꝙ duꝙ non sunt singulares,quia subiicitur terminus cõmunis determinatus non solummodo pronomine demõstratiuo,immo alio termino probabili, uidelicet termino modali. Ideo sic intelligitur diffinitio propositionis singularis.Propositio singularis est illa in qua subiicitur terminus discretus,aut terminus communis cum pronomine demõstratiuo,nullo signo probabili præcedente. Ex qua diffinitiõe sequitur.quod si pronomẽ pluralis numeri est terminus discretus ista non est singularis. omnes isti currunt,quia subiicitur terminus communis signo probabili præcedente.Quarta regula fuit ista.Ab uniuersali negatiua ad quamlibet suarum singularium est bonũ argumentũ. Contra arguitur sic ista consequentia non ualet nulla chimera quæ currit mouetur.ergo ista chimera quæ currit non mouetur. & tamen arguitur per regulam.ergo regula falsa.consequentia tenet cum minori.maior probatur antecedens enim est uerum ut patet, & consequens falsum.ergo consequentia nõ ualet, quod consequẽs sit falsum probatur nam sequitur ista chimera quæ currit nõ mouetur.ergo ista chimera currit,& illa mouetur.consequentia tenet,quia relatiuum resoluitur in,&,&,ille illa,illud.sed consequens est falsum,quia est una copulatiua affirmatiua cuius prima pars est falsa. ergo antecedens est falsum. quod erat probandum. Respondetur concedendo consequentiam prædictam,& cum dicitur. antecedens est uerum, & consequens falsum. nego quod consequens sit falsum,

Notan.

Cõtra quartam regulã.

ſum.quia ſuum contradictoriũ eſt falſum.ſ.iſta chimera quę currit mouetur. Et tunc ad probationem falſantis,nego iſtam conſequentiam iſta chimera quæ currit non mouetur,ergo iſta chimera currit & iſta non mouetur,& tunc ad regulam relatiuum,qui,quæ,quod,reſoluitur in coniunctionem copulatiuam,& pronomen demonſtratiuum uerum eſt in affirmatiuis ſed non in negatiuis propterea bene ſequitur, iſta chimera quæ currit mouetur,ergo iſta chimera currit & ipſa mouetur.quia ergo ly quæ,in affirmatiua reſoluitur in coniunctionem copulatiuam, & pronomen demonſtratiuum,ideo in negatiua contradictoria debet reſolui in coniunctionem diſiunctiuam & pronomen demonſtratiuum, ſic dicendo,iſta chimera currit uel ipſa non mouetur, quia quicquid ſignificat unum contradictorium copulatiuę ſignificat aliud diſiunctiuæ.Notandum circa iſtam regulam, quod ſi ſubiectum ſingularis ſupponit pro aliquo pro quo non ſupponit ſubiectum uniuerſalis arguendo,tunc ab uniuerſali ad ſuam ſingularem non arguitur per regulam, quia iſta non eſt eius ſingularis,uerbi gratia. nullus homo currit, ergo iſta homo non currit,nulla homo eſt aliquis homo, ergo iſte homo non eſt aliquis homo prima.n.ſingularis nõ eſt ſingularis.huius nullus homo non currit. ſed illius nulla homo currit. Secunda ſingularis non eſt iſtius, nulla homo eſt aliquis homo ſed iſtius. nullus homo eſt aliquis homo.Quinta regula fuit iſta.A particulari. ad ſuam indefinitam & econuerſo, tam affirmatiuæ quam negatiuæ,eſt bona conſequentia. Contra iſtam regulam arguitur ſic.iſta conſequentia non ualet. animal eſt genus ergo aliquod animal eſt genus, tamen arguitur per regulam ergo regula falſa. conſequentia tenet.antecedens probatur, nam antecedens eſt uerum ut patet,& conſequens falſum,ergo conſequentia non ualet,quod conſequens ſit falſum probatur.quia ſuum contradictorium eſt uerum uidelicet nullum animal eſt genus. quia nec hoc animal eſt genus,nec hoc animal eſt genus,& ſic de ſingulis. ergo &c. ſecunda pars,

Cõtra quintã regulam.

probatur

probatur, uidelicet quod arguitur per regulā quia ani mal ſtat utrobiq; materialiter, ꝓbatur. nā ſi in aliqua iſtarum ſtaret perſonaliter, hoc eſſet propter limitationem iſtius ſigni, aliquod, ſed illud ſignum aliquod in alijs non limitat ad ſuppoſitionem perſonalē, ergo nec in iſta conſequentia tenet cum maiori, minorē probo. nam in qualibet iſtarum aliquod homo eſt ſpecies, aliquod homo eſt nomē, ſupponit ly homo, materialiter, ergo & in iſta, aliquod animal eſt genus. patet conſequentia, quia ſicut ly animal, eſt neutri generis, ita ly homo, materialiter ſumptum. Reſpondetur ? quod nō arguitur per regulā quia in iſta. aliquod animal eſt genus ly animal, ſupponit perſonaliter propter limitationem ſigni particularis, & cū dicitur in iſta. aliquod homo eſt ſpecies, non limitat ad ſuppoſitionem perſonalem ergo nec in iſta non ualet argumentū, quia ly homo. perſonaliter ſumptum non eſt neutri generis, & ly aliquod eſt neutri generis, ideo ſibi additum nō poteſt limitare ad ſuppoſitionem perſonalem ſicut ſi adderetur aliquod ſignum eiuſdē generis, ut aliquis homo eſt ſpecies, aliqua homo non eſt nomen ſed ly animal, perſonaliter ſumptum eſt neutri generis, ideo ſibi additū ſignum neutri generis limitat ipſum ad ſuppoſitionē perſonalem, dicēdo, aliquod animal eſt genus, aut nullum animal eſt genus. Si ergo quęritur indefinita iſtius particularis, aliquod animal eſt genus, quæ eſt ? dicatur, quod eſt iſta. animal uiuens eſt genus, & iſtius indefinitæ animal eſt genus hic eſt particularis, aliquod ly animal eſt genus. Notandum eſt quod oportet quod termini ſupponat precisæ pro eodem. quare illius homo currit, non eſt hęc particularis, aliquis homo currit ſed eſt iſta, aliquod quòd eſt homo currit, & iſti. aliqs homo currit, eſt hic indefinita. homo maſculus currit, & ita proportionabiliter in negatiua dicatur. Sexta regula fuit iſta. A particulari uel indefinita ad oēs ſuas ſingulares diuiſiuæ ſumptas cum debito medio, eſt bonum argumentum. Contra iſtam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia nō ualet. neceſſario homo eſt, & ſi

Notādum.

Contra ſextam regulam.

ſunt omnes homines, ergo neceſſario iſte homo eſt, uel neceſſario iſte homo eſt. & ſic de ſingulis,& tamen arguitur per regulam, ergo regula falſa.conſequentia tenet cum maiori, quia antecedens eſt uerum, & conſequẽs falſum minor probatur,nam iſta neceſſario homo eſt,eſt propoſitio & non hypothetica.ergo categorica, & per conſequens quanta, cum ergo non ſit uniuerſalis,particularis,uel ſingularis,ergo eſt indefinita cuius ſingulares non uidentur eſſe aliæ quam prædictæ. Ideo dicitur quod non arguitur per regulam, quoniam iſta non eſt indefinita, neceſſario homo eſt animal ex quo ſubijcitur terminus communis mediãte ſigno, & tunc ad argumentum iſta eſt categorica,ergo quanta,nego conſequentiam. Et ſi aliquis quo ad hoc allegaretur probando iſtam conſequentiam eſſe bonam,reſpondeo quod ego ſimiliter aſſerui oppoſitum. quare &c.

Obiecta contra regulas. 5. cap. huius tertij tracta. Cap. IIII.

QVINTVM capitulum quaſdã regulas proponebat quarum prima fuit iſta. Ab excluſiua ad ſuã uniuerſalẽ de terminis tranſpoſitis,& econuerſo,eſt bona conſequentia Contra iſtam regulam arguitur ſic iſta conſequentia non ualet,tantum aſinus eſt hominis,ergo cuiuslibet hominis aſinus,& arguitur per regulam. ergo regula falſa,tenet cõſequentia cum minori, maior probatur, ponendo quod non ſit aliqua poſſeſſio hominis niſi aſinus,tamen ſit,aliquis homo qui non habeat aſinum in poſſeſſione. iſto poſito conſequens eſt falſum ut patet,& antecedens eſt uerum. quia aſinus eſt hominis.& nihil non aſinus eſt hominis, ergo &c. Secundo arguitur contra ſecundam partem regulæ ſic iſta conſequentia nõ ualet cuiuslibet hominis eſt aſinus,ergo tantum aſinus eſt hominis, & tamen arguitur per regulam,ergo regula falſa.conſequentia tenet cum minori.maior probatur, ponendo quod qui habet homo habeat aſinum, & equum, quo poſito antecedens

Contra primã regulã. 5. cap.

est uerum per casum,& consequens falsum, nam aliqd non asinus est hominis, ergo non tm̃ asinus est hominis tenet consequentia ab una causa ueritatis ad propositionem habentem illam. Ad primum dicitur quod nõ arguitur per regulam, quia non est uniuersalis istius exclusiuæ, s. ista, omne ens hominus est asinus, & ratio, quia in ista tantum asinus est hominis non distribuitur ly hominis, pro omni homine, sed solum pro homine habente aliquid. Ad secundum dicitur similiter quod ista nõ est exclusiua istius uniuersalis, sed ista tantũ habens asinum est homo, quia ista propositio cuiuslibet hominis est asinus, æquiualet isti, omnis homo est habens asinum ueruntamen, quia paucas & grossas habentes considerationes, ut se expedirent dicerent regulas istas in obliquis non tenere. Ideo in recto arguam, primo contra primam, ista consequentia non ualet, tm̃ ens necessario est substantia, ergo omnis substãtia necessarium est ens, & tamen arguitur ꝑ regulam, ergo regula falsa, consequentia tenet cum minori, & maior probatur. nã antecedens est uerũ, cõsequens falsum ut patet per exponentes. ergo consequẽtia non ualet. Secundo arguitur contra secundam regulam, ista consequentia non ualet, omnes Apostoli Dei sunt duodecim. ergo tantũ duodecim sunt Apostoli Dei tenẽdo ly omnes collectiuæ. ergo regula falsa. consequentia tenet, & antecedens probatur, antecedens enim est uerum, & supponitur, & consequens falsum, quia secunda exponens est falsa. s. nulla non duodecim sunt Apostoli Dei, quia Petrus & Paulus sunt Apostoli Dei. & Petrus & Paulus sunt aliqua non duodecim, ergo aliqua non duodecim sunt Apostoli Dei. Ad primum dr̃, quod ista non est uniuersalis istius exclusiuæ. sed ista omne ens necessario substantia. est ens, quia sicut in exclusiua ly necessario, non determinauit istum terminum ens, sed solum ly substantia, ita in uniuersali debet esse. Ad secundum dicitur quando ly omnes, tenetur collectiuæ, sed exclusiua non exponitur per negationem infinitatem. sed per notam pluralitatis isto mo

do,duodecim sunt Apostoli Dei,&nõ plures quã duodecim,& ista est uera,& exclusiua similiter, quando autem ly omnes, tenetur diuisiuæ & tunc eidem correspondet dicta exclusiui exponibilis per negationẽ infinitatem,& tunc tam uniuersalis quã exclusiua esset impossibilis,propter implicationem contradictionis suarum exponentium.Secũda regula fuit ista:Ab exceptiua negatiua ad suam exclusiuã affirmatiuam est bona consequentia. Contra istã regulam arguitur sic,ista cõsequentia non ualet, nullus homo præter Sort. currit. ergo tantum Sor. currit. & arguitur per regulam.ergo regula falsa.consequentia tenet cum minori. quia non uidetur alia exclusiua assignari. & maior probatur, quia casu possibili posito. est antecedens uerum,& consequens falsum probatur.& pono quod Sort. currat, & nullus alius masculus,tamen multæ mulieres, isto posito antecedens est uerum per exponentes, & consequens falsum, quia aliquid non Sort. currit. ergo non tantum Sort. currit. Respondetur quod ista exclusiua non est illius exceptiuæ. sed ista, tantum Sort. est aliquis homo currens secundum quod patuit in probationibus terminorum, capit. de exceptiuis. ubi hic regula declaratur.

Cõtra secũdã regulã.

Tertia regula fuit ista. Ab inferiori ad suum superius a parte subiecti, dictione exclusiua addita eisdem,est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic.ista consequentia non est bona,tantum substantia non est accidens. ergo tm̃ aliquid non est accidens, & tñ arguitur per regulam, ergo regula falsa consequentia tenet cum secunda parte antecedẽtis, & probatur prima, nam antecedens est uerum, & consequens falsum, ergo cõsequentia non ualet,quod antecedens sit uerum,probatur, quia substantia nõ est accidens, & quodlibet non substantia est accidẽs, ergo tantũ substantia non est accidens, quod consequens sit falsum,patet,quia secunda exponens est impossibilis, scilicet quodlibet nõ aliquid est accidens, quia prima exponens huius est impossibilis,scilicet aliquid nõ aliquis est accidens,ut bene patet per suas resoluentes.Iõ dicitur

Contra.3. regulam.

dicitur quod non arguitur per regulam. neque arguitur ab inferiori ad suum superius. quia primitus est declaratum, quod terminus transcendens non est superius, nec inferior ad aliquid ex quo non est in prædicamento, nisi improprie sumendo superius pro priori, aut communiori, qualiter non accipit regula contra quam est argutum. Aliter tamen dicitur & melius. quod regula intelligitur affirmatiuæ nō negatiuæ. unde non sequitur tantum corpus non est indiuisibile. ergo tantum substantia non est indiuisibilis. antecedens enim est uerū, quia corpus non est indiuisibile, & qđ licet non corpus est indiuisibile. & tamē consequens est falsum pp secundam exponētem falsam, scilicet quodlibet non substantia est indiuisibile, nam albedo in pariete est non substantia. & tamen non est indiuisibilis. quia est extensa ad extensionem parietis. Quarta regula fuit ista. Ab inferiori ad suū superius a parte prędicati dictione exclusiua addita subiectis nō ualet consequentia, sed econuerso cum debito medio.

Cōtra quam arguitur sic uniuersaliter sequitur aliquid tantum homo est animal. aliquid tantum Sor. est homo. ergo aliquid tantum Sor. est animal, quia oppositum consequentis non stat cum antecedēte. & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa. cōsequentia tenet cum minori, quia dictio exclusiua additur in ista propositione. Et non copulæ, nec prædicato. ergo subiecto. Secundo arguo quod econuerso. non ualet argumentum, cum debito medio, quia non sequitur. tantum homo est risibilis. antichristus est risibilis. ergo tantum homo est antichristus. & tamē arguitur per regulam. ergo regula falsa tenet cōsequentia cum minori. & maior probatur. nam antecedens est uerū. & cōsequens falsum. ergo consequentia non ualet. quod autē consequens sit falsum, manifestum est. sed probatur antecedens. nam omne risibile est homo. ergo tātum homo est risibilis tenet cōsequentia ab uniuersali ad suā exclusiuam. secunda uero pars probatur. nam antichristus pōt ridere ergo antichristus est risibilis. patet con Contra 4. reg.

ſequentia ab uno conuertibili ad reliquũ. Ad primam rationem dico quod dictio excluſiua non additur ſubiecto, ſed patri ſolummodo. quia ex ipſa, & alio termino fit unũ ſubiectum, ſed bene additur ſubiecto dicendo, tantũ homo currit. ly homo, eſt ſubiectũ, & nõ pars ſubiecti negatur ergo iſta conſequentia. dictio excluſiua ponitur in illa propoſitione. & non additur copulæ neque predicato. ergo additur ſubiecto. ſufficit enim quod addatur parti ſubiecti, uel prædicati. Ad ſecundã rationem dicitur quod ly riſibile, dupliciter ſumitur ſ. ampliatiuæ, & non ampliatiuæ. Primo modo non conuertitur cum ly homo, ſed ſecundo modo ſumendo. ergo primo modo tam in minori quam in maiori negatur conſequentia, quia in antecedente ampliatur tam ly homo, quam ly antichriſtus, & non in cõſequente. ideo bene ſequitur. ergo tantum homo põt antichriſtus. Si aũt ſumatur ſecundo modo. concedo maiorem, cui correſpondet dicta uniuerſalis, & nego minorem, & tunc ad argumentum. antichriſtus poteſt ridere. ergo antichriſtus eſt riſibilis, non ualet argumentum. nec arguitur ab uno conuertibili ad reliquũ. quia dictum eſt quod ly riſibile, non tenetur ampliatiuæ. Contra alias tres regulas nõ arguo. quia ex prioribus ſolummodo inferuntur. quare. &c.

Obiecta contra regulas 6. cap. Cap. V.

Pertinentium, atq; impertinentiũ terminorum prima regula fuit iſta. Ab affirmatiua unius diſperati ad negatiuam alterius, eſt bona conſequentia. Cõtra quam arguitur ſit. iſta cõſequẽtia nõ ualet, brunellus eſt aſinus. ergo brunellus non eſt riſibilis, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori, quia aſinus & riſibile, ſunt termini diſperati ſicut homo, & aſinus, ꝓbatur maior. nam antecedens eſt uerum. & conſequens falſum. ergo & cætera. probatur. & facio iſtam conſequentiam, brunellus eſt hoĩs. ergo brunellus eſt riſibilis. cõſequẽ-

Contra 1. reg. 6. c. huius 1. tract.

tia

tia tenet ab uno cõuertibili ad reliquũ antecedẽs eſt uerum.ut ſuppono. ergo & conſequens, ſed conſequens eſt contradictorium primi conſequentis ergo principale conſequens eſt falſum,quod erat probandum. Dicitur dubitando iſtam conſequentiam, brunellus eſt aſinus. ergo brunellus nõ eſt riſibilis. quia dubitatur qualiter teneatur ly riſibilis,nunquid in nominatiuo caſu, an in genitiuo?Si primo modo conceditur conſequentia.& conſequens.& tunc ad probationem nego illam conſequentiam, brunellus eſt hominis.ergo brunellus eſt riſibilis.quia licet ly homo, & ly riſibile,conuertantur,ac etiam hominis,& riſibilis,in obliquo, non tamẽ hic quoniam difformiter ſumuntur.unum.ſ.in recto,alterum in obliquo.Si autẽ ſumitur ly riſibilis, in genitiuo caſu nego illam cõſequentiam brunellus eſt aſinus. ergo brunellus non eſt riſibilis, quia non arguitur per regula,licet enim aſinus & riſibile,ſint termini diſperati non tamen aſinus & riſibilis in obliquo.Ideo concedo,iſta duo ſtare ſimul quilibet aſinus eſt riſibilis,nullus aſinus eſt riſibilis,tenendo ly riſibilis in prima in genitiuo,& in ſecunda in nominatiuo,nec ſunt contraria, uel alterius oppoſitionis.Secunda regula fuit iſta.Quãdocunque ſunt duæ propoſitiones, quarum ſubſtantia conuertuntur atq; prædicata.manente conſimili denominatione,ab una ad reliquam eſt bona conſequentia.

Contra iſtam regulam arguitur.ſic iſta conſequẽtia nõ ualet,quilibet homo eſt unus homo.ergo omnis homo eſt unus homo.& tamẽ arguitur per regulam.ergo regula falſa.cõſequẽtia tenet cum minori,quia prædicata & ſubiecta conuertuntur manente conſimili denominatiõe prima pars antecedẽtis probatur ex eo quod antecedens ſit uerum.ut patet per exponẽtes,& conſequens eſt falſum. quia aliquid eſt homo, quod non eſt unus homo.Reſpondetur quod ſubſtantia non conuertuntur licet ſint ſimilia.non enim ſequitur ly homo.& ly homo,conuertuntur.ergo ſubſtantia conuertuntur, quia licet ly homo & ly homo,conuertantur etiã ly homo,& ly homo,non conuertuntur. unde ſubiecta iſta- *Contra 2. regulam.*

rum non conuertuntur homo currit. & homo est spés, non obstante quod sint similia, quia ly homo, in prima supponit personaliter. in secūda materialiter, ita in ꝓposito substantia istarum non conuertuntur. quilibet homo est unus homo, omnis homo est unus homo. qa licet sint similia & personaliter supponant, non tamen supponunt præcisę pro eisdem. sed in prima pro masculino sexu solum modo, in secūda pro utroque sexu. sed tunc conuertuntur ly homo, & ly homo, quando supponunt eodem modo & præcisæ pro eisdem, ut omnis homo est rationalis, & omnis homo est risibilis. eodem modo dicitur de ly homo, & ly risibile, quia aliquando conuertuntur, aliquando non. Tertia regula fuit ista. Ab uno conuertibili ad reliquum est bona consequentia. Contra quam arguitur sic. Ista consequentia non ualet. Sort. scis esse hominem. ergo Sor. scis esse risibilem, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori quia homo & risibilis conuertūtur. maior probatur. nam casu possibili posito. antecedens est uerum & cōsequens falsum. ergo consequentia non ualet, antecedens probo. & pono quod scias Sort. esse hominem: nescias tamen quę sit propria passio hominis, sed credas quod risibile si propria passio asini. isto posito antecedens est uerum. & consequens falsum, quia Sort. credis firmiter non esse risibilem. sicut credis ipsum non esse asinum. ergo Sor. non scis esse risibilem. Ideo dicitur, quod ab uno conuertibile ad reliquum. ratione totius extremi, est bonum argumentum. ratione autem partis fallit cōsequentia, sicut in proposito. quia ly hominem, & ly risibilem, non sunt prædicata. sed ista, sciens, esse hominem, & sciens esse risibilem. qua inuicem non conuertuntur, exemplum pater in aliis terminis. unde contradictorii contradictorium, & contradictorium inuicem conuertuntur: quia, si contradictorium est uerum uel falsum. tunc contradictorium contradictorii est huiusmodi. & tamen non sequitur contradictorium .a. est uerum. ergo contradictorium contradictorij. a. est uerum

Contra tertiā regulā.

rum posito quod omne.a sit ista, homo est asinus, tunc est antecedens uerum & consequens falsum. Si enim contradictorium contradictorij.a.est uerum, omne.a. est contradictorium contradictorij. a.ergo.a.est uerũ. quod est falsum. Defectus ergo stat in hoc.quia non arguitur ratione totius extremi.sed ratione partis licet enim contradictorium & contradictorium cõtradictorij conuertantur.non tamen contradictorium.a. & cõtradictorium cõtradictorij.a. Quarta regula fuit ista. Ab uno correlatiuorum ad reliquum propositionibus existentibus de secũdo adiacẽte est bonum argumentum. Contra quam sic arguitur. Ista consequentia non ualet pater est.ergo filius est. & tamen arguitur per regulam.ergo regula falsa, tenet cõsequentia cũ minori,& maiorem probo.Nam casu possibili posito antecedens est uerum,& consequens falsum. ergo consequentia non ualet. antecedens probatur. Nam dato quod eis pater habeat filiam,& nõ filium, tũc est antecedens uerum & consequens falsum. Dicendum quod non arguitur per regulam.quia pater & filius nõ sunt correlatiua,sicut nec mater & filia. stat enim patrem esse & non habere filium,sicut stat matrem esse, & non habere filiam, sed ista disiũctiua sunt correlatiua, uidelicet pater uel mater, filius uel filia. Quinta regula fuit ista. A termino priuato ad terminum infinitum, est bona consequẽntia.Contra istam regulam arguitur sic. Ista consequentia non ualet.a fuit infinitum,ergo.a.fuit non finitum, & tamẽ arguitur per regulam.ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori,maiorem probo,ponẽdo quod a.fuit totum tempus infinitum prẹteritũ terminatum ad primum instãs horæ præteritæ.isto posito.a.fuit infinitum. quia a parte ante & tamen fuit finitum a parte post.ergo falsum est quod fuit non finitum.quia ex isto consequente sequitur quod non fuit finitum. Eodem modo arguitur linea est indiuisibilis.ergo linea est nõ diuisibilis.nõ sequitur.quia antecedens est uerum.ut patet.quia nõ latitudinem neque profunditatem habet. & tamẽ conse-

Cõtra quartam regulã.

Cõtra quintã reg.

quen-

quēs est falsum, quia linea est diuisibilis secundum lõgitudinem. Dicendum quod infinitum, & indiuisibile non sunt termini priuati, quia non dicunt defectum, ut patet, quia conueniunt Deo. quare non mirum si nulla illarum cõsequẽtiarũ ualet, quia non arguitur per regulam. sed bene arguitur per regulã isto modo, tu es iniustus. ergo tu es nõ iustus, Sor. est cœcus. ergo Sor. est non uidens, quia cœcus, & iniustus, sunt termini priuatiui dicentes defectum in illis quibus conueniunt.

Contra sextam reg. Sexta regula fuit ista. Ab affirmatiua de prædicato infinito ad negatiuam de prædicato finito, est bonum argumentum. Contra quam arguitur sic. Ista consequentia non ualet, tu fuisti non albus. ergo tu non fuisti albus. tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa. tenet consequẽtia cum minori. & maiorem probo. nam casu possibili posito. antecedens est uerum & cõsequens falsum. ergo cõsequẽtia non ualet. antecedẽs probatur: & pono quod hæri fueris albus. & pridiæ niger. isto pósito antecedẽs est uerum, quia quandocunque fuisti niger, fuisti nõ albus. & cõsequẽs falsũ quia suum contradictorium positum est in casu. Respondetur quod nõ bene infertur propositio negatiua de prædicato finito. deberet ergo sic argui. tu fuisti nõ albus. ergo aliqñ tu fuisti nõ albus, tu eris nõ currẽs. ergo aliquando tu non eris currens. Notandum quod in terminis obliquis nõ tenet regula dicta. unde nõ sequitur, asinus est non Sor. ergo asinus nõ est sor. pósito quod omnis asinus sit tam Sor. quam Pla. tũc est antecedens uerum, & consequẽs falsum. Similiter non sequitur, Sor. est nõ asinus. ergo Sor. nõ est asinus. Septima regula erat ista. A negatiua de prædicato finito, cũ debito medio ad affirmatiuam de prædicato infinito, est bona consequẽtia.

Cõtra 7. re. Contra istã regulam arguitur sic: iam consequẽtia non ualet. a. non est uerum, cuius contradictorium est falsum & . a. est. ergo. a. est uerũ, cuius cõtradictorium est falsum. & tñ arguitur per regulã, ergo regula falsa cõsequentia tenet cum minori, & maiorẽ probo, dato quod. a. sit ista homo est asinus. antecedens

dens est uerum,& consequēs falsum. ergo consequentia non ualet,quod antecedens sit uerum probatur secunda pars est uera, ut patet.& prima similiter qa suũ contradictorium est falsum scilicet,a,est uerum. cuius contradictorium est falsum quod aũt cōsequens sit falsum arguitur sic,& facio tibi istam consequentiã a, est non uerum,cuius contradictoriũ est falsum ergo,a,est falsum, cuius contradictorium est falsum consequentia tenet,quia falsum,& non uerum conuertũtur,consequens est impossibile ergo & antecedens. Respondetur concedendo regulam, & consequentiam factã contra illam & nego q̄d consequens sit falsum. & tunc ad argumentum,a,est non uerum,cuius cōtradictorium est falsum.ergo,a, est falsum cuius contradictoriũ est falsum nego consequentiam,& quando dicitur non uerũ,& falsum conuertuntur,concedo . ergo ista consequentia est bona.nego argumentũ , quia non arguitur ab uno conuertibili ad reliquum ratione totius extremi,sed partis.Vnde licet,non uerum,& falsum,cōuertantur tamen non uerum,cuius contradictoriũ est falsum,& falsum cuius contradictoriũ est falsum non cōuertuntur.Notandum circa debitum mediũ.quod non sequitur sor.non est asinus , & sor.est.ergo sor.est non asinus,quia antecedens est uerũ & consequens falsum. dato quod sor.nihil habeat, nec arguitur per regulã, quia illud non est debitum medium, sed illud sort.est aliquid.& non sequitur,asinus non est sor.& asinus est, ergo asinus est non sor.dato quod nullus asinus sit alicuius est tunc antecedens uerum & consequens falsũ. non tamen arguitur per regulam quia illud non est debitum mediũ,sed hoc,asinus est alicuius quod est falsum,quare &c.

Obiecta contra regulas septimi capituli huius tertij tracta. Cap. VI.

Contra primam regulã

Septimi capituli prima regula fuit ista. Ab oĩbus exponentibus simul sumptis ad suum expositum est,

bona

Contra primam regulam. bona consequentia. Contra quã regulam arguitur sic, ista consequentia nõ ualet. Aliqualis homo currit, & non est aliqualis homo, quin talis currat, ergo qualislibet homo currit, & tamẽ arguitur per regulam. ergo regula falsa, consequentia tenet & prima pars antecedentis probatur & pono quod non sint in mundo nisi homines albi. quorum aliqui currãt, & aliqui sedeant. isto posito consequens est falsum, ut patet, & tamẽ antecedẽs est uerum, quia aliqualis homo currit, & non est aliqualis, quin talis qualis ipse est, currat. Eodem modo arguitur in alijs terminis, ut aliquantus homo currit, & nõ est aliquãtus homo, quin tantus currat, ergo quantuslibet homo currit, posito.n. quod quilibet homo esset tripedalis quãtitatis & quod aliqui currẽt & aliqui sederent, tũc esset antecedens uerum & consequens falsum, unde relatiuum accidentis non necessitatur supponere pro omni eo ꝑ quo suũ antecedens. Ideo dicitur quod nulla illarum consequentiarum ualet, quia non arguitur per regulam, ex eo quod nõ recte assignatur secunda exponens. Nam huius uniuersalis, qualislibet homo currit. secunda exponens est ista, nihil est aliqualis homo, quin illud currat. Istius uero quantuslibet homo currit. secunda exponens est ista. non est aliquantus homo quin ipse currat, sed ista, nulla est aliquantus homo quin illud currat. Secunda regula fuit ista. Ab omni exponibili ad quamlibet suarũ exponentiũ, est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic, ista consequẽtia non ualet, tu incipis esse albus. ergo tu es albus, & non immediate ante *Contra secũdã regulam* instans quod est præsens fuisti albus. & tamẽ arguitur per regulam. ergo regula falsa, consequẽtia tenet cum minori, quia incipit, exponitur uno modo per positionem de præsenti, & remotionẽ de præterito. ergo consequens est una eius exponẽtium maiorẽ probo; quia casui possibili posito antecedens est uerũ & cõsequens falsum, ergo consequentia non ualet antecedens probo, & pono quod tu non sis albus, sed immediate post instans quod est præsens eris albus, isto posito, sequitur

tur quod tu incipis eſſe albus, tanquam ex ſuis exponẽtibus, & tñ non es albus, per caſum, quod eſt oppoſitũ primæ partis conſequentis. Reſpondetur quod iſta cõſequentia non ualet, tu incipis eſſe albus, ergo tu es albus, & non immediate ante inſtans quod eſt præſens fuiſti albus, nec arguitur ab expoſito ad aliquam ſuarum exponentium, & dicitur quod hæc uerba incipit, & deſinit. non proprie exponuntur, ſed habent cauſas ueritatis, unde copulatiua, cuius una pars eſt affirmatiua de præſenti, & alia negatiua de præterito. dicitur una cauſa ueritatis, & copulatiua, cuius una pars eſt negatiua, & ſecũda affirmatiua de futuro uocatur alia cauſa ueritatis, & à qualibet illarum copulatiuarũ ad propoſitionem inceptionis eſt bonũ argumentũ, econuerſo autem nõ ualet, ut eiuſdem capituli una aſſeruit regula. Eodem modo de deſinit, eſt dicendum. Et ſi aliquando dixi illa uerba debere exponi, non ſum locutus proprie de expoſitione, ſed ſecundum communem modum loquẽdi ſumendo expoſitionem communiter pro omni probatione terminorum. Ideo iam arguitur magis ſtricte ſic. iſta conſequentia non ualet, tantũ non omnis homo eſt animal. ergo non omnis homo eſt animal: & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa, conſequentia tenet, & prima pars antecedentis probatur. antecedens enim eſt uerum, & conſequens falſum. ergo conſequentia non ualet quod conſequens ſit falſum manifeſtum eſt. & probatur antecedens ſic, omne animal eſt non omnis homo. ergo tãtum omnis homo eſt animal tenet conſequentia ab uniuerſali affirmatiua ad ſuam excluſiuam, antecedẽs eſt uerum, ut patet. ergo & conſequens, & ſecunda pars antecedentis probatur. nã prima exponẽs excluſiue eſt præiacens eius, ſed ly non omnis homo eſt animal, eſt præiacens illius excluſiuæ, quia eſt illud quod remanet dempta ditione excluſiua ergo eſt exponẽs eius quod erat probandũ. Reſpondetur concedendo conſequentiam, & negando antecedens. Et ad probationem nego conſequentiam, quia iſta nõ eſt excluſiua illius uniuerſalis ſed hæc tan

tum non ens omnis homo est animal, quæ est uera. Et si dicitur quæ est uniuersalis illius exclusiuæ, tantum, nō omnis homo est animal, dicitur quod non habet uniuersalem, quia est exclusiua negatiua. Tertia regula fuit ista. Ex cuiuslibet exponentis contradictorio sequitur contradictorium expositi. Contra istam regulam arguitur sic. Ista consequentia non ualet. tu es animal, ergo tu non differs ab animali, & arguitur per regulā. ergo regula falsa consequentia tenet cum minori, maiorem pro antecedens est uerum, ut patet, & consequēs falsum. ex eo quod suum contradictorium est uerum. uidelicet tu differs ab animali. probatur sic. tu differs ab animali quod est asinus. ergo tu differs ab animali, & illud est asinus. consequentia tenet per resolutionē relatiui in coniunctionem copulatiuam & pronomen demonstratiuum. & antecedens est uerum, ut patet per exponentes. ergo & consequens, tunc sic. tu differs ab animali. & illud est asinus. ergo tu differs ab animali, consequentia tenet à copulatiua ad alteram eius partem. Respondetur concedendo consequentiam, & negando istam propositionem, tu differs animali. tunc ad rationem, tu differs ab animali, qđ est asinus. ergo &c. negatur consequentia. neq; relatiuum determinatum per terminum confusiuum est sic resolubile semper. unde non sequitur, tu es omnis homo qui est in. a. domo ergo tu es omnis homo, & ille est in, a, domo. Omnis homo currit mouetur. ergo omnis homo currit, & ille mouetur. Existens tamen relatiuum in propositione sine signo sic haberet resolui: unde bene sequitur, sor. qui currit mouetur ergo sor. currit, & iste mouetur antichristus erit homo qui est, ergo antichristus erit homo, & ille est. Quarta regula fuit ista. A resoluentibus ad resolutum est bona consequentia. Cōtra quā regulam arguitur sic. ista consequentia non ualet hoc non est homo demonstrando asinum, & hoc est animal si est risibile. ergo animal si est risibile nō est homo, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa: consequentia tenet cum minori. & maior probatur. Nam antece-

Contra tertiam regulam.

Cōtra quartam regulam.

tecedens est uerum ut patet, & consequens falsum ergo consequentia non ualet, quod consequens sit falsum.probatur, quia suum contradictorium est uerum scilicet omne animal si est risibile est homo ut patet p exponentes scilicet aliquod animal si est risibile est homo, & nullum est animal, quin illud si est risibile sit homo, ergo &c. Dicitur quod consequentia est bona, & consequens est uerum sicut & antecedens, & cum dicitur quòd suum contradictorium est uerum, scilicet omne animal si est risibile est homo, dico quòd secunda exponens non est sufficienter assignata quoniã ita est secũda exponẽs: s. nihil est animal si est risibile; quin illud sit homo quæ est falsa, quia suum contradictorium est uerum, scilicet aliquod est animal si est risibile quod non est homo, probatur. hoc non est homo, demonstrando asinum. & hoc est aliquod animal si est risibile, ergo &c. Quinta regula fuit ista. Ab efficiantibus ad officiatum est bona consequentia. *Cõtra quintam regulã*
Contra istam regulam arguitur sic. ista consequentia non ualet, hæc propositio est necessaria. animal est homo, quæ adæquate significat animal esse hominem ergo animal esse hominem est necessarium. & tamen arguitur per regulam, ergo regula falsa, consequentia tenet cum secunda parte antecedentis, primam probo, quia antecedens est uerum, & consequens falsum, quod antecedens sit uerum patet, quod consequens falsum probatur. nam animal esse hominem est impossibile. ergo falsum est quod animal esse hominem sit necessarium. consequentia bona, & antecedens probatur. hoc esse hominem est impossibile demonstrando asinum, & hoc est animal, ergo animal esse hominem est impossibile. consequentia tenet ab inferiori ad suum superius affirmatiuæ sine impedimento. Respondetur concedendo primam consequentiam & antecedens, & consequens eiusdem negando quod animal esse hominẽ sit impossibile, & ad probationem nego consequentiam, & tunc ad illam regulam respondeo dupliciter. & primo quod

non

non arguitur ratione totius extremi, ſecundum quod intelligit regula ſecundo quod arguitur cum impedimento, quia ly impoſſibile immobilitat iſtum terminũ animal, & dictum eſt in una regula conſequentiarum, quod ab inferiori ad ſuum ſuperius immobilitatum non ualet conſeqnentia. Si autem uellet quis fortificare illud argumentum dicens. quod arguitur a reſoluentibus ad reſolutam, hoc nego, quia iſta, animal eſſe hominem eſt impoſſibile, non eſt reſolubilis, ſed officiabiliter probabilis, ut in probationibus terminorum patuit. Sexta regula fuit iſta. A deſcriptione ad deſcriptũ eſt bona conſequentia & econuerſo. Contra quam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia non ualet, tu intelligis hominem. ergo tu intelligis aliquid ſub ratione qua homo, & tamen arguitur per regulam ergo regula falſa conſequentia tenet cum minori, maior probatur. Et pono quod tu nullam habeas intellectionem niſi ſimplicem intellectionem hominis. Iſto poſito tu intelligis hominem & tamen tu non intelligis aliquid ſub ratione qua homo, quia hominis ratio hominis eſt diffinitio, ſed tu non intelligis aliquid ſub aliqua diffinitione, quia nullam habes diffinitionem in mente, ut ſuppono in caſu, ergo tu non intelligis aliquid ſub ratione qua homo, Dicendum quod conſequentia prima fuit bona, cuius conceditur antecedens & conſequens in caſu iſto, & cum arguitur omnis ratio hominis eſt diffinitio ipſius, nego, quoniam ratio hominis eſt denominatio ipſius ly homo, nanque ab humanitate denominatur homo. ideo humanitas dicitur ratio ipſius, & hec eſt illa ratio ſub qua tu intelligis hoc, demonſtrando hominem. Septima regula fuit iſta. A ſenſu diuiſo ad ſenſum compoſitum, aut econuerſo, non ualet argumentum. Contra iſtam regulam arguitur ſic. Iſta conſequentia eſt bona tu potes tu currere, ergo poſſibile eſt te currere. poſſibile eſt antichriſtum eſſe ergo antichriſtus poteſt eſſe. & econuerſo. dicitur quod in terminis ſimplicibus & diſcretis, ſine impedimento alicuius ſigni, eſt bona conſequentia, ſed cum limitatione ſigni

Contra ſextam regulam.

Contra 7. reg.

ſigni non ualet conſequentia, ut omne animal eſſe eſt neceſſarium, ergo omne animal neceſſarium eſt eſſe, anima tua neceſſario eſt, ergo neceſſario anima tua eſt. album poteſt eſſe nigrum. ergo poſſibilé eſt album eſſe nigrum. Contra iſtam reſponſionem arguitur ultimam conſequentiam ualere, nam ſequitur, album poteſt eſſe nigrum, ergo album eſt potens eſſe nigrum, patet conſequentia reſoluendo iſtud uerbum, poteſt, in, ſum, es, eſt, & ſuum participium. tunc ultra. album eſt potens eſſe nigrum, ergo album eſt ens nigrum, patet conſequentia ab uno conuertibili ad reliquum, quia potens eſſe, & ens conuertuntur, quia omne ens eſt potens eſſe, & omne ergo omne potens eſſe eſt ens, patet conſequentia, & poteſt eſſe eſt ens, quia omne potens eſſe eſt, antecedens ſimiliter per ſuas exponentes ulterius album eſt ens nigrum, ergo album eſt nigrum patet conſequentia, quia omne ens nigrum eſt nigrum, & ultra album eſt nigrum, ergo poſſibile eſt album eſſe nigrũ, patet conſequentia, quia quelibet de præſenti infert unam de poſſibili de ſenſu cõpoſito, ergo a primo ad ultimum, album poteſt eſſe nigrum ergo poſſibile eſt album eſſe nigrum. Ideo reſpondetur breuiter quod iſta conſequentia non ualet. album eſt potens eſſe nigrum, ergo album eſt ens nigrum, & ad probationem, ibi arguitur ab uno conuertibi ad reliquum, nego, & cum dicitur ly potens eſſe, & ly ens, conuertuntur concedo, & etiam ly potens eſſe, & ens, non conuertuntur, unde ly potens eſſe, nominaliter ſumptum conuertitur cum ly ens, ſed participaliter ſumptũ nõ conuertitur cum [illegible] quia nõ ſequitur antichriſtus eſt potens eſſe, ergo antichriſtus eſt ens, & ita in propoſito ſumitur ly potens eſſe, participaliter quare argumentum non procedit. Octaua regula fuit iſta. Ab una cauſa ueritatis eſt propoſitionem habentẽ illam cauſam, eſt bona conſequentia. Contra quã regulam arguitur ſic, iſta conſequentia non ualet, a, propoſitio eſt iſta, & immediate ante inſtãs quod eſt preſens nõ fuit uera *Contra octauam reg.*

ergo,a, propositio incipit esse uera, & tamen arguitur per regulam,ergo regula falsa.cõsequentia tenet. & antecedens probatur,ponendo q̄d,a, propositio in prima parte proportionali horæ præteritæ terminatæ ad hoc instans præsens,fuerit uera, & in secũda falsa, & in tertia uera,& sic alternatis uicibus, quod omnes partes proportionales horę præteritæ. Ita q̄d in omni parte impari fuerit uera, & in omni parte pari fuerit falsa & sit nunc in instanti præsenti uera, & ita cõti nuerit isto posito est antecedens uerũ,& consequẽs falsum,ergo consequẽtia non ualet quod antecedens sit uerum patet,quia nunc est uerum,per positum,& immediate ante hoc instãs quod est præsens,fuit falsum. & quandocunq; fuit falsum non fuit uerum ergo immediate ante hoc instãs quod est præsens,non fuit uerum quod aũt immediate ante instãs quod est pſens. a.fuit falsum probatur, quia immediate ante instans quod est præsens,fuit aliqua pars par sed quandocunque fuit aliqua pars par.a.fuit falsum,ergo immediate ante instans quod est præsens,a fuit falsum. q̄d aũt principale consequens sit falsam, arguitur quia, nunc est uerũ,& immediate ante instãs quod est præsens, a, fuit uerũ, quia immediate ante instans quod est præsens fuit aliqua pars impar,ergo a nõ incipit esse uerũ, Dicendo breuiter quod,a,non est uerum,& tunc ad argumentum nego illam consequentiam primo factam, nec arguitur per regulam quoniam illa non est causa ueritatis,sed ista,a,est uerum,& non immediate ante instans quòd est præsens, a, fuit uerũ, & hoc est falsum propter assignationem sui cõtradictorij unde conceditur quod immediate ante instãs quod est præsens, a,fuit uerũ,& immediate ante instans quod est presens a,non fuit uerum, non tamen cum prima conceditur, quod non immediate ante instans quod est præsens, a,fuit uerum,quia hæc sunt contradictoria. Nona regula fuit ista. Ab actiua ad suam passiuam, & econuerso,est bonum argumentum. Contra quam regulam arguitur sic.ista consequentia non ualet. promitto ti-

bi denariũ,ergo denarius tibi promittitur a me,& tamẽ arguitur per regulam,ergo regula falsa. consequẽtia tenet cum minori,maior probatur. Nam casu possibili posito est antecedens uerum, & consequens falsum, ergo consequentia non ualet,antecedens probatur,& pono quod tibi promittam denarium in confuso,nullum tamen denarium tibi promittendo,isto posito antecedens est uerum, & consequens falsum per casum,ergo & cætera. Consimiliter, ergo quod non sequitur,a,quilibet homo uidet aliquem hominem,arguitur aliquis homo uidetur a quolibet homine.posito namque quod quilibet homo uideat præcisæ seipsum,est antecedens uerum & consequens falsum. *Cõtra 9.regulam.*

Respõdetur quod istarum consequentiarum nulla est bona,nec arguitur per regulam, quia termini debent semper supponere eodem modo. Sed in actiua supponit ly denarium,& ly hominem,confusę tantum. & in passiua determinate. ideo non debite assignantur earum passiuæ.huic ergo promitto tibi denarium, correspondet hic passiua a me promittitur denarius, & isti quilibet homo uidet aliquem hominem, correspondet hæc passiua a quolibet homine uidetur aliquis homo. Decima regula fuit ista. A tertio adiacente ad secundum adiacens affirmatiuæ, & sine termino distrahente, est bona consequentia. Contra istam regulam arguitur sic.ista consequentia non ualet.tantum homo est risibilis. ergo tantum homo est. & tamen arguitur per regulam, quia affirmatiuæ, & sine termino distrahente, ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori,supposito quod ly risibilis, non sit terminus ampliatiuus, prima pars antecedentis est manifesta, eo quod antecedens est uerum, & consequens falsum,ut patet cuilibet. Ideo respondetur etiam quod non tenet regula ista in exclusiuis primi ordinis, ratio, quia arguitur implicite ab inferiori ad suum superius distributiuæ, nam cum dicitur tantum homo est. includitur ly ens, suum participium, stans confusæ distributiuæ ratione dictionis exclusiuæ. *Contra decimã regulã.*

Contra etiam istam glosam arguitur, quia non sequitur, chimera est terminus, ergo chimera est. & tamen arguitur affirmatiuæ, & sine termino distrahente, & sine dictione exclusiua. Dicitur quod ista non est sua correspondens de secundo adiacente sed ista ly chimera est quia termini debent eodem modo supponere.

Obiecta contra regulas. 8. capit.

Capitu. VII.

Cõtra primam regulam. 8. cap. primi tra.

Octavvm & ultimum capitulum regulas notificauit hypotheticarum. Quarum prima fuit ista. A copulatiua affirmatiua ad alteram eius partem principalem, & bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic ista consequentia non ualet. Aliquantum uidet Sort. & tantum Plato. uidit, ergo tantum Plato. uidet, & tantum arg. per regulam, ergo regula falsa, consequentia tenet cum minori & maior probatur. Casu possibili posito antecedens est uerum & cõsequens falsum, ergo cõsequentia non ualet. probatur antecedẽs, & pono quod tam Sor. quam Plato. uideat unum pedale isto posito antecedens est uerum. Nam pedale uidet Sor. & pedale uidet Plato. ergo aliquãtum uidet Sort. & tantum uidet Plato. Sed quod consequens sit falsum manifestum est, eo quod secunda exponens est falsa scilicet nihil non Plato. uidet immo est contra casum, quia sort. uidet. & Sort. est. aliquid non Plato. ergo aliquid non Plato. uidet. quod est oppositũ secundæ partis. Dicendum quod ista dictio. tantum potest teneri exclusiuæ & relatiuæ. Si exclusiuę tam in antecedente quam in consequente, consequentia est optima, sed negatur secunda pars copulatiuæ, tunc ad probationem negatur consequentia. Si autem utrobique relatiuæ. Iterum concedo consequentiam, & consequens, & ad eius improbationẽ, dico quod non habet exponi, sed significat conuertibiliter, quod tantum quantum Sort. uidet Plato. uidet. quod est uerum ubi autem uellet oponẽs quod ly tantũ. teneretur in antecedente relati-

uæ

uæ,& in consequente exclusiuæ, patet, tunc quod non arguitur per regulam. Ex illa regula illarum est corollariæ. quod à toto copulato ad alteram partem est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic. ista consequentia non ualet. Sort.& Plato. sunt numerus binarius ergo Sort. est numerus binarius, quia antecedens est uerum & consequens falsum. nec sequitur. Sor.& Plato. de per se ferunt lapidem. ergo de per se fert. lapidem. quia dato quod, a, portaretur ab ambabus simul. & a nullo per se posset portari. tũc antecedens esset uerum. & consequens falsum. Similiter non sequitur tu differs ab homine & ab asino, ergo tu differs ab homine, quoniam antecedens est uerum, & consequens falsum. ut patet per exponentes. nulla ergo illarum consequentiarum ualet. & tamen arguitur per regulam ut patet. ergo regula falsa. Respondetur quod coniunctio copulatiua sumpta copulatiuæ potest dupliciter teneri, id est collectiuæ uel diuisiuæ. Collectiuæ tenetur quando alterum extremorum inest ambobus copulatis simul, & non diuisim aut per signum confusiuum determinatur. Sumebatur primo modo tam in primo quam in secũdo exemplo. & secundo modo in tertio exemplo. Collectiuę ergo sumendo non oportet quod a toto copulato ad alteram partem sit bona consequentia. Diuisiuæ autem tenetur quando non limitatur per signum confusiuum. & cuilibet copulatorum inest alterum extremum. sicut toti, ut Sort.& Plato. sunt homines, Sort. & Plato. currunt uel uident, & sic sumendo habet regulam ueritatem. Secunda regula fuit ista. A parte principali disiunctiuæ affirmatiuæ ad ipsam disiunctiuam est bona consequentia. Contra istam regulam arguitur sic. ista consequentia non ualet. contingenter tu es, ergo contingenter tu es, uel tu non es. ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori. & maior probatur. Nam antecedens est uerum, ut patet. & consequens falsum. ergo consequentia non

Contra coroll. 1. reg.

Contra secundam regu

ualet probatur quod consequens sit falsum, quia tu es uel tu tu non es:& nõ potest esse quin tu sis, uel tu non sis. ergo necessario tu es uel tu non es, quod est oppositum consequentis. Ideo dicitur, quòd si ly contingenter, determinat in consequente totam disiunctiuã. tũc non arguitur per regulã. quia sic sumendo nõ est pars primæ, nec secundæ categoricæ. Si autem determinat partem solummodo. concedo consequentiam, & consequens. & nego illam. necessario tu es uel tu non es. determinando ly necessario, consimiliter, id est unam partem. ubi autem totum determinet iterum concedo consequentiam. sed tunc non sunt opposita, ex quo modi difformiter sumuntur. Ex ista regula inferebatur alia regula corollariæ, quod a parte disiũcti ad totum disiunctum, est bona consequentia contra istam regulam arguitur sic. ista consequentia. non ualet. tu differs ab asino, ergo tu differs ab homine uel asino, quia antecedens est uerum, & consequens falsum, ut patet per exponentes. Etiam non sequitur. asinus est asinus. ergo iste homo uel asinus est asinus. Dicitur ut prius, quod coniũctio disiunctiua sumpta disiunctim capitur dupliciter, scilicet collectiuæ. & diuisiuæ collectiuæ sumitur quando determinatur per signum confusiuum, uel discretum, uel relatiuum exemplum primi, ut tu differs a te uel a me. exemplum secũdi. iste homo uel asinus est asinus. uolendo quod ly iste cadat supra totum disiunctum. Exemplũ tertij. Sor. qui est homo, uel asinus est risibilis. Diuisiuę autem sumitur quando nullo illorũ modorum sumitur, ut homo, uel asinus currit. tu es homo uel asinus, Dicatur ergo, quod a parte disiuncti ad totum disiunctum sumpum diuisiuæ est bona consequentia, & iste est intellectus regulæ, sed a parte disiuncti ad totum disiunctum sumptum collectiuæ nõ ualet argumentum, sicut in oppositum est argumentum contra intentionem regulæ. Tertia regula fuit ista. A tota disiunctiua cum destructione unius partis ad alteram partem est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur

arguitur.sic ista consequentia non ualet, tu es asinus, uel tu non est asinus, sed tu non es asinus. ergo tu es asinus. quia antecedens est uerum, & consequens falsum. ut patet. & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa. Respondetur, quod non arguitur per regulam quia in secunda parte antecedentis sumitur contradictorium primæ partis disiunctiuæ, uel sumitur secunda pars disiunctiuæ, si sumitur oppositum primæ partis. patet, quod non arguitur per regulam, quia non infertur alia pars, uidelicet tu non es asinus, qua illata cõceditur consequentia, & consequens. Si autẽ dicitur quod pro secunda parte antecedentis sumitur in secũda pars disiunctiuæ inferendo aliam iterum. Dicitur quod non arguitur per regulã. deberet.n. sumi cõtradictoriũ eius isto modo. tu es asinus, uel tu non es asinus, sed tu es asinus ergo tu nõ es asinus, sed negatur minor. Quarta regula fuit ista. A copulatiua negatiua ad disiũctiuam affirmatiuam factam ex partibus contradictorijs copulatiuæ affirmatiuę, est bonum argumentum, & econuerso. Ex qua inferebatur quinta, quod a disiunctiua negatiua ad copulatiuam affirmatiuam factam ex partibus contradicentibus copulatiuæ affirmatiuæ, est consequẽtia bona. Contra istas regulas posset argui. ex nulla negatiua sequitur affirmatiua. ergo quælibet istarum regularum est falsa. Et quia respondetur quod ista regula non tenet in hypotheticis, sed in categoricis. Ideo specialius arguo sic, oppositum disiunctiuę affirmatiuæ assignatum per negationem præpositam toti nõ conuertitur cum opposito eiusdem assignato per copulatiuã factam de partibus oppositis disiunctiuę, ergo ambę regulæ falsæ. consequentia tenet, antecedens probatur, & capio istam disiunctiuam necessario tu es, uel tu sedes. patet quod ista est falsa, ergo hæc est uera, non necessario tu es uel tu sedes. & tamen hæc est falsa. necessario tu non es, & tu non sedes. arguitur ergo sic. ista disiunctiua negatiua est uera. & hæc copulatiua est falsa. ergo non conuertuntur, patet consequentia, falsa uerum non conuertitur cum falsa. Ideo breuiter

Contra tertiam reg.

Cõtra quartam & 5. reg.

ter respondetur: quod si disiunctiua affirmatiua habet huiusmodi duo opposita, quod ista inuicem conuertuntur. sed non semper habet copulatiuam pro opposito factam de partibus oppositis disiunctiuæ. ut argumentum clare ostendit & hoc contingit, quando disiunctiua est categoricæ probabilis, sicut in proposito ratione istius termini necessario. Infallibiliter tamen, & regulariter teneatur. quod tam disiunctiuæ affirmatiuæ, quam copulatiuæ, datur contradictoriū per negationem præpositam toti. Idem est iudicium de copulatiua affirmatiua. hæc enim est falsa, necessario tu es homo. & tu es albus. ut patet, & consimiliter quælibet istarum necessario tu non es homo, uel tu non es albus. contingenter tu non es homo, uel tu non es albus, quia ex qualibet istarum sequitur. hæc disiūctiua, tu non es homo, uel tu non es albus. quæ est falsa, cum quælibet pars eiusdem sit falsa. Sexta regula fuit ista.

Valet ab exposita ad exponente. Contra sextam reg.

A conditionali affirmatiua cum suo antecedente, ad consequens eiusdem est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic, ista consequentia non ualet, necessario tum animal es, si tu es homo: si tu es homo. ergo necessario tu es animal. & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori, maior probatur. Nam consequens est falsum, ut patet, & antecedens est uerum. ergo & cætera. probatur pro prima parte, quia pro secunda non expedit, quoniam tu es animal, si tu es homo. & non potest esse, quin tu es animal, si tu es homo. ergo necessario tu es animal, si tu es homo. Dicendum quod ly necessario duo potest determinare, aut præcisæ consequens dictę conditionalis, aut ipsam totam. primo modo concedo consequentium. & nego primam partem antecedētis, uidelicet necessario tu es animal, si tu es homo, quia æquiualet isti, si tu es homo. necessario tu es animal quæ est falsa. Ad probationem nego consequentiam. quia illa conditionalis non est in casu categoricę probabilis. si autem ly necessario. determinat totam conditionalem, nego consequen-

ſequentiam.neque arguitur per regulam. quia infertur iſta. neceſſario tu es animal, quæ non eſt conſequens.ſed iſta ſolummodo, tu es animal. quia modus ſic ſumptus non eſt pars conſequentis, nec antecedentis.ſicut neque nota conditionis.ſed pars totius conditionalis. Ideo debuit ſic argui. neceſſario tu es homo, ſed tu es homo, ergo tu es animal. unde conditionalis ſine modo, neceſſario conuertitur cum ſeipſa habente modum iſtum. unde ſequitur. ſi tu es homo, tu es animal. ergo neceſſario ſi tu es homo, tu es animal, & econuerſo. Vltima regula fuit iſta. A conditionali affirmatiua cum contradictorio cõſequẽtis ſequitur contradictorium antecedentis. Contra iſtam regulam arguitur ſicut prius. neceſſario ſi antichriſtus eſt albus, antichriſtus eſt coloratus, ſed antichriſtus non eſt coloratus. ergo neceſſario ipſe non eſt albus. patet bene quod antecedens eſt uerum. & conſequens falſum. Tamen arguitur ſpecialius ſic. iſta conſequentia non ualet. ſi tu es homo, neceſſario tu es animal, ſed non neceſſario tu es animal. ergo tu non es homo. & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori. maior probatur. nam antecedens eſt uerum, & conſequens falſum. ergo conſequentia non ualet. quod conſequens ſit falſum patet. & probatur quod antecedens, ut uerum. Nam hęc eſt uera, non neceſſario tu es animal. quia ſuum oppoſitum eſt falſum. ſed altera pars probatur, nam ſi tu es homo neceſſario tu es animal, nam tu es animal. ſi tu es homo neceſſario. ergo ſi tu es homo neceſſario, tu eſt animal. tenet conſequentia ab uno conuertibili ad reliquum: unde idem eſt dicere animal currit, ſi homo currit. & ſi homo currit, animal currit. Ideo reſpondetur ad argumentum primum, ſicut ad argumentũ alterius regulæ, quod non arguitur per regulam. quia debet ſolummodo concludi iſta, antichriſtus non eſt albus. ex quo ly neceſſario, non eſt pars antecedentis, nec conſequentis. Et ad argumentum ſecundum, dubitatur nunquid

Contra 7. reg.

iſta

iſta conſequentia ſit bona, ſi tu es homo neceſſario tu es animal, ſed non neceſſario tu es animal ergo tu non es homo, quia dubito de ly neceſſario, an ſit pars antecedentis uel conſequentis, ſi autem ly neceſſario eſt pars antecedentis, nego conſequentiam. nec arguitur per regulam, quia non ſumitur oppoſitum conſequentis, ſed deberet ſic argui tu non es animal. ergo tu non eſt homo neceſſario, & iſto modo conceditur conſequẽtia, & negatur minor. ſi antem ly neceſſario eſt pars cõſequentis, concedo conſequentiam, & nego conditionalem quia tunc æquiualet huic cõditionali, ſi tu es homo tu es animal neceſſario, & tunc ad argumentum, tu es animal ſi tu es homo neceſſario. ergo ſi tu es homo neceſſario tu es animal. nego conſequentiam, nec arguitur ab uno conuertibili ad reliquum, nec exẽplum eſt ad propoſitum, quia in antecedente ly neceſſario, eſt pars antecedentis conditionalis. & in conſequente eſt pars conſequentis alterius cõditionalis, quare &c.

Finis Logicæ Pauli Veneti. Ad laudem omnipotentis Dei.

TABVLA OMNIVM CAPITVlorum huius Logicæ Pauli Ven in octo Tractatus diuisa.

TRACTATVS PRIMVS EST De summulis qui continet. 17. cap.

CAPITVLVM primum de terminis. Car. 2.
2 De nomine. 2.
3 De uerbo. 3.
4 De oratione. 3.
5 De propositione. 3.
6 De diuisione propositionũ. 3.
7 De duabus alijs diuisionibus propositionum. 4.
8 De figuris ppositionum. 5.
9 De natura propositionum. 6.
10 De æquipollentis 6.
11 De conuersione 6.
12 De propõne hypothetica 7.
13 De propositione hypothetica copu. 7.
14 De propositione hypotheti. disiuncti. 8.
15 De prædicabilibus 8.
16 De decẽ prædicamentis 10.
17 De syllogismis 11.

Tractatus secundus est de suppositionibus continens. Cap. 9.

CAP. primum de diffinitione suppositionis, & de diuisione eiusdem Car. 13.
2 De cognitione terminorum, quando supponũt materialiter: et quãdo psonaliter 15.
3 De suppositione materiali, & de diuisione eiusdem 16.
4 De suppositione psonali 17.
5 De signis cõfundẽtibus 19.
6 De relatiuis pro quibus supponunt. 22.
7 De modo supponendi relatiuorum 23.
8 De ampliationibus 24.
9 De appellationibus 26.

Tractatus tertius de consequẽtis continens. 8. cap.

CAP. primum de diffinitione consequentiæ, & eorum diuisionibus. Car. 27.
2 De regulis generalibus consequentiæ formalis 28.
3 De regulis con. forma. pęnes superius atque inferius 29.
4 De regulis pænes propositiones quantas 30.
5 De regulis pænes propositiones non quantas 31.
6 De regulis pænes terminos ptinentes et impertinẽtes 31.
7 De decem aliis regulis 32.

8 De

8 De regul. pœnes propositiones hypotheticas 33.

Tractatus quartus de [illegible] tionibus terminorum continens. Cap. 18.

Cap. primum de resolubilibus. Car. 34.
2 De præpositionibus uniuersalibus 35.
3 De officialibus proposi. 36.
4 De hypoth. descriptibili 38.
5 De ly necessario, & contingenter 39.
6 de gradu positiuo comparabiliter sumpto 40.
7 de gradu comparatiuo 41.
8 de gradu superlatiuo 42.
9 de ly differt 42.
10 de exclusiuis 43.
11 de exceptiuis 44.
12 de reduplicatiuis 46.
13 de ly immediate 46.
14 de ly incipit, & desinit 47.
15 de ly totus 49.
16 de ly semper 49.
17 de ly ab eterno 50.
18 de ly infinitum 50.

Tractatus quintus est obligatoric artis, continens Cap. 5.

Cap. primum. de diffinitione obligationis, & de regul. eius 51.
2 de obiectionibus cõtradictas regulas 53.
3 de conuertibilitate propositionum 57.
4 de similibus, & dissimilibus propositionibus 59.
5 de propositionibus terminorum 61.

Tractatus sextus est de insolubilibus. 8. ca. habẽs.

Cap. primum de diffinitione insolubilibus, & diuisione eiusdem. Car. 63.
2 de obiectionibus contra insolubilia 65.
3 de insolubili particulari, uel indefinito 66.
3 de insolubili uniuersali 67.
5 de exclusiuis ĩsolubilib. 68.
6 de insolubili copulatiuo 66.
7 de ĩsolubili disiunctiuo 70.
8 de insolubilibus non apparentibus 72.

Tractatus Septimus est de obiectionibus cõtra primum tracta. continens. Cap. 8.

Cap. primum. Obiectiones contradicta in cap. 3. huius primi trac. 73.
2 Obiectiones contra regulas cap. 4. huius primi tract. continet 75.
2 Obiectiones contra regulas 5. cap. huius primi trac. 76.

4 Obie-